

คุณค่าข้อมูลบัญชีหลังใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15

สุพรรณรัตน์ มาตรฐาน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ปีการศึกษา 2564

**VALUE RELEVANCE OF THAI FINANCIAL REPORTING
STANDARD NO. 15 ADOPTION**

SUPANNARAT MASARAT

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Doctor of Philosophy in Accountancy Program

College of Innovative Business and Accountancy, Dhurakij Pundit University

Academic Year 2021

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ปริญญา ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบัญชี)

หัวข้อวิทยานิพนธ์   คุณค่าข้อมูลบัญชีหลังการปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15
เสนอโดย   นางสาวสุพรรณรัตน์ มาศรีตัน
หลักสูตร   ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์   ผศ.ดร.พัทธนันท์ เพชรเชิดชู
ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

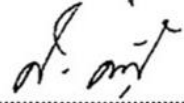

.....ประธานกรรมการ
(รศ.ดร.พนารัตน์ ปานมณี)

.....กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผศ.ดร.พัทธนันท์ เพชรเชิดชู)

..... กรรมการ
(ผศ.ดร.ศิริเดช คำสุพรหม)

..... กรรมการ
(ดร.เปรมารัช วิลาลัย)

วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชีรับรองแล้ว

..... คณบดีวิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี
(ผศ.ดร.ศิริเดช คำสุพรหม)

วันที่ 26 เดือน 11 ค.ศ. 2565

หัวข้อวิทยานิพนธ์	คุณค่าข้อมูลบัญชีหลังการปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15
ชื่อผู้เขียน	สุพรรณรัตน์ มาศรีตัน
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิทธนันท์ เพชรเชิดชู
สาขาวิชา	ปรัชญาคุษฎีบัณฑิต (การบัญชี)
ปีการศึกษา	2564

บทคัดย่อ

การศึกษาคงค่าข้อมูลบัญชีหลังการปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาความสามารถของข้อมูลทางบัญชีว่าเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงของตัววัดมูลค่าเหล่านั้น ข้อมูลทางบัญชีสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ได้หรือไม่ และข้อมูลทางบัญชีความสามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้อย่างไร โดยใช้ตัวแบบจำลองทางการเงินของ Feltham and Ohlson (1995) การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงประจักษ์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยการวิเคราะห์ความสามารถของข้อมูลบัญชีในการอธิบายราคาหลักทรัพย์ ได้ใช้ข้อมูลทางบัญชีที่ประกอบด้วย มูลค่าทางบัญชีต่อหุ้น (BVPS) กำไรต่อหุ้น (EPS) กลุ่มตัวอย่าง คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่เปิดเผยผลกระทบจากการนำมาตราฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติ โดยศึกษาข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 – 2563 จำนวน 1,712 บริษัท

ผลการศึกษา คงค่าข้อมูลบัญชีหลังปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 พบว่า ก่อนนำมาตราฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติ ข้อมูลทางบัญชีมีความสามารถในการอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้ในเชิงบวก โดยกำไรต่อหุ้น (EPS) จะสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ได้ดีกว่า มูลค่าทางบัญชีต่อหุ้น (BVPS) เมื่อนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติพบว่า ข้อมูลทางบัญชีสามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้ลดลง โดยมูลค่าทางบัญชีต่อหุ้น (BVPS) มีความสัมพันธ์สามารถพยากรณ์ราคาหลักทรัพย์ได้ดีกว่ากำไรต่อหุ้น (EPS)

Dissertation Title	VALUE RELEVANCE OF THAI FINANCIAL REPORTING STANDARD NO. 15 ADOPTION
Author	Supannarat Masarat
Thesis Advisor	Asst. Prof. Dr. Pattanant Petchcherdchoo
Department	Accountancy
Academic Year	2021

ABSTRACT

The objective of this research is to examine the effects of value relevance of accounting information of Thai Financial Reporting Standard 15 Revenue from Contracts with Customers (IFRS 15) mandatory adoption. This study utilizes Feltham and Ohlson (1995) model to investigate the effects of value relevance of accounting information after the mandatory adoption of IFRS 15. This study was conducted as empirical research using the multiple regression analysis methods by analyzing the ability of account information to describe securities prices using accounting information that consists of book value per share (BVPS) earnings per share (EPS). The data is collected from listed companies on the Stock exchange of Thailand that disclosed the impact of the adoption of IFRS 15 to practice by studying the data from 2017 - 2020, from 1,712 companies.

The results of the study on the value relevance after the adoption of the IFRS 15. It was found that before applying the IFRS 15 accounting information can positively describe a security's price by earnings per share. Earnings per share (EPS) will better reflect the changes in the price of the securities Book Value Per Share (BVPS). When applying IFRS 15, it was found that accounting information in comparison to the recognition of revenue in accordance with the former accounting standard can explain the securities prices have decreased by the book value per share (BVPS) is more correlated with the stock price than the earnings per share (EPS)

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความอนุเคราะห์และความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัทธนันท์ เพชรเชิดชู อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ความกรุณาช่วยเหลือ ให้ความรู้ คำปรึกษา ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ และเอื้ออาทรแก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.พนารัตน์ ปานมณี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช คำสุพรหม ที่ได้เกียรติเป็นกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ รวมถึงให้ความเมตตา ให้ความรู้ คำแนะนำที่มีประโยชน์ต่องานวิจัยฉบับนี้ และคำแนะนำที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิจัยของผู้วิจัยในอนาคต

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรพันธ์ พรนิมิตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรวิก พรนิมิตร อธิการบดีวิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง ที่ให้ความช่วยเหลือ กำลังใจ สนับสนุน ในความคิดและการตัดสินใจของผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.เปรมารัช วิลาลัย ที่เป็นทั้งอาจารย์ พี่ เพื่อน คอยให้คำปรึกษา คำแนะนำ ให้ความรู้ ให้กำลังใจ เคียงข้างและผลักดันผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบคุณเพื่อนร่วมหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบัญชีรุ่น 3 ทุกคนที่มอบมิตรภาพและความทรงจำที่ดี ขอขอบคุณเลขานุการหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบัญชีที่ช่วยประสานงานเรื่องต่างๆ ให้แก่ผู้วิจัยด้วยดี ขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานทุกท่านได้ถามและให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ และขอขอบคุณกัลยาณมิตรที่ดีที่แม้ว่าผู้วิจัยไม่ได้กล่าวเอ่ยนามไว้ในครั้งนี้แต่ระลึกถึงเสมอ

ประการสุดท้าย ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้กำเนิด เลี้ยงดู และเป็นแบบอย่างที่ดีในชีวิต น้องชาย และน้องสาว ที่เคียงข้าง สนับสนุน และเป็นแหล่งพลังงานที่ยิ่งใหญ่ให้กับผู้วิจัย

คุณค่าและประโยชน์ใดที่ได้จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ครู อาจารย์ทุกท่านในชีวิต ที่หล่อหลอม ชัดเกล้า สั่งสอนและส่งเสริม ให้ผู้วิจัยมีความรู้และประสบความสำเร็จในการศึกษา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้

สุพรรณรัตน์ มาศรัตน์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๘
กิตติกรรมประกาศ.....	๑
สารบัญตาราง.....	๕
สารบัญภาพ.....	๘
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามงานวิจัย.....	6
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
1.5 ขอบเขตการวิจัย.....	7
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
2. แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1 แนวคิดและทฤษฎีทางบัญชีที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.....	16
2.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพกำไร (Earning of Quality).....	24
2.4 มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 เรื่อง รายได้จากสัญญาที่ทำกับ ลูกค้า (IFRS15) ปรับปรุง 2561.....	31
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	40
2.6 การพัฒนารอบแนวคิดในงานวิจัย.....	49
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	75
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	75
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	76
3.3 การสร้างเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล.....	76
3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	77
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	78

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4. ระเบียบวิธีวิจัย.....	92
4.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา.....	92
4.2 ลักษณะเบื้องต้นของข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา.....	98
4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics).....	108
4.4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวอย่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา.....	111
4.5 ผลการวิเคราะห์สมมติฐาน โดยวิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis).....	114
4.6 ผลกระทบของมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 ที่มีต่อรายได้.....	120
4.7 ผลกระทบของมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 ที่มีต่อรายงานทางการเงิน.....	125
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	138
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	139
5.2 การอภิปรายผลการศึกษา.....	143
5.3 ข้อจำกัดของงานวิจัย.....	147
5.4 ข้อเสนอแนะ.....	148
บรรณานุกรม.....	149
ประวัติผู้เขียน.....	160

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 สรุปตัววัดคุณสมบัติกำไรที่ใช้ข้อมูลจากฐานบัญชี (Accounting-based Earning Attribute Measure).....	26
2.2 สรุปตัววัดคุณสมบัติกำไรที่ใช้ข้อมูลจากฐานตลาดหลักทรัพย์ (Market-based Earnings Attribute Measure).....	27
2.3 เปรียบเทียบวิธีการเปลี่ยนแปลงในการรับรู้รายได้ตาม TFRS 15.....	36
2.4 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความสัมพันธ์ของข้อมูลทางบัญชีกับราคาหลักทรัพย์.....	50
2.5 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการเปลี่ยนแปลงแนวคิดทางบัญชีและมาตรฐานการบัญชีที่มีต่อความสามารถในการอธิบายราคาหลักทรัพย์ของข้อมูลทางบัญชี.....	54
2.6 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า.....	70
4.1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา.....	93
4.2 จำนวนบริษัทที่ได้รับผลกระทบจากการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติแยกตามกลุ่มอุตสาหกรรม.....	95
4.3 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแยกตามอุตสาหกรรมรายไตรมาส ปี พ.ศ. 2560-2563.....	98
4.4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ระหว่าง มูลค่าตามบัญชีของผู้ถือหุ้นต่อหุ้น และกำไรสุทธิต่อหุ้น กับราคาหลักทรัพย์ก่อนใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 โดยประยุกต์ใช้ตัวแบบทางการเงินของ Feltham and Ohlson(1995).....	115

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ระหว่าง มูลค่าตามบัญชีของผู้ถือหุ้นต่อหุ้น และกำไรสุทธิต่อหุ้น กับราคาหลักทรัพย์หลังการใช้มาตรฐานการรายงาน ทางการเงิน ฉบับที่ 15.....	116
4.6 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน ของความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่ากิจการตาม ราคาตลาด กับมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้นและกำไรสุทธิต่อหุ้น เปรียบเทียบ ก่อนและหลังการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15.....	119
4.7 จำนวนบริษัทที่ได้รับผลกระทบจากการนำมาตรฐานการรายงานทาง การเงินฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติแยกตามกลุ่มอุตสาหกรรม.....	121
4.8 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของรายการรายได้.....	122
4.9 ทดสอบความสัมพันธ์ของรายได้ก่อนและหลังใช้มาตรฐานฯ.....	123
4.10 ตารางแสดงค่าสถิติที่ใช้ทดสอบความแตกต่างของรายได้ก่อนและหลัง ปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15.....	123
4.11 ตารางแสดงความสัมพันธ์ของราคาหลักทรัพย์และรายได้ก่อนปรับปรุง...	124
4.12 ตารางแสดงความสัมพันธ์ของราคาหลักทรัพย์และรายได้หลังปรับปรุง การรับรู้รายได้ตามมาตรฐานฯ ฉบับที่ 15.....	125
4.13 บริษัทที่มีการปรับปรุงกำไรสะสมต้นงวด	127
4.14 การปรับปรุงผลกระทบเข้ารายการกำไรสะสมต้นงวดหลังนำมาตรฐาน การรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาใช้	128
4.15 ประเภทของรายงานทางการเงินที่มีการปรับปรุงรายการที่เกี่ยวข้อง.....	129
4.16 เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงวิธีการบันทึกรายการที่เกี่ยวข้องกับรับรู้ รายได้ตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15.....	130
5.1 สรุปผลการวิจัย คุณค่าข้อมูลบัญชีหลังปรับใช้มาตรฐานการรายงานทาง การเงิน ฉบับที่ 15 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.....	141

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 มูลค่าที่แท้จริงของหุ้นและความสัมพันธ์กับการตัดสินใจ.....	20
2.2 แนวทางการจัดทำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15.....	32
2.3 ขั้นตอนการรับรู้รายได้ตามหลักการสำคัญ 5 ขั้นตอน (Five-step Model Framework).....	35
3.1 กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ : บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน).....	80
3.2 กลุ่มอุตสาหกรรมกลุ่มเทคโนโลยี : บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน).....	81
3.3 กลุ่มอุตสาหกรรมกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร : บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน).....	83
3.4 กลุ่มอุตสาหกรรมพลังงาน : บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน).....	85
3.5 กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (พัฒนาอสังหาริมทรัพย์) : บริษัท สัมมากร จำกัด (มหาชน).....	87
3.6 กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (บริการรับเหมาก่อสร้าง) : บริษัท ทีทีซีแอล จำกัด (มหาชน).....	88
3.7 กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม : บริษัท ออลด้า จำกัด (มหาชน).....	89
3.8 กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค : บริษัท แพรนด้า จิวเวลรี่ จำกัด (มหาชน).....	90
4.1 บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ได้รับผลกระทบจากการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 เรื่องรายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า มาถือปฏิบัติ.....	94
4.2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจำแนกตามอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบจากการนำมาตรฐานมาปรับใช้.....	96
4.3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวิธีการที่นำมาตรฐานมาใช้ครั้งแรก.....	97
4.4 แสดงราคาหลักทรัพย์ถัวเฉลี่ยของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รายไตรมาสปี พ.ศ. 2560-2563.....	99
4.5 แสดงราคาหลักทรัพย์ถัวเฉลี่ยของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รายไตรมาส ปี 2560-2561 ก่อนมีการใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15.....	100

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4.6 แสดงราคาหลักทรัพย์ถัวเฉลี่ยของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รายไตรมาส ปี 2562-2563 หลังนำมีการใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15.....	101
4.7 แสดงมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้นถัวเฉลี่ยของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รายไตรมาส ปี พ.ศ. 2560-2563.....	103
4.8 แสดงมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้นถัวเฉลี่ยของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รายไตรมาส ปี 2560-2561 ก่อนมีการใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15.....	104
4.9 แสดงมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้นถัวเฉลี่ยของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รายไตรมาส ปี 2562-2563 หลังมีการใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15.....	105
4.10 แสดงกำไรต่อหุ้นถัวเฉลี่ยของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รายไตรมาส ปี พ.ศ. 2560-2563.....	106
4.11 แสดงมูลค่ากำไรต่อหุ้นถัวเฉลี่ยของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รายไตรมาส ปี 2560-2561 ก่อนมีการใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15.....	107
4.12 แสดงมูลค่ากำไรต่อหุ้นถัวเฉลี่ยของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รายไตรมาส ปี 2562-2563 หลังมีการใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15.....	108

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ระบบเศรษฐกิจในปัจจุบันมีการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างประเทศมากขึ้น เรียกได้ว่าเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจไร้พรมแดน (Economic Globalization) มีความหลากหลายทางเศรษฐกิจ มีระบบการเงินที่ช่วยให้การประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจมีประสิทธิภาพ มีระบบการลงทุนข้ามชาติที่นักลงทุนเกิดความมั่นใจ แม้ว่าแต่ละประเทศจะใช้ระเบียบ กฎเกณฑ์ของตนเองควบคุมเศรษฐกิจภายใน แต่เพื่อการสร้างรายได้ในภาพรวม และดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศก็ยังคงใช้แนวทางในการดำเนินงานที่มีความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจระหว่างประเทศเป็นหลัก (สมจินต์ สันถาวรภัย, 2559) การเติบโตทางเศรษฐกิจส่งผลให้รูปแบบธุรกรรมทางการค้า หรือรูปแบบธุรกิจ (Business Model) มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ด้วยปัจจัยหลายด้าน อาทิ เทคโนโลยี การแข่งขัน นโยบายทางการค้า สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่สามารถเชื่อมต่อกันทางเศรษฐกิจและสามารถเข้าถึงข้อมูลต่างๆ ได้ง่ายขึ้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในตลาดทุนโดยการสนับสนุนของบริษัทข้ามชาติและหน่วยงานกำกับดูแลของประเทศต่างๆ จึงได้มีการพิจารณาถึงการจัดทำ รายงานทางการเงินให้เป็นรูปแบบเดียวกันมากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้รายงานทางการเงินจากประเทศต่างๆ สามารถที่จะเปรียบเทียบกัน(Comparability) หน่วยงานกำกับดูแลของประเทศต่างๆ ได้ให้การสนับสนุนให้ใช้รายงานทางการเงินเป็นรูปแบบเดียวกันเช่นเดียวกัน เพื่อประโยชน์ของผู้ใช้ข้อมูลกลุ่มต่างๆ (เกียรตินิยม คุณดิสุข และสุธา เกียรตินัยกุลวานิช, 2554)

ในอดีตที่ผ่านมาการดำเนินการจัดทำงบการเงินยังไม่มีมาตรฐานการบัญชีที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วโลก รวมถึงไม่มีกฎหมายใดบังคับให้บริษัทในประเทศต่างๆ ต้องจัดทำงบการเงินในรูปแบบเดียวกัน ประเทศสหรัฐอเมริกาใช้ระบบมาตรฐานการบัญชีที่พัฒนาขึ้นมาเอง คือ Generally Accepted Accounting Principles หรือที่เรียกกันว่า GAAP ในขณะที่กลุ่มประเทศทางยุโรปใช้มาตรฐานการบัญชีที่เรียกว่า International Accounting Standards หรือ IAS หรือแม้แต่ประเทศไทยเองก็ใช้มาตรฐานการบัญชีของไทย ที่เรียกว่า Thailand Accounting Standards หรือ TAS ต่อมาทางคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (The International Accounting Standard Board : IASB) ได้มีแนวคิดและร่วมมือกับคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชี

กำหนดกรอบมาตรฐานการบัญชีให้มีความเป็นมาตรฐานสากลเพื่อให้เป็นรูปแบบเดียวกันทั่วโลก นั่นก็คือ มาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (International Financial Reporting Standards : IFRS) เนื่องจากประโยชน์ของการมีมาตรฐานการบัญชีรูปแบบเดียวกันทั่วโลกนั้น จะส่งผลให้งบการเงินมีความน่าเชื่อถือ (Reliability) และสามารถเปรียบเทียบกันได้ (Comparability) ข้อมูลในงบการเงินมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (Relevance) นักลงทุนสามารถวิเคราะห์และประเมินฐานะการเงินของบริษัทที่อยู่คนละประเทศได้สะดวกมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้สามารถระดมทุนข้ามประเทศได้ง่ายขึ้นรวมถึงเป็นประโยชน์ต่อผู้ถือหุ้นและผู้กำกับดูแลในการได้รับข้อมูลทางการเงินที่ถูกต้องและเป็นมาตรฐานเดียวกัน

การดำเนินธุรกิจไม่ว่าจะเป็นธุรกิจประเภทใดก็ตามวัตถุประสงค์หลักในการดำเนินธุรกิจคือการผลกำไร เพื่อสร้างความยั่งยืนให้กับกิจการ รายได้ (Revenue) ของกิจการถือเป็นตัวเลขที่สำคัญรายการหนึ่งที่ผู้ใช้งบการเงินให้ความสนใจในการนำไปใช้ประเมินผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของบริษัท รวมถึงสามารถใช้เป็นข้อมูลในการพยากรณ์การเจริญเติบโตของกิจการ ผลการดำเนินงานในอนาคต และกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับ (ศิลาพร ศรีจันทเพชร และอนุวัฒน์ ภัคดี, 2562) จากความสำคัญดังกล่าวหลักการรับรู้รายได้ (Revenue recognition basis) เป็นสิ่งที่ผู้ใช้งบการเงินโดยเฉพาะนักลงทุนและหน่วยงานต่างๆ ให้ความสำคัญอย่างมาก เพราะสามารถส่งผลต่อระยะเวลา (Timing) ที่รายงานรายงานรายได้ในงบการเงิน Schipper et al., 2009; IASB, 2011a; IASE, 2011b (อ้างใน กุลยา จันทะเดช, 2557, น.46) มาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (IFRS) และ มาตรฐานการบัญชีของสหรัฐอเมริกา (US GAAP) เกี่ยวกับการรับรู้รายได้มีหลักการหรือแนวปฏิบัติที่แตกต่างกันบางประการ ทำให้รายการที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันอาจมีการรับรู้รายการทางบัญชีที่แตกต่างกันออกไป (พรทิพย์ ดันติฤทธิศักดิ์, 2562) รวมถึงรูปแบบธุรกิจ (Business Model) ที่มีการทำสัญญาซื้อขายที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับธุรกรรมทางการเงินเพิ่มขึ้น การทำสัญญาที่มีข้อตกลงหลายๆ องค์ประกอบรวมอยู่ในสัญญาเดียว (Multiple-element arrangements) ดังนั้นจึงมีความเป็นไปได้ที่ผู้บริหารของกิจการจะวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ที่ไม่เหมือนกันในงบการเงิน ซึ่งจะส่งผลต่อลักษณะเชิงคุณภาพของข้อมูลที่ปรากฏในงบการเงินด้อยค่าลง (กุลยา จันทะเดช, 2557)

ในปี ค.ศ. 2002 คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (IASB) และ คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชีการเงินของสหรัฐอเมริกา (FASB) จึงได้ตกลงร่วมกันที่จะพัฒนามาตรฐานการบัญชีเกี่ยวกับการรับรู้รายได้ (Revenue recognition) รวมถึงการนำเสนองบการเงินและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน (Presentation and disclosure) เพื่อจะใช้เป็นมาตรฐานการบัญชีฉบับหลักเพียงฉบับเดียว ภายใต้โครงการความร่วมมือในการพัฒนามาตรฐานการบัญชีให้

เป็นมาตรฐานเดียว (Convergence Project) สำหรับการรับรู้รายได้ในธุรกรรมการค้าต่างๆ ที่เกิดขึ้นทุกอุตสาหกรรม โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ (ก) แก้ไขข้อบกพร่องและลดความไม่สอดคล้องกันในหลักการรับรู้รายได้ (ข) พัฒนารอบแนวคิดที่เหมาะสมในการแก้ไขประเด็นปัญหาเกี่ยวกับรายได้ (ค) เพื่อให้การรับรู้รายได้ระหว่างอุตสาหกรรม ระหว่างกิจการ และระหว่างตลาดทุนสามารถเปรียบเทียบกันได้ (ง) เพื่อให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้งบการเงินจากการเปิดเผยข้อมูล (จ) เพื่อให้การจัดทำงบการเงินของกิจการง่ายขึ้น ลดข้อกำหนดต่างๆ Schipper et al., 2009; IASB, 2011a; IASE, 2011b (อ้างใน กุลยา จันทะเดช, 2557, น.48) และได้นำมาใช้ในปี ค.ศ. 2018

สำหรับประเทศไทยในช่วงเวลาที่ผ่านมามีสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ได้มีการปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีไทย (TAS) และมาตรฐานการรายงานทางการเงินของไทย (Thai Financial Reporting Standards : TFRS) อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์มากขึ้น โดยคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชี มีพันธกิจในการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการบัญชีของไทยสู่ระดับสากล ได้มีวิธีการดำเนินการศึกษาและติดตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (IFRS) แล้วนำมาจัดทำเป็นมาตรฐานการรายงานทางการเงินของไทย (TFRS) มีการจัดสัมมนาเพื่อทำความเข้าใจหรือสัมมนาพิจารณาเพื่อรับฟังความคิดเห็นและผลกระทบจากการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินมาใช้ในประเทศไทยก่อนที่จะนำเสนอร่างมาตรฐานการรายงานทางการเงินต่อคณะกรรมการกฤษฎีกาและคณะกรรมการสภาวิชาชีพบัญชี และคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี (กคภ.บ.) ตามลำดับ และเมื่อผ่านทุกขั้นตอนสมบูรณ์แล้วจึงประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อให้มีผลบังคับใช้อย่างเป็นทางการ ซึ่งโดยส่วนใหญ่ประเทศไทยจะกำหนดวันที่มาตรฐานการรายงานทางการเงินมีผลบังคับใช้ภายหลังจากสากลประมาณ 1 ปี

คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชีได้เผยแพร่ร่างมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 ชุดที่ 1 บนเว็บไซต์สภาวิชาชีพบัญชี เพื่อรับฟังข้อคิดเห็นจากนักบัญชีและสาธารณะเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2559 และลงในราชกิจจานุเบกษา วันที่ 14 มิถุนายน 2561 มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 เรื่องรายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า (TFRS 15) เป็นการรับรู้รายได้สำหรับกิจการที่มีส่วนได้เสียกับสาธารณะ (Publicly Accountable Entities : PAEs) ประกาศดังกล่าวให้ถือปฏิบัติสำหรับงบการเงินรอบระยะเวลาบัญชีเริ่ม(ในหรือ)หลังวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2562 เป็นต้นไป ส่งผลให้มีการยกเลิกมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 11 เรื่องสัญญาก่อสร้าง มาตรฐานบัญชี ฉบับที่ 18 เรื่องรายได้ การตีความมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 31 เรื่องรายได้จากรายการแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับบริการโฆษณา การตีความมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 เรื่องโปรแกรมสิทธิพิเศษกับลูกค้า การตีความมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่

15 เรื่อง สัญญาสำหรับการก่อสร้างอสังหาริมทรัพย์ และการตีความมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 18 เรื่อง การโอนสินทรัพย์จากลูกค้า 2561 มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 กำหนดหลักการรับรู้รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้าในธุรกิจทุกประเภท ยกเว้น สัญญาบางประเภทที่มีมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับอื่นกำหนดการรับรู้รายได้ไว้อยู่แล้ว เช่น รายได้จากสัญญาเช่า สัญญาเครื่องมือทางการเงิน สัญญาประกันภัย เป็นต้น โดยวิธีการรับรู้รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้ากำหนดให้พิจารณารับรู้รายได้ตามลำดับ 5 ขั้นตอน ดังนี้ (1) การระบุสัญญาที่ทำกับลูกค้า (2) การระบุภาระที่ต้องปฏิบัติในสัญญา (3) การกำหนดราคาของรายการ (4) การปันส่วนราคาของรายการให้กับภาระที่ต้องปฏิบัติในสัญญา และ (5) การรับรู้รายได้เมื่อหรือในขณะที่กิจการปฏิบัติตามภาระที่ต้องปฏิบัติเสร็จสิ้น ในการวิเคราะห์ 5 ขั้นตอนข้างต้นภายใต้มาตรฐานใหม่ หากเงื่อนไขรายการค้าของธุรกิจไม่ได้มีความซับซ้อนกิจการอาจไม่ได้รับผลกระทบใดจากการมาตรฐานฉบับใหม่นี้ เพราะเงื่อนไขของราคาหรือภาระที่กิจการต้องปฏิบัติให้ลูกค้าไม่มีความซับซ้อนที่ต้องแยกองค์ประกอบ หรือตีความเรื่องความสำเร็จในการปฏิบัติตามภาระที่ต้องปฏิบัติตามสัญญา แต่หากเงื่อนไขรายการค้าทางธุรกิจที่กิจการสัญญากับลูกค้ามีความซับซ้อน กิจการอาจได้รับผลกระทบจากมาตรฐานฉบับนี้ ซึ่งอาจส่งผลให้มูลค่ารายได้ที่กิจการจะรับรู้รายได้ในแต่ละช่วงเวลาอาจจะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งย่อมจะส่งผลกระทบต่อตัวเลขกำไรสุทธิของกิจการในแต่ละช่วงเวลาด้วย นอกจากจะกระทบต่อตัวเลขทางการเงินแล้ว ยังคาดว่าจะส่งผลกระทบต่อขั้นตอน วิธีการปฏิบัติงาน รวมทั้งการพิจารณาข้อมูลที่ควรจัดเก็บอีกด้วย เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่จำเป็นต่อการรายงานทางการเงิน ในบางขั้นตอน TFRS 15 กำหนดให้กิจการต้องใช้ดุลยพินิจในการประมาณการหลายเรื่อง อาทิ การประมาณการราคาขายแบบเอกเทศในกรณีที่ไม่สามารถสังเกตได้ หรือการประมาณการสิ่งตอบแทนผันแปรเพื่อนำมาปรับปรุงจำนวนรายได้ งบการเงินของแต่ละกิจการจะกระทบมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของการดำเนินธุรกิจ และการออกแบบสัญญา (ศิลปพร ศรีจันเพชร และ อนุวัฒน์ ภัคดี, 2563)

จากหลักการสำคัญของมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ระหว่างประเทศ (International Financial Reporting Standards : IFRSs) ที่มุ่งหวังให้ตัวเลขในงบการเงินเกี่ยวข้องกับ การตัดสินใจ (Relevance) มีคุณภาพ (Accounting Quality) สามารถตอบสนองการใช้งานของผู้ใช้ งบการเงินได้อย่างทันเวลาและข้อมูลเหล่านั้นสามารถเปรียบเทียบกันได้ ดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้น จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่หลายประเทศนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศไปปรับใช้แทน มาตรฐานการบัญชีเดิม เพื่อให้ข้อมูลทางบัญชีมีประโยชน์เชิงเศรษฐกิจมากขึ้น งานวิจัยในอดีตเชื่อว่าข้อมูลทางการเงินบัญชี โดยเฉพาะกำไรสุทธิ ในงบการเงินถือเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ในการตัดสินใจลงทุนสำหรับนักลงทุนในตลาดทุน (Ohlson, 1995; Fatima A. Alali and Pual S. Foote,

2012; Ayzer and Cema, 2013; Wan Ismail et al., 2013; Erick R. Outa et al, 2017; Nadia S. Trabels, 2018) และยังพบว่ากำไรสุทธิมีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ โดยสังเกตจากพฤติกรรมการตอบสนองของราคาหลักทรัพย์ในช่วงเวลาที่มีการประกาศกำไรสุทธิ ต่อมาได้มีการศึกษาเกี่ยวกับความสามารถของข้อมูลบัญชีตัวอื่นๆ ที่มีผลต่อราคาหลักทรัพย์ อาทิ กำไรต่อหุ้น มูลค่าตามบัญชี สินทรัพย์ที่มีตัวตน สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน กระแสเงินสด เป็นต้น Cheng, Ferris, Hsieh and Su, 2005; Beaver, 2002; Balsam and Roland, 1998; Barth and Clinch, 1998 (อ้างอิงใน ณัฐวุฒิ ดันติเศรษฐ, 2558) ในการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของมูลค่าทางบัญชีที่ส่งผลกระทบต่อราคาหุ้นตัวแบบทางการเงิน (Price Model) ที่เป็นที่ยอมรับคือ Ohlson (1995) โดยสมการของ Ohlson (1995) ช่วยแสดงให้เห็นถึงความสามารถของข้อมูลทางบัญชีในการอธิบายราคาหลักทรัพย์ Clarkson et al.,-2011;- Kouser and Azeem, 2011; Chua et al., 2012; Bogstrand and Larsson, 2012; Chebaane and Othman, 2014; Huh et al., 2013; Okafor et al., 2016 (อ้างอิงใน ยุทธนา จันทรปิตู, 2559)

สำหรับมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ ฉบับที่ 15 (IFRS 15) หลังจากที่หลายประเทศได้นำไปถือปฏิบัติมาปรับใช้พบว่ามีการศึกษาปัญหาจากการนำมาปรับใช้ และผลกระทบที่เกิดขึ้น ในแง่ของการนำมาใช้ Fatema S. Altaji and Saleh K. Alokdeh (2019) พบว่าในประเทศจอร์แดนยังมีความยุ่งยากในการประยุกต์ใช้ เนื่องจากการวิเคราะห์รายการต้องใช้ดุลพินิจซึ่งต้องอาศัยประสบการณ์ และข้อมูลในอดีต สอดคล้องกับ Kinga Bauer, 2017 ที่ศึกษาการนำ IFRS 15 มาใช้ในกลุ่มธุรกิจธนาคารในประเทศโปแลนด์ ที่พบว่าการเปิดเผยข้อมูล และนำเสนอข้อมูลในงบการเงินของแต่ละธนาคารมีรูปแบบการนำเสนอที่แตกต่างกันไป การเปิดเผยภาระผูกพันก็มีรูปแบบการนำเสนอที่แตกต่างกัน ต่อมา Denis Adrian, (2020) ได้ศึกษาในมุมมองของการนำ IFRS 15 มาปฏิบัติของกลุ่มธุรกิจธนาคารในประเทศโรมาเนีย พบว่ายังมีธนาคารบางแห่งไม่ได้นำเอามาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้มาปรับใช้ ซึ่งจากการศึกษาได้ตั้งข้อสังเกตต่อว่าในปีต่อไปกลุ่มธนาคารเหล่านี้จะรายงานข้อมูลอย่างไร ในกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์ในประเทศคูโบ Nadia S. Trabelsi, (2018) พบว่ากิจการเลือกที่จะใช้ IFRS 15 ในวันที่มาตรฐานฉบับนี้บังคับใช้ และเลือกวิธีการปรับปรุงกำไรสะสม ณ วันต้นงวด โดยเมื่อวิเคราะห์ถึงสัดส่วนตัวเลขทางการเงินที่มีการปรับปรุงพบว่า เมื่อนำ IFRS 15 แม้ในกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกันแต่ก็กระทบกับการเพิ่มขึ้นและลดลงของข้อมูลทางรายได้ ต้นทุนขาย กำไรสุทธิที่แตกต่างกัน ผู้ใช้ข้อมูลงบการเงินควรศึกษาวิธีการระบุรายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้าของแต่ละกิจการก่อนนะข้อมูลมาเปรียบเทียบกัน ในมุมมองของการวัดมูลค่าตามลักษณะเชิงคุณภาพของงบการเงินพบว่าสำหรับ IFRS 15 ยังมีการศึกษาในประเด็นดังกล่าวไม่มากนัก Marco Tutino et al., (2019) ได้ใช้ Jones Model ในการวัดรายการคงค้างจากดุลพินิจของผู้บริหาร (Accruals) ในประเทศอิตาลี ในกลุ่มธุรกิจโทรคมนาคม

เปรียบเทียบกับกลุ่มสาธารณูปโภค พบว่าในกลุ่มโทรคมนาคมมีรายการค้างค้างมากกว่ากลุ่มสาธารณูปโภค รวมถึงในมุมมองของการใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ (Value Relevance) Mohammad Aladwan, (2019) ได้ศึกษาถึงความผันผวนของราคาหุ้นและรายได้ภายหลังการนำร่าง IFRS 15 มาใช้แทน IAS 18 พบว่าเมื่อนำร่าง IFRS 15 มาใช้รายได้เฉลี่ยลดลง ราคาหุ้นหลังใช้ร่าง IFRS 15 ก็มีการปรับลดลงกว่าก่อนการใช้ร่างมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้เช่นกัน

การนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 (IFRS 15) มาถือปฏิบัติในประเทศไทย ในรอบบัญชีที่เริ่มต้น 1 มกราคม 2562 เป็นต้นมา ได้มีการศึกษาผลกระทบของ IFRS 15 ต่อรายงานทางการเงินในกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ของปัญญา อิศระวราวิช และ สุณีย์รัตน์ วุฒิจินดานนท์, (2564) พบว่าเมื่อนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาใช้ในกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างรายได้โดยเฉลี่ยลดลงร้อยละ 0.73 ของรายได้รวมเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการรับรู้รายการตามมาตรฐานฯ เดิม สอดคล้องกับการศึกษาถึงผลกระทบจากการนำ IFRS 15 มาใช้ในประเทศไทยในปีแรกของ ศิลปพร ศรีจันเพชร และ อนุวัฒน์ ภัคคี, (2563) โดยการศึกษาพบว่าในการนำ IFRS 15 มาใช้ครั้งแรกนั้นส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของรายได้รวม การเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิ รายงานคงค้างรวม (Accruals) ลดลง การรับรู้ผลกำไรขาดทุนทันเวลามากขึ้น (Timely Loss Recognition) เพิ่มความระมัดระวังทางบัญชี สำหรับกิจการที่มีรายได้รวมสูง

จากวัตถุประสงค์หลักของมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 เรื่องรายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า (IFRS 15) คือ การกำหนดหลักการที่กิจการต้องปฏิบัติเพื่อรายงานข้อมูลที่มีประโยชน์ให้ผู้ใช้งบการเงิน กล่าวได้ว่า IFRS 15 ใช้เป็นหลักการรับรู้รายได้สำหรับธุรกิจทุกประเภท ลดปัญหาความไม่ชัดเจน เพิ่มความสามารถในการเปรียบเทียบกันได้ เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์มากขึ้น ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาคุณค่าของข้อมูลทางบัญชี (Value Relevance) ว่าหลังปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 (IFRS 15) มูลค่ากิจการในราคาตามบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับมูลค่ากิจการตามราคาตลาดมากกว่าก่อนปรับใช้มาตรฐานฯ หรือไม่

1.2 คำถามในการวิจัย

หลังปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 (IFRS 15) เรื่อง รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า มูลค่ากิจการในราคาตามบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับมูลค่ากิจการตามราคาตลาดมากกว่าก่อนปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 (IFRS 15) หรือไม่

1.3 วัตถุประสงค์ของการทำวิจัย

ในการศึกษานี้ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างราคาตามบัญชี กำไรต่อหุ้น กับมูลค่ากิจการตามราคาตลาด ในช่วงก่อนและหลังปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15
2. เพื่อทราบถึงผลกระทบของการปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 ที่มีต่อรายได้

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักลงทุนสามารถนำผลการวิจัยใช้เป็นแนวทางพื้นฐานประกอบการวิเคราะห์รายละเอียดจากข้อมูลในรายงานทางการเงิน เพื่อประกอบการตัดสินใจในการลงทุนซื้อหรือขายหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. สามารถให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้รายงานทางการเงินเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนในการประเมินผลการดำเนินงาน ฐานะทางการเงิน นโยบายทางบัญชีอันเกิดจากวิธีการรับรู้รายได้ตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 ของกิจการประเภทต่างๆ
3. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบจากการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาปฏิบัติ รวมถึงการค้นคว้า วิจัย ในประเด็นอื่นที่เกี่ยวข้องต่อไป

1.5 ขอบเขตของงานวิจัย

ในการศึกษาคุณค่าข้อมูลบัญชีเพื่อการตัดสินใจก่อนและหลังปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของงานวิจัยไว้ดังนี้

1.5.1 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2560 – 2563 โดยกำหนดให้ปี พ.ศ. 2560 – 2561 เป็นการศึกษาข้อมูลก่อนการนำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติ และ ปี พ.ศ. 2562 – 2563 เป็นการศึกษาข้อมูลหลังจากที่กิจการได้รับรู้รายได้ตาม TFRS 15 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาจะศึกษาในธุรกิจที่ได้รับผลกระทบจากการมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติ โดยพิจารณาว่าธุรกิจใดได้รับผลกระทบจากการเปิดเผยข้อมูลผลกระทบที่เกิดขึ้น วิธีการปรับปรุงรายการ ในเหตุประกอบงบการเงิน ณ ปีแรกที่น่ามาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติ

1.5.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาคุณค่าข้อมูลบัญชีหลังปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากฐานข้อมูลออนไลน์ SETSMART ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และฐานข้อมูลออนไลน์ ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ประกอบด้วย รายงานประจำปี (แบบ 56-2) งบการเงินระหว่างกาล หมายเหตุประกอบงบการเงิน เพื่อนำไปสู่การสร้างตัวแปรที่ใช้ศึกษาในงานวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ตัวแปรตาม (Dependence Variables)

ตัวแปรตามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ มูลค่าตามบัญชีต่อหุ้น (MVPS) ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ ราคาหุ้น (Stock Price) ณ วันส่งงบการเงิน+1

ตัวแปรอิสระ (Independence Variables)

ตัวแปรอิสระในการวิจัยครั้งนี้ คือ

BVPS มูลค่าตามบัญชีของส่วนของผู้ถือหุ้น (Book Value per Share)

EPS กำไรสุทธิหารด้วยจำนวนหุ้นสามัญที่ชำระแล้ว (Earnings per Share)

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้วิจัยกำหนดนิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ไว้ดังนี้

รายได้ (Revenue) หมายถึง การเพิ่มขึ้นของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในรอบระยะเวลาบัญชีในรูปของกระแสรับเข้าของสินทรัพย์ หรือการเพิ่มขึ้นของสินทรัพย์ หรือการลดลงของหนี้สิน ซึ่งส่งผลให้ส่วนของผู้ถือหุ้นเพิ่มขึ้น

สัญญา (Contract) หมายถึง ข้อตกลงระหว่างคู่สัญญาตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป ซึ่งทำให้เกิดสิทธิที่บังคับได้ (Enforceable) และภาระผูกพัน ทั้งนี้สัญญาจะไม่เกิดขึ้นหากคู่สัญญาสามารถยุติสัญญาได้โดยไม่ต้องมีการจ่ายค่าชดเชย

ความสามารถในการอธิบายราคาหลักทรัพย์ (Value Relevance) หมายถึง การพิจารณาความสามารถของข้อมูลทางบัญชีในการใช้อธิบายราคาหลักทรัพย์ ตามแนวทางของ Feltham and Ohlson (1995) โดยให้ความสนใจว่าตัววัดมูลค่าของข้อมูล หรือกลุ่มของข้อมูลทางบัญชีว่ามีการเปลี่ยนแปลงของตัววัดมูลค่าเหล่านั้น อธิบายการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ได้หรือไม่อย่างไร (ปัญญา สัมฤทธิ์ประดิษฐ์, 2545)

กำไรสุทธิต่อหุ้น (Earnings Per Share : EPS) หมายถึง อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อหุ้น แสดงให้เห็นถึงกำไรของบริษัทเมื่อเทียบกับจำนวนหุ้นทั้งหมด สามารถคำนวณได้โดยการนำกำไร

สุทธิรอบ 12 เดือนล่าสุดเป็นตัวตั้งแล้วหารด้วยจำนวนหุ้นสามัญทั้งหมดที่บริษัทออกและเรียกชำระ
เงินค่าหุ้นแล้ว (ปัญหา สัมฤทธิ์ประดิษฐ์, 2545)

มูลค่าตามบัญชีต่อหุ้น (Book Value Per Share : BVPS) หมายถึง มูลค่าของหุ้นสามัญ
1 หุ้น ที่ได้จากการประเมินค่าสินทรัพย์สุทธิ (Net Asset Value) ต่อหุ้น ตามข้อมูลในงบแสดงฐานะ
การเงินล่าสุดของบริษัทผู้ออกหุ้น ซึ่งหมายความว่า หากบริษัทนี้เลิกกิจการและสามารถนำ
สินทรัพย์รวมถึงหนี้สินต่างๆ ไปแปรเป็นเงินสดได้ตามมูลค่าที่ระบุในงบแสดงฐานะการเงินนั้น
แล้ว ผู้ถือหุ้นจะได้รับเงินคืนในจำนวนเท่ากับมูลค่าตามบัญชีต่อการถือหุ้น 1 หุ้น โดยมูลค่าตาม
บัญชีต่อหุ้น คำนวณได้จากสินทรัพย์รวมลบด้วยหนี้สินรวมแล้วหารด้วยจำนวนหุ้นสามัญทั้งหมดที่
บริษัทออกและเรียกชำระเงินค่าหุ้นแล้ว (ปัญหา สัมฤทธิ์ประดิษฐ์, 2545)

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง คุณค่าข้อมูลบัญชีหลังการปรับใช้ TFRS 15 ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ซึ่งสามารถสรุปเป็นประเด็นหลักที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดทฤษฎีทางบัญชีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 กรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน (ปรับปรุง 2558)

2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2.2.1 ทฤษฎีประสิทธิภาพของตลาดทุน (Efficient Market Theory)

2.2.2 การกำหนดราคาหลักทรัพย์

2.2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินหุ้นสามัญ

2.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพกำไร (Earnings Quality)

2.3.1 ความหมายของคุณภาพกำไร

2.3.2 ความมีคุณค่าของข้อมูล (Value Relevance) กับความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าตามบัญชี (Book Value) กำไรต่อหุ้น (Earnings per Share) กับมูลค่าตลาด (Market Value)

2.4 มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 เรื่อง รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6 การพัฒนากรอบแนวคิดในงานวิจัย

2.1 แนวคิดและทฤษฎีทางบัญชีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 กรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน (ปรับปรุง 2558)

คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชี โดยสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้พิจารณาสภาพแวดล้อมธุรกิจในประเทศไทยและหลักการที่กำหนดไว้ในกรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงินเพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น โดยมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ

เรื่องกรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน ซึ่งเป็นฉบับปรับปรุงของ คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศที่สิ้นสุดในวันที่ 31 ธันวาคม 2557 (Conceptual Framework for Financial Reporting (Bound volume 2015 Consolidated without early application)) โดยกำหนดให้เริ่มใช้กรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน (ปรับปรุง 2558) แทนกรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน (ปรับปรุง 2557) ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2558 เป็นต้นมา (ราชกิจจานุเบกษา, 2558)

แนวคิดและข้อสมมติทางการบัญชี

หลักการในการจัดทำงบการเงินในภาพรวมการแก้ไขปัญหาทางการเงิน โดยสภาวิชาชีพบัญชีจะจัดทำขึ้นภายใต้ข้อเสนอด้านการดำเนินการต่อเนื่อง ซึ่งกำหนดให้กิจการต้องรายงานงบการเงินภายใต้ข้อสมมติการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมาตรฐานได้อธิบายไว้ดังนี้

โดยทั่วไปกิจการจัดทำรายงานทางการเงินขึ้นตามข้อสมมติที่ว่ากิจการจะดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและดำรงอยู่ต่อไปในอนาคตที่คาดการณ์ได้ ดังนั้นจึงสมมติว่ากิจการไม่มีเจตนาหรือมีความจำเป็นที่จะเลิกหรือลดขนาดของการดำเนินงานอย่างมีสาระสำคัญ หากกิจการมีเจตนาหรือความจำเป็นดังกล่าว งบการเงินอาจต้องจัดทำโดยใช้เกณฑ์อื่น และต้องเปิดเผยเกณฑ์นั้นในงบการเงิน ลักษณะของงบการเงินจะมีประโยชน์ต่อผู้บริโภคมกหรือน้อยเพียงใดนั้นจะขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ตามลักษณะเชิงคุณภาพของงบการเงิน ซึ่งมีลักษณะเชิงคุณภาพพื้นฐาน 2 ประการ ได้แก่

1. ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (Relevance)

งบการเงินจะมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเมื่อข้อมูลที่แสดงไว้ในงบการเงินนั้น ต้องช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต รวมทั้งช่วยยืนยันหรือชี้ข้อผิดพลาดของการประเมินที่ผ่านมาของการเงินได้ งบการเงินอาจให้ข้อมูล เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณและ โครงสร้างของสินทรัพย์ที่กิจการมีอยู่ในปัจจุบันอันทำให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถคาดคะเนความสามารถของกิจการในการได้รับประโยชน์จากโอกาสใหม่ๆ และความสามารถในการแก้ไขสถานการณ์ หรืออาจช่วยทำให้ผู้ใช้งบการเงินยืนยันความถูกต้องของการคาดคะเนในอดีตเกี่ยวกับโครงสร้างของกิจการที่คาดว่าจะเป็นและผลของการดำเนินงานตามที่วางแผนไว้

ในการพิจารณาว่าข้อมูลทางการบัญชีใดมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจหรือไม่ ขึ้นอยู่กับลักษณะและความมีสาระสำคัญของข้อมูลนั้น โดยข้อมูลจะมีความมีนัยสำคัญ (Materiality) ก็ต่อเมื่อข้อมูลนั้น ไม่แสดงข้อมูลที่ผิดพลาดมีผลกระทบต่อ การตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ

ของผู้ใช้งบการเงิน ความมีนัยสำคัญอาจขึ้นอยู่กับขนาดของรายการหรือขนาดของความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นก็ได้

ข้อมูลทางการเงินบางข้อมูลด้วยลักษณะของข้อมูลเพียงอย่างเดียวอาจมีความเกี่ยวข้องกับการประเมินความเสี่ยงและโอกาสของกิจการ แม้ว่าผลประกอบการในรอบระยะเวลาบัญชีนั้นอาจไม่เป็นจำนวนที่มีสาระสำคัญกิจการก็ต้องแสดงข้อมูลเหล่านั้น

2. ความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม (Faithful Representation)

ข้อมูลในงบการเงินจะมีความน่าเชื่อถือเมื่อถูกแสดงไว้อย่างเที่ยงธรรม หรือความคาดหมายได้อย่างสมเหตุสมผลว่าได้แสดงไว้อย่างเที่ยงธรรม เช่นรายการต่าง ๆ ในงบแสดงฐานะการเงินเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมของรายการของรายการและเหตุการณ์ทางบัญชีซึ่งก่อให้เกิดสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้ถือหุ้นของกิจการ เมื่อเข้าเงื่อนไขการรับรู้รายการ ณ วันที่เสนอรายงาน โดย กรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน ได้กำหนดลักษณะที่ควรจะมีไว้ 3 ประการ ได้แก่ ครอบคลุม เป็นกลาง และปราศจากข้อผิดพลาด ความครบถ้วน หมายถึงกิจการต้องไม่ละเว้นการแสดงรายการบางรายการในงบการเงิน ซึ่งจะก่อให้เกิดงบการเงินผิดพลาดหรือทำให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจผิดได้ ความเป็นกลาง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายงานทางการเงินตามกรอบแนวคิดกล่าวคือ งบการเงินต้องแสดงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจให้แก่ผู้ลงทุนผู้ให้กู้ยืม หรือเจ้าหนี้อื่นทั้งในปัจจุบันและในอนาคตอย่างเท่าเทียมกัน โดยกิจการไม่แสดงข้อมูลที่ทำให้ผู้ใช้ดุลยพินิจให้เป็นไปตามเจตนาของกิจการ

มาตรฐานการบัญชีมีความจำเป็นมากต่อการจัดทำบัญชีและงบการเงินของกิจการด้วยเหตุผลดังนี้

(1) ผู้ใช้งบการเงินมีหลายฝ่าย แต่ละฝ่ายมีความต้องการใช้ข้อมูลทางการเงินที่แตกต่างกันไป แต่ทุกฝ่ายมีความต้องการใช้ข้อมูลทางการเงินบางส่วนที่ร่วมกัน ซึ่งงบการเงินที่จัดทำขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ทั่วไปสามารถตอบสนองความต้องการนี้ได้ โดยงบการเงินดังกล่าวต้องจัดทำขึ้นภายใต้มาตรฐานการบัญชีเดียวกัน จึงจะเป็นที่เชื่อถือของทุกฝ่าย โดยเฉพาะผู้ลงทุนต้องการความเชื่อมั่นในงบการเงิน

(2) หากไม่มีมาตรฐานการบัญชี แต่ละกิจการต่างกำหนดมาตรฐานการบัญชีของตนเอง ทำให้เหตุการณ์และข้อมูลทางการเงินอย่างเดียวกัน มีการปฏิบัติตามวิธีการบัญชีที่แตกต่างกัน จะมีผลทำให้งบการเงินจึงแต่ละกิจการไม่สามารถเปรียบเทียบกันได้ และข้อมูลนั้นมีโอกาส หรือมีความลำเอียงตามที่ผู้จัดทำงบการเงินต้องการที่จะแสดง แทนที่จะแสดงให้ตรงตามความเป็นจริง

(3) ผู้สอบบัญชีตรวจสอบการเงิน เพื่อให้ผู้สอบบัญชีสามารถแสดงความเห็นต่องบการเงินได้ว่างบการเงินนั้นแสดงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสด โดยถูกต้องตามที่ควร ในสาระสำคัญตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป หรือมาตรฐานการบัญชีหรือไม่ เพียงใด หากไม่มีมาตรฐานการบัญชีผู้สอบบัญชีไม่สามารถแสดงความเห็นได้ว่างบการเงินที่ตนตรวจสอบถูกต้องตามที่ควรหรือไม่ เพราะขาดหลักเกณฑ์ หรือมาตรวัดเกี่ยวกับความถูกต้อง

(4) มาตรฐานการบัญชีมีผลกระทบต่อคุณภาพของข้อมูลทางการบัญชีและมีบทบาทอย่างสำคัญยิ่งต่อการจัดสรรทรัพยากรอันจำกัดในระบบเศรษฐกิจให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

(5) มาตรฐานการบัญชีเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาตลาดเงินและตลาดทุนของประเทศและระหว่างประเทศให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน (นิพนธ์ เห็น โชคชัยชนะ และ ศิลปพร ศรีจันเพชร, 2549, น. 2-3)

นอกจากนี้ กรอบแนวคิดได้กำหนดลักษณะเชิงคุณภาพเสริมสำหรับงบการเงินไว้ 4 ลักษณะ ได้แก่ ความสารดเปรียบเทียบได้ ความสามารถพิสูจน์ยืนยันได้ ความทันเวลาและความสามารถเข้าใจได้ ซึ่งกรอบแนวคิดได้แนะนำให้กิจการต้องนำลักษณะเชิงคุณภาพเสริมมาใช้ให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

1. ความสามารถเปรียบเทียบได้ (Comparability)

งบการเงินต้องมีคุณลักษณะของการเปรียบเทียบกันได้ เนื่องจากผู้ใช้งบการเงินต้องตัดสินใจเลือกระหว่างทางเลือกต่างๆ เช่น การเลือกลงทุน ดังนั้นผู้ใช้งบการเงินต้องสามารถเปรียบเทียบงบการเงินของกิจการอื่น หรือเปรียบเทียบงบการเงินกิจการในรอบระยะเวลาที่ต่างกันได้ ซึ่งความสามารถในการเปรียบเทียบได้นั้นมีความหมายกว้างกว่าความสม่ำเสมอ เพราะความสม่ำเสมอจะหมายถึงการใช้วิธีการเดียวกันกับรายการเดียวกันในทุกรอบระยะเวลาในกิจการที่เสนองบการเงิน เป็นต้น

2. ความสามารถพิสูจน์ยืนยันได้ (Verifiability)

คุณลักษณะนี้ทำให้ผู้ใช้งบการเงินมั่นใจว่าข้อมูลที่จัดทำงบการเงินนั้นเป็นข้อมูลที่เป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมของปรากฏการณ์เชิงเศรษฐกิจที่กิจการนำเสนอ โดยความสามารถในการพิสูจน์ยืนยันได้อาจเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ซึ่งความสามารถพิสูจน์ยืนยันได้ทางตรง หมายความว่าสามารถพิสูจน์จำนวนหรือหาตัวแทนอื่นได้จากการสังเกตโดยตรง เช่น การนับเงินสดของกิจการ ความสารดพิสูจน์ยืนยันได้ทางอ้อม หมายความว่าสามารถตรวจสอบปัจจัยนำเข้า (ปริมาณและต้นทุน) และคำนวณสินค้าคงเหลือปลายงวดอีกครั้งด้วยข้อสมมติการหมุนเวียนต้นทุนวิธีเดียวกัน (เช่น ใช้วิธีเข้าก่อนออกก่อน)

3. ความทันเวลา (Timeliness)

กิจการควรให้ข้อมูลแก่ผู้ใช้งบการเงินเพื่อให้สามารถตัดสินใจทันเวลาที่ข้อมูลสามารถมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ โดยส่วนใหญ่มักพบว่าข้อมูลที่ย้อนกลับไปในอดีตเป็นเวลานานอาจเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในปัจจุบันน้อยลง แต่ในบางครั้งข้อมูลที่ย้อนไปในอดีตก็จัดว่ามีประโยชน์ในการตัดสินใจ เช่น ในกรณีการนำข้อมูลในอดีตมาระบุและวิเคราะห์ประเมินแนวโน้มต่างๆ

4. ความสามารถเข้าใจได้ (Understandability)

หากผู้ใช้งบการเงินมีความรู้ตามสมควรเกี่ยวกับธุรกิจ กิจกรรมเชิงเศรษฐกิจ และการบัญชี ผู้ใช้งบการเงินต้องสามารถเข้าใจข้อมูลในงบการเงินได้ โดยกิจการต้องจัดประเภทกำหนดลักษณะ และนำเสนอข้อมูลอย่างชัดเจนและกระชับทำให้ข้อมูลนั้นสามารถเข้าใจได้ การที่กิจการไม่รวมรายงานที่มีความซับซ้อนและยากต่อการทำความเข้าใจ อาจทำให้ข้อมูลในรายงานทางการเงินง่ายต่อการทำความเข้าใจ แต่จะไม่สมบูรณ์และอาจเป็นไปได้ที่จะทำให้เกิดความเข้าใจผิด

ข้อจำกัดด้านต้นทุนต่อการรายงานทางการเงินที่มีประโยชน์

กิจการใช้ทรัพยากรต่างๆ ในการรวบรวม ประมวลผล พิสูจน์ ยืนยัน และเผยแพร่ข้อมูลทางการเงิน แต่ต้นทุนในการจัดทำรายงานดังกล่าวจะเป็นภาระของผู้ใช้ข้อมูลดังนั้นรายงานทางการเงินที่จัดแสดงนั้นควรคำนึงถึงต้นทุนในการจัดทำด้วย นอกจากนี้ ผู้ใช้ข้อมูลทางการเงินยังมีต้นทุนการวิเคราะห์และการตีความข้อมูลที่แสดงไว้ด้วย หากไม่มีการแสดงข้อมูลทำจำเป็น ผู้ใช้มีต้นทุนเพิ่มขึ้นเพื่อให้ได้รับข้อมูลนั้นจากแหล่งอื่นหรือประมาณข้อมูลนั้นขึ้นเอง

ผู้ใช้ข้อมูลจากรายงานทางการเงินสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ได้แก่

1. ผู้ใช้งบการเงินภายในกิจการ ได้แก่ เจ้าของกิจการ ผู้บริหารและพนักงาน ผู้ที่ทำงานในกิจการต้องการข้อมูลทางการเงิน เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานเพื่อการวางแผนปฏิบัติงาน ควบคุม และตัดสินใจ ในการวางแผนนั้นอาจอยู่ในระดับองค์กรเป็นแผนกลยุทธ์ หรือแผนการปฏิบัติงานก็ได้ เช่น การวางแผนการขาย การวางแผนการผลิตสินค้า การวางแผนการจัดทำงบประมาณ นอกจากนี้ กิจการต้องการข้อมูลบัญชีการเงินเพื่อควบคุมการดำเนินงาน เปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจริงกับที่ได้วางแผนไว้ และกิจการยังต้องการข้อมูลทางการเงินเพื่อการตัดสินใจ เช่น ลงทุน กู้ยืมเงิน ขยายกิจการ เป็นต้น

2. ผู้ใช้งบการเงินภายนอกกิจการ ได้แก่

2.1 ผู้ขายสินค้าหรือลูกค้า ใช้ข้อมูลจากรายงานทางการเงินเพื่อพิจารณาการให้สินเชื่อ กำหนดเวลาการชำระเงิน และการให้ส่วนลดแก่ผู้ซื้อ

2.2 ผู้ให้กู้ ต้องการทราบความมั่นคงของฐานะของกิจการ ความเสี่ยงในการผิดนัด

ชำระหนี้ ความสามารถในการจ่ายชำระหนี้ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ได้มาจากรายงานทางการเงิน

2.3 ผู้ลงทุน เป็นผู้ที่ต้องมีเงินทุนและต้องการนำเงินไปลงทุนในกิจการจึงจำเป็นต้องทราบข้อมูลทางการเงิน เปรียบเทียบฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานของกิจการต่าง ๆ เพื่อตัดสินใจในการกำหนดมูลค่ากิจการหรือคาดการณ์การจ่ายเงินปันผล

2.4 คู่แข่งขัน คู่แข่งทางการค้าต้องการทราบผลประกอบการและฐานะการเงินเพื่อเปรียบเทียบและประเมินตนเอง โดยส่วนใหญ่แล้วมักประเมินเปรียบเทียบในรูปของอัตราส่วนทางการเงิน

2.5 หน่วยงานราชการ ต้องการทราบข้อมูลทางการวางแผนการพัฒนาประเทศ กำหนดนโยบายการเก็บภาษีคำนวณรายได้ประชาชาติ และข้อมูลทางสถิติอื่น

ประเภทของธุรกิจ

ลักษณะทั่วไปของธุรกิจสามารถจำแนกได้ 3 ประเภท

1. กิจการให้บริการ (Service Firm) กิจการจะมีรายได้หลักจากการให้บริการลูกค้า โดยรายได้หลักจะเรียกว่า ค่าบริการ (Service Revenue) หรือ ค่าธรรมเนียม (Service Fee) ขึ้นอยู่กับประเภทของการให้บริการ ส่วนรายจ่ายหลัก คือ ค่าใช้จ่ายเพื่อก่อเกิดการให้บริการแก่ลูกค้า เช่น เงินเดือนพนักงาน ค่าวัสดุสิ้นเปลือง ค่าเสื่อมราคา ค่าสาธารณูปโภคตัวอย่างของกิจการให้บริการ ได้แก่ สำนักงานทนายความ สำนักงานตรวจสอบบัญชี เป็นต้น

2. กิจการซื้อขายสินค้า (Merchandising Firm) เป็นกิจการที่เป็นตัวกลางระหว่างผู้ผลิตสินค้าและผู้ซื้อสินค้า โดยกิจการจะทำการซื้อสินค้าจากผู้ผลิตหรือคู่ค้าเพื่อทำการขายต่อให้แก่ผู้ซื้ออีกทอดหนึ่ง โดยรายได้หลักของกิจการ หรือ ค่าขาย (Sales) ส่วนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (Operating Expenses) เช่นเงินเดือน ค่าขายหน้า ค่าโฆษณา ค่าเช่า ค่าเสื่อมราคา ตัวอย่างกิจการซื้อมาขายไป ได้แก่ ไร่ขายของชำ

3. กิจการผลิตสินค้า (Manufacturing Firm) กิจการนี้จะมีความซับซ้อนกว่ากิจการสองประเภทแรก เนื่องจากกิจการต้องทำการซื้อวัตถุดิบ จัดหาพนักงาน และจ่ายค่าใช้จ่ายการผลิต เพื่อผลิตสินค้าขึ้นเองในกิจการ จากนั้นจึงจำหน่ายสินค้า รายได้หลักของกิจการคือ ค่าขาย (Sales) และค่าใช้จ่าย 2 ส่วน คือต้นทุนขายและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเช่นเดียวกับกิจการซื้อมาขายไป

ซึ่งสรุปได้ว่าลักษณะเชิงคุณภาพพื้นฐานที่สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ (Federation of Accounting Professions) กำหนดไว้คือ งบการเงินต้องมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (Relevance) และความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม หมายถึง ข้อมูลในงบการเงินต้องเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการตัดสินใจ และมีความครบถ้วนสมบูรณ์ หากงบการเงินขาดคุณสมบัติ 2 ข้อนี้แล้ว สามารถกล่าวได้ว่า ข้อมูลในงบการเงินดังกล่าวไม่มีคุณภาพ และไม่ควรมานำมาใช้ในการ

ตัดสินใจ (นฤนาถ ศราภย์วานิช อมรา โกโศยกานนท์, 2552 และ Sarapaivanich, 2002) หากต้องการให้ข้อมูลทางการเงินมีประโยชน์เพิ่มมากขึ้นข้อมูลทางการเงินจะต้องมีลักษณะเชิงคุณภาพเสริมเพิ่มขึ้น กล่าวคือข้อมูลนั้นต้องสามารถเปรียบเทียบได้ พิสูจน์ยืนยันได้ ทันเวลาและเข้าใจได้ หากงบการเงินมีข้อมูลเชิงคุณภาพที่ดีจะช่วยให้ผู้ใช้ข้อมูลตัดสินใจด้วยความเชื่อมั่นยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลให้การทำหน้าที่ของตลาดทุนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและต้นทุนเงินทุนต่ำลงสำหรับเศรษฐกิจในภาพรวม ผู้ลงทุน ผู้ให้กู้และเจ้าหนี้อื่นแต่ละรายยังได้รับประโยชน์จากการตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลได้ดียิ่งขึ้น

2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2.2.1 ทฤษฎีประสิทธิภาพของตลาดทุน (Efficient Market Theory)

การวิเคราะห์ตามทฤษฎีตลาดที่มีประสิทธิภาพ (Efficient Market Hypothesis) หรือ EMH ของ Eugene Fama (1970) มีแนวคิดว่าการเปลี่ยนแปลงของราคาหุ้น ณ เวลาใดเวลาหนึ่งจะเป็นข้อมูลสะท้อนข่าวสารอย่างสมบูรณ์ หากการตัดสินใจซื้อขายหุ้นของนักลงทุนในตลาดตั้งอยู่บนพื้นฐานของการคาดคะเนด้วยเหตุผล (Rational Expectations) ราคาหุ้นจะปรับตัวสูงขึ้นหรือลดลงอย่างรวดเร็วเมื่อมีข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ เข้ามา ดังนั้นจึงไม่มีใครสามารถทำกำไรเกินปกติได้ ผลกำไรที่นักลงทุนได้รับจะเป็นกำไรในระดับปกติ (Normal Profit) สามารถกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่าการเปลี่ยนแปลง ในราคาหุ้นจะสอดคล้องกับข่าวสารข้อมูลการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันพื้นฐานของบริษัท เรียกตลาดทุนลักษณะนี้ว่า ตลาดที่มีประสิทธิภาพในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร หรือ ตลาดที่นักลงทุนใช้คาดการณ์ในตัวแปรที่มีผลกระทบต่อราคาหุ้นแบบคาดคะเน

ในระบบการแข่งขันเสรีราคาจะเป็นตัวผลักดันให้จัดสรรทรัพยากรไปยังส่วนต่างๆ ของระบบเศรษฐกิจได้อย่างถูกต้อง ถ้าตลาดหลักทรัพย์ทำหน้าที่ในการจัดสรรเงินลงทุนได้อย่างเหมาะสม ราคาหุ้นก็จะสะท้อนถึงมูลค่าที่แท้จริงตามปัจจัยพื้นฐาน (Intrinsic Value) ของแต่ละบริษัทซึ่งในโลกของความเป็นจริงแล้วตลาดประเภทนี้มีน้อยมากดังนั้น ทฤษฎีตลาดประสิทธิภาพจึงตั้งบนสมมุติฐานดังนี้

1. จำนวนผู้ซื้อและผู้ขายมีมากรายจนกระทั่งไม่มีบุคคลใดมีอำนาจในการกำหนดราคาหุ้นได้และราคาที่เกิดขึ้นจะเป็นราคาที่มีแนวโน้มเข้าสู่ดุลยภาพ
2. ผู้ลงทุนแต่ละคนมีพื้นฐานในการประเมินมูลค่าหุ้นเหมือนกัน (Homogeneous Expectation) ซึ่งกำหนดขึ้นจากความน่าจะเป็น (Probability Distribution) ของอัตราผลตอบแทน
3. ผู้ซื้อและผู้ขายในตลาดหลักทรัพย์มีความเกี่ยวข้องกับราคาและข่าวสารต่างๆของหุ้นอย่างสมบูรณ์ (Perfect Knowledge)

4. ผู้ลงทุนทุกคนเลือกลงทุนในหลักทรัพย์ที่ก่อให้เกิดอรรถประโยชน์สูงสุด ณ ระดับราคาความเสี่ยงหนึ่งที่ทำให้ผลตอบแทนสูงสุด

ตามทฤษฎีตลาดที่มีประสิทธิภาพนั้นถือว่าการเปลี่ยนแปลงของราคาจะเป็นอิสระต่อกันไม่มีความสัมพันธ์กันและเชื่อว่าราคา การค้นคว้า และการวิเคราะห์ข่าวสารที่เปิดเผยต่อสาธารณชน แม้กระทั่งข้อมูลที่เป็นความลับหรือรู้กันเพียงคนในวงจำกัด ราคาที่เกิดขึ้นจึงเป็นราคาที่มีแนวโน้มเข้าสู่ดุลยภาพ (Equilibrium Price) ซึ่งในตลาดที่มีประสิทธิภาพนั้นราคาดุลยภาพคือมูลค่าที่แท้จริง (Intrinsic Value) กล่าวคือ ราคาของสินทรัพย์จะสะท้อนถึงข้อมูลต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง แต่ในทางปฏิบัติตลาดเหล่านั้นไม่ได้มีประสิทธิภาพเท่าเทียมกันในทุกตลาด ดังนั้นจึงจำแนกความมีประสิทธิภาพของตลาด จากพฤติกรรมข่าวสารข้อมูลได้เป็น 3 ระดับ (วรรณรพี บานชื่นวิจิตร และสุนิสา ชูชื่น, 2556) ดังนี้

(1) ตลาดหลักทรัพย์ที่มีประสิทธิภาพต่ำ (The weakly efficient market) เป็นตลาดหลักทรัพย์ที่ราคามีการเคลื่อนไหวอย่างสุ่มและมีความยืดหยุ่นต่ำ เนื่องจากนักลงทุนสามารถศึกษาข้อมูลด้านราคาได้อย่างเท่าเทียมกันและข้อมูลด้านราคามีน้อยจึงไม่มีใครเอาเปรียบใครได้จากข้อมูลด้านราคา ทำให้การเปลี่ยนแปลงของราคาในอดีตเป็นไปโดยไม่อาจคาดคะเนได้ ราคาหุ้นในปัจจุบันจึงมีการเคลื่อนไหวแบบเชิงสุ่ม คือตลาดที่มี ประสิทธิภาพในระดับต่ำนี้ถือว่าข้อมูลด้านราคาและปริมาณการซื้อขายหุ้นในอดีตไม่สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการคาดคะเนแนวโน้มราคาหุ้นในอนาคตได้ ซึ่งตลาด ประเภทนี้เน้นให้นักลงทุนซื้อขายหุ้น โดยวิธีที่เรียกว่า “buy and hold investment” หมายถึง การซื้อขายหลักทรัพย์ที่มีราคาเท่าหรือต่ำกว่ามูลค่าที่แท้จริงของตลาดที่มีการคาดคะเนไว้และถือหุ้นนั้นไว้รอให้ราคาสูงขึ้น ถือเป็นการลงทุนระยะยาว ซึ่งนอกจากจะได้กำไรที่เรียกว่า กำไรจากการขายแล้วยังได้เงินปันผลอีกด้วย

การทดสอบความมีประสิทธิภาพของตลาดในระดับนี้จึงเป็นการทดสอบว่าข้อมูลข่าวสารด้านราคาในอดีตสามารถที่จะใช้คาดคะเนราคาหุ้นในอนาคตได้หรือไม่โดยพิจารณาจากความคลาดเคลื่อนที่มีความสัมพันธ์กัน (Serial Correlation) หรือวัดการเปลี่ยนแปลงของราคาในลักษณะของช่วงวิ่ง (Run Test) การศึกษาของสยามพร จิตตั้งสมบุรณ์ และ วรรณรพี บานชื่นวิจิตร (2557) ที่ศึกษาข้อมูลราคาปิดรายวันของหลักทรัพย์ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา (จำกัด) มหาชน ในช่วงปี พ.ศ. 2555-2556 พบว่า ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นตลาดที่มีประสิทธิภาพต่ำ เนื่องจากราคาปิดของหลักทรัพย์ในอดีตไม่มีผลต่อราคาปิดของหลักทรัพย์ในอนาคต เช่นเดียวกับสหชาติ จรุงจิตรประชารมย์ และ ประสิทธิ์ มะหะหมัด (2561) ที่ศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์ จำนวน 9 หลักทรัพย์ โดยใช้ราคาปิดรายวันของ

หลักทรัพย์ในปี พ.ศ. 2560 ที่พบว่าราคาปิดของหลักทรัพย์ในอดีตไม่มีผลต่อราคาปิดของหลักทรัพย์ในอนาคตเช่นกัน

(2) ตลาดหลักทรัพย์ที่มีประสิทธิภาพระดับปานกลาง (The semi-strong efficient market) เป็นตลาดหลักทรัพย์ที่ราคาเป็นตัวสะท้อนข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่ต่อ สาธารณะชนทั่วไป ราคาคุณภาพเปลี่ยนแปลงไป เมื่ออุปสงค์และอุปทานของหุ้นเปลี่ยนแปลงไปเมื่อได้รับข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ จนกระทั่งเกิดดุลยภาพใหม่ เช่น ถ้าบริษัทใดประกาศแตกหุ้น (Slits par) ข่าวสารเหล่านี้จะมีการเผยแพร่ต่อสาธารณะชนทั่วไปอย่างรวดเร็ว โดยนักลงทุนจะประเมินมูลค่าของอัตราผลตอบแทนที่คาดหวังและราคาหุ้นก็จะปรับตัวทันทีในระหว่างที่มีข้อมูลข่าวสารใหม่นี้ นักวิเคราะห์การลงทุนจะมีการประเมินมูลค่าหุ้นใหม่อยู่ตลอดเวลา ซึ่งการประเมินนี้ถือว่าการประเมินมูลค่าขั้นพื้นฐาน

ตลาดหลักทรัพย์ที่มีความยืดหยุ่นปานกลางนี้จะมีการนำข้อมูลที่มีผลกระทบต่อราคาหุ้นมาคำนวณราคาพื้นฐานของหลักทรัพย์แต่ละตัวอย่างรวดเร็ว ดังนั้นการทดสอบความมีประสิทธิภาพในระดับนี้เป็นการทดสอบเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่เปิดเผยต่อสาธารณะชนที่ออกมาใหม่ทำให้ราคาหุ้นปรับตัวตอบสนองต่อข้อมูลข่าวสารที่เข้ามา

(3) ตลาดหลักทรัพย์ที่มีประสิทธิภาพสูง (The strongly efficient market) จะมีความยืดหยุ่นมากซึ่งตลาดหลักทรัพย์ที่มีประสิทธิภาพในระดับนี้ ราคาจะเป็นตัวสะท้อนข้อมูลข่าวสารใหม่ทุกชนิด ไม่เพียงแต่เป็นข้อมูลที่เผยแพร่ต่อสาธารณะชนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงข้อมูลที่ไม่เปิดเผยอีกด้วย (Inside information) หมายความว่า ไม่มีใครมีอำนาจผูกขาดในการใช้ข้อมูลภายใน (Inside) เพื่อสร้างกำไรที่ปกติได้ ถึงแม้ว่าจะมีข้อมูลภายในก็ไม่สามารถนำมาใช้สร้างราคาได้ เพราะทุกคนสามารถรู้ข้อมูลภายในได้อย่างรวดเร็วเหมือนกัน

ทั้งนี้ จากศึกษาความมีประสิทธิภาพของตลาดหลักทรัพย์ Kim and Shamsuddin (2008) พบว่าการที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีประสิทธิภาพ เกิดจากคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยออก กฎระเบียบ ต่างๆ เพื่อกำกับดูแลบริษัทจดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์ให้เปิดเผยข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญ และจำเป็นต่อการตัดสินใจลงทุนในหลักทรัพย์ของนักลงทุน

2.2.2 การกำหนดราคาหลักทรัพย์

ความหมายของมูลค่า

วีระชาติ ชูตินันท์ ไรดม, 2556 ได้ให้ความหมายของ มูลค่า ไว้ดังนี้

มูลค่า (Value) อาจมีความหมายหลายอย่าง ทั้งในแง่ที่เป็นความหมายของ Book Value, Replacement Value, Liquidation Value หรือ Intrinsic Value เป็นต้น

มูลค่าตามบัญชีหรือส่วนของผู้ถือหุ้น (Book Value)

เป็นมูลค่าสินทรัพย์สุทธิของบริษัทที่ปรากฏอยู่ในงบแสดงฐานะทางการเงิน (Statement of Financial Position) ของบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์ โดยคำนวณได้จาก

มูลค่าตามบัญชี (ส่วนของผู้ถือหุ้น) = สินทรัพย์ - หนี้สิน

นักลงทุนอาจจะปรับปรุงมูลค่าตามบัญชีให้เป็น “มูลค่าต่อหุ้น” เพื่อใช้เป็นเครื่องมือเปรียบเทียบกับราคาหุ้นที่ต้องการซื้อขายได้ โดยการหารมูลค่าตามบัญชีด้วยจำนวนหุ้นที่ออกและเรียกชำระแล้วของบริษัท

สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ให้ความหมายของมูลค่าตามบัญชีไว้ว่า มูลค่าตามบัญชีหมายถึง ราคาของสินทรัพย์ที่รับรู้ในงบแสดงฐานะทางการเงินหลังจากหักค่าเสื่อมราคาสะสมและผลขาดทุนจากการด้อยค่าสะสมของสินทรัพย์ (ศศิวิมล มีอำพัน, 2556)

การคำนวณหามูลค่าตามบัญชีสามารถกระทำได้ง่ายและมีความถูกต้องสูง เนื่องจากข้อมูลงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนเป็นข้อมูลที่เปิดเผยเป็นการทั่วไป มีการจัดทำเป็นรายไตรมาส และมีผู้สอบบัญชีตรวจสอบให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีซึ่งเป็นที่ยอมรับเป็นการทั่วไป อย่างไรก็ตาม มาตรฐานบัญชีกำหนดให้การบันทึกบัญชีทรัพย์สินดำเนินงานต่างๆ ของบริษัท ต้องบันทึกที่ราคาทุนและมีการตัดค่าเสื่อมราคาระหว่างอายุการใช้งาน ทำให้มูลค่าทรัพย์สินอาจจะต่ำกว่ามูลค่าที่ควรจะเป็นหากพิจารณาราคาตลาดในปัจจุบัน และไม่ได้สะท้อนมูลค่าบริษัทที่ควรจะเป็น

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ออนไลน์), 2563 ให้ความหมายของมูลค่าที่ควรจะเป็นตามปัจจัยพื้นฐาน หรือมูลค่าที่แท้จริงของหุ้น (Intrinsic Value) ว่าโดยทั่วไปมักจะคำนวณขึ้นจากการคาดการณ์แนวโน้มฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานในอนาคตของบริษัท ภายใต้สมมติฐานต่างๆ ที่กำหนดขึ้น เพื่อจะพิจารณามูลค่าที่เหมาะสมในการลงทุน การคำนวณมูลค่าตามปัจจัยพื้นฐานของแต่ละคนอาจจะได้ผลลัพธ์ต่างๆ กันไป ขึ้นกับวิธีหรือแบบจำลองในการประเมินมูลค่า (Valuation Model) ที่ใช้ และสมมติฐานที่แต่ละคนกำหนดขึ้น ซึ่งตัวแปรที่สำคัญที่สุดในการกำหนด Intrinsic Value คือ กำไรและกระแสเงินสดของธุรกิจที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต

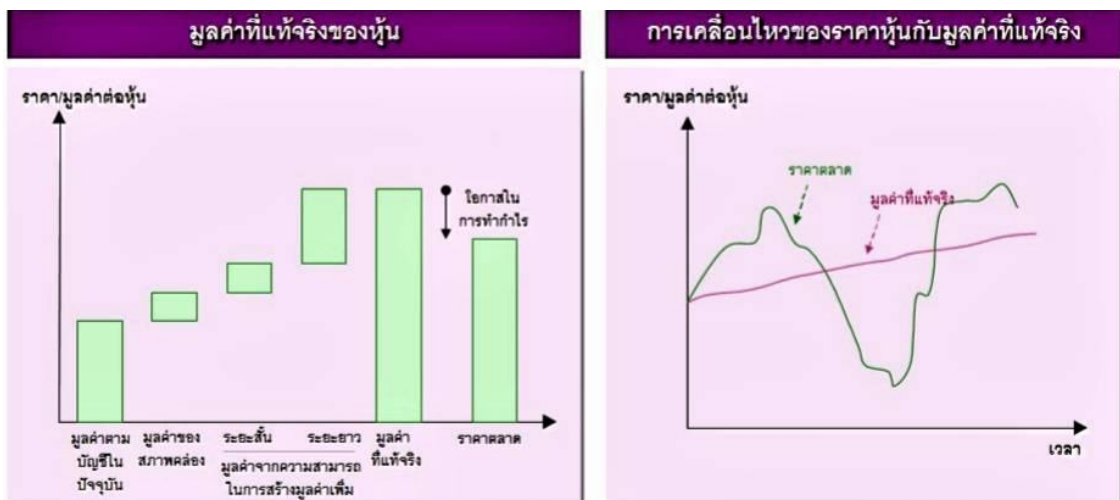
หลักการพื้นฐานของการประเมินมูลค่าหุ้นสามัญ

แม้การประเมินมูลค่าหุ้นสามัญจะมีรายละเอียดและวิธีการคำนวณที่แตกต่างจากการประเมินมูลค่าหลักทรัพย์ประเภทอื่นๆ แต่อย่างไรก็ตาม การประเมินมูลค่าหลักทรัพย์ทุกประเภท (รวมถึงหุ้นสามัญ) จะมีหลักการพื้นฐานที่สำคัญเหมือนกัน กล่าวคือ การประเมินว่าหลักทรัพย์นั้นจะมีกระแสเงินสดในอนาคตที่คิดเป็นมูลค่าปัจจุบัน (Present Value: PV) ได้เท่ากับเท่าใดตัวแปรที่สำคัญในการประเมินมูลค่าหลักทรัพย์ทุกประเภท (รวมทั้งหุ้นสามัญ) คือ กระแสเงินสดในอนาคต

(Future Cash Flow) และผลตอบแทนที่ต้องการ (Required Return) มูลค่าที่คำนวณได้จะเรียกว่ามูลค่าหรือราคาหลักทรัพย์ กระบวนการของการตัดสินใจลงทุนจะเป็นการเปรียบเทียบราคาของหลักทรัพย์ที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ (Market Price) กับราคาหลักทรัพย์ที่คำนวณได้ ซึ่งจะเรียกว่า “มูลค่าที่แท้จริง” (Intrinsic Value) โดยเงื่อนไขของการตัดสินใจลงทุนจะเป็นดังต่อไปนี้ (บริษัทหลักทรัพย์เมย์แบงก์กิมเอ็ง (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) วิระชาติ ชูตินันท์วโรดม (ม.ป.ป.))

ถ้าราคาหลักทรัพย์ในตลาด น้อยกว่า มูลค่าที่แท้จริงของหลักทรัพย์ จะตัดสินใจไม่ลงทุนในหลักทรัพย์

ถ้าราคาหลักทรัพย์ในตลาด มากกว่า มูลค่าที่แท้จริงของหลักทรัพย์ จะตัดสินใจลงทุนในหลักทรัพย์

ภาพที่ 2.1 มูลค่าที่แท้จริงของหุ้นและความสัมพันธ์กับการตัดสินใจ

ที่มา: เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตรการประเมินมูลค่าหุ้นสำหรับนักลงทุนสัมพันธ์ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2560)

องค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการในการประเมินมูลค่าหุ้นสามัญ ได้แก่ กระแสเงินสดหรือผลตอบแทนที่ได้จากการลงทุนในหุ้นสามัญและอัตราคิดลด โดยในการประเมินมูลค่าหุ้นสามัญ นักลงทุนอาจต้องพิจารณาปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย ซึ่งแบ่งออกเป็นปัจจัยแวดล้อมภายนอก และปัจจัยของตัวหลักทรัพย์เอง

ในการตัดสินใจลงทุนซื้อหรือขายหุ้นสามัญ ผู้ลงทุนจะต้องศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลในระดับมหภาค ข้อมูลในระดับอุตสาหกรรม และข้อมูลบริษัท แล้วนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้ประกอบในการประเมินมูลค่าหุ้นของบริษัท ซึ่งบริษัทที่มีฐานะทางการเงินและมีแนวโน้มผลการดำเนินงานที่ดี อาจไม่ใช่บริษัทที่น่าลงทุนเสมอไป แต่จะขึ้นอยู่กับราคาหุ้นที่นักลงทุนจะเข้าไปลงทุนในแต่ละครั้งด้วยว่ามีความเหมาะสมและคุ้มค่าต่อการลงทุนมากน้อยเพียงใด

การประเมินมูลค่าหุ้นจึงเป็นการหามูลค่าที่ควรจะเป็นของหลักทรัพย์เพื่อเปรียบเทียบกับราคาตลาดและใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจลงทุน และการกำหนดราคาซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัทที่นักลงทุนได้วิเคราะห์และมีความเห็นว่า มีปัจจัยพื้นฐานดีและมีความเหมาะสมในการลงทุนในส่วนของผู้ออกตราสารเพื่อระดมทุนนั้น การประเมินมูลค่าเพื่อกำหนดราคาหุ้นก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน เนื่องจากผู้ออกและเสนอขายหุ้นสามัญย่อมต้องการข้อมูลเกี่ยวกับราคาที่เหมาะสมของหุ้นสามัญเพื่อนำมาใช้ประกอบการคำนวณต้นทุนของเงินทุนที่จะเกิดขึ้นจากการระดมทุน เพื่อช่วยตัดสินใจเกี่ยวกับทางเลือกในการระดมทุนที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่บริษัทระหว่างการระดมทุนด้วยการออกและเสนอขายหุ้นสามัญและการออกและเสนอขายตราสารประเภทอื่นๆ ซึ่งเป็นข้อมูลที่สำคัญที่ใช้ประกอบการวิเคราะห์งบลงทุน เช่น การขยายกิจการ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ เป็นต้น

ตัวแปรที่มีส่วนในการกำหนดมูลค่าหุ้นสามัญ

ตัวแปรที่มีส่วนในการกำหนดมูลค่าที่แท้จริง (Intrinsic Value) ของหุ้นสามัญ ได้แก่ มูลค่าของสินทรัพย์ของกิจการ ความสามารถในการทำกำไรของกิจการ และอัตราคิดลดเพื่อนำมาคิดลดกระแสเงินสดที่เกิดขึ้นในอนาคตให้เป็นมูลค่าปัจจุบัน

ก. มูลค่าสินทรัพย์สุทธิของกิจการ

สินทรัพย์มีความสำคัญต่อการประเมินมูลค่าของหุ้นสามัญ ในแง่ที่ว่าสินทรัพย์เป็นเครื่องมือในการสร้างรายได้ให้แก่กิจการ ซึ่งสินทรัพย์ของกิจการที่กล่าวถึงในที่นี้ ประกอบด้วยที่ดิน อาคาร เครื่องจักร สินค้าคงเหลือ สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า ฯลฯ กิจการที่มีเงินทุนพร้อม มีการบริหารงานที่ดี มีการค้นคว้าสิ่งใหม่ๆ และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพย่อมมีโอกาสทำกำไรได้มาก ส่วนกิจการที่ไม่สามารถบริหารการใช้ทรัพยากรได้ดีจะมีต้นทุนที่สูงกำไรที่ได้จากการดำเนินกิจการก็ย่อมน้อยลงในอีกด้านหนึ่ง กำไรของกิจการก็จะเป็นส่วนสำคัญในการเพิ่มมูลค่าของสินทรัพย์ของกิจการได้เช่นกัน เนื่องจากกำไรของกิจการจะถูกรับไว้ในบัญชีกำไรสะสม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมูลค่าสินทรัพย์ของกิจการ เมื่อกำไรเพิ่มขึ้นมูลค่าสินทรัพย์ของกิจการก็จะเพิ่มขึ้นผ่านทางบัญชีกำไรสะสม แต่ถ้าหากกิจการประสบภาวะขาดทุนกำไรสะสมก็จะลดลง มูลค่าสินทรัพย์ของกิจการก็จะลดลงเช่นกัน

มูลค่าสินทรัพย์ของกิจการเป็นตัวแปรสำคัญในการประเมินมูลค่าหุ้นสามัญจากทางด้านสินทรัพย์ ซึ่งแนวคิดนี้เชื่อว่ามูลค่าสินทรัพย์ของกิจการกับความสามารถในการทำกำไรของกิจการ มีความสัมพันธ์ต่อกันโดยตรง ดังที่ได้อธิบายมาแล้วข้างต้น มูลค่าสินทรัพย์ของกิจการที่นำมาใช้ในการประเมินมูลค่าหุ้นสามัญจากทางด้านทรัพย์สินนั้นจะเป็นมูลค่าสินทรัพย์สุทธิ ซึ่งเป็นมูลค่าสินทรัพย์ทั้งหมดที่หักด้วยหนี้สิน

ข. ความสามารถในการทำกำไรของกิจการ

รายได้ของกิจการที่ปลอดจากภาระค่าใช้จ่ายต่างๆ คือ กำไรของกิจการ ซึ่งความสำคัญของกำไรของกิจการ คือ กำไรเป็นส่วนที่จะถูกจัดสรรให้เป็นแหล่งเงินทุนของกิจการ และเป็นผลตอบแทนให้แก่ผู้ถือหุ้นในรูปของเงินปันผล (Dividend) บริษัทที่มีความสามารถในการทำกำไรสูง ย่อมมีแนวโน้มที่จะจ่ายเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้นในอัตราที่สูง และมีผลให้มูลค่าของหุ้นสามัญสูงตามไปด้วย

ความสามารถในการทำกำไรของกิจการเป็นตัวแปรสำคัญในการประเมินมูลค่าหุ้นสามัญจากทางด้านรายได้ เนื่องจากกำไรเป็นตัวแปรสำคัญในการกำหนดเงินปันผลที่บริษัทจะจ่ายให้แก่ผู้ถือหุ้น ซึ่งแนวคิดการประเมินมูลค่าหุ้นสามัญแบบนี้เชื่อว่า มูลค่าของหุ้นสามัญจะแปรผันโดยตรงกับกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต และระยะเวลาที่จะได้รับกระแสเงินสด ซึ่งกระแสเงินที่กล่าวถึงในที่นี้ก็คือ เงินปันผลที่คาดว่าจะได้รับจากบริษัท ส่วนระยะเวลาที่จะได้รับกระแสเงินสดนั้น หมายถึง ระยะเวลาที่ผู้ถือหุ้นจะได้รับเงินปันผลจากบริษัท เช่น ปีที่ 1, 2, 3,... นับจากวันถือหุ้น เป็นต้น

ค. อัตราคิดลด

ในกรณีที่ระยะเวลาที่จะได้ผลตอบแทนจากการถือหุ้นสามัญนั้นมีระยะเวลานานกว่า 1 ปี ทำให้ต้องมีการคำนวณกระแสเงินสดที่จะได้รับในอนาคตให้เป็นมูลค่าปัจจุบัน ทั้งนี้ เพื่อให้ได้มูลค่าที่แท้จริงของหุ้นสามัญในปัจจุบัน สำหรับตัดสินใจว่าผลตอบแทนที่จะได้รับในอนาคตนั้นมีความคุ้มค่าต่อการลงทุนในวันนี้หรือไม่ อัตราคิดลดเป็นอัตราที่ใช้ในการคิดลดกระแสเงินสดที่จะเกิดขึ้นในอนาคตแล้วเทียบให้เป็นมูลค่าปัจจุบัน ซึ่งเป็นอัตราที่สะท้อนถึงอัตราผลตอบแทนที่ผู้ลงทุนต้องการจากการลงทุนในสินทรัพย์ หรืออัตราผลตอบแทนที่ต้องการของตลาด (Required Rate of Return) ซึ่งจะแปรผันตามความเสี่ยงของธุรกิจและอัตราดอกเบี้ยที่เปลี่ยนแปลง รวมทั้งผลตอบแทนจากทางเลือกการลงทุนอื่น ซึ่งจะเห็นได้ว่าหากความเสี่ยงจากการลงทุนยิ่งสูง อัตราคิดลดนี้ก็ยิ่งสูงด้วยเช่นกัน เพื่อชดเชยความเสี่ยงที่ผู้ลงทุนต้องเผชิญ

อัตราคิดลดอาจพิจารณาจากปัจจัย 2 ประการ คือ อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในสินทรัพย์ที่ปราศจากความเสี่ยง (Risk Free Rate) และส่วนชดเชยความเสี่ยงจากการลงทุน (Risk

Premium) โดยที่อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในสินทรัพย์ที่ปราศจากความเสี่ยง อาจใช้อัตราดอกเบี้ยจากตราสารที่คาดว่าจะได้รับผลตอบแทนที่แน่นอน เช่น อัตราดอกเบี้ยจากพันธบัตรรัฐบาล สำหรับส่วนชดเชยความเสี่ยงจากการลงทุนอาจพิจารณาจากการวิเคราะห์ความไม่แน่นอน หรือความผันผวนของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับ ซึ่งหากมีความไม่แน่นอนสูงก็就会有ความเสี่ยงสูง ดังนั้น ผู้ลงทุนจึงต้องการผลตอบแทนที่สูงขึ้นเพื่อชดเชยความเสี่ยงที่เพิ่มมากขึ้น และในกรณีที่โอกาสที่จะได้รับกระแสเงินสดในอนาคตมีความแน่นอนสูง มีโอกาสคลาดเคลื่อนน้อย ซึ่งบ่งชี้ว่าความเสี่ยงจากการลงทุนต่ำ ผู้ลงทุนก็จะต้องการผลตอบแทนเพิ่มขึ้นเพื่อชดเชยความเสี่ยงจากการลงทุนไม่มากนัก เป็นต้น อัตราคิดลดจึงเป็นอีกหนึ่งตัวแปรที่มีผลต่อมูลค่าหุ้นสามัญ ตามแนวคิดการประเมินมูลค่าหุ้นสามัญจากทางด้านรายได้ ซึ่งอัตราคิดลดจะมีความสัมพันธ์แปรผกผันกับมูลค่าหุ้นสามัญ

2.2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินหุ้นสามัญ

สถาบันพัฒนาความรู้ตลาดทุน (TSI) ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (อ้างถึงใน สุพา ยะราช, 2559) ระบุว่าวัตถุประสงค์ของการประเมินมูลค่า (Valuation) คือ ความต้องการที่จะทราบมูลค่าที่แท้จริง (Intrinsic Value) ของสินทรัพย์ว่ามีมูลค่าเท่ากับเท่าใด เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการคัดเลือกสินทรัพย์สำหรับการลงทุนในพอร์ตการลงทุน โดยการประเมินมูลค่ามาจากแนวคิดที่ว่า นักลงทุนจะไม่ยอมจ่ายเงินซื้อสินทรัพย์ใด ๆ ไปมากกว่ามูลค่าของสินทรัพย์นั้น หากนักลงทุนเห็นว่ามูลค่าของสินทรัพย์ดังกล่าวสูงเกินไป เมื่อเทียบกับผลประโยชน์ ที่จะได้รับในอนาคต

การประเมินมูลค่าหุ้นสามัญถือได้ว่าเป็นสิ่งที่ทำได้ยากกว่าการประเมินมูลค่าตราสารทางการเงินหลายๆประเภท เช่น หุ้นบุริมสิทธิ หุ้นกู้ เพราะกระแสเงินสดที่จะได้รับจากการลงทุนในหุ้นสามัญซึ่งอยู่ในรูปเงินปันผลและผลกำไรจากการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นของราคาจะมีค่าไม่คงที่ วิธีการในการประเมินมูลค่าหุ้นสามัญมีอยู่หลายวิธี การคำนวณราคาโดยสัมพัทธ์ (Relative Valuation) วิธีการนี้จะเป็นการคำนวณราคาหุ้นสามัญโดยการเปรียบเทียบตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับราคาหุ้น เช่น กำไรต่อหุ้น กระแสเงินสด มูลค่าตามราคาบัญชี หรือยอดขาย กับราคาตลาดในปัจจุบันของหุ้นสามัญ (วีระชาติ ชุตินันท์วิโรดม, 2556)

จากทฤษฎีประสิทธิภาพของตลาดทุน Gregory (1992) (อ้างถึงใน ปัญญา สัมฤทธิ์ประดิษฐ์, 2545) เสนอวิธีการกำหนดราคาหลักทรัพย์ 3 วิธี เพื่อให้ทราบถึงมูลค่าที่แท้จริงของหลักทรัพย์ที่ประกาศขายในตลาดทุนและสามารถนำมาใช้ในการประกอบการตัดสินใจในการลงทุนในหลักทรัพย์ของกิจการหนึ่งๆ คือ

(1) การกำหนดราคาหลักทรัพย์จากสินทรัพย์ (Asset valuation) มีแนวทางปฏิบัติ 2 ลักษณะคือ การวัดมูลค่าจากสินทรัพย์รวม (Total asset) และการวัดมูลค่าจากสินทรัพย์สุทธิ (Net

asset) หรือส่วนของผูถือหุ้น (Stockholder's equity) เป็นการประเมินมูลค่าหลักทรัพย์ตามวิธีกำไรส่วนเกิน (Residual income model) คือ มูลค่าหลักทรัพย์เท่ากับผลรวมของมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์สุทธิของกิจการ และมูลค่าปัจจุบันของกำไรส่วนเกิน (Residual income) ซึ่งสะท้อนกำไรส่วนที่เกินกว่าต้นทุนเงินทุนของผูถือหุ้นสามัญที่ใช้ไปในรอบระยะเวลานั้นๆ (วิศรุต ศรีบุญนาท, 2555)

(2) การกำหนดราคาหลักทรัพย์จากกำไร (Earnings valuation) เนื่องจากผลประกอบการเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ หากกิจการมีความสามารถในการทำกำไรสูง นักลงทุนสนใจและตัดสินใจซื้อหลักทรัพย์นั้น ทำให้โอกาสที่ราคาหลักทรัพย์จะเพิ่มขึ้นสูงตามไปด้วย ในทางกลับกันหากกิจการมีความสามารถในการทำกำไรต่ำ นักลงทุนจะสนใจและตัดสินใจซื้อหลักทรัพย์จะน้อยลง ส่งผลให้โอกาสที่ราคาหลักทรัพย์จะเพิ่มขึ้นน้อยลงตามไปด้วย (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2545)

(3) การกำหนดราคาหลักทรัพย์จากกระแสเงินสดที่คิดลดเป็นมูลค่าปัจจุบัน (Discounted cash flow valuation) เป็นการประเมินมูลค่าของหลักทรัพย์ผ่านการคิดลดเป็นมูลค่าปัจจุบัน (Present value) ของผลตอบแทนในอนาคตที่คาดว่าจะได้รับ ทั้งในรูปกำไรจากการขายหลักทรัพย์ (Capital Gain) และผลตอบแทนจากการลงทุนในรูปของดอกเบี้ย หรือเงินปันผล (Yield) หลังจากนั้นนำมาเปรียบเทียบกับราคาหลักทรัพย์ในตลาด หากมูลค่าที่ผ่านการคิดลดเป็นมูลค่าปัจจุบันสูงกว่าราคาตลาดของหลักทรัพย์จะตัดสินใจซื้อ โอกาสที่ราคาหลักทรัพย์จะเพิ่มขึ้นก็จะสูงขึ้น ในทางตรงกันข้ามหากมูลค่าปัจจุบันต่ำกว่าราคาตลาดจะตัดสินใจขาย โอกาสที่ราคาหลักทรัพย์จะเพิ่มขึ้นก็จะเป็นไปได้จะน้อยลง (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2545)

จะเห็นว่าการกำหนดราคาหลักทรัพย์จากสินทรัพย์ กำไร และกระแสเงินสดคิดลดข้างต้น เป็นการใช้ข้อมูลกำไรทางบัญชีและมูลค่าตามบัญชีในการกำหนดราคาหลักทรัพย์ ทำให้กล่าวได้ว่ากำไรทางบัญชีและมูลค่าตามบัญชีเป็นข้อมูลที่สำคัญในการอธิบายราคาหลักทรัพย์ของกิจการ

2.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพกำไร (Earning of Quality)

2.3.1 แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพกำไร

คุณภาพกำไร (Earning of Quality) มีแนวคิดมาจากการวิเคราะห์ขั้นพื้นฐานที่ต้องการการทราบว่าหลักทรัพย์ใดมีมูลค่าสูงหรือต่ำกว่ามูลค่าที่แท้จริง (Intrinsic Value) เพื่อให้คำแนะนำแก่ผู้ลงทุน

คุณภาพกำไร ตามความหมายของ Financial Accounting Standard Board (FASB) (อ้างถึงใน วรศักดิ์ ทูมมานนท์, 2543, น. 106) กล่าวว่า กำไรที่มีคุณภาพควรเป็นกำไรที่เกิดจากการดำเนินงานตามปกติ โดยสามารถเปลี่ยนกลับมาเป็นเงินสดได้ทันทีในจำนวนที่เพียงพอต่อการจัดหาสินทรัพย์ใหม่เพื่อทดแทนสินทรัพย์เดิมที่เสื่อมค่าหมดสิ้น และเป็นกำไรที่มาจากรายได้ที่เกิดขึ้นประจำ โดยเหตุการณ์สำคัญที่ก่อให้เกิดกำไรได้เกิดขึ้นแล้ว

คุณภาพกำไร ตามคำนิยามของ Dechow, Ge and Schrand, 2010 (อ้างถึงใน สัจจวัฒน์ จันทร์หอม, 2554) ได้นิยามคุณภาพกำไรไว้ว่าคุณภาพกำไรที่สูงกว่าย่อมให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับลักษณะสำคัญของผลการดำเนินงานของกิจการได้มากกว่า ซึ่งข้อมูลนั้นเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจด้วย (Value Relevance) และได้สรุปลักษณะสำคัญของนิยามคุณภาพกำไรไว้ 3 ข้อ ได้แก่ 1) คุณภาพกำไรจะขึ้นอยู่กับความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของข้อมูลต่อผู้ใช้งบการเงิน 2) คุณภาพของตัวเลขกำไรที่รายงานขึ้นอยู่กับว่าตัวเลขกำไรดังกล่าวให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานด้านการเงินของบริษัท 3) คุณภาพกำไรจะถูกกำหนดจากทั้งความเกี่ยวข้องของผลการดำเนินงานด้านการเงินต่อการตัดสินใจและความสามารถของระบบบัญชีที่จะวัดผลการดำเนินงานของบริษัทนั้นด้วย

ดังนั้น กำไรที่มีคุณภาพในการวิเคราะห์หลักทรัพย์ควรมีคุณสมบัติดังนี้ (Schipper & Vincent, 2003; Dechow & Schrand, 2004) อ้างใน ณัฐชานนท์ โกมุตพิพิงศ์ (2557)

1. เป็นกำไรที่มีความยั่งยืนและผันผวนน้อยที่สุด (More Persistent and Less Volatile)
2. เป็นกำไรที่สะท้อนกระแสเงินสดที่กิจการจะได้รับในอนาคต (Future Cash Flow Realization)
3. เป็นกำไรที่สัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ของกิจการ (Stock Price Association)

การจัดกลุ่มตัววัดคุณภาพกำไร หรือคุณสมบัติของกำไร ตามแนวคิดของ Francis, LaFond, Olsson and Schipper (2004) ได้จัดกลุ่มตัววัดคุณภาพกำไรหรือคุณสมบัติของกำไรไว้ 2 กลุ่ม คือ ตัววัดคุณภาพกำไรที่ใช้ข้อมูลจากฐานบัญชี ซึ่งเป็นมุมมองทางด้านบัญชี และตัววัดคุณภาพกำไรที่ใช้ข้อมูลจากฐานตลาดหลักทรัพย์ มุมมองทางด้านตลาดทุน

จากทฤษฎีของคุณภาพกำไรข้างต้น การวัดคุณภาพกำไรสามารถใช้ข้อมูลจากมุมมองทางบัญชี ได้แก่ การวัดคุณภาพของรายการคงค้าง ความสามารถในการพยากรณ์กำไร ความสม่ำเสมอของกำไร ความยั่งยืนของกำไร และมุมมองของตลาดทุน โดยใช้ข้อมูลจากฐานตลาดหลักทรัพย์ ได้แก่ ความเกี่ยวข้องกับราคาหลักทรัพย์ ความทันต่อเวลาของข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจ ซึ่งการใช้ตัววัดดังกล่าวต้องอาศัยข้อมูลทั้งจากมุมมองทางบัญชีและมุมมองของตลาดทุนในอดีตร่วมกับการประยุกต์เทคนิคทางสถิติ และแบบจำลองต่างๆ แบบจำลองการวัดคุณภาพกำไร

มีอยู่หลากหลายวิธีเช่น การจัดการกำไร (Earnings management) ประกอบด้วย วัดจากระดับของความเสถียรภาพของกำไร (Earnings persistence) รายการคงค้างเกินปกติ (discretionary accruals) ความสม่ำเสมอของกำไร (Earning smoothing) การรับรู้ผลขาดทุนทันเวลา (Timely loss recognition) การบรรลุเป้าหมายกำไร (Earnings management toward targets) รวมถึงการวัดคุณภาพกำไรจากความเกี่ยวข้องในการใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ (Value relevance)

ตารางที่ 2.1 สรุปตัววัดคุณสมบัติกำไรที่ใช้ข้อมูลจากฐานบัญชี (Accounting-based Earning Attribute Measure)

ตัววัด (Measure)	คำอธิบาย
1.1 คุณภาพของ รายการคงค้าง (Accrual Quality)	กำไรที่มีความใกล้เคียงกับเงินสดมากที่สุดย่อมเป็นที่ต้องการของผู้มีส่วนได้เสียทั้งหลายของกิจการ และเนื่องจากกำไรประกอบด้วยเงินสดและผลของรายการคงค้าง (เช่น การตั้งลูกหนี้ การตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ) การที่รายการคงค้างในปีปัจจุบันสามารถสะท้อนกระแสเงินสดในอดีต ปัจจุบันและอนาคตได้ดี (ไม่ได้เกิดจากการตกแต่งกำไรของผู้บริหาร) ย่อมแสดงให้เห็นถึงคุณภาพของกำไรที่ดี (Francis, LaFond, Olsson & Schipper, 2005; Dechow & Dichev, 2002)
1.2 ความยั่งยืน ของกำไร (Earnings Persistence)	กำไรที่มีความยั่งยืนนับเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของกิจการต้องการ กล่าวคือกำไรที่เกิดขึ้นในปัจจุบันควรเกิดขึ้นไม่บ่อย เช่น การขายสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน หรือกำไรจากการขายหลักทรัพย์ เป็นต้น กิจการอาจไม่สามารถทำกำไรในระดับเดียวกันนี้ได้ในอนาคต (Penman & Zhang, 2002; Richardson, 2003)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ตัววัด (Measure)	คำอธิบาย
1.3 ความสามารถในการพยากรณ์ของกำไร (Earnings Predictability)	ความสามารถในการใช้ตัวเลขกำไรในงบการเงินพยากรณ์กำไรในอนาคตได้ย่อแสดงให้เห็นว่า กำไรนั้นมีคุณภาพที่ดี ดังนั้นหากผู้ลงทุนใช้ตัวเลขกำไรของงวดปัจจุบันพยากรณ์กำไรในอนาคตได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงหรือมีความผิดพลาดน้อย กำไรนั้นย่อมมีคุณภาพ (Lipe, 1990; Finger, 1994)
1.4 ความสม่ำเสมอของกำไร (Earnings Smoothness)	กำไรที่มีความสม่ำเสมอ ไม่ผันผวนมาก แสดงถึงความสามารถของผู้บริหารในการจัดการกำไรให้มีคุณภาพเป็นที่น่าเชื่อถือในสายตาของนักลงทุน (Chaney & Lewis, 1995; Demski, 1998)

ที่มา: ฉัฐชานนท์ โกมุทพุดพิงศ์ (2557, น. 6-7)

ตารางที่ 2.2 สรุปตัววัดคุณสมบัติกำไรที่ใช้ข้อมูลจากฐานตลาดหลักทรัพย์ (Market-based Earnings Attribute Measure)

ตัววัด (Measure)	คำอธิบาย
2.1 ความเกี่ยวข้องกับราคาหุ้น (Value Relevance)	ตัววัดนี้ใช้วัดความสามารถของกำไรในการอธิบายการเปลี่ยนแปลงในราคาหุ้นของกิจการ อาจกล่าวได้ว่า หากกำไรนั้นมีความสัมพันธ์กับมูลค่าของกิจการ กำไรนั้นต้องสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงในราคาหุ้นของกิจการได้ และผู้ลงทุนย่อมสามารถในข้อมูลกำไร ไปประกอบการวิเคราะห์ตัดสินใจได้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงกำไรที่มีคุณภาพ (Joos & Lang, 1994; Collins, Maydew & Weiss, 1997; Francis & Schipper, 1999; Lev & Zarowin, 1999)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ตัววัด (Measure)	คำอธิบาย
2.2 ความระมัดระวัง (Conservatism)	กำไรที่จัดขึ้นบนหลักความระมัดระวังจะต้องสะท้อนข่าวร้ายได้เร็วกว่าข่าวดีโดยราคาหรือผลตอบแทนของหลักทรัพย์จะเป็นตัวบ่งชี้ข่าวร้ายหรือข่าวดี หากผลตอบแทนของหลักทรัพย์มีค่าติดลบ (Negative Return) ผลตอบแทนนั้นแสดงถึงข่าวร้ายของหลักทรัพย์ (Basu, 1997; Pope & Waller, 1999) กำไรที่อยู่บนพื้นฐานความระมัดระวัง (สะท้อนข่าวร้ายได้เร็วกว่าข่าวดี) ย่อมแสดงถึงความมีคุณภาพของกำไร
2.3 ความทันเวลา (Timeliness)	กำไรที่ทันต่อเวลาต้องสะท้อนข้อมูลของกิจการให้กับผู้ลงทุนทราบได้อย่างรวดเร็วทันที ไม่ว่าจะเป็นข่าวดีหรือข่าวร้าย (Ball, Kothari & Robin, 2000); Bushman, Chen, Engel & Smith, 2004) กำไรที่สะท้อนข้อมูลได้เร็ว ทันเวลา ย่อมมีคุณภาพดีกว่ากำไรที่สะท้อนข้อมูลได้ช้า

ที่มา: ฉัฐชานนท์ โคมุทพุดิพงษ์ (2557, น. 10)

สรุปได้ว่า กำไรที่มีคุณภาพ ควรเป็นกำไรที่เกิดจากการดำเนินงานตามปกติของกิจการ เป็นผลกำไรที่เกิดจากรายได้ประจำหรือรายได้หลักของกิจการ และได้มีการรับรู้รายการตามหลักการทางบัญชีที่ถูกต้องเหมาะสม มีความสามารถในการพยากรณ์ ข้อมูลที่ได้มีคุณค่า มีความน่าเชื่อถือและมีความสามารถในการนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการตัดสินใจของผู้ใช้ข้อมูลจากรายงานทางการเงินได้

2.3.2 ความมีคุณค่าของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (Value Relevance) กับความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าตามบัญชี (Book Value) กำไรต่อหุ้น (Earnings per Share) กับมูลค่าตลาดของกิจการ (Market Value)

รายงานทางการเงินเป็นข้อมูลที่ประกอบด้วยตัวเลขทางบัญชีจำนวนมาก ซึ่งข้อมูลตัวเลขเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงผลการดำเนินงาน และฐานะทางการเงินของกิจการ ซึ่งหากตัวเลขที่แสดงนั้นไม่มีความสัมพันธ์กับมูลค่าของกิจการ หรือมูลค่าหลักทรัพย์ ข้อมูลทางการเงินเหล่านั้นจะไม่มีประโยชน์ใด เนื่องจากไม่สามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้เพื่อตัดสินใจได้

ในอดีตได้มีการศึกษาวิจัยจำนวนมาก ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสมเหตุสมผลและความเชื่อถือได้ของข้อมูลจากรายงานทางการเงิน เพื่อนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจในการลงทุน ความเกี่ยวข้องกันระหว่างราคาหุ้นเป็นตัวชี้วัดความสามารถของกำไรในการอธิบายการเปลี่ยนแปลงในราคาหุ้นของกิจการ หากกำไรนั้นมีความสัมพันธ์กับมูลค่าของกิจการ กำไรนั้นต้องสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงในราคาหุ้นของกิจการได้ และผู้ลงทุนย่อมสามารถนำข้อมูลกำไรไปประกอบการวิเคราะห์ตัดสินใจได้ Joos & Lang, 1994; Collins, Maydew & Weiss, 1997; Francis and Schipper, 1999; Lev and Zarowin, 1999 (อ้างอิงใน พิทยา ฤทธิผาด, 2552)

ความสัมพันธ์ของข้อมูลทางบัญชี Ball และ Brown (1968) เน้นการให้ความสำคัญในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรมูลค่าตามบัญชีและกำไรต่อหุ้น ซึ่งมุ่งเน้นให้ความสำคัญต่อการตอบสนองของนักลงทุนในการใช้ข้อมูลทางการเงิน ข้อมูลทางด้านบัญชีควรสะท้อนถึงผลประกอบการได้อย่างถูกต้อง ความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่นำเสนอ Cardamone et al. (2012) ได้ทดสอบข้อมูลที่นำเสนอผ่านรายงานทางการเงินมีความสัมพันธ์กับมูลค่าตลาดของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของอิตาลี นักลงทุนเชื่อว่าข้อมูลที่นำเสนอมีบทบาทที่สำคัญในการประเมินมูลค่าตลาดของบริษัท มูลค่าตามบัญชีและกำไรต่อหุ้นมีความสัมพันธ์กับมูลค่าตลาดอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานในอดีตของ Collings และคณะ (1997) ได้ศึกษาความสามารถในการอธิบายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์อเมริกา ในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1953-1993 พบว่ากำไรสุทธิทางบัญชี และมูลค่าตามบัญชีมีความสามารถในการอธิบายการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ได้ ส่วนประเทศในกลุ่มยุโรป King และ Langli (1998) พบว่าระหว่างปี ค.ศ. 1982-1996 มูลค่าตามบัญชีต่อหุ้นและกำไรต่อหุ้นมีความสัมพันธ์ต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มประเทศยุโรป ซึ่งได้แก่ เยอรมัน นอร์เวย์ และสหราชอาณาจักร

งานวิจัยที่ได้รับความสนใจอย่างมากในการคาดการณ์มูลค่าในอนาคตของกิจการ คือ Ohlson (1995) ซึ่งได้พัฒนามาจากแนวคิดของ Fama (1970) เป็นการวิเคราะห์และอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างราคาหลักทรัพย์และข้อมูลทางบัญชี ซึ่งแนวคิดดังกล่าวได้เกิดตัวแบบทางการเงินที่เป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลายที่รู้จักกันในนาม Ohlson (1995) Model การศึกษาวิจัยของ Graham King, Bailes (2000) และ Frank (2002) และ Davis-Friday, Eng, Liu (2006) และใช้ตัวแบบทางสถิติของ Ohlson (1995) ในการวิจัย พบว่ามูลค่าตามบัญชีและกำไรต่อหุ้นมีความสัมพันธ์ต่อมูลค่าตลาดเป็นอย่างมาก และเน้นการเปิดเผยกิจกรรมทางการเงิน และผลการดำเนินงานด้วยการพัฒนาตัวแบบการทดสอบความสัมพันธ์โดยอาศัยหลักทางวิทยาศาสตร์มาวิเคราะห์

ในประเทศไทยพรรณนิภา รอดวรรณะ (2539) ศึกษาผลกระทบต่อการตอบสนองในตลาดของมาตรการการเปลี่ยนแปลงการบัญชีเงินลงทุน ในหุ้น พบว่าข้อมูลกำไรสุทธิมี

ความสำคัญต่อการตัดสินใจลงทุนของผู้ลงทุน เนื่องจากข้อมูลกำไรเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจลงทุนของผู้ลงทุน ซึ่งการศึกษาต่อมาของ พรรณนิภา ครุวรรณพัฒน์ (2548) อรวรรณ ชลระบิล (2549) นิมนวล วิเศษสรรพ และ Li Yutian (2557) พบข้อสรุปว่า นักลงทุนให้ความสนใจในกำไรของกิจการ ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้น เนื่องจากถือว่ากำไรขาดทุนเป็นงบการเงินที่แสดงผลของการดำเนินงาน และให้ข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นความสามารถของบริษัทในการทำกำไร ข้อมูลกำไรต่อหุ้นสามัญ และมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้นสามัญเป็นข้อมูลทางบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจลงทุนในหลักทรัพย์เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ ประวัฒน์ เบญญาศรีสวัสดิ์, 2554 ได้ศึกษาแบบจำลองทางสถิติของ Ohlson (1995) พบว่า แบบจำลองทางสถิติของ Ohlson สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูลทางบัญชีกับราคาหลักทรัพย์ในประเทศไทยได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ อาทิ การเปรียบเทียบประโยชน์ของข้อมูลบัญชีที่มีต่อนักลงทุน ภายหลังจากมีการปรับปรุงมาตรฐานการบัญชี เปรียบเทียบประโยชน์ของข้อมูลบัญชีที่มีต่อนักลงทุนกรณีที่มีการใช้วิธีการบัญชีที่แตกต่างกัน หรือการศึกษาโดยแยกองค์ประกอบของกำไรสุทธิออกมาเป็นส่วนๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตของ Vazquez, Valdes, Herrera (2007) ที่ศึกษาองค์ประกอบของกำไร องค์ประกอบกระแสเงินสด โดยใช้แบบจำลองทางการเงินของ Ohlson (1995) พบว่าข้อมูลกำไรทางบัญชีมีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ สามารถใช้ประกอบการตัดสินใจได้ แต่เมื่อศึกษาถึงองค์ประกอบของงบกระแสเงินสดพบว่า กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน และกระแสเงินสดสุทธิในสมการของ Ohlson (1995) กลับไม่มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ หรือไม่มีความสามารถในการอธิบายหลักทรัพย์นั่นเอง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Biddle, Seow, and Siegel (1995) และ Haw, Qi, and Wu (2001) ที่ได้ทำการทดสอบถึงการมีคุณค่าส่วนเพิ่มของข้อมูลกำไร กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน และรายการคงค้าง ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ประเทศจีน พบว่าในประเทศจีน กำไรสุทธิสามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้ดีกว่า กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน และรายการคงค้างมีอิทธิพลเชิงบวกต่อราคาหลักทรัพย์ โดยให้เหตุผลว่ากำไรได้รวมส่วนประกอบที่เป็นเกณฑ์คงค้างซึ่งเป็นข้อมูลที่ช่วยในการตัดสินใจได้ดีกว่า

จากการศึกษาในอดีตที่เกี่ยวข้องแสดงให้เห็นว่าแบบจำลองทางสถิติของ Ohlson(1995) และ Feltham and Ohlson (1995) Model เป็นแบบจำลองทางการเงิน (Price Model) ที่นิยมใช้อย่างแพร่หลาย สามารถอธิบายรูปแบบความสัมพันธ์ที่ชัดเจนของมูลค่าตามบัญชีของส่วนของผู้ถือหุ้นและกำไร กับราคาหุ้น โดยมีสมการทางสถิติ ดังนี้ (ชนากานต์ มงคลพร, พัชรนันท์ เพชรเชิดชู, 2558, น. 23)

$$P_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 BVPS_{i,t} + \beta_2 EPS_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

โดยที่

$P_{i,t}$	คือ ราคาหุ้นของบริษัท i ณ เวลา t
$BVPS_{i,t}$	คือ มูลค่าตามบัญชีของส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัท i ณ เวลา t หารด้วยจำนวนหุ้นสามัญในมือผู้ถือหุ้น
$EPS_{i,t}$	คือ กำไรสุทธิ หารด้วยจำนวนหุ้นสามัญที่อยู่ในมือผู้ถือหุ้นของ บริษัท i ณ เวลา t
$\varepsilon_{i,t}$	คือ ค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากตัวแปรอื่น
β_0	คือ ค่าคงที่
β_1 และ β_2	คือ ค่าสัมประสิทธิ์ของกำไรทางบัญชีและมูลค่าตามบัญชีที่ใช้ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกำไรทางบัญชีและมูลค่าทางบัญชีกับ ราคาหลักทรัพย์

แบบจำลองทางสถิติของ Feltham and Ohlson (1995) เป็นการวัดระดับค่าเฉลี่ยของค่าความสัมพันธ์ทางสถิติระหว่างมูลค่าตามบัญชีของส่วนของผู้ถือหุ้น กำไร และราคาหุ้น สอดคล้องกับ Easton (1999) โดยค่าสัมประสิทธิ์ความลาดชัน α_1 จะเท่ากับ β_1 และค่าสัมประสิทธิ์ความลาดชัน α_2 จะเท่ากับ β_2

2.4 มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 เรื่อง รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า (IFRS15) ปรับปรุง 2561

มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 เรื่อง รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า (IFRS15) เป็นความร่วมมือกันพัฒนามาตรฐานการรายงานทางการเงินของคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Accounting Standard Board : IASB) และคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีของประเทศสหรัฐอเมริกา (Financial Accounting Standards Board : FASB) เพื่อเป้าหมายที่ว่าในอนาคตมาตรฐานการรายงานทางการเงินของทุกประเทศควรอยู่บนหลักการเดียวกัน โดยมีความพยายามที่จะลดความไม่สอดคล้องกันในหลักการหรือแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการรับรู้รายได้ที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการรับรู้รายได้ระหว่างกิจการ อุตสาหกรรม ตลาดทุน และประเทศ มีความสอดคล้องกันและสามารถเปรียบเทียบกันได้ นอกจากนี้ ยังรวมถึงการปรับปรุงข้อกำหนดในการเปิดเผยข้อมูล เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินได้รับข้อมูลที่ เป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 2.2 แนวทางการจัดทำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15

ที่มา: สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2562

มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 ปรับปรุง 2561 และมีผลให้ถือปฏิบัติกับงบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มใน หรือ หลัง วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2562 ได้ให้คำนิยามของ “รายได้” คือ การเพิ่มขึ้น ของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในรอบระยะเวลาบัญชีในรูปของกระแสรับเข้าของสินทรัพย์ หรือการเพิ่มขึ้น ของสินทรัพย์ หรือการลดลงของหนี้สิน ซึ่งส่งผลให้ส่วนของเจ้าของเพิ่มขึ้น โดยไม่รวมถึงส่วนทุนที่ได้รับ จากผู้มีส่วนร่วมในส่วนของเจ้าของ ทั้งนี้ กิจการต้องรับรู้รายได้เพื่อให้อะท้อนถึงการโอนการควบคุม สินค้าหรือบริการที่เกิดจากสัญญาให้กับลูกค้าในจำนวนที่สะท้อนถึงสิ่งตอบแทนที่กิจการคาดว่าจะมีสิทธิ ได้รับจากการแลกเปลี่ยนสินค้าหรือบริการนั้นๆ นอกจากนี้ มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้ได้ รวมข้อกำหนดเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลที่ทำให้กิจการเปิดเผยข้อมูลที่ครบสมบูรณ์เกี่ยวกับลักษณะ จำนวน จังหวะเวลา และความไม่แน่นอนของรายได้และกระแสเงินสดที่จากสัญญาที่ทำกับลูกค้าของกิจการให้แก่ผู้ใช้งบการเงิน (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2562)

มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มีเนื้อหาเป็นลักษณะหลักการ (Principle Based) เพื่อให้มีความเหมาะสมกับการนำไปประยุกต์สำหรับเหตุการณ์ทางบัญชีที่เกี่ยวข้องกับรายได้ของธุรกิจต่างๆ ให้มีความเหมาะสม การรับรู้รายได้เป็นแบบแผนเดียวกัน ทำให้ข้อมูลในงบการเงินมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (Value Relevance) และเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม (Faithful Representation) รวมทั้งมีความสามารถในการเปรียบเทียบกันได้มากกว่าหลักการรับรู้รายได้แบบเดิมตาม TAS 18 (ศิลป์พร ศรีจันเพชร และ อนุวัฒน์ ภัคดี, 2562)

ภายใต้การรับรู้รายได้ตาม TFRS 15 กิจการต้องถือปฏิบัติตามหลักการรับรู้รายได้ 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นแรก : ระบุสัญญาที่ทำกับลูกค้า (Identify The Contract with A Customer)

การระบุสัญญาที่กิจการทำกับลูกค้าจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเป็นไปตามเงื่อนไขทั้ง 4 ข้อต่อไปนี้เป็น (ก) สัญญามีเนื้อหาเชิงพาณิชย์ (ข) คู่สัญญาต้องเห็นชอบในข้อตกลงที่เกิดขึ้นและยอมรับที่จะปฏิบัติตามภาระผูกพันที่เกิดจากข้อตกลงนั้น (ค) กิจการสามารถระบุสิทธิที่คาดว่าจะได้รับการโอนสินค้าหรือบริการแก่ลูกค้า (ง) กิจการสามารถระบุเงื่อนไขการชำระเงินค่าสินค้าหรือบริการได้ (กุลยา จันทะเดช, 2557) โดยการระบุการทำสัญญากับลูกค้านั้น อาจเป็นไปได้ทั้งการทำสัญญาทางวาจา หรือการทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรก็ได้

ขั้นที่สอง : ระบุภาระที่ต้องปฏิบัติในสัญญา (Identify Separate Performance Obligations in the Contract) ภาระที่ต้องปฏิบัติคือคำสัญญาหรือข้อตกลงที่จะส่งมอบสินค้าหรือบริการที่แตกต่างกันให้แก่ลูกค้า

ขั้นที่สาม : กำหนดราคาของรายการ (Determine The Transaction Price) โดยราคาของรายการคือจำนวนของสิ่งตอบแทนในสัญญาที่กิจการคาดว่าจะมีสิทธิได้รับเป็นการแลกเปลี่ยนกับการส่งมอบสินค้าหรือบริการตามคำสัญญาให้ลูกค้า ในกรณีที่สิ่งตอบแทนผันแปรได้ กิจการต้องประมาณจำนวนสิ่งตอบแทนที่กิจการจะมีสิทธิที่จะได้รับเป็นการแลกเปลี่ยนกับสินค้าหรือบริการตามคำสัญญาที่ให้กับลูกค้า

ขั้นตอนการกำหนดราคาขายถือว่ามีความยุ่งยากในทางปฏิบัติสำหรับกิจการ เนื่องจากกิจการจะประมาณการรายได้ที่รับรู้ ณ วันเริ่มแรกทันทีด้วยประมาณการที่กิจการมั่นใจว่าจะไม่มีการกลับรายการ หากกิจการไม่มีฐานข้อมูลที่ดีอาจทำให้การประมาณการข้อมูลในอดีตดังกล่าวไม่สะท้อนเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจที่แท้จริง และจำนวนของรายได้ไม่น่าเชื่อถือ หากการประมาณการดังกล่าวมีความน่าเชื่อถือจะส่งผลให้รายได้ที่รับรู้ในงบการเงินสะท้อนเนื้อหาทางเศรษฐกิจ และมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (Relevance) ของผู้ใช้งบการเงิน ซึ่งเป็นไปตามลักษณะเชิงคุณภาพของงบการเงินรวมทั้งยังแสดงให้เห็นถึงหลักความระมัดระวังทางบัญชี เพราะกิจการจะไม่รับรู้รายได้ด้วยจำนวนเงินที่สูงเกินไป (ศิลาพร ศรีจันทเพชร และ อนุวัฒน์ ภักดี, 2562)

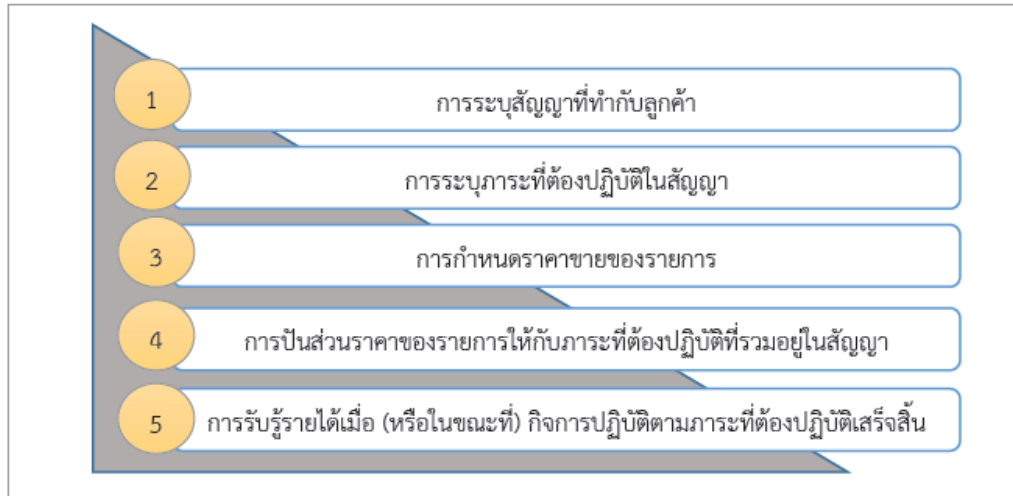
ขั้นที่สี่ : ปันส่วนราคาของรายการให้กับภาระที่ต้องปฏิบัติที่รวมอยู่ในสัญญา (Allocate The Transaction Price to The Separate Performance Obligations in the Contract) โดยใช้เกณฑ์ของราคาขายแบบเอกเทศของสินค้าหรือบริการที่แตกต่างกันตามคำสัญญาในสัญญา ในกรณีที่ราคาขายแบบเอกเทศไม่สามารถสังเกตได้ (Unobservable Selling Prices) กิจการต้องประมาณราคาขายแบบเอกเทศขึ้นมา เพื่อใช้สำหรับปันส่วนราคาของรายการ ดังวิธีต่อไปนี้

1. วิธีปรับปรุงจากการสำรวจตลาด (Adjusted Market Assessment Approach) กิจการอาจสามารถประเมินและสำรวจตลาดที่กิจการขายสินค้าหรือบริการ และประมาณการราคาขายสินค้า ที่ลูกค้ารายใด ๆ ในตลาดจะมีความเต็มใจจ่ายชำระเพื่อสินค้าหรือบริการนั้น ซึ่งอาจอ้างอิงจากราคาขายของสินค้าที่ใกล้เคียงกันของกลุ่มแข่งขันของกิจการ และปรับปรุงราคาขายเหล่านี้ตามความจำเป็นเพื่อให้สะท้อนต้นทุนและอัตรากำไรของกิจการ

2. วิธีต้นทุนที่คาดไว้บวกด้วยอัตรากำไร (Expected Cost Plus a Margin Approach) กิจการอาจสามารถประมาณการจำนวนต้นทุนที่คาดไว้ในการปฏิบัติตามภาระที่ต้องปฏิบัติให้สำเร็จ และ นำจำนวนต้นทุนประมาณการดังกล่าวมาบวกด้วยอัตรากำไรที่เหมาะสมสำหรับสินค้าหรือบริการดังกล่าว

3. วิธีส่วนของราคาที่เหลือ (Residual Approach) กิจการอาจสามารถประมาณการราคาขายแบบเอกเทศของสินค้าหรือบริการหนึ่ง ๆ ด้วยการหักราคาขายแบบ เอกเทศที่สังเกตได้ของสินค้าหรือบริการอื่น ๆ ที่ตกลงตามสัญญาจากยอดรวมของราคาของรายการ วิธีนี้กิจการจะใช้ได้ ก็ต่อเมื่อเข้าใจเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่ง คือ (ก) กิจการขายสินค้าหรือบริการเดียวกันนี้ให้แก่ลูกค้ารายอื่น ๆ ในจังหวะเวลา เดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ในจำนวนเงินที่อยู่ในช่วงกว้าง หรือ (ข) กิจการยังไม่เคยกำหนดราคาสำหรับสินค้าหรือบริการ นั้น และสินค้าหรือบริการนั้นยังไม่เคยถูกขายในลักษณะที่แยกต่างหากเป็นเอกเทศมาก่อน ทั้งนี้ การปันส่วนราคาของรายการให้กับแต่ละภาระที่ต้องปฏิบัติ โดยใช้ราคาขายแบบเอกเทศเป็นเกณฑ์ที่กิจการ ต้องระบุราคาขายแบบเอกเทศ ณ วันเริ่มต้นของสัญญา และต้องปันส่วนราคาของรายการตามสัดส่วนของราคาขาย แบบเอกเทศเหล่านั้น

ขั้นที่ห้า: รับรู้รายได้เมื่อเมื่อกิจการได้ปฏิบัติ (หรือขณะปฏิบัติ) ตามภาระที่ต้องปฏิบัติ ตามสัญญาแล้ว (Recognize Revenue When The Entity Satisfies Performance Obligation) โดยการส่งมอบสินค้าหรือบริการที่สัญญาให้ลูกค้า (ซึ่งเป็นเวลาที่ลูกค้าได้การควบคุมสินค้าหรือบริการนั้น) ภาระที่ต้องปฏิบัติอาจแล้วเสร็จ ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง (Point in time) (สำหรับกรณีคำสัญญาการส่งมอบสินค้าทุกๆ ไปให้ลูกค้า) หรือตลอดช่วงเวลาหนึ่ง (Over time) (สำหรับกรณีคำสัญญาการส่งมอบบริการทุกๆ ไปให้ลูกค้า) สำหรับกรณีภาระที่ต้องปฏิบัติแล้วเสร็จในตลอดช่วงเวลาหนึ่ง กิจการรับรู้รายได้ ในตลอดช่วงเวลาหนึ่งดังกล่าว โดยการเลือกวิธีที่เหมาะสมสำหรับการวัดความก้าวหน้าของภาระที่ต้องปฏิบัติที่แล้วเสร็จ

ภาพที่ 2.3 ขั้นตอนการรับรู้รายได้ตามหลักการสำคัญ 5 ขั้นตอน (Five-step Model Framework)

ที่มา: ศิลปพร ศรีจันทเพชร และ อนุวัฒน์ ภักดี (2562, น. 7)

ในการวิเคราะห์ 5 ขั้นตอนข้างต้นภายใต้มาตรฐานใหม่ หากเงื่อนไขรายการค้าของธุรกิจไม่ได้มีความซับซ้อนกิจการอาจไม่ได้รับผลกระทบใดจากการมาตรฐานฉบับใหม่นี้ เพราะเงื่อนไขของราคาหรือภาระที่กิจการต้องปฏิบัติให้ลูกค้าไม่มีความซับซ้อนที่ต้องแยกองค์ประกอบหรือตีความเรื่องความสำเร็จในการปฏิบัติตามภาระที่ต้องปฏิบัติตามสัญญา แต่หากเงื่อนไขรายการค้าทางธุรกิจที่กิจการสัญญากับลูกค้ามีความซับซ้อน กิจการอาจได้รับผลกระทบจากมาตรฐานฉบับนี้ ทำให้มูลค่ารายได้ที่กิจการจะรับรู้รายได้ในแต่ละช่วงเวลาอาจจะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งย่อมจะส่งผลกระทบต่อตัวเลขกำไรสุทธิของกิจการในแต่ละช่วงเวลาด้วย

ตารางที่ 2.3 เปรียบเทียบวิธีการเปลี่ยนแปลงในการรับรู้รายได้ตาม TFRS 15 โดยสรุป ดังนี้

หลักการรับรู้รายได้เดิม	ขั้นตอนในการการรับรู้รายได้ใหม่
<p>กรณีขายสินค้า</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. โอนความเสี่ยงและผลตอบแทนที่เป็นสาระสำคัญ 2. ไม่เกี่ยวข้องในการบริหารสินค้าอย่างต่อเนื่องในระดับเจ้าของ 3. วัตถุประสงค์ของจำนวนรายได้ได้อย่างน่าเชื่อถือ 4. มีความเป็นไปได้ก่อนข้างแน่ที่จะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ 5. วัตถุประสงค์ของต้นทุนที่เกิดขึ้นหรือที่จะเกิดขึ้นได้อย่างน่าเชื่อถือ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การระบุสัญญาที่ทำกับลูกค้า 2. การระบุภาระที่กิจการต้องปฏิบัติตามสัญญา 3. การกำหนดราคาของรายการ 4. การปันส่วนราคาของรายการให้กับแต่ละภาระที่ต้องปฏิบัติตามสัญญา 5. การรับรู้รายได้เมื่อกิจการให้ปฏิบัติตามภาระแล้วเสร็จ
<p>กรณีบริการ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. วัตถุประสงค์ของจำนวนรายได้ได้อย่างน่าเชื่อถือ 2. มีความเป็นไปได้ก่อนข้างแน่ที่จะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ 3. สามารถวัดขึ้นความสำเร็จของรายการบัญชีได้อย่างน่าเชื่อถือ 4. วัตถุประสงค์ของต้นทุนที่เกิดขึ้นได้อย่างน่าเชื่อถือ 	

การนำมาตรฐานฉบับนี้มาใช้ กิจการสามารถเลือกปรับผลกระทบได้ 2 วิธี คือ

1. ปรับย้อนหลังงบการเงินที่นำมาเปรียบเทียบ (Retrospective)

มาตรฐานฉบับนี้มีข้ออนุโลมให้กิจการเลือกยกเว้นการปรับย้อนหลังดังกล่าวตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 8 เรื่อง นโยบายการบัญชี การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชีและข้อผิดพลาด

2. ปรับย้อนหลังแบบผลกระทบในอดีตให้ปรับกับกำไรสะสมต้นงวดด้วยจำนวนผลกระทบเสมือนว่าใช้มาตรฐานฯ ฉบับนี้มาตลอด โดยไม่ปรับปรุงงบการเงินของงวดที่ผ่านมา (Modified Retrospective Approach) มาตรฐานฉบับนี้ได้กำหนดแนวทางที่ผ่อนคลายนมากขึ้นในกรณีที่เกิดการเลือกแนวทางนี้ โดยให้กิจการนำเสนองบการเงินงวดปัจจุบันที่จัดทำภายใต้มาตรฐานใหม่ โดยผลกระทบในอดีตให้ปรับกับกำไรสะสมต้นงวด โดยไม่ต้องปรับปรุงงบการเงินที่นำมาเปรียบเทียบ อย่างไรก็ดี เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถเปรียบเทียบข้อมูลทั้งงบการเงินของกิจการที่นำเสนอได้ มาตรฐานจึงกำหนดให้กิจการต้องเปิดเผยงบการเงินงวดปัจจุบันโดยเสมือนว่ายังใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับเก่าเพื่อเปรียบเทียบกับงบการเงินปีที่ผ่านมาเปรียบเทียบในหมายเหตุประกอบการเงินด้วย

มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 กำหนดหลักการรับรู้รายได้ให้ทุกธุรกิจมีการรับรู้รายได้แบบเดียวกัน ซึ่งการรับรู้รายได้แบบเดียวกันนี้จะแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญจากการรับรู้รายได้ในแบบเดิม (EY, 2019 อ้างถึงใน ศิลปพร ศรีจันเพชร และ อนุวัฒน์ ภักดี, 2563) รวมถึงมาตรฐานฉบับนี้ได้มีการอนุญาตให้กิจการสามารถใช้ดุลยพินิจสำคัญในการพิจารณารายการสัญญา ช่วงเวลาที่ต้องเสร็จสิ้นของภาระ จำนวนเงินที่ได้ปันส่วนให้แก่แต่ละภาระ ซึ่งอาจนำไปสู่ผลกระทบต่อตัวเลขรายได้ในงบการเงิน หากการประมาณการดังกล่าวมีความน่าเชื่อถือจะส่งผลให้รายได้ที่รับรู้ในงบการเงินสะท้อนเนื้อหาทางเศรษฐกิจ และมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (Relevance) ของผู้ใช้งบการเงิน ซึ่งเป็นไปตามลักษณะเชิงคุณภาพของงบการเงิน รวมทั้งยังแสดงให้เห็นถึงความระมัดระวังทางบัญชี (Accounting Conservatism) เพราะกิจการจะไม่รับรู้รายได้ด้วย จำนวนที่สูงเกินไป จึงอาจกล่าวได้ว่า TFRS 15 แสดงให้เห็นถึงความระมัดระวังทางบัญชีมากยิ่งขึ้น (ศิลปพร ศรีจันเพชร และ อนุวัฒน์ ภักดี, 2562) เนื่องจากกิจการต้องประมาณจำนวนรายได้ที่จะรับรู้ ในงบการเงินด้วยจำนวนเงินที่เป็นไปได้มากที่สุด (Most Likely Amount) รวมทั้ง ต้องปรับปรุงผลตอบแทนต่าง ๆ เพื่อรับรู้เป็นราคาขายสินค้าหรือบริการ ซึ่งกิจการต้องมั่นใจว่าการประมาณการดังกล่าวจะไม่มีผลกระทบต่อรายการรายได้

มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 ส่งผลให้กลุ่มธุรกิจประเภทต่างๆ อาจได้รับผลกระทบที่แตกต่างกันตามลักษณะการดำเนินงาน สามารถสรุปประเด็นที่ธุรกิจแต่ละประเภทจะต้องพิจารณา ได้ดังนี้ (พรทิพย์ ตันติอุทิศศักดิ์, 2562, น. 4-5)

ธุรกิจการสื่อสาร โทรคมนาคม

เป็นธุรกิจที่สำคัญกับลูกค้ามักมีเงื่อนไขการให้บริการหรือการส่งมอบสินค้ามากกว่าหนึ่งรายการ เช่น การขายเครื่องโทรศัพท์พร้อมแพ็คเกจค่าโทรศัพท์และการใช้อินเทอร์เน็ต การขายบริการอินเทอร์เน็ตแถมฟรีแพ็คเกจรับชมรายการในบางช่องสัญญาณในระยะเวลาที่กำหนด

กิจการต้องระบุภาระที่กิจการต้องปฏิบัติตามสัญญากับลูกค้า แยกองค์ประกอบและบัน
ส่วนราคาที่สามารถตกลงกันได้ไว้ในราคาเดียวเมื่อเริ่มแรก และรับรู้รายได้ในแต่ละส่วนแยกกัน

กรณี ที่มีการขายระยะเวลาการจ่ายชำระและอาจมีการคิดราคาซึ่งรวมค่าดอกเบี้ยแล้ว
กิจการควรพิจารณาแยกรายได้ดอกเบี้ยออกมา หากรายการดอกเบี้ยเป็นองค์ประกอบที่มี
สาระสำคัญ

กรณี ที่มีการเปลี่ยนแปลงราคาขายสินค้าบ่อย อาจมีผลกระทบต่อมูลค่าที่ใช้ในการบัน
ส่วนของสินค้าชนิดเดียวกัน

ธุรกิจเทคโนโลยี

กิจการที่ให้บริการแบบ Integrated solution (การให้บริการระบบ IT ครบวงจรเสร็จ
สรรพ ตั้งแต่การออกแบบ การติดตั้งและใช้งาน (Build & Deploy) การจัดการ และการบริหารแบบ
เบ็ดเสร็จ) กิจการต้องระบุภาระที่กิจการต้องปฏิบัติตามสัญญากับลูกค้าแยกองค์ประกอบและบัน
ส่วนราคาที่สามารถตกลงกันได้ไว้ในราคาเดียวเมื่อเริ่มแรก และรับรู้รายได้ในแต่ละส่วนแยกกัน

กรณี ที่มีการให้ลิขสิทธิ์การใช้ซอฟต์แวร์ กิจการต้องพิจารณาเงื่อนไขว่าจะรับรู้
ค่าลิขสิทธิ์ทันที หรือควรรับรู้ตามระยะเวลาของการให้ใช้สิทธิ หรือเงื่อนไขอื่นที่กำหนดตามสัญญา

กรณี มีการเก็บค่าใช้สิทธิ (Royalty Fee) ที่มีลักษณะแปรผันตามปริมาณการขายหรือ
ปริมาณการใช้ กิจการต้องพิจารณาเรื่องการรับรู้รายได้ว่าจะบันทึกรายได้ในแต่ละช่วงเวลาเมื่อใด
ในอัตราเท่าไร และพิจารณาแยกองค์ประกอบของราคาหากมีมูลค่าอื่นแฝง

กรณี ที่มีการขายระยะเวลาการจ่ายชำระและอาจมีการคิดราคาซึ่งรวมค่าดอกเบี้ยแล้ว
กิจการควรพิจารณาแยกรายได้ดอกเบี้ยออกมา หากรายการดอกเบี้ยเป็นองค์ประกอบที่มี
สาระสำคัญ

ธุรกิจสื่อและบันเทิง

ลิขสิทธิ์ภาพยนตร์ ละคร เพลง กิจการต้องพิจารณาเงื่อนไขว่าจะรับรู้ค่าลิขสิทธิ์
ทันทีหรือควรรับรู้ตามระยะเวลาของการให้ใช้สิทธิ หรือเงื่อนไขอื่นที่กำหนดตามสัญญา

การให้ส่วนลดราคาในอัตราที่ผันแปรตามปริมาณการซื้อหรือการใช้งาน เช่นค่า
Royalty Fee คำนวณจากยอดขายคนมาดาวน์โหลดเพลง โดยการให้ส่วนลดมีหลายอัตราซึ่งกำหนดตาม
ปริมาณการดาวน์โหลดในสัญญา เป็นต้น กิจการต้องพิจารณาเรื่องการรับรู้รายได้ว่าจะบันทึก
รายได้ในแต่ละช่วงเวลาเมื่อใด ในอัตราเท่าไร และพิจารณาแยกองค์ประกอบของราคาหากมี
มูลค่าอื่นแฝง

การกำหนดราคาของรายการสำหรับสัญญาที่ลูกค้าตกลงจะจ่ายชำระเป็นสิ่งตอบแทนที่ไม่ใช่เงินสด กิจกรรมต้องวัดมูลค่าสิ่งตอบแทนที่โอนให้ด้วยมูลค่ายุติธรรม เช่น กิจกรรมขายรถยนต์จ่ายค่าสπονเซอร์โฆษณารายการทีวีด้วยรถยนต์

สินค้าหรือบริการที่แถมฟรีหรือการให้โปรโมชันส่วนลดกรณีซื้อสินค้าหรือบริการซึ่งถัดไปกิจการอาจต้องระบุเป็นภาระที่กิจการต้องปฏิบัติตามสัญญากับลูกค้าออกมาต่างหาก

ธุรกิจอุตสาหกรรมยานยนต์ การให้สิ่งจูงใจ (incentive) ในรูปแบบของเงินสด สินค้าหรือบริการที่เป็นของแถม หรือส่วนลดกิจการต้องพิจารณาว่าเป็นภาระที่กิจการต้องปฏิบัติตามสัญญาถือเป็นส่วนหนึ่งของรายได้ไม่ใช่ค่าใช้จ่ายการตลาด

สัญญาจ้างผลิตชิ้นส่วนอุปกรณ์รถยนต์ที่มีการระบุให้จัดหาเครื่องขึ้นรูปที่ใช้ในการผลิต กิจการต้องพิจารณาเนื้อหาในสัญญาว่าสามารถแยกภาระที่ต้องปฏิบัติตามสัญญา แยกองค์ประกอบและปันส่วนราคาที่จะตกลงกันไว้ในราคาเดียวเมื่อเริ่มแรกหรือไม่

กรณี มีการรับประกันสินค้ากิจการต้องพิจารณาว่าเป็นการรับประกันแบบ assurance type หรือ service type หากเป็นการรับประกันแบบ assurance type โดยปกติกิจการจะประมาณการบันทึกค่าใช้จ่ายการรับประกัน แต่หากเป็นการให้บริการเพิ่มเติม (Service type) จะถือเป็นภาระที่กิจการต้องปฏิบัติตามสัญญาและต้องปันส่วนราคาของรายการเข้าไปด้วย

ธุรกิจค้าปลีกและสินค้าอุปโภคบริโภค

กรณี ที่มีการให้ส่วนลดราคาในอัตราที่ผันแปรตามปริมาณการซื้อ เช่น ปกติให้ส่วนลด 10% ในการซื้อแต่ละครั้ง แต่ถ้าหากซื้อซ้ำปีถึงตามเป้าที่กำหนดจะมีสิ่งจูงใจ (incentive) ให้กรณีนี้กิจการต้องพิจารณาเรื่องการรับรู้รายได้ว่าจะบันทึกรายได้ในแต่ละช่วงเวลาเมื่อใด ในอัตราเท่าไร และพิจารณาแยกองค์ประกอบของราคาหากมีมูลค่าอื่นแฝง

กรณี มีเงื่อนไขการรับคืนสินค้า ต้องใช้ดุลยพินิจจากผู้เชี่ยวชาญในการประมาณการมูลค่าสินค้าที่อาจได้รับคืน

ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์

กิจการอสังหาริมทรัพย์ที่มีช่วงเวลาผ่อนค่างวดก่อนโอนเป็นระยะเวลานานเกินกว่าหนึ่งปีควรพิจารณาว่าในการกำหนดราคานั้น มีการคำนวณมูลค่าดอกเบี้ยแฝงอยู่หรือไม่ถ้ามีควรแยกส่วนที่เป็นดอกเบี้ยออกมา หากดอกเบี้ยเป็นองค์ประกอบของรายได้

จากผลกระทบที่แตกต่างกันไปตามลักษณะการประกอบธุรกิจ กิจการที่ได้รับผลกระทบกระทบโดยตรงจากมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 ได้แก่ กิจการที่มีรายการขายที่ซับซ้อน หรือลักษณะการขายแบบขายพ่วง เช่น ธุรกิจโทรคมนาคม ขายเครื่องโทรศัพท์พร้อมสัญญาอินเทอร์เน็ต และขายพร้อมแพ็คเกจต่างๆ หรือธุรกิจเทคโนโลยี ระบบคอมพิวเตอร์ แคม

การติดตั้ง และการบำรุงรักษา รวมถึงกิจการที่มีลักษณะการทำสัญญาระยะยาว และมีข้อตกลงในการส่งมอบสินค้าหรือบริการในลักษณะเป็นกลุ่มของสินค้าหรือบริการ เป็นต้น เนื่องจากกิจการต้องแยกรับรู้รายได้ในแต่ละรายการ ซึ่งหากกระบวนการงานที่ต้องปฏิบัติได้ กิจการมีแนวโน้มที่จะรับรู้รายได้ช้าลง การรับรู้รายได้ตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้อาจส่งผลให้เกิดการผันผวนของจำนวนรายได้ระหว่างรอบเวลาบัญชี (กุลยา จันทะเดช, 2554; ศิลปพร ศรีจันเพชร และ อนุวัฒน์ ภัคดี, 2562)

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคุณค่าข้อมูลบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจก่อนและหลังการปรับใช้ TFRS 15 ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่างๆ ดังนี้

2.5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการบัญชี มาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ และคุณค่าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

ได้มีการศึกษาคุณค่าของข้อมูลทางบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (Value Relevance) จากการนำการนำมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Accounting Standards : IAS) มาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (IFRS) มาใช้จำนวนมาก อาทิ Barth, Landsman & Lang (2008) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการนำมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (IAS) กับคุณภาพข้อมูลทางบัญชี โดยทำการเปรียบเทียบ 327 บริษัท จาก 21 ประเทศ ในระหว่างปีค.ศ. 1994 - 2003 ที่ได้มีการนำ IAS มาใช้ โดยเปรียบเทียบคุณภาพข้อมูลทางบัญชีของบริษัทที่นำ IAS มาใช้กับคุณภาพข้อมูลทางบัญชีของบริษัทที่ใช้มาตรฐานบัญชีของประเทศตนเอง (Domestic GAAP) โดยวัดจากระดับของมุมมอง 3 ด้านคือ Earnings Management, Timely Loss Recognition และ Value Relevance พบว่า การประยุกต์ใช้ IAS ส่งผลให้คุณภาพข้อมูลทางบัญชีสูงขึ้น สะท้อนให้เห็นถึงภาพรวมของรายงานทางการเงินได้อย่างชัดเจนมากขึ้น อาทิเช่น การบังคับใช้ การตีความหมายของประเภทรายการ อีกทั้งยังพบว่า ทำให้การจัดการทางกำไร หรือการตกแต่งกำไรลดลง ส่งผลให้มูลค่าทางการบัญชีระหว่างรายได้และราคาตามบัญชีของส่วนของผู้ถือหุ้นนั้นสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Christtensen, Lee, and Walker (2008) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของการนำ IFRS มาใช้กับคุณภาพบัญชี (Accounting Quality) ของประเทศเยอรมันนี โดยทดสอบ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มบริษัทที่สมัครใจใช้ IFRS และกลุ่มบริษัทที่ถูกบังคับให้ใช้ IFRS แทนการใช้ GAAP ในแบบเดิม จากการศึกษา พบว่า กลุ่มที่สมัครใจใช้ IFRS มีคุณภาพบัญชี (Accounting Quality) ที่ดีขึ้น กล่าวคือ รับรู้ระยะเวลาการขาดทุนได้เร็วขึ้น ทันเวลามากขึ้น และข้อมูลการบัญชีมีประโยชน์

ต่อการตัดสินใจมากขึ้น แต่ในกลุ่มที่ถูกบังคับให้ใช้ IFRS แทนการใช้ GAAP นั้น กลับไม่ส่งผลต่อคุณภาพบัญชี (Accounting Quality) ต่อมา Chen et al. (2010) และ Chua, Cheong & Gould (2012) ได้ศึกษาผลกระทบจากการใช้ IFRS กับคุณภาพบัญชี พบว่า หลังจากที่มีการนำ IFRS มาใช้คุณภาพของบัญชีดีขึ้นกว่าในอดีต และการบริหารจัดการกำไรมีส่วนที่ลดลง ในขณะเดียวกันการรับรู้ผลขาดทุนมีความทันเวลามากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกิจการที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน ทำให้สามารถใช้ข้อมูลทางบัญชีให้เป็นประโยชน์ได้มากขึ้น เป็นต้น

ในมุมมองของการใช้ข้อมูลทางบัญชีกับราคาหลักทรัพย์ ซึ่งเป็นมุมมองของตลาดทุน El Shamy and Kaled (2005) ได้ตรวจสอบความเกี่ยวข้องของมูลค่าของรายได้และมูลค่าตามบัญชีหลังจากนำ IFRS มาใช้ในประเทศคูเวต พบว่ารายได้และมูลค่าตามบัญชีมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกและมีนัยสำคัญกับราคาหลักทรัพย์ ในสหราชอาณาจักร Latridis (2010) ได้ศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนจากมาตรฐานการบัญชีแบบเดิม UK GAAP เป็น IFRS เพื่อหาข้อสรุปว่าทำให้ข้อมูลทางบัญชีมีคุณภาพสูงขึ้นหรือไม่ ผลการศึกษาพบว่าการใช้ IFRS ช่วยลดข้อจำกัดในการจัดการรายได้ซึ่งเกี่ยวข้องกับการรับรู้ข้อมูลที่ทันท่วงทีมากขึ้นทำให้คุณภาพบัญชีดีขึ้น Callao, Garcia, Jame และ Gadea (2010) วิเคราะห์ว่าความเกี่ยวข้องของข้อมูลทางบัญชีเปรียบเทียบระหว่างประเทศที่มีการนำ IFRS มาใช้และประเทศที่จัดทำงบการเงินภายใต้ GAAP พบว่าประเทศที่ใช้ IFRS ข้อมูลทางบัญชีสามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้ดีกว่า Tsofigkas และ Tsalavoutas (2011) ได้ตรวจสอบความเกี่ยวข้องของมูลค่าของสินทรัพย์ R&D และค่าใช้จ่ายในประเทศสหราชอาณาจักรหลังจากการนำ IFRS มาใช้ พบว่าส่วนที่เป็นทุนของ R&D มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับมูลค่าตลาด ค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนา มีความสัมพันธ์เชิงลบกับมูลค่าตลาดภายใต้ IFRS Kargin (2013) ได้ตรวจสอบความเกี่ยวข้องของมูลค่าของข้อมูลทางการบัญชีในช่วงก่อนและหลังการนำไปใช้ของ IFRS สำหรับ บริษัท จดทะเบียนในตุรกีตั้งแต่ปี 1998 ถึง 2011 ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าความเกี่ยวข้องของมูลค่าของข้อมูลทางการบัญชีได้ดีขึ้นในช่วงหลัง IFRS

ในมุมมองทางด้านผลตอบแทน Bova & Pereira (2012) ศึกษาการปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศของประเทศเคนย่า พบว่า เมื่อนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศมาใช้คุณภาพรายงานทางการเงินสูงขึ้นและโปร่งใสมากขึ้น มีการเปิดเผยข้อมูลที่มากขึ้น และบริษัทที่นำมาจรรยาบรรณการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศมาใช้มีผลตอบแทนที่สูงกว่าบริษัทที่ไม่ได้ปรับใช้ Chebaane and Othman (2014) ศึกษาผลกระทบของการบังคับใช้ IFRSs ต่อความสามารถในการอธิบายราคาหลักทรัพย์ของกำไรทางบัญชีและมูลค่าตามบัญชี กรณี ตลาดเกิดใหม่ (Emerging Markets) ในประเทศแถบแอฟริกาและเอเชีย โดยใช้สมการ Ohlson (1995) โดยศึกษากลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม จำนวน 10,838 ตัวอย่าง ระหว่างปี 1998 - 2012 พบว่า

หลังการบังคับใช้ IFRSs ความสามารถในการอธิบายราคาหลักทรัพย์ของกำไรทางบัญชีและมูลค่าตามบัญชีเพิ่มสูงขึ้นโดยกำไรทางบัญชีมีความสามารถในการอธิบายราคาหลักทรัพย์มากกว่ามูลค่าทางบัญชี Sibel Kargin 2013 ศึกษาความสามารถของข้อมูลทางบัญชีที่เปิดเผยผ่านรายการในงบการเงินสัมพันธ์กับมูลค่าหลักทรัพย์ และสามารถวัดได้ผ่านความสัมพันธ์ทางสถิติระหว่างข้อมูลที่นำเสนอโดยงบการเงินและมูลค่าตลาดหุ้นหรือผลตอบแทน ในประเทศไทย ยุทธนา จันทรปีฑู (2559) ศึกษาผลกระทบของการบังคับใช้ IFRSs ต่อความสามารถในการอธิบายราคาหลักทรัพย์ของกำไรทางบัญชีและมูลค่าตามบัญชีก่อนและหลังการบังคับใช้ IFRSs ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม SET 100 ทุกกลุ่มอุตสาหกรรม แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ปี 2551-2553 และ ปี 2555-2557 เป็นตัวแทนก่อนการบังคับใช้ IFRSs และหลังการบังคับใช้ IFRSs ผลการศึกษาพบว่า หลังการบังคับใช้ IFRSs ความสัมพันธ์ระหว่างกำไรสุทธิกับราคาหลักทรัพย์เพิ่มขึ้นขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าตามบัญชีกับราคาหลักทรัพย์ลดลง สรุปได้ว่า หลังการบังคับใช้ IFRSs กำไรทางบัญชีสามารถใช้อธิบายราคาหลักทรัพย์ได้มากกว่ามูลค่าตามบัญชี สอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตพบว่านักลงทุนใช้ข้อมูลกำไรทางบัญชีในการพิจารณาซื้อขายหลักทรัพย์มากกว่าข้อมูลมูลค่าตามบัญชี (ปัญญา สัมฤทธิ์ประดิษฐ์, 2545; ธนสุกานต์ คุ้มยิม, 2551; พวงเพ็ญ ชูรินทร์, 2552; Ohlson, 1995; King and Langli, 1998 และ Frank, 2002) ที่เชื่อว่ากำไรสุทธิเป็นข้อมูลสำคัญและมีประโยชน์ในการตัดสินใจ

แต่ทั้งนี้ ก็ยังมีงานวิจัยอีกหลายประเทศที่ผลการศึกษาพบว่า การนำมาตราฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศมาปรับใช้ ไม่ได้เกิดผลดีไปทุกด้านเท่าใดนัก อาทิเช่น Paananen และ Lin (2009) ได้ศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพการบัญชีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เยอรมนี ใน 3 ช่วงเวลา คือ ช่วงที่ 1 รายงานทางการเงินภายใต้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน (IAS) ช่วงที่ 2 รายงานทางการเงินภายใต้มาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (เป็นช่วงของการนำไปใช้โดยสมัครใจ) และช่วงที่ 3 รายงานทางการเงินภายใต้มาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (บังคับใช้) โดยให้ความสนใจในประเด็นคุณภาพทางบัญชีพบว่าคุณภาพบัญชีลดลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wu, Koo and Kao (2005) ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถของข้อมูลทางบัญชีเพื่อใช้ในการประกอบการตัดสินใจระหว่างการบังคับใช้ PRC GAAP และ IAS โดยใช้สมการ Ohlson (1995) ในประเทศจีน ตั้งแต่ปี 1997-2003 พบว่าความสามารถในการอธิบายราคาหลักทรัพย์ไม่เพิ่มขึ้นและยังพบว่าความสามารถในการอธิบายราคาหลักทรัพย์ของมูลค่าตามบัญชีลดลงตามระยะเวลาที่ทำการศึกษา เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Barth (2008) แต่จากการศึกษาพบว่า หลังจากที่ได้นำ IFRS มาใช้อย่างเป็นทางการทำให้เกิดความผันผวนของรายได้และมูลค่าทางบัญชี ทำให้คุณภาพบัญชีลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงระยะเวลาที่

เป็นการใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับเดิม รวมถึงช่วงเวลาที่เปิดโอกาสให้ใช้โดยสมัครใจ โดยได้ตั้งข้อสังเกตว่าด้วยลักษณะของประเทศ อาจจะต้องมีการศึกษามาตรฐานและสภาพแวดล้อมอื่นของประเทศควบคู่กันไปด้วย ทำให้เป็นเรื่องยากในการตัดสินใจลงทุนของนักลงทุน Khanagha (2011) ศึกษาผลกระทบจากการบังคับใช้ IFRSs ต่อความสามารถของข้อมูลทางบัญชีในการช่วยตัดสินใจ โดยใช้ความสามารถในการอธิบายราคาหลักทรัพย์ของกำไรทางบัญชีและมูลค่าตามบัญชีในประเทศสหรัฐอเมริกาสำหรับเอมิเรตส์ โดยศึกษา ปี 2001- 2008 จำนวน 17 บริษัท 255 ข้อมูล พบว่าความสามารถในการอธิบายราคาหลักทรัพย์และมูลค่าตามบัญชีลดลงหลังจากการบังคับใช้ IFRSs พบว่าหลังการใช้ IFRSs ความสามารถข้อมูลทางการบัญชีเพื่อการตัดสินใจ (Value relevance) ไม่เพิ่มขึ้นจากการใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับเดิม

ได้มีการตั้งข้อสังเกตที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ภายนอกอื่นว่ามีส่วนที่ส่งผลกระทบต่อการนำมามาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศมาใช้ เช่น การศึกษาของ Ames (2013) ที่ศึกษาเรื่องการนำ IFRS มาใช้กับคุณภาพบัญชีของประเทศแอฟริกาใต้ โดยวัดจาก 2 ด้าน ได้แก่ Earnings quality และ Value relevance ซึ่งพบว่าหลังจากที่นำ IFRS มาใช้ ไม่ได้ทำให้การตกแต่งตัวเลขในรายงานทางการเงินลดลงแต่อย่างใด แต่ข้อมูลทางบัญชีหลังจากที่มีการนำ IFRS มาปรับใช้กลับ พบว่า บางรายการในรายงานทางการเงินมีการพัฒนาที่ดีขึ้น ทำให้นักลงทุนที่ใช้ข้อมูลเหล่านั้น มีความเชื่อมั่นในคุณภาพบัญชีมากขึ้น ทั้งนี้ Ames ได้ตั้งข้อสังเกตว่า ในช่วงที่นำ IFRS มาใช้เป็นช่วงที่เกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจของโลก ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อผลการวิจัยได้ และในทวีปอเมริกา Martinez (2015) ได้ศึกษา ผลกระทบจากการนำ IFRS มาปรับใช้ที่มีผลต่อคุณภาพการบัญชีบริษัทจดทะเบียนที่ไม่ใช่สถาบันการเงินในประเทศเม็กซิโก โดยได้ศึกษาความสัมพันธ์ซึ่งเกิดจากผลกระทบของคุณภาพทางบัญชีที่เกิดขึ้นช่วงระหว่างการปรับใช้ (ช่วงปี 2005 - 2011) และใช้เต็มรูปแบบในปี 2012 ซึ่งใช้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ บริษัทในตลาดหลักทรัพย์ที่เกิดขึ้นใหม่ (Emerging Markets) ผลการศึกษา พบว่า ผลกระทบจากการนำ IFRS มาใช้ ไม่ได้ส่งผลกระทบเนื่องจากบริษัทต่างๆ ได้เริ่มนำมาใช้ก่อนที่จะมีการประกาศบังคับใช้อย่างเต็มรูปแบบอยู่ก่อนแล้ว ทำให้ในปีแรกการบริหารจัดการกำไรไม่ได้ลดลงนัก แต่จะค่อยๆ ลดลงในปีต่อๆ ไป ซึ่งทำให้คุณภาพของข้อมูลบัญชีดีขึ้นตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Alp and Ustundag (2009) อธิบายกระบวนการพัฒนามาตรฐานการบัญชีทั่วโลก และผลการปฏิบัติในประเทศกำลังพัฒนา เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการนำไปใช้ในการปฏิบัติจริงตามหลักพื้นฐานของมาตรฐานรายงานทางการเงินในประเทศตุรกี สรุปได้ว่า จากมุมมองของประเทศกำลังพัฒนาที่ต้องการเงินลงทุนจากต่างประเทศ เพื่อสร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจ มีความจำเป็นอย่างมากที่ข้อมูลทางบัญชีจะต้องมีคุณภาพสูง ซึ่งความสำคัญของมาตรฐานการบัญชีมีจุดมุ่งหมายเพื่อกำหนดรูปแบบบัญชีให้มีความ

เหมาะสมและเชื่อถือได้ Ladas และ Negakis (2010) ได้ศึกษาเกี่ยวกับประโยชน์ของข้อมูลทางบัญชี ในช่วงเวลาก่อนและหลังการใช้ IFRS โดยใช้แบบจำลองของ Easton and Harris (1991) และ Feltham and Ohlson (1995) กลุ่มตัวอย่างคือบริษัทในประเทศกรีซ จำนวน 159 บริษัท ในระหว่างปี 2003 - 2006 ผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบของการนำ IFRS มาใช้ทำให้เนื้อหาข้อมูลส่วนเพิ่มของราคาตามบัญชีในส่วนของผู้ถือหุ้นลดลง เมื่อพิจารณาการดำเนินงานของกิจการต่างๆ จะพบว่าสภาพแวดล้อมภายนอกเช่น สภาพเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง ศาสนา หรือแม้แต่การรวมตัวกันเป็นประชาคมทางเศรษฐกิจ ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพบัญชีได้เช่นกัน

จากศึกษาผลกระทบของ IFRS ต่อคุณภาพของข้อมูลทางบัญชีระหว่างประเทศสมาชิกใน ASEAN economic community (AEC) ระหว่างประเทศสมาชิก 6 ประเทศ ได้แก่ มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย ไทย และเวียดนาม ก่อนการรวมตัวกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ AEC ของพินามณูช กิตติอักษรเสถียร และศิลาพร ศรีจันทเพชร (2556) พบว่าคุณภาพทางบัญชีจะวัดจากระดับของ Earning Smoothing, Earning Management toward Targets และ Timely Loss Recognition ผลการวิจัยพบว่า เมื่อมีการจัดตั้ง AEC ระดับของ Earning Smoothing ระหว่างประเทศมีความแตกต่างกันมากขึ้น แต่การควบคุมกำกับเพื่อเป้าหมายที่ต้องการโดยรวมลดลง แสดงถึงคุณภาพทางบัญชีมีเพิ่มมากขึ้น แต่ด้านการรับรู้รายการขาดทุนก็ยังไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจนมีนัยสำคัญเท่าใดนัก ซึ่งอาจสรุปได้ว่าการนำ IFRS มาปรับใช้หากมองในแง่ของการบริหารกำไรหรือการตกแต่งงบการเงินก็ยังคงมีการบริหารกำไรน้อยกว่าประเทศที่ไม่มีการนำ IFRS มาใช้ นอกเหนือจากนั้นณัฐนันท์ บัวสาย (2558) ได้ศึกษาความมีคุณค่าของข้อมูล (Value Relevance) ตัววัดผลการดำเนินงานทางบัญชี ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่าเมื่อพิจารณาในภาพรวมทั้งตลาด กำไรก่อนหักภาษี (IBTAX) และกำไรสุทธิ (NI) นั้น เป็นตัววัดผลการดำเนินงานทางการบัญชีที่มีความมีคุณค่าเชิงเปรียบเทียบ (Relative value relevance) และจากการศึกษาคุณลักษณะของข้อมูลทางบัญชีเพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจหลังปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ของ จูติรัตน์ ดิษฐานพงศ์ และ พัทธนันท์ เพชรเชิดชู (2560) พบว่าหลังจากนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศมาใช้เมื่อเปรียบเทียบกับบริษัทที่อยู่ในกลุ่มดัชนี SET 100 Index และไม่ใช่กลุ่มดัชนี SET 100 Index มูลค่าทางบัญชีต่อหุ้นและกำไรต่อหุ้นมีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ไม่แตกต่างกัน แต่จะมีความแตกต่างกันในการใช้ข้อมูลซึ่งขึ้นอยู่กับประเภทกลุ่มอุตสาหกรรม และปีของงบการเงิน

2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า

หลังจากที่ได้มีการนำ IFRS 15 มาถือปฏิบัติแทนการรับรู้รายได้ตามมาตรฐานการบัญชีเดิม ได้มีการศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้น ดังนี้ Kinga Bauer และ Giovanna Centorrino (2017) ศึกษาข้อมูลงบการเงินของกลุ่มธุรกิจธนาคารในประเทศโปแลนด์ เมื่อนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ ฉบับที่ 15 มาใช้ ซึ่งทำการศึกษาจาก 5 ธนาคารหลักของประเทศโปแลนด์ พบว่าทุกธนาคารได้นำมาตรฐานมาปรับใช้ แต่เมื่อศึกษาในรายละเอียดทุกธนาคารมีวิธีการแยกกัน จะปฏิบัติตามแนวทางที่แตกต่างในการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานซึ่งอาจเป็นอุปสรรคสำหรับผู้ใช้งบการเงินของธนาคาร ในธุรกิจกลุ่มอสังหาริมทรัพย์ Nadia Sbei Trabelsi (2018) ได้ศึกษาข้อมูลการเปลี่ยนแปลงรายการที่เปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ของปี ของบริษัทในประเทศคูเวต พบว่าการปรับการรับรู้รายได้ส่งผลทั้งการเพิ่มขึ้นและลดลงอย่างมีสาระสำคัญของรายได้ และต้นทุนขาย เนื่องจากการจัดรายการใหม่ โดยทั้งหมดยังส่งผลถึงการเปลี่ยนแปลงของกำไรต่อหุ้นทั้งนี้บริษัทที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกันแต่มีตัวเลขที่ค่อนข้างแตกต่างกัน ผู้ใช้ข้อมูลงบการเงินจึงควรศึกษาถึงการรับรู้รายได้ตามสัญญาของแต่ละกิจการอย่างละเอียด เพื่อที่จะได้ใช้ข้อมูลเปรียบเทียบกันได้ การศึกษาผลกระทบของการนำ IFRS 15 มาใช้ว่าส่งผลต่อการจัดการกำไรหรือไม่ของ Marco Tutino et al., (2019) ใช้ Jones Model ในการวัดรายการคงค้างจากดุลพินิจของผู้บริหาร (Accruals) ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ประเทศอิตาลี ในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 2001-2017 ในกลุ่มธุรกิจโทรคมนาคม ซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มที่ได้รับผลกระทบสูง และกลุ่มธุรกิจสาธารณูปโภค ตัวแทนของกลุ่มที่ได้รับผลกระทบต่ำ พบว่าในกลุ่มธุรกิจโทรคมนาคมผู้บริหารมีการใช้ดุลพินิจในการจัดการรายได้มากกว่ากลุ่มสาธารณูปโภค ซึ่งอาจเนื่องมาจากค่านิ่งถึงผลตอบแทนที่จะได้รับ นอกจากนี้ Mohammad Aladwan, (2019) ได้ศึกษาถึงความผันผวนของราคาหุ้นและรายได้ภายหลังการนำร่าง IFRS 15 มาใช้แทน IAS 18 ในประเทศจอร์แดน ศึกษากลุ่มธุรกิจเหมืองแร่ รับเหมาก่อสร้าง จำนวน 138 บริษัท ช่วงปี 2012-2014 ก่อนนำมาตรฐานมาใช้ เปรียบเทียบกับช่วงปี 2015-2017 ซึ่งเป็นช่วงใช้การใช้โดยสมัครใจ พบว่าเมื่อนำร่าง IFRS 15 มาใช้รายได้เฉลี่ยลดลง ราคาหุ้นหลังใช้ร่าง IFRS 15 ก็มีการปรับลดลงกว่าก่อนการใช้ร่างมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้เช่นกัน

เนื่องจากมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศฉบับที่ 15 (IFRS 15) ยังเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยความเข้าใจ การตีความ จึงส่งผลให้การนำไปปฏิบัติในปีแรกมีการศึกษาถึงผลกระทบของการปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศฉบับที่ 15 ต่อการปรับปรุงคุณภาพของข้อมูลทางการเงินบัญชี โดย Fatema Sami Altaji and Saleh Khalil Alokdeh

(2019) ใช้แบบสอบถามสำรวจจากผู้สอบบัญชีในสำนักงานสอบบัญชี Big 4 ในประเทศจอร์แดน พบว่าในการนำ IFRS 15 มาปรับใช้มีความยุ่งยากใช้ในการปรับปรุงความเกี่ยวข้องและการนำเสนอข้อมูลทางการบัญชี นอกจากนี้ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นว่าบริษัทในจอร์แดนประสบปัญหาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติสำหรับการนำ IFRS 15 การประยุกต์ใช้มาตรฐานนี้เป็นเรื่องใหม่สำหรับหลายบริษัท นอกจากนี้การใช้มาตรฐานนี้ต้องใช้ความพยายามหลายประการจากหน่วยงานต่างๆ ซึ่งรวมถึงการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้ในนั้นการจัดตั้งการควบคุมภายในเพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดการเปิดเผยข้อมูลใหม่และการมีทรัพยากรบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดการใช้งานของมาตรฐาน ดังนั้นจึงเกิดความยากลำบากในการนำมาตราฐานไปใช้ ผลลัพธ์นี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Khalil & Saleh (2017) ในการศึกษาปัญหาและความท้าทายที่สำคัญที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการดำเนินการตาม IFRS 15 และประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อความสามารถในการทำกำไรและผลการดำเนินงานของบริษัทในประเทศเยอรมัน ในช่วงเวลาที่ IFRS 15 มีผลบังคับใช้ Sascha Haggemüller (2019) ได้ใช้วิธีศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพรวบรวมผ่านการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี (กราฟ, ตาราง) รวมถึงสัมภาษณ์เชิงลึก โดยเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interviews) แบบสอบถาม 15 รายการ กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต นักบัญชี และหรือผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการนำ IFRS 15 ไปใช้ในบริษัทของตน จาก 30 DAX Index (ดัชนีตลาดหุ้นเยอรมัน ซึ่งจะคำนวณจากหุ้นที่ใหญ่ที่สุด 30 บริษัท จากตลาดหลักทรัพย์แฟรงค์เฟิร์ต) ในปี ค.ศ. 2018 พบว่าถึงแม้จะไม่มี การตรวจพบข้อบ่งชี้ว่ามีการจัดการรายได้ที่อาจเกี่ยวข้องกับการนำ IFRS 15 มาใช้ แต่การนำมาตราฐานมาใช้ยังคงต้องมีการตีความและการตัดสินใจอย่างมีอาชีพซึ่งอาจมีการบันทึกบัญชีที่ผิดพลาดหรือแตกต่างกันสำหรับลักษณะธุรกรรม และด้วยลักษณะการดำเนินธุรกิจของบางกลุ่มธุรกิจที่มีมาตรฐานอื่นซ่อนอยู่ด้วย จึงเกิดความยุ่งยากในทางปฏิบัติ

การบังคับใช้หลักการของ IFRS 15 สำหรับอุตสาหกรรมกลุ่มธนาคาร Denis Adrian (2020) ได้ศึกษาสถาบันเครดิตในประเทศโรมาเนีย โดยเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาจากมูลค่าสินทรัพย์สุทธิ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2018 ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการนำมาตราฐานการรายงานทางการเงิน เรื่อง รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้ามาใช้ไม่มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อผลลัพธ์ประจำปี อย่างไรก็ตามจากกลุ่มตัวอย่าง 15 ธนาคาร พบว่า มี 3 ธนาคารไม่นำ IFRS 15 มาใช้ และไม่ได้วิเคราะห์หรือเปิดเผยผลกระทบในงบการเงินประจำปีสำหรับปีที่เริ่มมีการนำ IFRS 15 มาใช้ ซึ่งเป็นมุมมองที่ศึกษาเพิ่มเติมต่อไปกลุ่มธนาคารเหล่านี้จะรายงานผลการดำเนินงานอย่างไรในปี 2019 ซึ่งต่อมามีงานที่มีผลการศึกษาคือ A.Engin Ergüden (2020) ได้วิเคราะห์การปฏิบัติตามมาตรฐาน IFRS 15 ของบริษัทในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและโรงแรมที่จดทะเบียนใน

ตลาดหลักทรัพย์อิสตันบูล จำนวน 7 แห่ง โดยใช้แบบสำรวจในการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ข้อมูลในงบการเงินและการเปิดเผยข้อมูลในเชิงอรรถ (Footnote) ของส่วนการนำเสนอและคำอธิบาย จากการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่าประเด็นส่วนใหญ่ที่ควรรวมอยู่ในเชิงอรรถในคำอธิบาย IFRS 15 นั้นมีเพียง 4 บริษัทที่รายงาน ข้อมูลภาระผูกพันด้านการปฏิบัติงานมีการนำเสนอข้อมูลไว้ในเชิงอรรถซึ่งมีภาระผูกพันในการโอนสินค้าหรือบริการ จำนวน 5 บริษัท ส่วนการอธิบายสัญญาของบริษัทที่ทำกับลูกค้ามีเพียง 2 บริษัทเท่านั้นที่นำเสนอข้อมูล นอกเหนือจากนั้นยังมีเพียงบริษัทเดียวที่ระบุว่าขาดทุนจากการด้อยค่าที่เกี่ยวข้องกับลูกหนี้หรือสินทรัพย์ตามสัญญาที่มาจากการตกลงกับลูกค้าได้รวมอยู่ในรายงานแล้ว รวมถึงมีเพียงบริษัทเดียวเท่านั้นที่เปิดเผยมูลภาระผูกพันเกี่ยวกับข้อตกลงกับลูกค้า จำนวนและระยะเวลาของรายได้จากข้อตกลง และมีคำอธิบายเกี่ยวกับระยะเวลาในการปฏิบัติตามข้อผูกพันตามสัญญา ซึ่งสรุปได้ว่า การปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 ขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละบริษัทในการประเมินวิธีหรือขั้นตอนในการรับรู้รายได้

ในปี 2560 สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ได้จัดสัมมนาพิจารณา ร่างมาตรฐานฯ ฉบับที่ 15 และได้มีการรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามที่ได้รับจากผู้เข้าร่วมสัมมนาพิจารณา (Focus group) จากผู้เข้าร่วมสัมมนาจำนวน 262 คน มีผู้ตอบแบบสอบถาม 179 ฉบับ ครอบคลุมผู้ที่เกี่ยวข้องต่างๆ อาทิ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (CPA) ผู้สอบบัญชีภาษีอากร (TA) ผู้ปฏิบัติงานทางบัญชี ผู้บริหารสูงสุดทางการเงินของบริษัท (CFO) เจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง เจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการลงทุน นักวิเคราะห์ รวมถึงกรรมการและอนุกรรมการ เป็นต้น โดยประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่ามาตรฐานฯ ฉบับที่ 15 มีความซับซ้อนมากหากในสัญญาที่ทำกับลูกค้าหลายภาระที่กิจการต้องปฏิบัติตามในหนึ่งสัญญา รวมถึงมีรายการต้องใช้การประมาณการหลายรายการทำให้ต้องมีการวิเคราะห์เนื้อหาของแต่ละรายการอย่างละเอียดตามเงื่อนไขที่ระบุในสัญญา ในประเด็นด้านการรับรู้รายได้ตามหลักการ 5 ขั้นตอนนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าขั้นตอนที่ระบุยากที่สุดคือ ขั้นตอนที่ 4 การปันส่วนราคาของรายการให้กับแต่ละภาระที่ต้องปฏิบัติที่รวมอยู่ในสัญญา รองลงมาคือขั้นตอนที่ 3 กำหนดราคาของรายการ และจากวิธีการที่มีการกำหนดให้วัดระดับความก้าวหน้าของการปฏิบัติตามภาระที่ต้องปฏิบัติให้แล้วเสร็จ มีผู้ตอบแบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ 82 ที่ในการปฏิบัติตามมาตรฐานฉบับเดิมไม่มีการวัดระดับความก้าวหน้าของการปฏิบัติตามภาระงาน นอกจากนี้ยังมีความกังวลด้านประเด็นที่เกี่ยวข้องกับภาษี ซึ่งสภาวิชาชีพบัญชีฯ ได้นำข้อสรุปและประเด็นที่เกี่ยวข้องต่างๆ ที่ได้รับจากการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาปรับปรุงมาตรฐาน

การรายงานทางการเงินและนำไปพิจารณาคำเนินการจัดทำตัวอย่างเพื่อประกอบความเข้าใจก่อนประกาศใช้ (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2560)

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า ซึ่งเริ่มมีผลบังคับใช้กับทุกกิจการที่จะทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ตั้งแต่ 1 มกราคม 2562 เป็นต้นมา ศิลปพร ศรีจันทเพชร และ อนุวัฒน์ ภัคดี (2563) ได้ศึกษาผลกระทบของการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 เรื่อง รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า (IFRS 15) มาถือปฏิบัติต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้อำไรสุทธิรายการคงค้างรวมและศึกษาผลกระทบของการใช้ IFRS 15 ต่อความระมัดระวังทางบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในช่วงปีพ.ศ. 2561-2562 โดยใช้ข้อมูลตัวอย่าง จำนวน 797 ตัวอย่าง ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า การนำ IFRS 15 มาถือปฏิบัติปีแรกในประเทศไทยส่งผลให้การเปลี่ยนแปลงของรายได้อำไรสุทธิ และการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิ และรายการคงค้างรวมลดลง รวมทั้งการนำ IFRS 15 มาถือปฏิบัติช่วยเพิ่มความระมัดระวังทางบัญชีสำหรับกิจการที่มีรายได้อำไรสุทธิสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวงศ์มณี ชวาลวรรณ และ ศิลปะพร ศรีจันทเพชร (2563) ในอดีตของ Barth, Landsman & Lang (2008) และจากการศึกษาผลกระทบของ IFRS 15 ที่มีต่อรายงานทางการเงินในอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ปัญญา อิศระวรวานิช และ สุณีรัตน์ วุฒิจินดานนท์ (2564) พบว่าการรับรู้รายได้ตามมาตรฐานฯ ฉบับที่ 15 ทำให้รายได้เฉลี่ยลดลงร้อยละ 0.73 อัตรากำไรสุทธิลดลงร้อยละ 0.81 เมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการรับรู้ตามมาตรฐานฉบับเดิม

จากกรอบแนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจึงเกิดคำถามงานวิจัยคือ เมื่อนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 เรื่อง รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า มาปรับใช้จะส่งผลต่อข้อมูลทางบัญชีเพื่อการตัดสินใจอย่างไร โดยพัฒนาสมมติฐานจากคำถามงานวิจัยดังนี้

สมมติฐานที่ 1 (H1) หลังปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มูลค่ากิจการในราคาตามบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับมูลค่ากิจการตามราคาตลาดมากกว่าก่อนปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15

$$MVPS_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 BVPS_{i,t} + \beta_2 EPS_{i,t} + \epsilon_{i,t} \quad (1)$$

โดยที่

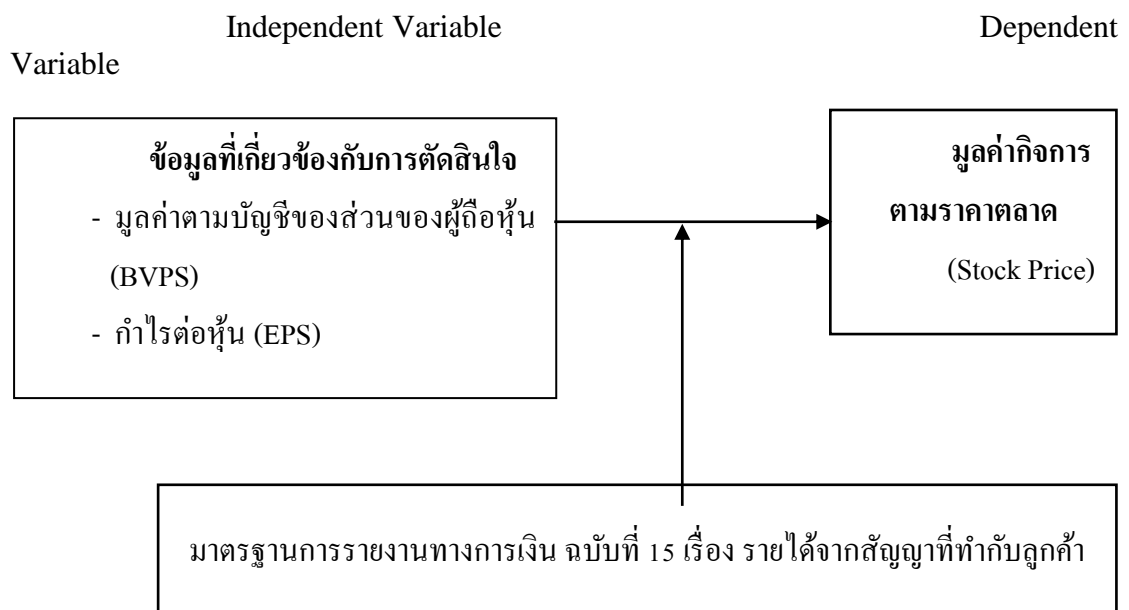
$MVPS_{i,t}$ คือ ราคาหุ้นของบริษัท i ณ เวลา t

$BVPS_{i,t}$ คือ มูลค่าตามบัญชีของส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัท i ณ เวลา t หาดด้วยจำนวนหุ้นสามัญในมือผู้ถือหุ้น

- $EPS_{i,t}$ คือ กำไรสุทธิหารด้วยจำนวนหุ้นสามัญที่อยู่ในมือผู้ถือหุ้นของบริษัท i ณ เวลา t
- $\varepsilon_{i,t}$ คือ ค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากตัวแปรอื่น
- β_0 คือ ค่าคงที่
- β_1 และ β_2 คือ ค่าสัมประสิทธิ์ของกำไรทางบัญชีและมูลค่าตามบัญชีที่ใช้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกำไรทางบัญชีและมูลค่าทางบัญชีกับราคาหลักทรัพย์

2.6 การพัฒนากรอบแนวคิดในงานวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้พัฒนากรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง คุณค่าข้อมูลบัญชีหลังการปรับใช้ TFRS 15 ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้ดังนี้

ตารางที่ 2.4 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความสัมพันธ์ของข้อมูลทางบัญชีกับราคาหลักทรัพย์

ลำดับที่	ผู้วิจัย / ปี	ศึกษาเรื่อง	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือ	ผลการวิจัย
1.	Francis and Schipper (1999)	Have Financial Statements Lost Their Relevance?	บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ NYSE และบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ NASDAQ ระหว่างปี ค.ศ. 1952 - 1994	Easton and Harris [1991]	ความสามารถของกำไรในการอธิบายผลตอบแทนของหลักทรัพย์ลดลงตามระยะเวลา ในขณะที่มูลค่าตามบัญชีมีความสามารถในการอธิบายราคาหลักทรัพย์เพิ่มขึ้น และในช่วงปีที่ศึกษาความสามารถในการอธิบายราคาหลักทรัพย์ของมูลค่าตามบัญชีและกำไรทางบัญชีไม่ได้ลดน้อยลง
2.	Chen, Chen and Su (2001)	มูลค่าตามบัญชีและกำไรต่อหุ้นที่มีผลต่อราคาหุ้นหรือไม่	บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ประเทศจีน ในช่วงปี ค.ศ. 1991 - 1998	Ohlson (1995)	ผลการศึกษาพบว่าข้อมูลทางบัญชีซึ่งประกอบด้วยมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้นและกำไรต่อหุ้นมีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์
3.	Mostafa A. El Shamy and Metwally A. Kayed (2005)	ความสามารถของกำไรและมูลค่าทางบัญชีในการประเมินมูลค่าหุ้น	บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์คูเวต ระหว่างปี ค.ศ. 1992-2001	Ohlson (1995)	ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่ากำไรทางบัญชีและมูลค่าทางบัญชีมีความสามารถในการอธิบายหลักทรัพย์ โดยรายการกำไรทางบัญชีสามารถอธิบายหลักทรัพย์ได้ดีกว่ามูลค่าทางบัญชี 0.0

ลำดับที่	ผู้วิจัย / ปี	ศึกษาเรื่อง	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือ	ผลการวิจัย
4.	Gee-Jung and Kwon (2009)	ความมีคุณค่าของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของราคาตามบัญชี รายได้ และกระแสเงินสด หลักฐานเชิงประจักษ์ สาธารณรัฐเกาหลีใต้	บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ประเทศเกาหลีใต้ ระหว่างปี ค.ศ. 1994-2005 กลุ่มตัวอย่าง 4,865 ตัวอย่าง	Myers (1977), Ohlson (1995) and Feltham and Ohlson (1995)	ผลการวิจัยเชิงประจักษ์พบว่ามูลค่าตามบัญชีเป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับราคาหุ้นมากที่สุดและกระแสเงินสดจากการดำเนินงานมีความเกี่ยวข้องของราคาหุ้นมากกว่ากำไรทางบัญชี ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่ามูลค่าตามบัญชีและกระแสเงินสดมีความสามารถในการอธิบายราคาก่อนหลักทรัพย์ได้มากกว่ามูลค่าตามบัญชีและกำไรทางบัญชี
5.	Shamki and Raham (2012)	ความมีคุณค่าของมูลค่าตามบัญชีที่มีต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์จอร์แดน	บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์อัมมาน ประเทศจอร์แดน ปี ค.ศ. 1992 - 2002	Ohlson (1995)	ผลการวิจัยพบว่าข้อมูลทางบัญชีสามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์และผลตอบแทนได้ โดยมูลค่าทางบัญชีสามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้ดีกว่ากำไรทางบัญชี แต่กำไรทางบัญชีพยากรณ์ผลตอบแทนได้ดีกว่ามูลค่าทางบัญชี
6.	Makrani and Abdi (2014)	ผลกระทบของมูลค่าตามบัญชี กำไรสุทธิ และกระแสเงินสดที่มีต่อราคาหลักทรัพย์	บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เตหะราน ประเทศอิหร่าน ปี ค.ศ. 2007 – 2012	Feltham and Ohlson (1995)	ผลการวิจัยพบว่ามูลค่าตามบัญชีมีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์มากที่สุด รองลงมาคือรายการกระแสเงินสด และกำไรสุทธิตามลำดับ

ลำดับ ที่	ผู้วิจัย / ปี	ศึกษาเรื่อง	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือ	ผลการวิจัย
7.	Bepari M. K (2015)	Relative and Incremental Value Relevance of Book Value and Earnings during: The Global Financial Crisis.	บริษัทจดทะเบียนใน ตลาดหลักทรัพย์ ออสเตรเลีย ระหว่างปี ค.ศ. 2008-2009	Ohlson (1995)	มูลค่าตามบัญชีและกำไรต่อหุ้นมีความเกี่ยวข้องกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในประเทศออสเตรเลีย และพบว่าข้อมูลกำไรต่อหุ้นมีความเกี่ยวข้องกับราคาหลักทรัพย์มากกว่ามูลค่าตามบัญชีในช่วงวิกฤตการเงิน
8.	Ahmadi and Bouri (2018)	ความเกี่ยวข้องกับราคาหุ้นของมูลค่าตามบัญชีและกำไรต่อหุ้นของอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน The accounting value relevance of earnings and book value: Tunisian banks and financial institutions	ปี 2010 – 2015	Feltham and Ohlson (1995)	ผลการวิจัยพบว่ามูลค่าตามบัญชี (Book Value) มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับราคาหลักทรัพย์ รวมทั้งมูลค่าตามบัญชีมีความเกี่ยวข้องกับราคาหลักทรัพย์มากกว่ากำไรต่อหุ้น นอกจากนั้นเมื่อแบ่งกลุ่มการวิเคราะห์ พบว่าความเกี่ยวข้องของกำไรต่อหุ้นกับราคาหลักทรัพย์ของกลุ่มที่ไม่ใช่ธนาคารมีมากกว่ากลุ่มธนาคาร

ลำดับ ที่	ผู้วิจัย / ปี	ศึกษาเรื่อง	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือ	ผลการวิจัย
9.	พัชรสุดา ปัญญา ชื่นสกุลสุข และ คณะ (2555)	ความเกี่ยวข้องกับมูลค่าของ กิจการจากส่วนประกอบของ กำไรสุทธิของบริษัทจดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในทศวรรษที่ผ่านมา	บริษัทจดทะเบียนใน ตลาดหลักทรัพย์แห่ง ประเทศไทย ปี พ.ศ. 2542 – 2549 จำนวน 3,165 ข้อมูล	Feltham and Ohlson (1995) และ Collins, Maydew and Weiss (1997)	ผลการวิจัยพบว่ากระแสเงินสดจากกิจกรรม ดำเนินงานมีความสามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ ได้ดีกว่ารายการคงค้างทางบัญชี โดยเฉพาะใน กิจการขนาดใหญ่ กิจการที่มีอัตราการเติบโตของ กำไรเพิ่มขึ้น และกิจการที่กำไรมีความผันผวนมาก
10.	กิตติมา อัครนุ พงศ์ (2560)	การเปรียบเทียบความ เกี่ยวข้องในการกำหนดมูลค่า หลักทรัพย์ของกำไร มูลค่า ตามบัญชี และกระแสเงินสด หลักฐานเชิงประจักษ์บริษัท จดทะเบียนในตลาด หลักทรัพย์ กลุ่ม SET100 ในประเทศไทย	บริษัทจดทะเบียนใน ตลาดหลักทรัพย์แห่ง ประเทศไทย กลุ่ม SET 100 ปี พ.ศ. 2554 - 2558	Ohlson (1995) และ Feltham and Ohlson (1995)	ผลการศึกษาพบว่า กำไรทางบัญชี มูลค่าทางบัญชี ต่อหุ้น และกระแสเงินสดจากการดำเนินงานมีความ เกี่ยวข้องในการกำหนดราคาหลักทรัพย์ โดยกำไร ทางบัญชีและมูลค่าทางบัญชีมีความเกี่ยวข้อง มากกว่า มูลค่าทางบัญชีกับกระแสเงินสด และกำไร ทางบัญชียังเป็นรายการที่มีความสัมพันธ์กับราคา หลักทรัพย์มากที่สุด

ตารางที่ 2.5 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการเปลี่ยนแปลงแนวคิดทางบัญชีและมาตรฐานการบัญชีที่มีต่อความสามารถในการอธิบายราคาหลักทรัพย์ของข้อมูลทางบัญชี

ลำดับที่	ผู้วิจัย / ปี	ศึกษาเรื่อง	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือ	ผลการวิจัย
1.	Daniel W.Collins , Edward L. Maydew and Ira S. Weiss (1997)	การเปลี่ยนแปลงของคุณค่าข้อมูล ด้านรายได้ และราคาตามบัญชีในช่วงสี่สิบปีที่ผ่านมา	กลุ่มตัวอย่าง 119,389 ตัวอย่าง จากฐานข้อมูลของ NYSE, AMEX และ NASDAQ ระหว่างปี ค.ศ. 1953-1993	Ohlson, 1995	ผลการวิจัยพบว่าในช่วง 40 ปี ข้อมูลทางบัญชีสามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้เพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณารายการพบว่ามูลค่าตามบัญชีมีความสามารถในการอธิบายราคาหลักทรัพย์มากกว่ากำไรทางบัญชี
2.	Callao et al. (2007)	การนำ IFRS ในประเทศสเปน : ผลกระทบต่อความสามารถในการเปรียบเทียบกันได้และความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของนักลงทุน	35 บริษัทที่มีสภาพคล่องในการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์มาดริด ประเทศสเปนมากที่สุด	เปรียบเทียบระหว่างข้อมูลทางการบัญชีและอัตราส่วนทางการเงิน	ผลการศึกษาพบว่าเมื่อนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศมาใช้ ข้อมูลจากรายงานทางการเงินไม่มีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของนักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ เนื่องจากราคาหุ้นตามบัญชีกับราคาหุ้นในตลาดต่างกันมาก

ลำดับที่	ผู้วิจัย / ปี	ศึกษาเรื่อง	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือ	ผลการวิจัย
3.	Mohd Halim Kadri and Zulkifli Mohamed (2008)	ความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าตลาดและมูลค่าตามบัญชีของบริษัทในประเทศมาเลเซียก่อนและหลังการใช้ FRS	บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มาเลเซีย กลุ่มอสังหาริมทรัพย์ จำนวน 59 บริษัท ใช้ข้อมูล ณ วันที่ 30 เมษายน ปี ค.ศ. 2008	Ohlson [1995]	ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่ามูลค่าทางบัญชีมีความสัมพันธ์กับมูลค่าตลาด และเมื่อแยกศึกษาก่อนและหลังการปรับใช้พบว่าเมื่อมีการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน (IFRS) มาปรับใช้มูลค่าทางบัญชีมีความสัมพันธ์กับมูลค่าตลาดเพิ่มมากขึ้นกว่าการใช้มาตรฐานการบัญชีของประเทศมาเลเซีย
4.	Callao, Jarne and Lainez (2009)	ผลกระทบของมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศต่อระบบการรายงานทางการเงินของกลุ่มประเทศยุโรป	บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ประเทศเดนมาร์ก ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส กรีท ไอแลนด์ อิตาลี เนเธอร์แลนด์ โปรตุเกส สเปน	การวิเคราะห์ผลกระทบขอมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศโดยการจัดกลุ่ม (Cluster analysis)	ผลการวิจัยพบว่าผลกระทบจากการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศมาใช้ต่อการรายงานทางการเงินในแต่ละประเทศที่อยู่ในกลุ่มสหภาพยุโรป โดยใช้วิธี Cluster analysis สามารถแบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่ม ซึ่งในแต่ละกลุ่มมีระดับผลกระทบที่แตกต่างกันออกไป

			สวีเดน และ อังกฤษ แต่ไม่ รวมถึงสถาบัน การเงิน บริษัท หลักทรัพย์		
5.	Paglietti Papla (2009)	ผลกระทบของการใช้ มาตรฐานการรายงานทาง การเงินระหว่างประเทศที่ มีต่อคุณภาพของข้อมูล ทางบัญชี	บริษัทจดทะเบียน ใน ตลาด หลักทรัพย์มีลา ประเทศอิตาลี ปี ค.ศ. 2001 – 2006	Ohlson [1995]	มูลค่าทางบัญชีและกำไรสุทธิสามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้ ซึ่งก่อนใช้ IFRS มูลค่าทางบัญชีสามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ ได้ดีกว่ากำไรสุทธิ แต่เมื่อนำ IFRS มาใช้ในปี 2005 – 2006 กำไรสุทธิสามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้ดีกว่ามูลค่าทาง บัญชี
6.	Mari Paananen and Henghsiu Lin (2009)	การพัฒนาคุณภาพการ บัญชี IAS และ IFRS ใน ประเทศเยอรมนี	บริษัทจดทะเบียน ใน ตลาด หลักทรัพย์ประเทศ เยอรมนีระหว่างปี 2002-2006	Barth et al. (2008) and Lang et al. (2005)	การนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศมาใช้ ส่งผลให้นักลงทุนตัดสินใจเกี่ยวกับการรายการทางการเงินได้ ยากขึ้น และคุณภาพบัญชีลดลง

ลำดับที่	ผู้วิจัย / ปี	ศึกษาเรื่อง	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือ	ผลการวิจัย
7.	Ioannis Tsalavoutas ,Paul André and Lisa Evans (2009)	การเปลี่ยนไปใช้ IFRS และความสามารถของข้อมูลบัญชี	บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์อัมมาน (ASE) จำนวน 1,861 ตัวอย่าง ข้อมูลระหว่างปี 2004 -2006	Ohlson (1995) Barth et al. , (2008) Hung & Subramanyam, (2007)	จากการศึกษาพบว่าช่วงก่อนและหลังนำ IFRS รายได้ และมูลค่าตามบัญชีมีความสัมพันธ์กับมูลค่าตลาดแต่เมื่อเปรียบเทียบสองช่วงเวลาพบว่าไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีสาระสำคัญ เนื่องจากช่วงเวลาดังกล่าวมีการปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินหลายฉบับทำให้ในภาพรวมหลังปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศความสามารถของข้อมูลทางบัญชีดีขึ้นกว่าก่อนใช้
8.	Tsalavoutas , André and Evans (2009)	ผลกระทบของการใช้ IFRS ที่มีต่อคุณประโยชน์ของข้อมูลทางการบัญชีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เอเชนส์ ประเทศกรีซ	บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เอเชนส์ ประเทศกรีซ ค.ศ. 2004 - 2005 โดยแบ่งการวิเคราะห์ผลเป็นสองช่วงเวลา ได้แก่ ช่วงก่อนการใช้	Ohlson (1995) Easton & Harris, 1991; Kothari & Zimmerman, 1995	พบว่าความสามารถในการอธิบายราคาหลักทรัพย์ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงไปหลังจากที่มีการใช้ IFRS เนื่องจากกรอบแนวคิดทางการบัญชีไม่ได้เปลี่ยนแปลงการรับรู้เกี่ยวกับคุณประโยชน์ของข้อมูลทางการบัญชีของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

			IFRS (ปี 2004) และช่วงหลังการ ใช้ IFRS (ปี 2005)		
9.	Chen et al. (2010)	ผลกระทบของมาตรฐาน การรายงานทางการเงิน ระหว่างประเทศต่อ คุณภาพของข้อมูลทางการ บัญชีในกลุ่มสหภาพ ยุโรป	บริษัทจดทะเบียน ในตลาด หลักทรัพย์ใน 15 รัฐของสหภาพยุโรป ในช่วงเวลาก่อน และหลังการบังคับ ใช้มาตรฐานการ รายงานทางการเงิน ระหว่างประเทศใน ปี ค.ศ. 2005	4 มุมมอง 1) ความ สม่ำเสมอของ กำไร 2) การบรรจุ เป้าหมายกำไร 3) รายการคงค้าง เกินปกติ 4) รายการคงค้าง Modified Jones (1995)	คุณภาพข้อมูลทางการบัญชีมีคุณภาพสูงขึ้นหลังจากบังคับใช้ IFRS เป็นเกณฑ์ในการจัดทางบการเงินในกลุ่มสหภาพยุโรป มี การจัดการกำไรเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายน้อยลง รายการคง ค้างที่มาจากการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารลดน้อยลงและรายการ คงค้างตามปกติสูงขึ้น

ลำดับที่	ผู้วิจัย / ปี	ศึกษาเรื่อง	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือ	ผลการวิจัย
10.	Dimitrios V.Kousenidis, Anestis C. Ladas and Christos I. Negakis (2010)	ความเกี่ยวข้องของมูลค่าข้อมูลทางการบัญชีในรอบระยะเวลาบัญชีก่อนและหลังปรับใช้ IFRS	บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ประเทศกรีซ ระหว่างปี ค.ศ. 2003-2006 จำนวน 497 กลุ่มตัวอย่าง	Easton and Harris (1991) and Feltham and Ohlson (1995)	ผลการวิจัยระบุว่าผลกระทบของ IFRS ช่วยลดเนื้อหาข้อมูลส่วนเพิ่มของมูลค่าตามบัญชีของส่วนของผู้ถือหุ้นสำหรับราคาหุ้น อย่างไรก็ตามเนื้อหาข้อมูลส่วนเพิ่มของรายได้เพิ่มขึ้นในช่วงหลัง IFRS ผลลัพธ์สามารถอธิบายได้หักมูลค่ายุติธรรมภายใต้ IFRS สัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงมูลค่าทางบัญชีที่สำคัญ
11.	Anastasia Maggina (2011)	ปฏิกิริยาของตลาดทุนจากการปรับใช้มาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ	บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เอเธนส์ (ATHEX) ระหว่างปีค.ศ. 1997-2007	Easton and Harris (1991) and Zimmerman and Kothari (1995)	ผลกระทบของตลาดทุนที่มีต่อการใช้ IAS / IFRS พบว่าช่วงก่อนใช้มาตรฐาน ระหว่างปีที่น่ามาตรฐานมาใช้ และหลังใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ ไม่มีผลกระทบต่อราคาหุ้นและผลตอบแทน ทั้งนี้ในช่วงเวลาดังกล่าวได้มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ มีการใช้ระบบเงินยูโร ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

12.	Ipino, and Parbonetti (2011)	ผลกระทบของการบังคับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศต่อการจัดการกำไรผ่านรายการค้ารับค้ำจ่ายและโดยกิจกรรมการจัดการกำไรที่แท้จริงโดยผู้บริหาร	ข้อมูลทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนจาก 22 ประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป ระหว่างปีค.ศ. 2000 ถึงปี ค.ศ. 2010 จำนวนทั้งสิ้น 15,206 ตัวอย่าง	Dechow et al. (1995) Roychowdhury (2006)	การบังคับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศไม่มีผลกระทบอย่างมีสาระสำคัญต่อการจัดการกำไร โดยวิธีผ่านรายการค้ารับค้ำจ่ายและโดยกิจกรรมการจัดการกำไรที่แท้จริงโดยผู้บริหาร
13.	Jing and Sang Kyu (2011)	ผลกระทบของการใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศที่มีประโยชน์ในการใช้ข้อมูลทางบัญชี	บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เซี่ยงไฮ้ ปี ค.ศ. 2002 - 2008	Ohlson (1995)	หลังนำ IFRS มาใช้ข้อมูลทางบัญชีซึ่งได้แก่มูลค่าทางบัญชีและกำไรทางบัญชีสามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้เพิ่มขึ้น โดยกำไรทางบัญชีสามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้ดีกว่าก่อนใช้ IFRS ส่วนรายการมูลค่าทางบัญชีถึงแม้จะสามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้แต่ก็น้อยกว่าก่อนที่จะนำ IFRS มาใช้
14.	Peter et al., (2011)	ผลกระทบของการนำ IFRS มาใช้กับความเกี่ยวข้องของมูลค่าตามบัญชีและกำไร	ประเทศออสเตรเลียและประเทศในกลุ่มยุโรป ปี 2004 จำนวน 3,488 ตัวอย่าง	Ohlson (1995)	ศึกษาผลกระทบจากการนำ IFRS มาใช้ในประเทศที่มีระบบกฎหมายที่แตกต่างกัน (Common law กับ Code Law) พบว่าเมื่อประเทศที่มีระบบกฎหมายแตกต่างกันได้นำมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศมาใช้ ส่งผลให้คุณภาพข้อมูลทางบัญชีดีขึ้น สามารถลดความแตกต่างระหว่างกันได้

15.	K.M. Klimczak (2011)	ผลกระทบของการบังคับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศในโปแลนด์	บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์โปแลนด์ (Warsaw Stock Exchange) ระหว่างปี ค.ศ. 2002-2008 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 582 ตัวอย่าง	Dobija and Klimczak (2010) พัฒนาจาก Easton & Harris 1991 (returns model)	พบว่าหลังจากนำมาตราฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศมาใช้ อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ที่เกินปกติ (abnormal returns) มีความผันผวนกับราคาหุ้นเพียงเล็กน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับช่วงก่อนการนำมาใช้
16.	Chua, Cheong and Gould (2012)	ผลกระทบของการบังคับใช้ IFRS ต่อคุณภาพข้อมูลทางการเงินบัญชีในประเทศออสเตรเลีย	Top 500 บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ออสเตรเลีย ในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 2001 ถึง ค.ศ. 2009	1) การจัดการกำไร 2) การรับรู้ผลกำไรขาดทุนทันเวลา 3) ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ	การนำ IFRS มาใช้มีผลทำให้คุณภาพข้อมูลทางการเงินบัญชีสูงขึ้นมากกว่าช่วงเวลาที่ใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับเดิม (Australian generally accepted accounting principles ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการจัดการกำไรลดน้อยลง ขณะที่การรับรู้ผลขาดทุนตามเวลาที่เหมาะสมสูงขึ้นหลังจากมีการบังคับใช้ IFRS
17.	Fatima A. Alali and Paul	ความเกี่ยวข้องเชิงมูลค่าของมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่าง	บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์คูโบ	Easton and Harris (1991), and Ohlson (1995)	กำไรที่ปรับในด้านจวคมีความสัมพันธ์เชิงบวกและมีนัยสำคัญกับผลตอบแทนสะสมและกำไรต่อหุ้นและมูลค่าทางบัญชีต่อหุ้นมีความสัมพันธ์เชิงบวกและมีนัยสำคัญกับราคาต่อหุ้น

	Sheldon Foote (2012)	ประเทศ: หลักฐานเชิงประจักษ์ในตลาดเกิดใหม่	ระหว่างปี 2000 - 2006		
18.	Kargin (2013)	ผลกระทบของมาตรฐานรายงานทางการเงินใหม่ต่อมูลค่าที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ กรณีศึกษาตลาดหลักทรัพย์ตุรกี	บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ตุรกี ในช่วงปี 1997-2011	Ohlson (1995) และการวิเคราะห์สมการถดถอย	มูลค่าตามบัญชีและกำไรต่อหุ้นเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างมีนัยสำคัญในการอธิบายราคาหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ตุรกี โดยมูลค่าตามบัญชีมีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์มากกว่ารายได้
19.	Wan Ismail et al. (2013)	ผลกระทบของการนำใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศต่อคุณภาพกำไรในประเทศมาเลเซีย	งบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มาเลเซีย ระหว่างปี ค.ศ. 2002-2009	Dechow et al. (1995) และ Kasznik (1999)	การนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศมาใช้มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการรายงานทางการเงินที่มีคุณภาพสูงขึ้น นั่นคือมีการจัดการกำไรต่ำลงและมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจต่อนักลงทุนสูงขึ้น
20.	Manisha Khanna (2014)	คุณค่าข้อมูลทางบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในประเทศอินเดีย	บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์อินเดียระหว่างปี ค.ศ. 2006-2011	Ohlson (1995)	ข้อมูลทางการเงินบัญชีมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของบริษัทที่จดทะเบียนใน BSE พบว่ากำไรต่อหุ้นและมูลค่าทางบัญชีต่อหุ้นอธิบายการเปลี่ยนแปลงของหลักทรัพย์ได้ลดลง

21.	Sawcen Chebaane, Hakim B. Othman (2014)	ผลกระทบของการนำ IFRS ไปใช้กับความเกี่ยวข้องของมูลค่าของรายได้และมูลค่าตามบัญชีของผู้ถือหุ้น: กรณีของตลาดเกิดใหม่ในแอฟริกาและภูมิภาคเอเชีย	บริษัทจดทะเบียนในประเทศกลุ่ม UAE บาห์เรน จอร์แดน คูเวต กาตาร์ ตุรกี และแอฟริกาใต้ ระหว่างปี 1998 ถึง 2012	Ohlson (1995).	กำไรต่อหุ้นและมูลค่าตามบัญชีของส่วนของผู้ถือหุ้นต่อหุ้นมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการนำ IFRS มาใช้ในประเทศเศรษฐกิจเกิดใหม่ในภูมิภาคแอฟริกาและเอเชีย โดยเฉพาะในประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบ Common law
22.	Leif A. Beisland and Kjell H. Knivsflå (2015)	IFRS มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของความสัมพันธ์ระหว่างราคาหุ้น ราคาตามบัญชีและกำไรต่อหุ้นหรือไม่	บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ออสโล (Oslo Stock Exchange) ระหว่างปี ค.ศ. 2001-2008 จำนวน 1,264 ตัวอย่าง	Ohlson (1995), Penman (1998)	IFRS เน้นมูลค่ายุติธรรมในขณะที่มาตรฐานการบัญชีแบบเก่าเน้นข้อมูลในอดีต การนำ IFRS มาใช้ทำให้มีการรับรู้สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนมากขึ้น ส่งผลให้ราคาตามบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับราคาหุ้นเพิ่มขึ้น การตีราคาด้วยมูลค่ายุติธรรมทำให้กำไรต่อหุ้นลดน้อยลง
23.	Yhlas Sovbetov (2015)	IFRS มีผลต่อความเกี่ยวข้องในการตัดสินใจและตัวบ่งชี้ทางการเงินที่สำคัญอย่างไร หลักฐาน	102 หลักทรัพย์ของบริษัทขนาดใหญ่ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์	Ohlson (1995) อัตราส่วนทางการเงิน	การนำ IFRS มาใช้มีผลต่ออัตราส่วนการเงินที่สำคัญคือ ROE ROA และ PM และมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกำไรต่อหุ้นและมูลค่าราคาตามบัญชี

		จากสหราชอาณาจักร	ลอนดอน (whole FTSE 100 index firms) ระหว่างปี ค.ศ. 2003-2004		
24.	Erick Rading Outa et al. (2017)	ความเกี่ยวข้องกันของ ข้อมูลทางบัญชีที่เกิดจากการปรับใช้มาตรฐานการบัญชี และมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ระหว่างประเทศมาปรับใช้ในแอฟริกาตะวันออก	บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในประเทศอูกันดา แทนซาเนีย และ รวันดา จำนวน 520 บริษัท ระหว่างปี 2005-2009 และ 2010-2014	Ohlson (1995) model	หลังจากการนำ IAS / IFRS มาใช้ข้อมูลทางบัญชีมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจมากขึ้น (Value Relevance) นอกจากนี้เรายังแสดงให้เห็นว่ากำไรสุทธิต่อหุ้น มีความเกี่ยวข้องกับมูลค่ามากกว่าราคาตามบัญชีต่อหุ้น
25.	TG Okafor et al. (2017)	การนำ IFRS มาปรับใช้ และความเกี่ยวข้องเชิงมูลค่าของข้อมูลการบัญชี การศึกษาเชิงประจักษ์ในประเทศไนจีเรีย	12 บริษัท ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ไนจีเรีย ในระหว่างปี 2008-2015	Ohlson (1995).	ผลการวิจัยพบว่า การนำ IFRS มาใช้มีผลเพิ่มขึ้นต่อความเกี่ยวข้องของมูลค่าตามบัญชีกำไรต่อหุ้นและกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน โดยกำไรต่อหุ้นแสดงการเพิ่มขึ้นสูงสุดและนักลงทุนควรพิจารณาข้อมูลในรายงานประจำปี ที่จัดทำขึ้นตาม IFRS ก่อนที่จะตัดสินใจลงทุน

26.	Juniartii et al., (2018)	คุณค่าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจหลังใช้ IFRS ในประเทศอินโดนีเซีย	บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์อินโดนีเซีย ระหว่างปี ค.ศ. 2007-2014 จำนวน 480 ตัวอย่าง	Ohlson Modified Model (1995)	ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ มูลค่าทางบัญชีต่อหุ้น กำไรต่อหุ้น และกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน ได้เพิ่มขึ้นหลังจากการนำ IFRS มาใช้เมื่อเทียบกับการใช้มาตรฐานการบัญชีแบบเดิม
27.	Walid Guerhazi And Halioui Khamoussi (2018)	การบังคับใช้ IFRS กับหลักความระมัดระวังในรายงานทางการเงิน	15 ประเทศในกลุ่ม EU กลุ่มตัวอย่างใช้ข้อมูลจาก WorldScope and CompustatGlobal ระหว่างปี ค.ศ. 2000-2014 จำนวน 11,169 ตัวอย่าง	Basu (1997)	พบว่ามีการใช้หลักความระมัดระวังเพิ่มขึ้นหลังจากการบังคับใช้ IFRS ในยุโรปในปี 2005 โดยการเพิ่มขึ้นนี้ขึ้นอยู่กับขอบเขตของการเปลี่ยนแปลงทางบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนจากมาตรฐานการบัญชีในประเทศไปสู่การใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ
28.	Do Hoon Ki, Wook Bin Leem and Jee Hoon Yuk	ผลของการนำ IFRS ไปใช้กับความคุณค่าข้อมูลทางบัญชี: หลักฐานเชิงประจักษ์ ประเทศเกาหลีใต้	บริษัทในตลาดหลักทรัพย์เกาหลีใต้ (KSE และ KOSDAQ) ระหว่างปี	Ohlson (1995)	คุณค่าข้อมูลทางบัญชีเพื่อการตัดสินใจของบริษัทจดทะเบียนในเกาหลีใต้หลังนำ IFRS มาใช้ พบว่าตลาดหลักทรัพย์ KSE ข้อมูลทางบัญชีอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้ลดลง ในขณะที่บริษัทที่จดทะเบียนใน KOSDAQ ข้อมูลทางบัญชีสามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้เพิ่มขึ้น

	(2019)		ค.ศ. 2006 -2015 จำนวน 14,260 ตัวอย่าง		
29.	Faouzi Jilani and Basma Ben Néfissa (2019)	ผลกระทบของการปรับใช้ IFRS ต่อคุณภาพข้อมูล ทางบัญชี	บริษัท 40 ลำดับที่ จดทะเบียนใน ตลาดหลักทรัพย์ ของประเทศ ฝรั่งเศส (ตัดแล้ว เหลือ 36 บริษัท) ระหว่างปี 2002 – 2006	Barth et al.	ศึกษาผลกระทบ 2 ด้านคือ Earning Management และ Timely loss recognition พบว่า เมื่อนำ IFRS มาปรับใช้ ในช่วงแรก คุณภาพข้อมูลบัญชีดีขึ้น การจัดการรายได้ลดลง การรับรู้ ต้นทุนมากขึ้น แต่ในปี 2006 กลับพบว่าการจัดการรายได้กลับ เพิ่มขึ้น อาจเกิดจากสาเหตุที่เมื่อทำ IFRS มาใช้ทำให้กิจการมี ต้นทุนในการดำเนินงานจัดหาทรัพยากรด้านต่างๆ เพิ่มขึ้น
30.	Mark DeFond, Xinzi Gao, Oliver Zhen Li and Lijun Xia (2019)	การปรับใช้ IFRS ใน ประเทศจีนและนักลงทุน ต่างชาติประเภทสถาบัน	บริษัทในตลาด หลักทรัพย์ฮ่องกง และตลาด หลักทรัพย์เซินเจิ้น ระหว่างปี ค.ศ. 2005–2008จำนวน 5,518 ตัวอย่าง	Bradshaw et al., 2004; DeFond et al., 2012	นักลงทุนประเภทสถาบันจากต่างประเทศไม่ได้เพิ่มขึ้นหลังจากการ นำ IFRS มาใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยด้าน โครงสร้างพื้นฐานของ ประเทศ เช่น กฎระเบียบ นโยบายและมาตรการของรัฐ ในระหว่าง ช่วงเศรษฐกิจที่เปลี่ยนผ่านทำให้นักลงทุนประเภทสถาบันจาก ต่างประเทศไม่ได้เพิ่มขึ้น

31.	Ohonba and Osamwonyi (2019)	ผลกระทบของมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (IFRS) ที่มีต่อคุณค่าของข้อมูลบัญชี	บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในจีเรีย กลุ่มธนาคาร ระหว่างปี ค.ศ. 2010-2017	Ohlson (1995) OLS regressions	ผลการศึกษาพบว่าในขณะที่การนำ IFRS มาใช้มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกำไรต่อหุ้นและเงินปันผล การศึกษาแนะนำว่า บริษัท จำเป็นต้องปฏิบัติตามมาตรฐาน IFRS ทั้งหมดอย่างครบถ้วนในการจัดทำรายงานทางการเงินเนื่องจากพบว่าการนำ IFRS มาใช้มีผลในเชิงบวกต่อข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจ
32.	Zouhir Jalal (2019)	การประเมินผลกระทบของมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศและความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ	บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ UAE จำนวน 139 บริษัท (ที่ผ่านการสอบบัญชีโดยสำนักงานสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4) ระหว่างปี ค. ศ. 2003-2014	Ohlson model	ผลสรุปว่าเมื่อมีการนำ IFRS มาใช้ ทำให้มูลค่าตามบัญชีและกำไรต่อหุ้นมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงราคาหุ้นของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ UAE

33.	A.Engin Ergüden (2020)	การวิเคราะห์ บริษัทท่องเที่ยวที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์อิสตันบูล ตามมาตรฐาน IFRS-15	บริษัทที่ประกอบกิจการท่องเที่ยวและโรงแรม 7 แห่งที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์อิสตันบูล	การวิเคราะห์เนื้อหา	การศึกษาพบว่าบริษัทส่วนใหญ่มีการเปิดเผยภาวะผูกพันในการปฏิบัติงานที่เป็นข้อผูกพันในการโอนสินค้าหรือบริการทางการค้าการเปิดเผยข้อตกลงกับลูกค้าของ บริษัท iva ในเชิงอรรถ แต่ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ IAS 18 และ IAS 11 สัญญา ก่อสร้างยังมีการเปิดเผยที่ไม่ชัดเจนเท่าใดนัก
34.	ปัญญา สัมฤทธิ์ ประดิษฐ์ (2545)	ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสามารถของกำไรทางบัญชีและมูลค่าตามบัญชีในการใช้อธิบายราคาหลักทรัพย์หุ้นสามัญในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ปี 2527-2542 ในทุกกลุ่มธุรกิจยกเว้นธนาคาร ธุรกิจเงินทุนและหลักทรัพย์ และธุรกิจประกันภัยและประกันชีวิต	ใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ความถดถอยแบบภาคตัดขวาง โดยประยุกต์ตัวแบบของ Feltham-Ohlson (1995)	พบว่าความสามารถของกำไรทางบัญชีและมูลค่าตามบัญชีร่วมกันในการใช้อธิบายราคาหลักทรัพย์ลดลงตามระยะเวลา ไม่เพิ่มขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชี และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม

35.	ชนากานต์ มงคลพร (2558)	คุณค่าของข้อมูลทางบัญชี ที่เกี่ยวข้องกับการ ตัดสินใจ ก่อนและหลัง ปรับใช้มาตรฐานการ รายงานทางการเงิน ระหว่างประเทศ	บริษัทจดทะเบียน ในตลาด หลักทรัพย์แห่ง ประเทศไทย 58 บริษัท	แบบจำลองใน การวัดคุณภาพ ข้อมูลบัญชีของ Gaston et al. (2010)	การนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินมาปรับใช้มีผลต่อ อัตราส่วนระหว่างมูลค่าตามบัญชีและมูลค่าตามตลาด กล่าวคือ การนำ IFRS มาใช้มีผลต่อคุณค่าทางบัญชีเพื่อการตัดสินใจ
36.	ยุทธนา จันทร์ปีติ (2559)	ผลกระทบของการบังคับ ใช้ IFRSs ต่อ ความสามารถในการ อธิบายราคาหลักทรัพย์ ก่อนและหลังการบังคับ ใช้ IFRSs	บริษัทที่จ ดทะเบียนในตลาด หลักทรัพย์แห่ง ประเทศไทยใน กลุ่ม SET 100 แบ่งกลุ่มตัวอย่าง ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ปี 2551-2553 และ ปี 2555-2557	Ohlson (1995)	หลังการบังคับใช้ IFRSs ความสัมพันธ์ระหว่างกำไรสุทธิกับ ราคาหลักทรัพย์เพิ่มขึ้น ขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าตาม บัญชีกับราคาหลักทรัพย์ลดลง สรุปได้ว่า หลังการบังคับใช้ IFRSs กำไรทางบัญชีสามารถใช้อธิบายราคาหลักทรัพย์ได้ มากกว่ามูลค่าตามบัญชี

ตารางที่ 2.6 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า

ลำดับที่	ผู้วิจัย	ศึกษาเรื่อง	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือ	ผลการวิจัย
1.	Kinga Bauer and Giovanna Centorrino, (2017)	ข้อมูลจากงบการเงินของธนาคารเมื่อนำ IFRS 15 มาใช้	บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ โปแลนด์ กลุ่มธุรกิจธนาคาร 5 ธนาคาร	แบบสำรวจการนำเสนอข้อมูล	จากการศึกษาข้อมูลที่แต่ละธนาคารได้นำเสนอพบว่า มีรูปแบบที่แตกต่างกันไปตามนโยบายของผู้บริหารทำให้เป็นอุปสรรคในการใช้ข้อมูลจากงบการเงิน
2.	Nadia Sbei Trabelsi (2018)	การนำ IFRS 15 มาใช้ในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในประเทศคูโบ	บริษัทอสังหาริมทรัพย์ 8 บริษัทในประเทศคูโบ	เปรียบเทียบข้อมูลตัวเลขในงบการเงินปี 2014 กับ 2015 หาความแตกต่าง และการนำมาใช้	เมื่อนำ IFRS 15 มาใช้ในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์ในประเทศคูโบ พบว่าสัดส่วนตัวเลขในงบการเงินมีการเปลี่ยนแปลงไปทั้งมีการเพิ่มขึ้นลดลงในรายการที่เกี่ยวข้องกับรายได้ ซึ่งจะสัมพันธ์กับการต้นทุนขายเมื่อรายได้ที่ลดลง ต้นทุนขายก็จะลดลง ซึ่งเป็นผลกระทบจากการจัดประเภทรายการใหม่ รวมถึงส่งผลให้กำไรต่อหุ้นปลายงวดมีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย
3.	Marco Tutino et al., (2019)	ศึกษาผลกระทบเมื่อนำ IFRS 15 มาใช้มี	บริษัทจดทะเบียนในตลาด	Jones Model	การศึกษานี้เปรียบเทียบการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง โดยเปรียบเทียบ 2 กลุ่มธุรกิจคือ โทรคมนาคม (ที่

		ผลต่อการจัดการ กำไรหรือไม่	หลักทรัพย์อิตาลี กลุ่มโทรคมนาคม และกลุ่ม สาธารณูปโภค ระหว่างปี ค.ศ. 2001-2017		เป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจาก IFRS15 สูง) และกลุ่ม สาธารณูปโภค (ได้รับผลกระทบต่ำ) พบว่าในกลุ่ม โทรคมนาคมมีการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างสูง กว่ากลุ่มสาธารณูปโภค
4.	Mohammad Aladwan (2019)	ความผันผวนของ ราคาหุ้นและรายได้ หลังจากการนำร่าง IFRS 15 รายได้จาก สัญญากับลูกค้า มา ใช้	ศึกษากลุ่มธุรกิจ เหมืองแร่ รับเหมาก่อสร้าง จำนวน 138 บริษัท ช่วงปี 2012-2017	Ohlson (1995)	รายได้เฉลี่ยลดลง และราคาหุ้นหลังใช้ร่าง IFRS 15 มี การปรับลดลงกว่าก่อนนำร่างมาตรฐานการรายงาน ทางการเงินระหว่างประเทศ ฉบับที่ 15 มาปรับใช้

5.	Giorgia Mattei & Niccolò Paoloni (2019)	ผลกระทบที่เกิดขึ้นของ IFRS 15 กรณีศึกษา การเปิดเผยข้อมูลของบริษัท จดทะเบียนด้านโทรคมนาคม	บริษัทโทรคมนาคมที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ อิตาลีและสเปน	การวิเคราะห์เนื้อหาโดยใช้ทฤษฎีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	การศึกษาพบว่า มีความแตกต่างกันในการเปิดเผยข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้รายได้ การปรับปรุงรายการทางบัญชี และผลกระทบกับการดำเนินงานของกิจการ ซึ่งสรุปได้ว่านโยบายของผู้บริหารที่ดีจะช่วยให้การเปิดเผยข้อมูลเชิงคุณภาพที่เพียงพอสำหรับรายการในงบการเงินมากขึ้น
6.	Gabriel Kyeremeh et al., (2020)	ผลกระทบของการใช้ IFRS ต่อความเกี่ยวข้องของมูลค่าของการรายงานทางการเงินในตลาดหลักทรัพย์แห่งสาธารณรัฐกานา	งานวิจัยที่ศึกษาการนำ IFRS มาใช้กับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ สาธารณรัฐกานา	ทบทวนวรรณกรรม	ผลการศึกษาพบว่า การนำ IFRS มาใช้ส่วนใหญ่สนับสนุนคุณภาพการบัญชี การค้นพบนี้ยังชี้ให้เห็นว่า นักลงทุนในตลาดทุนมีความมั่นใจและมั่นใจมากขึ้นด้วยข้อมูลทางการเงินที่มีคุณภาพสำหรับการตัดสินใจลงทุนในตลาดทุนซึ่งเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของความเกี่ยวข้องกันกับมูลค่าของการรายงานทางการเงินหลังจากการใช้ IFRS
7.	ศิลปพร ศรีจันเพชร และอนุวัฒน์ ภัคดี (2563)	การนำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติในปีแรก ส่งผลกระทบบต่อการเงินอย่างไร	บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ช่วงปี 2561 – 2562 797บริษัท	Yang et al. (2014)	ผลการวิจัยพบว่า การนำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติปีแรกในประเทศไทยส่งผลให้การเปลี่ยนแปลงของรายได้รวม การเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิ และรายการคงค้างรวมลดลง รวมทั้งการนำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติช่วยเพิ่มความระมัดระวังทางบัญชีสำหรับกิจการที่มีรายได้รวมสูง

8.	วงศัมนี ชาวล วรรณ และ ศิลาประพร ศรีจัน เพชร (2563)	ผลกระทบจากการ ปรับใช้มาตรฐานการ รายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 เรื่องรายได้ จากสัญญาที่ทำกับ ลูกค้า กับคุณภาพ กำไร	บริษัทจดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทย ปี พ.ศ. 2561 – 2562 จำนวน 888 ตัวอย่าง	แบบจำลอง Modified Jones คำนวณหารายการ คงค้างที่เกิดจาก ดุลพินิจของ ผู้บริหาร	การปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 ส่งผลให้รายการคงค้างที่เกิดจากดุลพินิจของผู้บริหาร ลดลง มีผลทำให้คุณภาพกำไรสูงขึ้น
9.	ยศวินกาญจน์ กอบกาญจน์ พฤติ (2563)	ความเกี่ยวข้องในการ อธิบายราคา หลักทรัพย์ของมูลค่า ตามบัญชีและกำไร ต่อหุ้น ภายใต้ TFRS 15 ก่อนและหลังการ ถือปฏิบัติใน ช่วงแรก : หลักฐาน จากตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทย	บริษัทจดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทย ปี พ.ศ. 2561 – 2562 เก็บข้อมูลรายไตร มาส จำนวน 3,165 ตัวอย่าง	Ohlson (1995)	เมื่อนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาใช้ มีผลทำให้กำไรต่อหุ้นมีความสัมพันธ์เชิงลบกับราคา หลักทรัพย์ และมูลค่าตามบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวก กับราคาหลักทรัพย์

10.	ปัญหา อิศระวร วาณิช และ สุณีย์รัตน์ วุฒิจินดา นนท์ (2564)	ผลกระทบ TFRS 15 ต่อรายงานทางการเงิน ในอุตสาหกรรม อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	บริษัทในหมวดธุรกิจ อสังหาริมทรัพย์ และรับเหมา ก่อสร้าง ปี พ.ศ. 2562 บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 73 บริษัท และ ตลาดหลักทรัพย์เอ็ม เอ ไอ 18 บริษัท	งานวิจัยเชิงสำรวจ เก็บรวบรวมการเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงิน วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา	ผลการศึกษาพบว่า บริษัทที่จดทะเบียนในทั้งสองตลาดหลักทรัพย์ มีวิธีการรับรู้รายได้เหมือนกัน คือ ธุรกิจหมวดพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ใช้วิธีการรับรู้รายได้ ณ จุดของเวลา (Point in Time) ส่วนธุรกิจรับเหมา ก่อสร้างรับรู้รายได้ด้วยวิธี ภายในช่วงเวลาหนึ่ง (Overtime) การรับรู้รายได้แบบใหม่ทำให้รายได้ประจำปี 2562 ของกิจการ โดยเฉลี่ยลดลง อัตรากำไรสุทธิลดลง ทั้งนี้บริษัทกลุ่มตัวอย่างเลือกใช้วิธีการปรับปรุงรายการ เมื่อนำมาตรฐานมาใช้ครั้งแรกโดยวิธี Modified Retrospective Approach
11.	ตุลยา ตูลาดิลก และ เชนอนันต์ บังกิโล (2564)	ผลกระทบของความเกี่ยวข้องกับมูลค่าหลักทรัพย์ของข้อมูลทางบัญชีจากการบังคับใช้ TFRS 15 หลักฐานเพิ่มเติมจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ปี พ.ศ. 2561 – 2562 จำนวน 814 ตัวอย่าง	Ohlson (1995)	เมื่อกิจการนำ TFRS 15 มาใช้ทำให้กำไรสุทธิ มีความเกี่ยวข้องกับมูลค่าหลักทรัพย์ลดลงกว่าก่อนนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินมาใช้

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในบทนี้จะกล่าวถึงระเบียบวิธีวิจัยได้แก่ การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างวิธีการรวบรวมข้อมูล มาตรการวัดตัวแปร การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติในการวิเคราะห์ของแบบงานวิจัย ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.3 การสร้างเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล
- 3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาคุณค่าข้อมูลบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจก่อนและหลังการปรับใช้ IFRS 15 รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (The Stock Exchange of Thailand : SET) ระหว่าง ปี พ.ศ. 2560-2561 (ก่อนใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15) และ ปี พ.ศ. 2562-2563 (หลังปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15)

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งมีรอบระยะเวลาบัญชี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม โดยทำการเก็บข้อมูลระหว่างปี พ.ศ. 2560 – 2563 รวมจำนวน 4 ปี เพื่อเปรียบเทียบระหว่างช่วงเวลา ก่อน และหลัง นำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติ

โดยเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) จากฐานข้อมูล SETSMART (SET Market Analysis and Reporting Tool) งบแสดงฐานะการเงิน รายงานประจำปี (แบบ 56-1) งบการเงินระหว่างกาล หมายเหตุประกอบงบการเงิน ของแต่ละบริษัทระหว่างปี พ.ศ. 2560 - 2563

ไม่รวม หมวดบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน กลุ่มธุรกิจการเงิน หลักทรัพย์ในหมวดกองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์ บริษัทที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วนในปีที่ทำการศึกษา และบริษัทที่ไม่ได้รับผลกระทบจากการนำมาตราฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาใช้ (พิจารณาจากการเปิดเผยรายละเอียดผลกระทบที่ได้รับจากรายการในหมายเหตุประกอบงบการเงิน)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 แหล่งข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลของแต่ละบริษัทตามกลุ่มตัวอย่างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในช่วงระยะเวลาระหว่างปี พ.ศ. 2560-2561 (ก่อนการปรับใช้) พ.ศ. 2562-2563 (หลังการปรับใช้) จำนวน 4 ปี

3.2.1.1 ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยนี้มีลักษณะเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) จากฐานข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้จะได้จากสื่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในระบบเผยแพร่ข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์ (SETSMART) ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และฐานข้อมูลออนไลน์ ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

3.2.1.2 ข้อมูลจากรายงานประจำปี งบการเงินระหว่างกาล ที่กิจการนำมาข้อมูลผลประกอบการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในระบบสารสนเทศของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

3.2.1.3 เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องเพื่อสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรต่าง ๆ ที่ศึกษา

3.3 การสร้างเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

การสร้างข้อมูลในการรวบรวมข้อมูลในการศึกษาคุณค่าข้อมูลบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจก่อนและหลังการปรับใช้ IFRS 15 รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ ผู้วิจัยได้มีการทบทวนวรรณกรรมและสร้างสมมติฐาน เพื่อนำไปสู่การสร้างตัวแปรที่ใช้ศึกษาในงานวิจัยรายละเอียดของตัวแปร มีดังต่อไปนี้

3.3.1 ตัวแปรตาม (Dependence Variables)

ตัวแปรตามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ราคาหลักทรัพย์ (Stock Price) ณ วันส่งงบการเงิน+1

3.3.2 ตัวแปรอิสระ (Independence Variables) ตัวแปรอิสระในการวิจัยครั้งนี้ คือ

BVPS มูลค่าตามบัญชีของส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัทต่อหุ้น (Book Value per Share)

EPS กำไรสุทธิหารด้วยจำนวนหุ้นสามัญที่อยู่ในมือผู้ถือหุ้น (Earning per Share)

3.3.3 ตัวแบบที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษา โดยพัฒนาจากตัวแบบทางการเงินของ Feltham and Ohlson (1995) Model เพื่อตอบสนองมาตรฐานงานวิจัย ดังนี้

สมมุติฐานที่ 1 (H1) หลังปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 (IFRS 15) มูลค่ากิจการในราคาตามบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับมูลค่ากิจการตามราคาตลาดมากกว่า ก่อนใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 (IFRS 15)

ตัวแบบที่ใช้เป็นดังนี้

$$MVPS_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 BVPS_{i,t} + \beta_2 EPS_{i,t} + \epsilon_{i,t} \quad (1)$$

โดยที่

$MVPS_{i,t}$ คือ ราคาหลักทรัพย์ของบริษัท i ณ เวลา t

$BVPS_{i,t}$ คือ มูลค่าตามบัญชีของส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัท i ณ เวลา t หารด้วยจำนวนหุ้นสามัญในมือผู้ถือหุ้น

$EPS_{i,t}$ คือ กำไรสุทธิ หารด้วยจำนวนหุ้นสามัญที่อยู่ในมือผู้ถือหุ้นของบริษัท i ณ เวลา t

$\epsilon_{i,t}$ คือ ค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากตัวแปรอื่น

β_0 คือ ค่าคงที่

β_1 และ β_2 คือ ค่าสัมประสิทธิ์ของกำไรทางบัญชีและมูลค่าตามบัญชีที่ใช้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกำไรทางบัญชีและมูลค่าทางบัญชีกับราคาหลักทรัพย์

3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาคุณค่าข้อมูลบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจก่อนและหลังการปรับใช้ มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย การศึกษาครั้งนี้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่

ฐานข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SETSMART) เว็บไซต์ของบริษัท เว็บไซต์ของหน่วยงานกำกับดูแลบริษัทจดทะเบียน รายงานประจำปีของบริษัท ข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น วารสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เผยแพร่ ซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์คุณค่าข้อมูลบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจก่อนและหลังการปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้วิจัยเลือกใช้เครื่องมือทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน ดังต่อไปนี้

3.5.1 การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการวิเคราะห์ลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เช่น ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) ร้อยละและการแจกแจงความถี่ การวัดแนวโน้มสู่ส่วนกลาง เป็นต้น

3.5.2 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยในงานวิจัยครั้งนี้ใช้ Pearson's Correlation Coefficient หรือเรียกว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันเพื่อทดสอบว่ามีความสัมพันธ์แบบมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ โดยพิจารณาค่า R ซึ่งจะมิตค่าอยู่ระหว่าง -1 ถึง 1 โดยงานวิจัยนี้จะนำเฉพาะตัวแปรอิสระที่ไม่มีแนวโน้มในการเกิดปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) ใช้วิธีการตรวจสอบค่า Tolerance ต้องไม่น้อยกว่า 0.19 และตรวจสอบค่า Variance inflation factor (VIF) จะต้องไม่มีค่าสูงเกิน 5.30 เนื่องจากจะทำให้เกิดภาวะร่วมเส้นตรงพหุอย่างรุนแรง (Hair & others, 2006 : 2010 อ้างถึงในชัยวิชิต เขียรชนะ 2558 หน้า 23) นำตัวแปรที่ได้มาวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ใช้วิธีคัดเลือกตัวแปรอิสระเข้าสู่สมการทำนาย โดยวิธีนำเข้าทั้งหมด (Enter) ซึ่งเป็นการคัดเลือกตัวแปรอิสระทุกตัวเข้าสู่สมการทำนาย ใช้ค่าสัมประสิทธิ์การทำนายที่ปรับค่าแล้ว (Adjusted R²) เป็นตัววัดความสัมพันธ์ของคุณค่าข้อมูลบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจก่อนและหลังการปรับใช้ IFRS 15 ทิศทางของความสัมพันธ์สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 แบบ คือ

1. สหสัมพันธ์ทางบวก (Positive Correlations) หมายความว่า เมื่อตัวแปรตัวหนึ่งเพิ่มหรือลดลงอีกตัวแปรหนึ่งก็จะเพิ่มขึ้นหรือลดลงไปด้วย
2. สหสัมพันธ์ทางลบ (Negative Correlations) หมายความว่า เมื่อตัวแปรตัวหนึ่งมีค่าเพิ่มขึ้นหรือลดลงอีกตัวหนึ่งจะมีค่าเพิ่มหรือลดลงตรงข้ามเสมอ
3. สหสัมพันธ์เป็นศูนย์ (Zero Correlations) หมายความว่า ตัวแปรสองตัวไม่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ทั้งนี้หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันมีค่า 0.80 – 1.0 แสดงว่า

ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์เป็นอย่างมากกับตัวแปรตามอาจจะทำให้เกิดปัญหาตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเองมากเกินไป (Multicollinearity) ซึ่งสอดคล้องกับระดับความสัมพันธ์ในงานวิจัยของ Archambeault (2000) และ Shan et al. (2013)

3.5.4 สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics) คือสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากรซึ่งสามารถนำผลการวิเคราะห์นั้นไปสรุปอ้างอิงถึงประชากรได้ โดยใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น สถิติเชิงอนุมานประกอบด้วย การประมาณค่า และการทดสอบสมมติฐานข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลจากรายงานประจำปีของบริษัทในฐานะข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SETSMART)

3.5.5 การทดสอบสมมติฐานของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่มีความสัมพันธ์กัน (Paired Samples t-test) ใช้ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการเปลี่ยนแปลงของรายได้ จากการรับรู้ตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับเดิม เปรียบเทียบกับ รับรู้ตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 ว่าแตกต่างกันหรือไม่ โดยจะแสดงถึงค่าสถิติพื้นฐาน ค่าสหสัมพันธ์ และค่าสถิติ t-test กำหนดสมมติฐานทางสถิติดังนี้

$H_0 : \mu_{REV\_Before} - \mu_{REV\_After} = 0$ รายได้ก่อนนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 กับหลังนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาใช้ไม่มีแตกต่างกัน

$H_1 : \mu_{REV\_Before} - \mu_{REV\_After} \neq 0$ รายได้ก่อนนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 กับหลังนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาใช้มีความแตกต่างกัน

ตัวอย่างการเปิดเผยข้อมูลผลกระทบที่ได้รับจากการนำมาตราฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติ

5. การนำมาตราฐานการรายงานทางการเงินฉบับใหม่มาใช้

ตามที่ได้มีการประกาศใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 เรื่อง รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า ที่มีผลบังคับใช้สำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2562 เป็นต้นไป มีผลให้การวัดมูลค่าและการรับรู้รายได้สิทธิบัตรโดยสารและสิทธิไม่ละเมิดเปลี่ยนแปลงไปในเรื่องความน่าจะเป็นที่ผู้โดยสารที่ไม่ใช่สิทธิ และคำนวณมูลค่าสิทธิของไม่ละเมิด โดยประมาณการราคาขายแบบเอกเทศ ทั้งนี้มีผลกระทบการรับรู้รายการในอดีตจนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2561 เป็นจำนวนเงินที่จะต้องปรับปรุงการผูกพันที่บริษัทได้แสดงเป็นหนี้สินหมุนเวียนไว้ในรายการรายรับด้านขนส่งที่ยังไม่ถือเป็นรายได้ จำนวน 2,159.46 ล้านบาท คู่กับการรับรู้กำไรสะสมต้นงวด

บริษัทถือการใช้วิธีรับรู้ผลกระทบสะสมย้อนหลังปรับกับกำไรสะสมต้นงวดของงวดปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อรายการที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

งบแสดงฐานะการเงินรวม ณ วันที่ 1 มกราคม 2562			หน่วย : ล้านบาท
รายการ	ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 ตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินเดิม	ผลกระทบจากการใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15	ณ วันที่ 1 มกราคม 2562 ตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินใหม่
หนี้สินหมุนเวียน			
รายรับด้านขนส่งที่ยังไม่ถือเป็นรายได้	30,624.14	(2,159.46)	28,464.68
ส่วนของผู้ถือหุ้น			
กำไร(ขาดทุน)สะสม ยังไม่ได้จัดสรร	(35,907.02)	2,159.46	(33,747.56)

นอกจากนี้ บริษัทมีผลกระทบจากการนำมาตราฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาใช้ในงวดปัจจุบันเพิ่มเติม ดังนี้

รายจ่ายที่บริษัทจ่ายให้ตัวแทนขายตัวเพื่อจูงใจให้ตัวแทนขายตัวให้กับลูกค้า บริษัทพิจารณาว่า คือ ต้นทุนส่วนเพิ่มในการได้มาซึ่งสัญญา บริษัทต้องบันทึกรายจ่ายที่จ่ายให้ตัวแทนขายตัวดังกล่าวเป็นค่าใช้จ่ายในช่วงเวลาที่สอดคล้องกับการรับรู้รายได้ตามสัญญา แสดงรวมในรายการค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการขายและโฆษณา

การให้คะแนนไม่ละเมิดจากการสมัครสมาชิกครั้งแรกนั้น บริษัทพิจารณาถือเป็นการให้โดยไม่มีข้อผูกมัดเกี่ยวกับการให้บริการการบิน ดังนั้น บริษัทต้องบันทึกค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการให้คะแนนไม่ละเมิดกรณีนี้ เป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการส่งเสริมการขาย แสดงรวมในรายการค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการขายและโฆษณา

การให้บริการระวางขนส่งสินค้าในส่วนที่สายการบินอื่นเป็นผู้ให้บริการขนส่งให้ บริษัทจะรับรู้รายได้ด้วยวิธียอดเต็ม (Gross) ทั้งนี้ บริษัทพิจารณาว่าบริษัทเป็นตัวการในการบริการขนส่งดังกล่าว โดยมีสิทธิในการสั่งการหรือกำหนดให้ผู้อื่นกระทำการหรือให้บริการขนส่งแทนกับลูกค้าของบริษัท บริษัทต้องบันทึกการจ่ายให้สายการบินอื่นที่เป็นผู้ให้บริการขนส่งเป็นค่าระวาง แสดงรวมในรายการค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการขายและโฆษณา

ภาพที่ 3.1 กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ : บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)

งบแสดงฐานะการเงินรวม ณ วันที่ 31 มีนาคม 2562				หน่วย : ล้านบาท	
รายการ	ณ วันที่ 31 มีนาคม 2562 ตามมาตรฐาน การรายงาน ทางการเงินเดิม ก่อนล้างผลขาดทุนสะสม	ผลกระทบจากการใช้ มาตรฐานการรายงาน ทางการเงิน ฉบับที่ 15 กับยอดยกมา	กำไร(ขาดทุน) สะสมยังไม่ได้จัดสรร หลังล้างผลขาดทุนสะสม	ผลกระทบจากการใช้ มาตรฐานการรายงาน ทางการเงิน ฉบับที่ 15 ในงวดปัจจุบัน	ณ วันที่ 31 มีนาคม 2562 ตามมาตรฐาน การรายงาน ทางการเงินใหม่
หนี้สินหมุนเวียน รอรับด้านขนส่งที่ยังไม่ถือเป็นรายได้	29,019.59	(2,159.46)	-	(261.54)	26,589.59
ส่วนของผู้ถือหุ้น					
กำไร(ขาดทุน)สะสม ยังไม่ได้จัดสรร สุทธิโอนสำรองตามกฎหมาย และส่วนเกินมูลค่าหุ้นมาล้าง ผลขาดทุนสะสม (หมายเหตุฯ ข้อ 7.31.3)	(35,719.31)	2,159.46	(33,559.85)	-	-
กำไร(ขาดทุน)สะสมยังไม่ได้จัดสรร หลังหักล้างผลขาดทุนสะสม	-	-	26,373.61	-	-
	-	-	(7,186.24)	261.54	(6,924.70)

ที่มา: หมายเหตุประกอบงบการเงิน ไตรมาสที่ 1/2562 บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)

งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จรวม สำหรับงวดสามเดือนสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2562			หน่วย : ล้านบาท
รายการ	สำหรับงวดสามเดือน สิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2562 ตามมาตรฐานการรายงาน ทางการเงินเดิม	ผลกระทบจากการใช้ มาตรฐานการรายงาน ทางการเงิน ฉบับที่ 15	สำหรับงวดสามเดือน สิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2562 ตามมาตรฐานการรายงาน ทางการเงินใหม่
รายได้ค่าโดยสารและค่าน้ำหนักส่วนเกิน	40,596.15	427.63	41,023.78
รายได้ค่าระวางขนส่ง	4,473.60	50.21	4,523.81
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการขายและโฆษณา	(2,590.26)	(216.30)	(2,806.56)
กำไรสำหรับงวด	194.27	261.54	455.81
กำไรต่อหุ้นขั้นพื้นฐาน	0.08	0.12	0.20

ภาพที่ 3.2 กลุ่มอุตสาหกรรมกลุ่มเทคโนโลยี : บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

4. ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีเนื่องจากการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินใหม่มาถือปฏิบัติ

ตามที่กล่าวในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมระหว่างกาลข้อ 1.5 บริษัทฯและบริษัทย่อยได้นำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติในระหว่างงวดปัจจุบัน โดยกิจการได้เลือกปรับผลสะสมย้อนหลังจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีดังกล่าว โดยบันทึกปรับปรุงกับกำไรสะสม ณ วันที่ 1 มกราคม 2562 และไม่ปรับย้อนหลังงบการเงินงวดก่อนที่แสดงเปรียบเทียบ

ผลกระทบต่อกำไรสะสมต้นงวด 2562 จากการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีเนื่องจากการปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้มาถือปฏิบัติ แสดงได้ดังนี้

	(หน่วย: ล้านบาท)
	งบการเงินรวม
ผลกระทบต่อกำไรสะสม ณ วันที่ 1 มกราคม 2562	
รายได้ที่รับรู้แล้วแต่ยังไม่ถึงกำหนดเรียกชำระตามสัญญา	231
ต้นทุนเพื่อให้ได้มาซึ่งสัญญาที่ทำกับลูกค้า	426
ค่าใช้จ่ายภาษีที่เกี่ยวข้อง	(131)
รวม	526

จำนวนเงินของรายการปรับปรุงที่มีผลกระทบต่อรายการในงบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 31 มีนาคม 2562 และงบกำไรขาดทุน และงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นสำหรับงวดสามเดือนสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2562 แสดงได้ดังนี้

	(หน่วย: ล้านบาท)		
	งบการเงินรวม		
	ตามนโยบายการบัญชีเดิม	เพิ่มขึ้น (ลดลง)	ตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15
งบแสดงฐานะการเงิน			
สินทรัพย์			
ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น	8,580	200	8,780
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	17,209	193	17,402
สินทรัพย์ถาวรที่ได้รับการตัดบัญชี	6,494	(131)	6,363
สินทรัพย์ไม่มีหมุนเวียนอื่น	116,454	214	116,668

	(หน่วย: ล้านบาท)		
	งบการเงินรวม		
	ตามนโยบายการ บัญชีเดิม	เพิ่มขึ้น (ลดลง)	ตามมาตรฐานการ รายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15
งบการเงินรวม			
หนี้สิน			
รายได้รับล่วงหน้าค่าบริการโทรศัพท์ ส่วนของผู้ถือหุ้น	2,155	(51)	2,104
กำไรสะสม (ขาดทุนสะสม)	(8,090)	527	(7,563)
งบการเงินรวม			
	ตามนโยบายการ บัญชีเดิม	เพิ่มขึ้น (ลดลง)	ตามมาตรฐานการ รายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15
งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ			
กำไรขาดทุน			
รายได้จากการให้บริการโทรศัพท์	15,636	(229)	15,407
รายได้จากการขายเครื่องโทรศัพท์และ ชุดเลขหมาย	1,895	249	2,144
รายได้อื่น	2,128	-	2,128
ต้นทุนขายและการให้บริการ	(13,679)	-	(13,679)
ค่าใช้จ่ายในการขาย จัดจำหน่ายและ การให้บริการ	(1,156)	(19)	(1,175)
ค่าใช้จ่ายในการบริหารและค่าใช้จ่ายอื่น	(2,585)	-	(2,585)
ค่าใช้จ่ายทางการเงิน	(611)	-	(611)
ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้	(221)	-	(221)
กำไรสำหรับงวด	<u>1,407</u>	<u>1</u>	<u>1,408</u>
การแบ่งปันกำไร			
ส่วนที่เป็นของผู้ถือหุ้นของบริษัทฯ	1,407	1	1,408
ส่วนที่เป็นของผู้มีส่วนได้เสียที่ไม่มี อำนาจควบคุมของบริษัทย่อย	-	-	-
กำไรต่อหุ้น (บาท)			
กำไรต่อหุ้นขั้นพื้นฐาน	0.59	-	0.59

ภาพที่ 3.3 กลุ่มอุตสาหกรรมกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร : บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน)

ที่มา: หมายเหตุประกอบงบการเงิน ไตรมาสที่ 1/2562 บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)

บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

หมายเหตุประกอบงบการเงินระหว่างกาล

สำหรับงวดสามเดือนสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2562 (ไม่ได้ตรวจสอบ)

ตารางต่อไปนี้สรุปผลกระทบต่อการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการจากการถือปฏิบัติตาม TFRS 15 เป็นครั้งแรก

งบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 31 มีนาคม 2562	งบการเงินรวม		
	จำนวนเงินที่ รายงาน	รายการ ปรับปรุง	จำนวนเงินหาก ไม่ได้ถือปฏิบัติ ตาม TFRS 15
สินทรัพย์			
ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น	37,712	2,551	40,263
สินทรัพย์ชีวภาพส่วนที่หมุนเวียน	35,131	(1,266)	33,865
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	5,725	(464)	5,261
สินทรัพย์ภายใต้การควบคุม	3,593	(52)	3,541
		769	
หนี้สิน			
เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น	35,138	605	35,743
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	12,841	(173)	12,668
		432	

บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย
หมายเหตุประกอบงบการเงินระหว่างกาล
สำหรับงวดสามเดือนสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2562 (ไม่ได้ตรวจสอบ)

	งบการเงินรวม		
	จำนวนเงินที่ รายงาน	รายการ ปรับปรุง	จำนวนเงินหาก ไม่ได้ถือปฏิบัติ ตาม TFRS 15
งบกำไรขาดทุนสำหรับงวดสามเดือนสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2562			
รายได้จากการขายสินค้า	125,286	6,200	131,486
ต้นทุนขายสินค้า	107,614	6,202	113,816
กำไรขั้นต้น	17,672	(2)	17,670
กำไรก่อนค่าใช้จ่าย (รายได้) ภาษีเงินได้	5,864	(2)	5,862
ค่าใช้จ่าย (รายได้) ภาษีเงินได้	687	11	698
กำไรสำหรับงวด	5,177	(13)	5,164

ภาพที่ 3.4 กลุ่มอุตสาหกรรมพลังงาน : บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน)

ที่มา: หมายเหตุประกอบงบการเงิน ไตรมาสที่ 1/2562 บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน)

บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน)

(สอบทานแล้ว)

หมายเหตุประกอบข้อมูลทางการเงินระหว่างกาลแบบย่อ

สำหรับงวดสามเดือนสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2562

กลุ่มกิจการได้นำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 เรื่องรายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้ามาถือปฏิบัติตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2562 โดยใช้วิธีรับรู้ผลกระทบสะสมจากการปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้เป็นรายการปรับปรุงกับค่าไรสะสมต้นงวด (Modified retrospective) และไม่ปรับปรุงข้อมูลเปรียบเทียบ กลุ่มกิจการ บริษัทร่วมและการร่วมค้าของกลุ่มกิจการได้ใช้วิธีปฏิบัติที่ผ่อนปรนสำหรับสัญญาที่เสร็จสมบูรณ์แล้วและสัญญาที่มีการเปลี่ยนแปลงภายใต้มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15

บริษัทช่อช บริษัทร่วมและการร่วมค้าของกลุ่มกิจการมีรายได้ส่วนใหญ่จากการขายไฟฟ้า และสัญญาเช่าภายใต้สัญญาซื้อขายไฟฟ้ารวมทั้งการให้บริการภายใต้สัญญาซื้อขายไฟฟ้า ซึ่งการนำมาตราฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติมีผลกระทบต่อวิธีปฏิบัติทางบัญชีที่เป็นสาระสำคัญในเรื่องการรับรู้รายได้สำหรับรายการดังต่อไปนี้

- รายได้จากบริการภายใต้สัญญาซื้อขายไฟฟ้า ในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินการในการรักษาระดับความพร้อมจ่ายไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าของบริษัทช่อชและการร่วมค้า ตามที่ตกลงกับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) และเป็นไปตามเงื่อนไขที่ระบุในสัญญาซื้อขายไฟฟ้า โดยบริษัทช่อชและการร่วมค้ารับรู้รายได้สำหรับการให้บริการดังกล่าวตลอดช่วงเวลาปฏิบัติตามที่ต้องปฏิบัติ (over time) กล่าวคือจะรับรู้รายได้จากการดำเนินการดังกล่าวในงบกำไรขาดทุน เมื่อได้ให้บริการแก่ลูกค้าตามสัญญาแล้ว และ
- รายได้จากการขายไฟฟ้าของบริษัทร่วม ตามเงื่อนไขที่ระบุในสัญญาซื้อขายไฟฟ้ากับบริษัท PT Perusahaan Listrik Negara (Persero) (PLN) ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจผู้ผลิตกระแสไฟฟ้ารายใหญ่ของสาธารณรัฐอินโดนีเซีย โดยบริษัทร่วมรับรู้รายได้จากการขายไฟฟ้าเมื่อปฏิบัติตามภาระที่ต้องปฏิบัติเสร็จสิ้น (point in time) กล่าวคือจะรับรู้รายได้เมื่อการควบคุมในสินค้าได้โอนไปยังลูกค้าแล้ว

ตารางต่อไปนี้แสดงจำนวนเงินของแต่ละรายการในข้อมูลทางการเงินในงวดปัจจุบันจากการใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินเรื่องรายได้ฉบับใหม่เทียบกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินเกี่ยวกับรายได้ฉบับก่อน

	ข้อมูลทางการเงินรวม		
	ณ วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2562		
	จำนวนเงิน ตามที่รายงาน พันบาท	ผลกระทบจาก TFRS 15 พันบาท	จำนวนเงิน ตามมาตรฐาน รายได้ฉบับก่อน พันบาท
งบแสดงฐานะการเงิน			
เงินลงทุนในบริษัทร่วม	11,134,019	59,106	11,193,125
เงินลงทุนในการร่วมค้า สุทธิ	66,834,493	28,084	66,862,577
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	2,421,408	(4,122)	2,417,286
กำไรสะสม	91,415,202	91,312	91,506,514
	ข้อมูลทางการเงินรวม		
	สำหรับงวดสามเดือนสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2562		
	จำนวนเงิน ตามที่รายงาน พันบาท	ผลกระทบจาก TFRS 15 พันบาท	จำนวนเงิน ตามมาตรฐาน รายได้ฉบับก่อน พันบาท
งบกำไรขาดทุน			
รายได้จากการขายและบริการ	7,782,983	(731)	7,782,252
ส่วนแบ่งผลกำไรสุทธิจากเงินลงทุนในบริษัทร่วม และการร่วมค้า	2,088,941	(2,317)	2,086,624

ภาพที่ 3.5 กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (พัฒนาอสังหาริมทรัพย์) : บริษัท สัมมากร จำกัด (มหาชน)

ที่มา: หมายเหตุประกอบงบการเงิน ไตรมาสที่ 1/2562 บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน)

จำนวนเงินของรายการปรับปรุงที่มีผลกระทบต่อการจัดประเภทรายการในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จสำหรับงวดสามเดือนสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2562 แสดงได้ดังนี้

(หน่วย: ล้านบาท)

	งบการเงินรวม/งบการเงินเฉพาะกิจการ		
	ตามนโยบายการ	ตามมาตรฐานการ	
	บัญชีเดิม	ลดลง	รายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15
งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ			
รายได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์	465	(7)	458
ต้นทุนจากการขายอสังหาริมทรัพย์	383	(4)	379
ค่าใช้จ่ายในการขาย	34	(3)	31

รายการปรับปรุงข้างต้นมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- รายการส่งเสริมการขายที่บริษัทฯ ให้แก่ลูกค้าเมื่อได้โอนกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ตามสัญญาจะซื้อจะขายบ้านและที่ดิน/ห้องชุด บริษัทฯ พิจารณาว่าการจ่ายค่าธรรมเนียมการโอนกรรมสิทธิ์แทนลูกค้า การขกเว้นการเรียกเก็บค่าบริการส่วนกลาง หรือการให้ส่วนลดเงินสด ถือเป็น การจ่ายเงินแทนลูกค้า ซึ่งจำนวนดังกล่าวจะต้องนำมาแสดงโดยหักจากรายได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์ในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ จากเดิมที่แสดงเป็นต้นทุนจากการขายอสังหาริมทรัพย์

ภาพที่ 3.6 กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (บริการรับเหมาก่อสร้าง) : บริษัท ทีทีซี แอล จำกัด (มหาชน)

ที่มา: หมายเหตุประกอบงบการเงิน ไตรมาสที่ 1/2562 บริษัท สัมมากร จำกัด (มหาชน)

บริษัท ทีทีซีแอล จำกัด (มหาชน)
 หมายเหตุประกอบข้อมูลทางการเงินระหว่างกาลแบบย่อ
 สำหรับงวดสามเดือนสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2562

3 การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี (ต่อ)

ตารางต่อไปนี้แสดงจำนวนเงินของแต่ละรายการในงบการเงินในงวดปัจจุบันจากการใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินเรื่อง รายได้ฉบับใหม่เทียบกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินเกี่ยวกับรายได้ฉบับก่อน

	ข้อมูลทางการเงินรวม		
	ณ วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2562		
	จำนวนเงิน ตามที่รายงาน	ผลกระทบจาก TFRS 15	จำนวนเงินตาม มาตรฐานรายได้ ฉบับก่อน
งบแสดงฐานะการเงิน	พันบาท	พันบาท	พันบาท
ลูกหนี้การค้า สุทธิ - กิจการอื่น	1,603,014	106,050	1,709,064
ลูกหนี้ค่าก่อสร้างตามสัญญาที่ยังไม่ได้เรียกเก็บ สุทธิ - กิจการอื่น	6,354,089	(3,829,207)	2,524,882
งานระหว่างก่อสร้าง - กิจการอื่น	1,268,790	4,062,129	5,330,919
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ - สุทธิ	342,965	1,609	344,574
สินทรัพย์ถาวรอื่นที่ได้รับการตัดบัญชี	390,639	293	390,932
ต้นทุนงานก่อสร้างค้างจ่าย	4,088,578	508,127	4,596,705
รายได้ค่าก่อสร้างรับล่วงหน้า - กิจการอื่น	185,284	(179,379)	5,905
กำไรสะสม (ยังไม่ได้จัดสรร)	218,404	14,039	232,443
ส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุม	(6,566)	(1,913)	(8,479)

	ข้อมูลทางการเงินรวม		
	สำหรับงวดสามเดือนสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2562		
	จำนวนเงิน ตามที่รายงาน	ผลกระทบจาก TFRS 15	จำนวนเงินตาม มาตรฐานรายได้ ฉบับก่อน
งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ	พันบาท	พันบาท	พันบาท
รายได้จากการก่อสร้างและให้บริการ	2,387,341	166,782	2,554,123
ต้นทุนในการก่อสร้างและให้บริการ	(2,009,046)	(199,174)	(2,208,220)
กำไรขั้นต้น	540,676	(32,392)	508,284
ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้	(30,516)	7,142	(23,374)
กำไร(ขาดทุน)สำหรับงวด	263,817	(25,250)	238,567
กำไร(ขาดทุน)ต่อหุ้นขั้นพื้นฐาน (บาท)	0.39	(0.03)	0.36
กำไร(ขาดทุน)ต่อหุ้นปรับลด (บาท)	0.39	(0.03)	0.36

ภาพที่ 3.7 กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม : บริษัท ออลล่า จำกัด (มหาชน)

ที่มา: หมายเหตุประกอบงบการเงิน ไตรมาสที่ 1/2562 บริษัท ทีทีซีแอล จำกัด (มหาชน)

จำนวนเงินของรายการปรับปรุงที่มีผลกระทบต่อรายการในงบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 31 มีนาคม 2562 และงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จสำหรับงวดสามเดือนสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2562 แสดงได้ดังนี้

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม		
	ตามมาตรฐานการ		
	ตามนโยบายการ	รายงานทาง	
บัญชีเดิม	เพิ่มขึ้น (ลดลง)	การเงิน ฉบับที่ 15	
งบแสดงฐานะการเงิน			
สินทรัพย์			
ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น	220,617	(125)	220,492
สินทรัพย์ถาวรที่ได้รับการตัดบัญชี	9,177	279	9,456
หนี้สิน			
เงินมัดจำรับล่วงหน้า	127,936	1,269	129,205
ส่วนของผู้ถือหุ้น			
กำไรสะสม	134,963	(1,115)	133,848

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม		
	ตามมาตรฐานการ		
	ตามนโยบายการ	รายงานทาง	
บัญชีเดิม	เพิ่มขึ้น (ลดลง)	การเงิน ฉบับที่ 15	
งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ			
กำไรขาดทุน			
รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า	98,049	(125)	97,924
ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้	(956)	25	(931)
กำไรสำหรับงวด	2,935	(100)	2,835

ภาพที่ 3.8 กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค : บริษัท แพรนต้า จิวเวลรี่ จำกัด (มหาชน)

ที่มา: หมายเหตุประกอบงบการเงิน ไตรมาสที่ 1/2562 บริษัท ออลล่า จำกัด (มหาชน)

จำนวนเงินของรายการปรับปรุงที่มีผลกระทบต่อรายการในงบกำไรขาดทุน และงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ สำหรับงวดสามเดือนสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2562 แสดงได้ดังนี้

(หน่วย: ล้านบาท)

	งบการเงินรวม		
	ตามนโยบายการบัญชีเดิม	เพิ่มขึ้น (ลดลง)	ตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15
งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ			
กำไรขาดทุน			
รายได้จากการขายสินค้า	576	(7)	569
ต้นทุนขาย	423	(2)	421
ค่าใช้จ่ายในการขายและจัดจำหน่าย	100	(4)	96

รายการปรับปรุงข้างต้นมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- สิทธิในการคืนสินค้า บริษัทฯและบริษัทย่อยบันทึกจำนวนที่คาดว่าจะต้องคืนให้แก่ลูกค้า เป็นประมาณการหนี้สินจากการรับคืนสินค้าและบันทึกสินค้าที่คาดว่าจะได้รับคืนจากลูกค้าเป็นสินทรัพย์ในงบแสดงฐานะการเงิน

อย่างไรก็ตาม มาตรฐานทางการเงินฉบับนี้ไม่มีผลกระทบอย่างมีสาระสำคัญต่องบการเงินเฉพาะกิจการของบริษัท

ที่มา: หมายเหตุประกอบงบการเงิน ไตรมาสที่ 1/2562 บริษัท แพรนต้า จิวเวลรี่ จำกัด (มหาชน)

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 รายได้จากการทำสัญญากับลูกค้ามาใช้ในประเทศไทย มีผลทำให้กำไรทางบัญชีและมูลค่าตามบัญชีมีความสามารถในการอธิบายราคาหลักทรัพย์ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้เพิ่มขึ้นหรือไม่ ในงานวิจัยครั้งนี้ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่เปิดเผยข้อมูลผลกระทบและรายการปรับปรุงจากการใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 ในหมายเหตุประกอบงบการเงินระหว่างปี พ.ศ. 2560 ถึง 2563 โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

- 4.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา
- 4.2 ลักษณะเบื้องต้นของข้อมูลที่นำมาศึกษา
- 4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)
- 4.4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวอย่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา
- 4.5 ผลการวิเคราะห์สมมติฐาน
- 4.6 ผลกระทบของมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 ต่อรายได้
- 4.7 ผลกระทบของมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 ต่อรายงานทางการเงิน

4.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยนี้คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตามฐานข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 – 2563 รวมระยะเวลา 4 ปี มีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น 1,744 กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

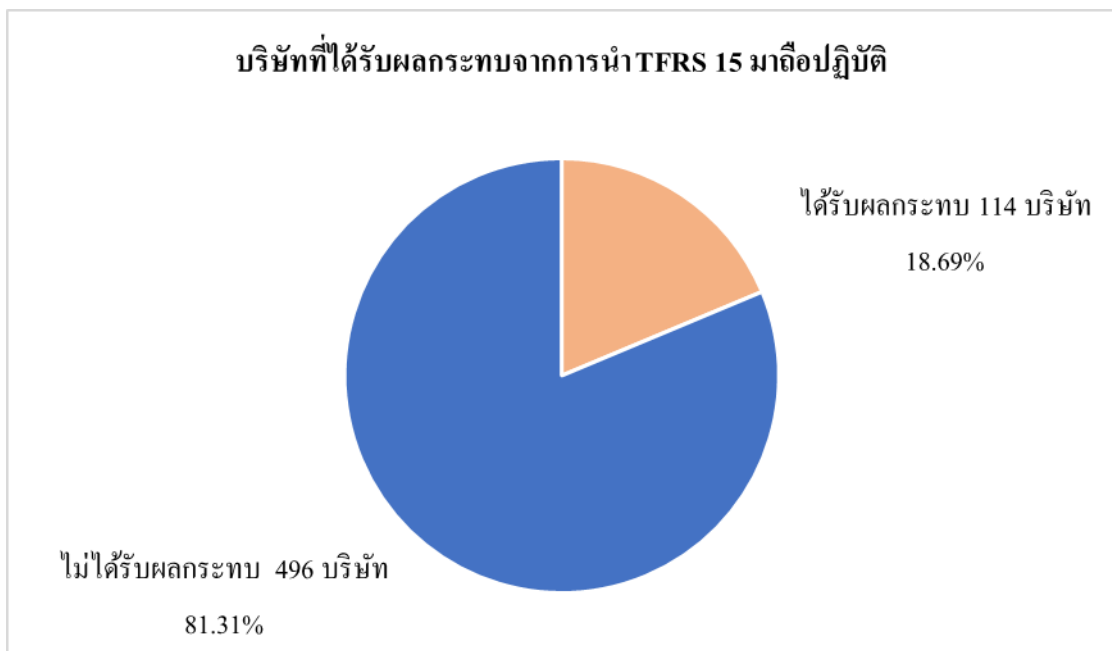
ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

คำอธิบาย	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2560 – 2563 (4 ปี)	2,467 บริษัท
หัก กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับผลกระทบจากการปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15	2,003 บริษัท
หัก กลุ่มตัวอย่างที่มีข้อมูลไม่เพียงพอในการศึกษา	36 บริษัท
กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับผลกระทบจากการปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 และมีข้อมูลระหว่างปี พ.ศ. 2560 – 2563 ครบถ้วน (ข้อมูลรายปี ปีละ 107 บริษัท จำนวน 4 ปี)	428 บริษัท
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา (ข้อมูลรายไตรมาส)	1,712 บริษัท

จากตารางที่ 4.1 พบว่า บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รายไตรมาส ระหว่างปี พ.ศ. 2560 – 2563 มีจำนวนทั้งสิ้น 2,476 บริษัท ในจำนวนดังกล่าวเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงินว่าไม่ได้รับผลกระทบจากการปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 จำนวน 2,003 บริษัท และมีกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับผลกระทบจากการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติ จำนวน 464 บริษัท ซึ่งจากจำนวนบริษัทที่ได้รับผลกระทบดังกล่าวมีกลุ่มตัวอย่างที่มีข้อมูลไม่เพียงพอในการศึกษา กล่าวคือ มีข้อมูลไม่ครบทุกไตรมาสจำนวน 36 บริษัท คงเหลือกลุ่มตัวอย่างที่มีข้อมูลครบทุกไตรมาส ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 – 2563 จำนวน 428 บริษัท ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาข้อมูลรายไตรมาส ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ 1,712 บริษัท

สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ ประกาศใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 เรื่องรายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า สำหรับกิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะ (Publicly Accountable Entities: PAEs) โดยให้ถือปฏิบัติกับงบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2562 เป็นต้นไป จากการวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) จากฐานข้อมูล SETSMART (SET Market Analysis and Reporting Tool) งบแสดงฐานะการเงิน รายงานประจำปี (แบบ 56-1) และงบการเงินระหว่างกาลของแต่ละบริษัท พบว่าในปี พ.ศ.2562 ซึ่งเป็นปีที่กำหนดให้นำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาถือ

ปฏิบัติ มีจำนวนบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทั้งหมด 610 บริษัท ไม่รวมหมวดบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน และบริษัทที่ไม่ได้รับผลกระทบจากการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาใช้ (พิจารณาจากการเปิดเผยรายละเอียดรายการในหมายเหตุประกอบงบการเงิน) มีบริษัทที่ได้รับผลกระทบจากการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติจำนวน 114 บริษัท

ภาพที่ 4.1 บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ได้รับผลกระทบจากการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 เรื่องรายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า มาถือปฏิบัติ

จากภาพที่ 4.1 พบว่าจากจำนวนบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปี พ.ศ. 2562 จำนวน 610 บริษัท มีบริษัทที่ได้รับผลกระทบจากการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาปรับใช้จำนวน 114 บริษัท ซึ่งเมื่อพิจารณาข้อมูลจาก 114 บริษัท พบบริษัทที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วนทุกรายไตรมาส ระหว่างปี พ.ศ. 2560-2563 ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จำนวน 7 บริษัท เหลือบริษัทกลุ่มตัวอย่างสุทธิตามการวิจัยครั้งนี้จำนวน 107 บริษัท โดยเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 ถึง 2563 รวม 4 ปี มีข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารายไตรมาสทั้งสิ้น 1,712 บริษัท (ข้อมูลรายไตรมาส)

ซึ่งจากข้อมูลจำนวนบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปี พ.ศ. 2562 สามารถแยกตามกลุ่มอุตสาหกรรมได้ 8 กลุ่มอุตสาหกรรมคือ กลุ่มเกษตรและ

อุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มทรัพยากร กลุ่มเทคโนโลยี กลุ่มธุรกิจการเงิน กลุ่มบริการ กลุ่มสินค้า อุตสาหกรรม กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง และมีบริษัทที่ได้รับผลกระทบจากการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติแยกตามกลุ่มอุตสาหกรรม ดังนี้

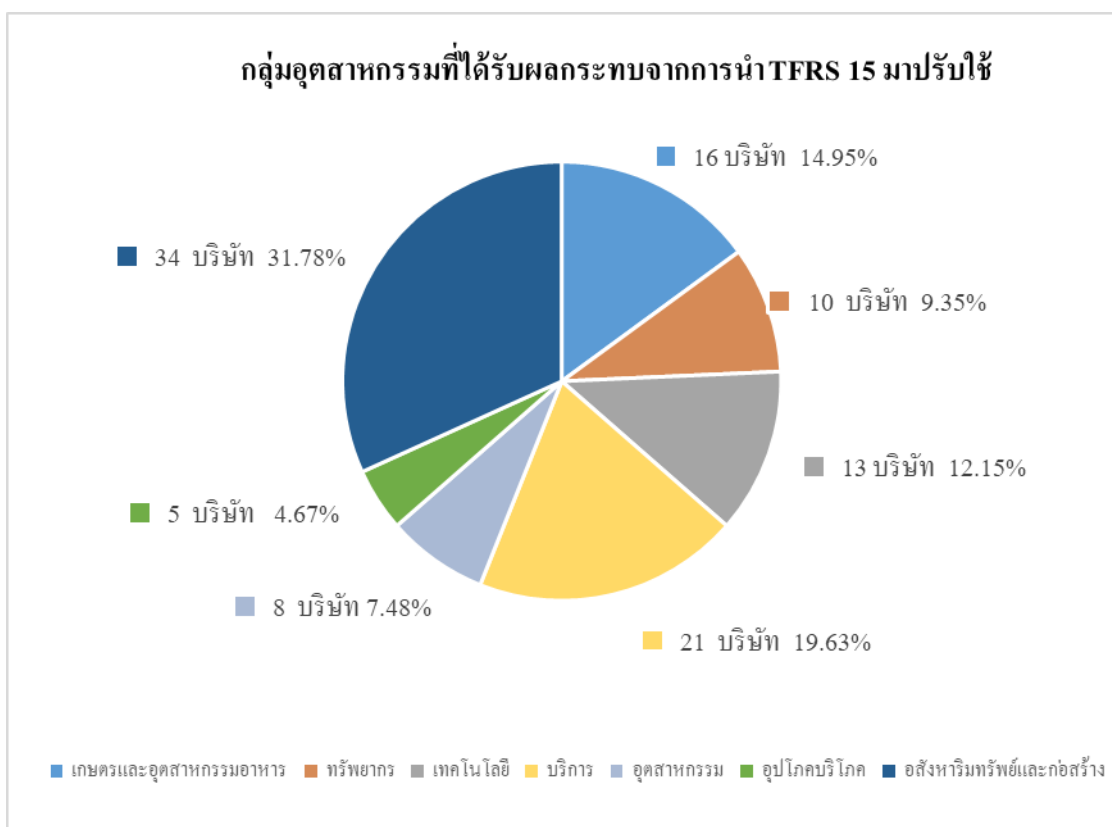
ตารางที่ 4.2 จำนวนบริษัทที่ได้รับผลกระทบจากการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติแยกตามกลุ่มอุตสาหกรรม

กลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวนบริษัททั้งหมด ณ ปีที่นำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติ	จำนวนบริษัทที่ได้รับผลกระทบจากการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติ	จำนวนบริษัทที่มีข้อมูลครบทุกไตรมาส
กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	54	16	16
กลุ่มทรัพยากร	55	10	10
กลุ่มเทคโนโลยี	38	13	13
กลุ่มธุรกิจการเงิน	60	0	0
กลุ่มบริการ	114	26	21
กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม	93	8	8
กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค	41	5	5
กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	155	36	34
จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	610	114	107

จากตารางที่ 4.2 แสดงข้อมูลจำนวนบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปี พ.ศ. 2562 รวมทั้งสิ้น 610 บริษัท ซึ่งแสดงข้อมูลของกลุ่มธุรกิจการเงิน รวมอยู่ใน 8 กลุ่มอุตสาหกรรมด้วย แต่ในการวิจัยครั้งนี้ไม่ได้นำกลุ่มธุรกิจการเงินมาศึกษา เนื่องจากตัววัดมูลค่าของกลุ่มธุรกิจการเงิน รวมถึง กองทุนต่างๆ มีการวัดมูลค่าที่แตกต่างกัน จึงเหลือเพียง 7 กลุ่มอุตสาหกรรมที่ถูกนำมาใช้ในการพิจารณา จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยจากการเปิดเผยรายการใน

หมายเหตุประกอบงบการเงิน พบว่ามีบริษัทที่ได้รับผลกระทบจากการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติจำนวน 114

บริษัท ซึ่งจากจำนวนบริษัทที่ได้รับผลกระทบดังกล่าวบริษัทที่มีข้อมูลครบทุกรายไตรมาส ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 – 2563 มีจำนวนทั้งสิ้น 107 บริษัท แยกตามกลุ่มอุตสาหกรรม พบว่าจำนวนบริษัทที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดคือ บริษัทในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ได้รับผลกระทบ จำนวน 34 บริษัท รองลงมาคือกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ จำนวน 21 บริษัท กลุ่มอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบน้อยที่สุดคือ กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค จำนวน 5 บริษัท ตามลำดับ

ภาพที่ 4.2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจำแนกตามอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบจากการนำมาตรฐานมาปรับใช้

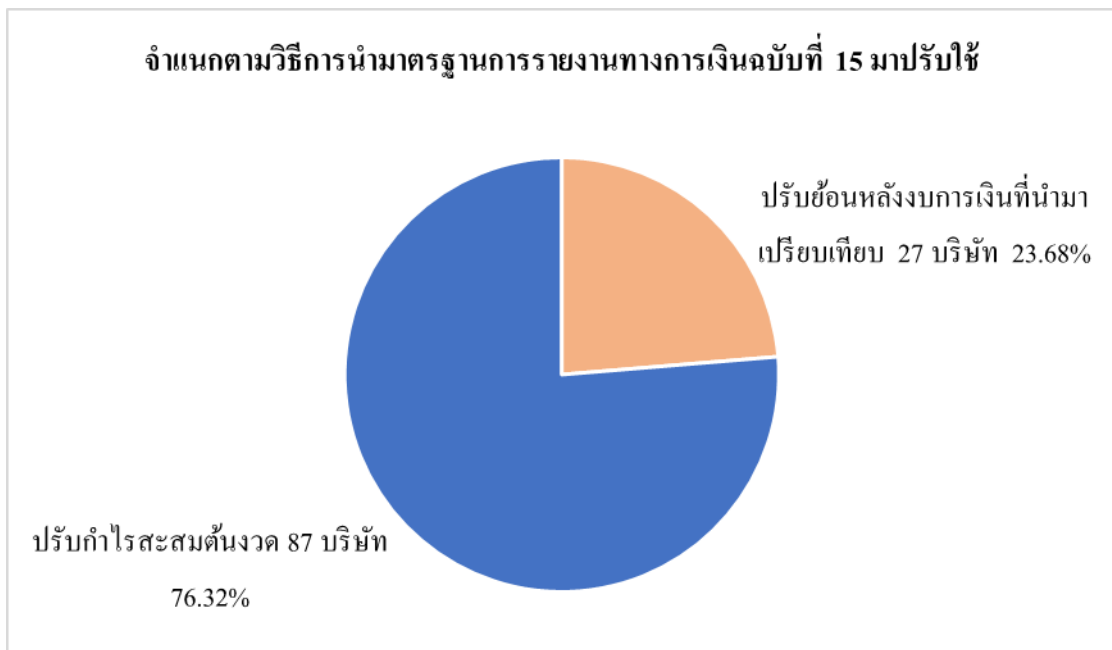
จากภาพที่ 4.2 แสดงจำนวนบริษัทที่ได้รับผลกระทบจากการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติแยกตามกลุ่มอุตสาหกรรมมีบริษัทที่ได้รับผลกระทบจำนวน 107 บริษัท จำแนกตามอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบ ประกอบด้วย กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง จำนวน 34 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 31.78 รองลงมาคือกลุ่มบริการ จำนวน 21 บริษัท คิดเป็นร้อยละ

19.63 กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร จำนวน 16 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 14.95 กลุ่มเทคโนโลยี จำนวน 13 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 12.15 กลุ่มทรัพยากร จำนวน 10 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 9.35 กลุ่มอุตสาหกรรม จำนวน 8 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 7.48 และกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภคน้อยที่สุด จำนวน 5 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 4.67 ตามลำดับ

ในการจัดทำงบการเงินประจำปี พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นปีที่มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 นำมาถือปฏิบัติหรือมีผลบังคับใช้ สภาวิชาชีพบัญชีฯ ได้ออกวิธีการเพื่อให้กิจการสามารถเลือกปรับปรุงผลกระทบจากการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาใช้ได้ 2 วิธี ดังนี้

- (1) ปรับย้อนหลังงบการเงินที่นำมาเปรียบเทียบ (Full Retrospective Approach)
- (2) ปรับย้อนหลังแบบผลกระทบในอดีตให้ปรับกับกำไรสะสมต้นงวด (Modified Retrospective Approach)

Retrospective Approach)

ภาพที่ 4.3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวิธีการที่นำมาตรฐานมาใช้ครั้งแรก

จากภาพที่ 4.3 แสดงข้อมูลบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นภาพแสดงจำนวนบริษัทที่ได้รับผลกระทบจากการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติครั้งแรก 114 บริษัท พบว่าบริษัทส่วนใหญ่เลือกวิธีการปรับปรุงผลกระทบ โดยวิธีปรับย้อนหลังแบบผลกระทบในอดีตให้ปรับกับกำไรสะสมต้นงวด (Modified

Retrospective Approach) จำนวน 87 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 16.32 และเลือกปรับย้อนหลังงบการเงินที่นำมาเปรียบเทียบ (Full Retrospective Approach) จำนวน 27 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 23.68 ตามลำดับ

4.2 ลักษณะเบื้องต้นของข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

4.2.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างแยกตามอุตสาหกรรม

จากข้อมูลบริษัทที่เปิดเผยข้อมูลผลกระทบการจําแนมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาปรับใช้ จำนวน 107 บริษัทจาก 7 กลุ่มอุตสาหกรรม เก็บข้อมูลรายไตรมาสระหว่างปี พ.ศ. 2560 – 2563 ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นรวม 1,712 ข้อมูลบริษัทรายไตรมาส จําแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรมได้ดังนี้

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแยกตามอุตสาหกรรมรายไตรมาส ปี พ.ศ. 2560-2563

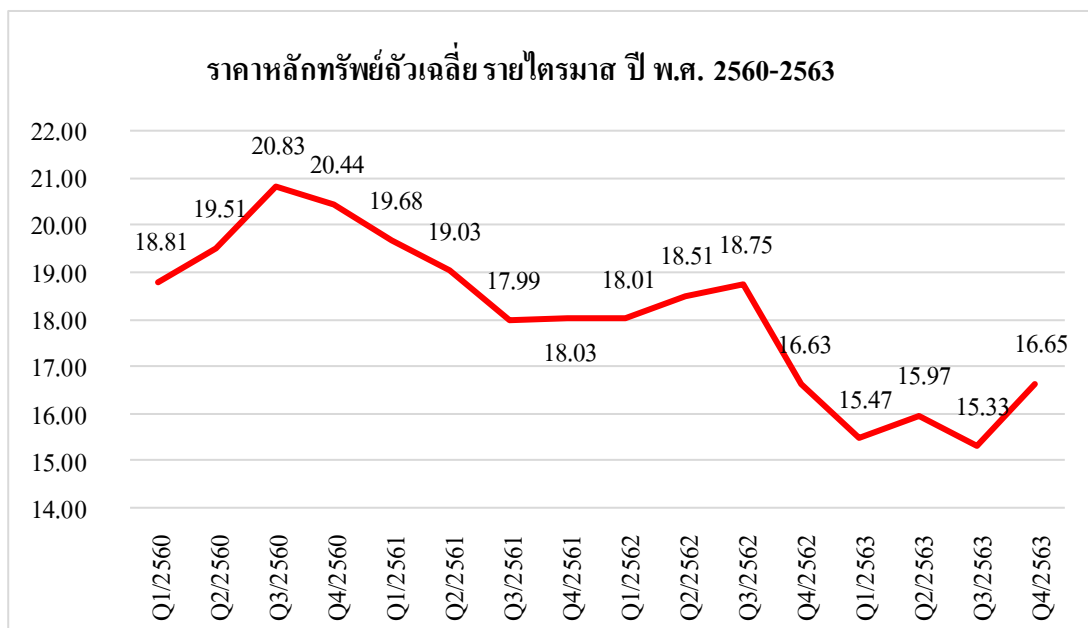
กลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (ข้อมูลบริษัทรายไตรมาส ปี พ.ศ. 2560 - 2563)	ร้อยละ
1. กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	256	14.95
2. กลุ่มทรัพยากร	160	9.35
3. กลุ่มเทคโนโลยี	208	12.15
4. กลุ่มบริการ	336	19.63
5. กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม	128	7.48
6. กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค	80	4.67
7. กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	544	31.78
จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	1,712	100.00

จากตารางที่ 4.3 จำนวนบริษัทที่เปิดเผยรายการผลกระทบเมื่อนํามาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาใช้ในปี พ.ศ. 2562 จำนวน 107 บริษัท จําแนกตามอุตสาหกรรมโดยใช้ข้อมูลรายไตรมาส ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 ถึง 2563 จำนวน 7 กลุ่มอุตสาหกรรม เรียงตามกลุ่มอุตสาหกรรมที่เปิดเผยผลกระทบที่ได้รับ มีรายละเอียดดังนี้ กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างจำนวน 544 ข้อมูลรายไตรมาส คิดเป็นร้อยละ 31.78 รองลงมาคือกลุ่มบริการ จำนวน 336 ข้อมูล

รายไตรมาส คิดเป็นร้อยละ 19.63 กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร จำนวน 256 ข้อมูลรายไตรมาส คิดเป็นร้อยละ 14.95 กลุ่มเทคโนโลยี จำนวน 208 ข้อมูลรายไตรมาส คิดเป็นร้อยละ 12.15 กลุ่มทรัพยากร จำนวน 160 ข้อมูลรายไตรมาส คิดเป็นร้อยละ 9.35 กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม จำนวน 128 ข้อมูลรายไตรมาส คิดเป็นร้อยละ 7.48 และกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค จำนวน 80 ข้อมูลรายไตรมาส คิดเป็นร้อยละ 4.67 ตามลำดับ

4.2.2 ข้อมูลทางบัญชีที่เกี่ยวข้องในการตัดสินใจของนักลงทุน

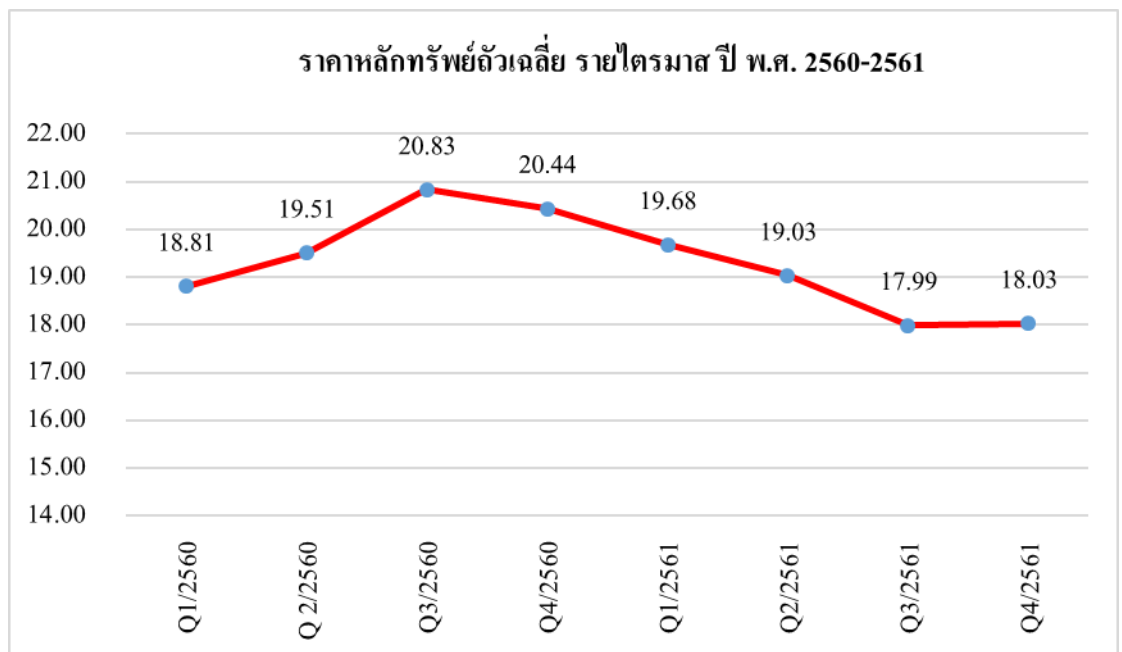
จากการศึกษาข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างตามแบบจำลองในการวัดมูลค่า (Valuation Model) ของ Ohlson (1995) เพื่อพิจารณาความสามารถของข้อมูลทางบัญชีในการใช้อธิบายราคาหลักทรัพย์พบว่าตัวแปรหลักในการใช้ข้อมูลเพื่อพิจารณาตามแบบจำลอง ประกอบด้วย ราคาหลักทรัพย์ มูลค่าตามบัญชีต่อหุ้น และกำไรสุทธิต่อหุ้น ซึ่งรายการดังกล่าวมีค่าเฉลี่ยแต่ละไตรมาสระหว่างปีพ.ศ. 2560 -2563 แสดงได้ตามภาพที่ 4.4 -4.12 ตามลำดับ

ภาพที่ 4.4 แสดงราคาหลักทรัพย์เฉลี่ยของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รายไตรมาสปี พ.ศ. 2560-2563

จากภาพที่ 4.4 แสดงราคาหลักทรัพย์บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2560-2563 ราคาหลักทรัพย์เฉลี่ยอยู่ระหว่างช่วงราคา 15 – 21 บาท โดยราคาหลักทรัพย์เฉลี่ยสูงสุด 20.83 บาท ในไตรมาส 3 ปี พ.ศ. 2560 โดยหลังจากนั้นในข้อมูลไตรมาสที่ 4 ของปี พ.ศ. 2560 แสดงให้เห็นว่าราคาหลักทรัพย์เฉลี่ยได้มีการปรับตัวลดลง

อย่างต่อเนื่อง และในไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ. 2561 ราคาหลักทรัพย์ถัวเฉลี่ยเท่ากับ 18.03 บาท ต่อมาในปี พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นปีที่สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์กำหนดให้ทุกกิจการต้องนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติ ไตรมาสที่ 1 -3 ราคาหลักทรัพย์ถัวเฉลี่ยปรับตัวเพิ่มขึ้น 18.01 บาท 18.51 บาท และ 18.75 บาท ตามลำดับ หลังจากนั้นราคาหลักทรัพย์ถัวเฉลี่ยได้มีความผันผวนและลดต่ำลงในไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2563 เท่ากับ 15.47 บาท เพิ่มขึ้นเล็กน้อยในไตรมาสที่ 2 และลดลงในไตรมาสที่ 3 ปี 2563 เท่ากับ 15.33 บาท ถือเป็นราคาหลักทรัพย์ถัวเฉลี่ยต่ำที่สุดในช่วง ปี พ.ศ. 2560 – 2563 ซึ่งเป็นระยะเวลาของการศึกษาในครั้งนี้

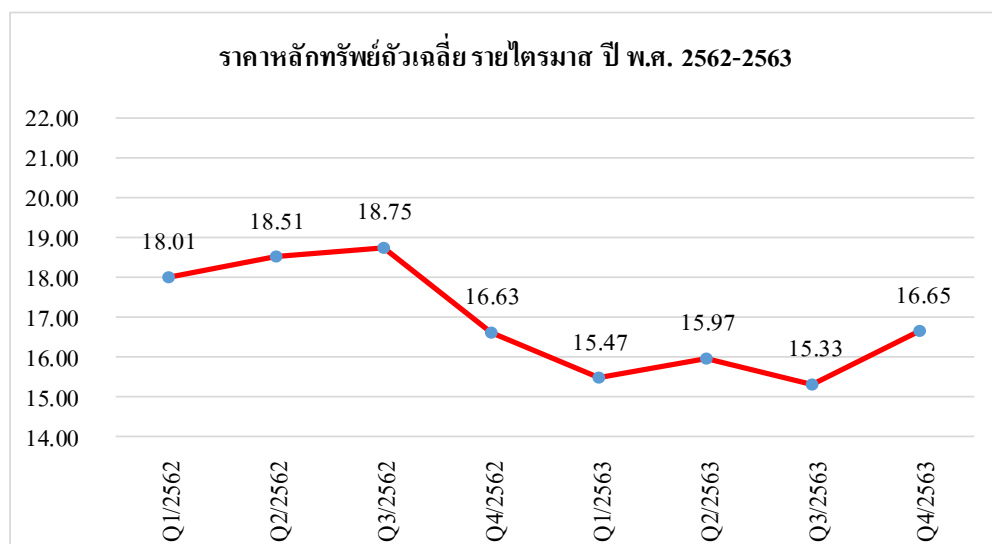

ภาพที่ 4.5 แสดงราคาหลักทรัพย์ถัวเฉลี่ยของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รายไตรมาส ปี 2560-2561 ก่อนมีการใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15

จากภาพที่ 4.5 แสดงถึงความเคลื่อนไหวของราคาหลักทรัพย์ถัวเฉลี่ยของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยรายไตรมาสปี พ.ศ. 2560-2561 ซึ่งเป็นช่วงก่อนการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาใช้ พบว่าในช่วงดังกล่าวราคาหลักทรัพย์ถัวเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 17 – 21 บาท โดยราคาหลักทรัพย์ถัวเฉลี่ยสูงสุด 20.83 บาท ในไตรมาสที่ 3 ปี พ.ศ. 2560 ซึ่งจากรายงานภาวะเศรษฐกิจไทยไตรมาสที่ 3/2560 ของสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระบุว่าในช่วงไตรมาสที่ 3 ของปี พ.ศ. 2560 ดัชนีราคาตลาดหลักทรัพย์ (SET Index) ปรับตัวเพิ่มขึ้นและเร่งตัวมากขึ้นในช่วงปลายไตรมาส (เดือนสิงหาคม) โดยมีปัจจัยสนับสนุนมา

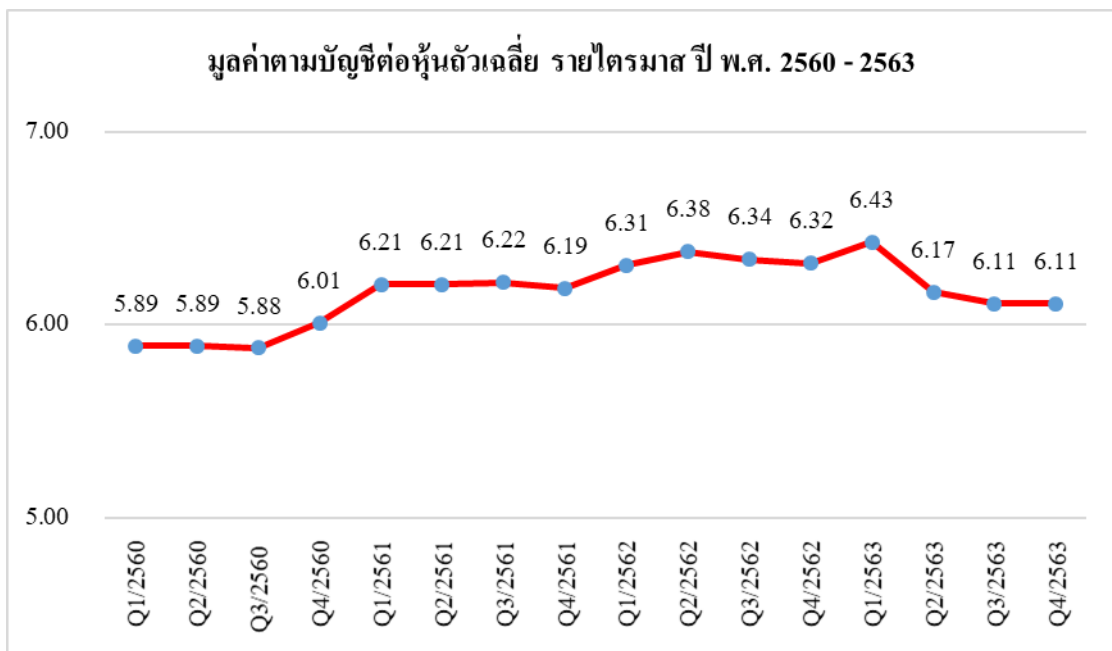
จากการปรับตัวดีขึ้นของเงินบาทและการเมืองภายในประเทศ การคาดการณ์ของนักลงทุนเกี่ยวกับทิศทางของค่าเงินบาท ซึ่งค่าเงินบาทเฉลี่ยอยู่ที่ 33.37 บาท แข็งค่าขึ้นจากไตรมาสก่อนร้อยละ 2.7 มีปัจจัยสนับสนุนเงินทุนไหลเข้าจากการเกินดุลบัญชีเดินสะพัดและเงินลงทุนในตราสารหนี้ของนักลงทุนต่างชาติ อย่างไรก็ตามในช่วงสัปดาห์สุดท้ายของเดือนกันยายน 2560 เงินบาทเริ่มชะลอการแข็งค่าลงตามทิศทางของเงินดอลลาร์สหรัฐส่งผลให้นักลงทุนต่างชาติเคลื่อนย้ายเงินทุนกลับสู่ประเทศเศรษฐกิจหลัก เช่น สหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เป็นต้น ในไตรมาสที่ 4 ปี 2560 ราคาหลักทรัพย์เฉลี่ยปรับตัวลงเล็กน้อย เนื่องมาจากการลดลงของการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายลงทุนของภาครัฐบาล ทำให้กลุ่มอุตสาหกรรมก่อสร้างปรับตัวลดลงรวมถึงการลดลงของภาคอุตสาหกรรมเกษตร ที่มีสาเหตุจากผลกระทบจากปัญหาอุทกภัยและสภาพอากาศที่ไม่เอื้ออำนวยในหลายพื้นที่ โดยต่อมาในปี 2561 ราคาหลักทรัพย์เฉลี่ยยังคงมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง และราคาหลักทรัพย์เฉลี่ยต่ำสุด 17.99 บาท ในไตรมาสที่ 3 ปี พ.ศ. 2561 สืบเนื่องมาจากนักลงทุนมีความกังวลการปรับตัวเพิ่มขึ้นของอัตราเงินเฟ้อ นอกเหนือจากนั้นยังมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินมาตรการกีดกันทางการค้าและมาตรการตอบโต้ระหว่างประเทศ สหรัฐอเมริกาและประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนที่ส่งผลให้นักลงทุนชะลอการลงทุนในช่วงเวลาดังกล่าว ในไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ. 2561 ราคาหลักทรัพย์เฉลี่ยเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเนื่องมาจากความชัดเจนทางการเมืองภายในประเทศที่สร้างความมั่นใจให้นักลงทุนเพิ่มขึ้น ทำให้ราคาหลักทรัพย์เฉลี่ยเท่ากับ 18.03 บาท

ภาพที่ 4.6 แสดงราคาหลักทรัพย์เฉลี่ยของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รายไตรมาส ปี 2562-2563 หลังนำมีการใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15

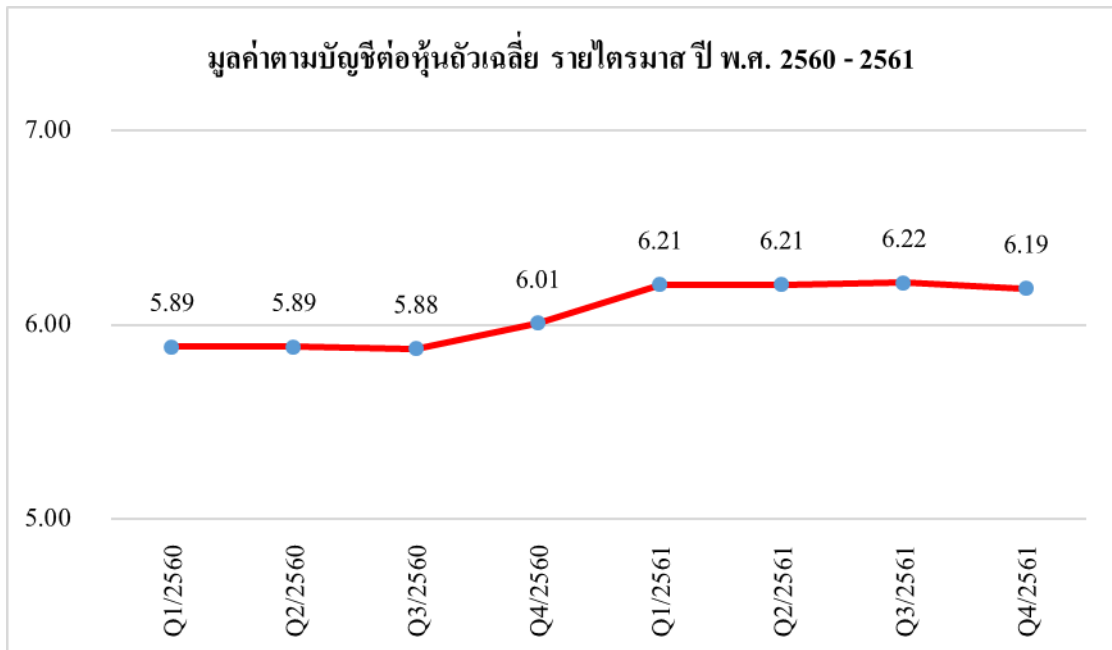
จากภาพที่ 4.6 แสดงถึงความเคลื่อนไหวของราคาหลักทรัพย์ถั่วเหลืองของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยรายไตรมาสปี พ.ศ. 2562 – 2563 ซึ่งเป็นปีที่ได้นำมามาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติแล้ว ราคาหลักทรัพย์ถั่วเหลืองในช่วงเวลาดังกล่าวอยู่ระหว่าง 15 – 19 บาท โดยราคาหลักทรัพย์ถั่วเหลืองสูงสุดในไตรมาสที่ 3 ปี พ.ศ. 2562 เท่ากับ 18.75 บาท จากรายงานของสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่าปัจจัยเกื้อหนุนได้แก่ การปรับเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมัน การลงทุนของนักลงทุนสถาบัน และทิศทางการบริโภคของประชาชนหลังการจัดตั้งรัฐบาล ซึ่งข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับเพิ่มขึ้นของราคาหลักทรัพย์ในกลุ่มพลังงานและสาธารณูปโภค กลุ่มพาณิชย์ และกลุ่มอาหารและเครื่องดื่ม สอดคล้องกับประเทศในภูมิภาค ซึ่งได้รับแรงสนับสนุนจากสถานการณ์ในการเจรจาการค้าระหว่างสหรัฐฯ และจีนที่ปรับตัวดีขึ้น การส่งสัญญาณชะลอการขึ้นอัตราดอกเบี้ยของธนาคารกลางสหรัฐฯ และสถานการณ์ความไม่แน่นอนทั้งด้านเศรษฐกิจและการเมืองในยุโรป อย่างไรก็ตาม ในไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ. 2562 ราคาถั่วเหลืองของหลักทรัพย์กลับลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยราคาหลักทรัพย์ถั่วเหลือง เท่ากับ 16.63 บาท ซึ่งมาจากหลายปัจจัย อาทิ ผลการเจรจาการค้าระหว่างสหรัฐฯและจีน ที่ยังไม่สามารถลงนามในสัญญาร่วมกันได้ การถอนตัวออกจากสหภาพยุโรปของสหราชอาณาจักร ทั้งนี้ ปัจจัยข้างต้นยังส่งผลกระทบต่อปี พ.ศ. 2563 ที่ราคาหลักทรัพย์ถั่วเหลืองลดลงเหลือเพียง 15.47 บาท ทั้งนี้ราคาหลักทรัพย์ถั่วเหลืองในไตรมาสนี้เคลื่อนไหวในทิศทางเดียวกับประเทศในภูมิภาค โดยมีปัจจัยหลักที่สำคัญ ได้แก่ (1) การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ที่แพร่ระบาดรุนแรงมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อผลประกอบการของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับภาคการท่องเที่ยว การส่งออก และธุรกิจที่ต้องหยุดให้บริการเนื่องจาก มาตรการเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 และ (2) การลดลงของราคาน้ำมันอันเนื่องมาจากความต้องการใช้น้ำมันดิบ รวมทั้งความขัดแย้งระหว่างผู้ผลิตน้ำมันในการลดอัตรากำลังการผลิตน้ำมัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อราคาหุ้นกลุ่มพลังงาน ทำให้ในช่วงเดือนมีนาคม 2563 ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยใช้มาตรการหยุดการซื้อขายหลักทรัพย์ชั่วคราว (Circuit Breaker) เนื่องจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ปรับปรุงเกณฑ์การกำหนดราคาเสนอซื้อขายสูงสุดและต่ำสุด (Ceiling & Floor) และเกณฑ์การหยุดการซื้อขายหลักทรัพย์ (Circuit Breaker) รวมทั้งได้มีการกำหนด หลักเกณฑ์เกี่ยวกับมาตรการดำเนินการเมื่อมีเหตุการณ์ที่อาจมีผลกระทบต่อตลาดหลักทรัพย์ (Market Disruption) เพื่อรักษาเสถียรภาพของดัชนีตลาดหลักทรัพย์ ในไตรมาสที่ 2 ปี พ.ศ. 2563 ราคาถั่วเหลืองของหลักทรัพย์ปรับตัวขึ้นเล็กน้อยเนื่องจากมีสัญญาณการผ่อนคลายมาตรการป้องกันการระบาดของโรค COVID-19 ส่งผลให้มีการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น แต่ยังคงมีความผันผวน โดยในไตรมาสที่ 3 ราคาหลักทรัพย์ถั่วเหลืองลดลงต่ำสุดในรอบปีเท่ากับ 15.33 บาท เนื่องจากความไม่แน่นอนของสถานการณ์การแพร่

ระบาดของโรค COVID-19 ซึ่งอาจมีความยืดหยุ่นและรุนแรงมากกว่าที่คาด รวมถึงความเสี่ยงของการกลับมาระบาดของระลอกที่สองและระลอกที่สาม ซึ่งอาจจะครอบคลุมหลายประเทศมากขึ้น จนทำให้ประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยต้องดำเนินมาตรการควบคุมการระบาดอย่างเข้มงวดอีกครั้ง และยังคงจำกัดการเดินทางระหว่างประเทศซึ่งจะส่งผลกระทบต่อแนวโน้มการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลก รวมถึงสถานการณ์การชุมนุมทางการเมืองภายในประเทศ ในไตรมาสที่ 4 ราคาหลักทรัพย์ถัวเฉลี่ยปรับตัวเพิ่มขึ้นเป็น 16.65 บาท เนื่องจากข่าวการพัฒนาวัคซีนรักษาโรค COVID-19 และการที่รัฐบาลประกาศไม่สั่งปิดสถานที่ทุกพื้นที่ และได้เปิดให้มีการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้มากขึ้น

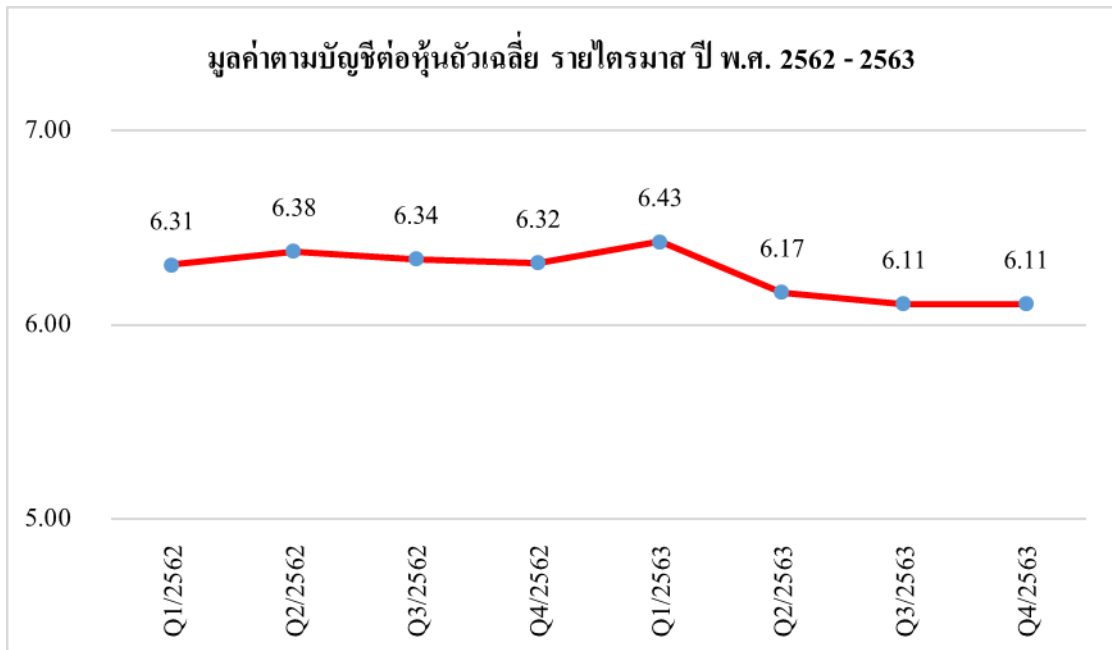
ภาพที่ 4.7 แสดงมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้นถัวเฉลี่ยของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รายไตรมาส ปี พ.ศ. 2560-2563

จากภาพที่ 4.7 แสดงการเคลื่อนไหวของมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้นถัวเฉลี่ยของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2560-2563 มูลค่าตามบัญชีต่อหุ้นถัวเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 5.50 – 6.50 บาท โดยมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้นถัวเฉลี่ยสูงสุดคือไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2563 เท่ากับ 6.43 บาท และมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง จนในไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ. 2563 มูลค่าตามบัญชีต่อหุ้นถัวเฉลี่ยมีค่าต่ำที่สุดอยู่ที่ 6.11 บาท

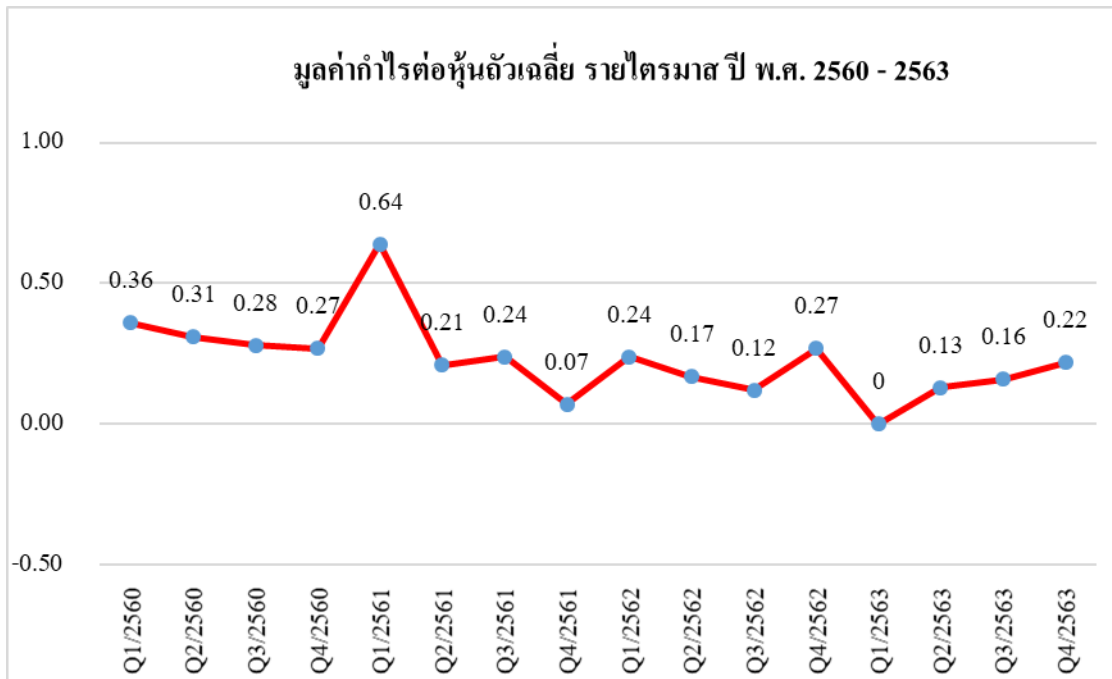
ภาพที่ 4.8 แสดงมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้นถั่วเฉลี่ยของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รายไตรมาส ปี 2560-2561 ก่อนมีการใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15

จากภาพที่ 4.8 แสดงความเคลื่อนไหวของมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้นถั่วเฉลี่ยของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2560 - 2561 มูลค่าตามบัญชีต่อหุ้นถั่วเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 5.50 – 6.50 บาท โดยมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้นถั่วเฉลี่ยต่ำสุดในไตรมาสที่ 3 ปี พ.ศ. 2560 อยู่ที่ 5.88 บาท และในไตรมาสที่ 3 ปี พ.ศ. 2561 มูลค่าตามบัญชีต่อหุ้นถั่วเฉลี่ยเพิ่มขึ้นสูงที่สุดที่ 6.22 บาท เนื่องจากได้รับปัจจัยบวกจากการย้ายฐานการผลิตในบางอุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อการส่งออกไปยังไทยในช่วงปลายปี พ.ศ. 2561 โดยผลสำรวจของ Business World พบว่ากลุ่มอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ย้ายฐานการผลิตเข้ามาในประเทศไทยเป็นอันดับ 4 รองจากเวียดนาม ได้หวัน เม็กซิโก กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค เข้ามาลงทุนในไทยเป็นอันดับ 3 รองจากเวียดนาม ได้หวัน ส่วนอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนฐานการผลิตมาในประเทศไทยเป็นอันดับ 2 รองจากประเทศเวียดนาม และยังได้รับการสนับสนุนด้านการลงทุนจากภาครัฐ โดยเฉพาะโครงการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบขนส่งทางราง

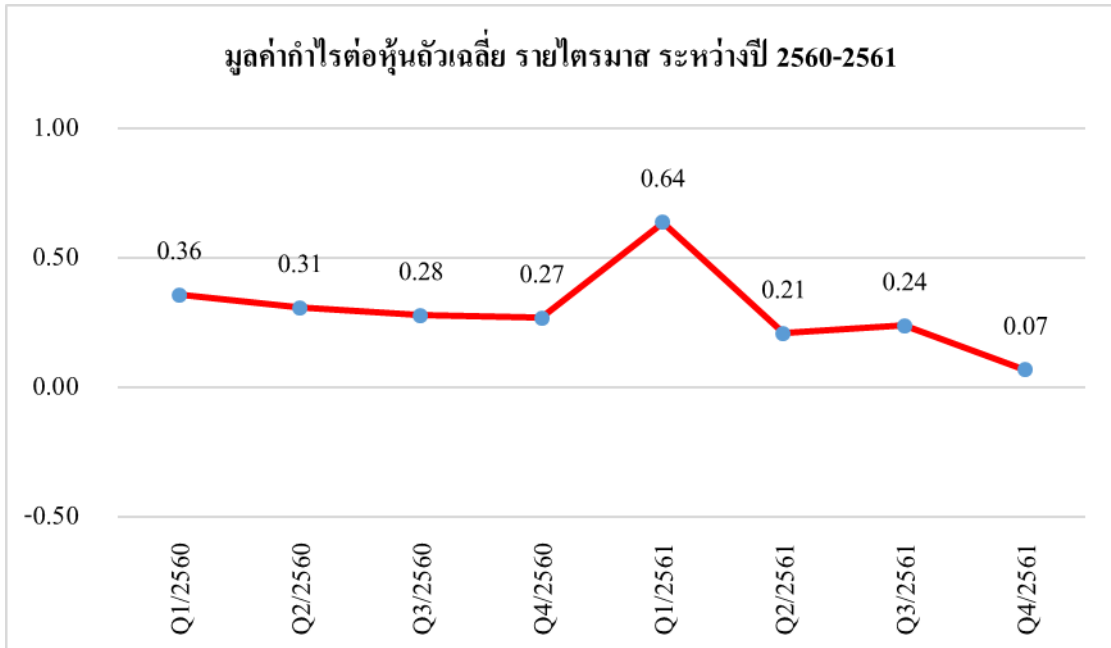
ภาพที่ 4.9 แสดงมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้นถั่วเฉลี่ยของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รายไตรมาส ปี 2562-2563 หลังมีการใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15

จากภาพที่ 4.9 แสดงความเคลื่อนไหวของมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้นถั่วเฉลี่ยของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2562 - 2563 หลังนำมาตราฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาใช้ มูลค่าตามบัญชีต่อหุ้นถั่วเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 6 – 6.50 บาท โดยมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้นถั่วเฉลี่ยสูงสุดในไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2563 เท่ากับ 6.43 บาท และมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องซึ่งมูลค่าทางบัญชีต่อหุ้นถั่วเฉลี่ยต่ำสุดในไตรมาสที่ 3 และ 4 ปี พ.ศ. 2563 มีมูลค่าเท่ากับ 6.11 บาท ทั้งนี้จากสถานการณ์ข้อพิพาทระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกา และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีนที่ยืดเยื้อและส่งผลกระทบต่อการขายตัวของเศรษฐกิจและปริมาณการค้าโลกชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งปัจจัยดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของทั้งภาคธุรกิจและภาคเอกชน รวมถึงผลกระทบจากการระบาดของโรค COVID-19 ทำให้การลงทุนต่างๆ ชะลอตัว ด้วยโครงสร้างเศรษฐกิจไทยที่ยังคงพึ่งพาภาคต่างประเทศสูง จึงส่งผลให้การขยายตัวของกิจการในประเทศไทยมีแนวโน้มชะลอตัวลงตามไปด้วย

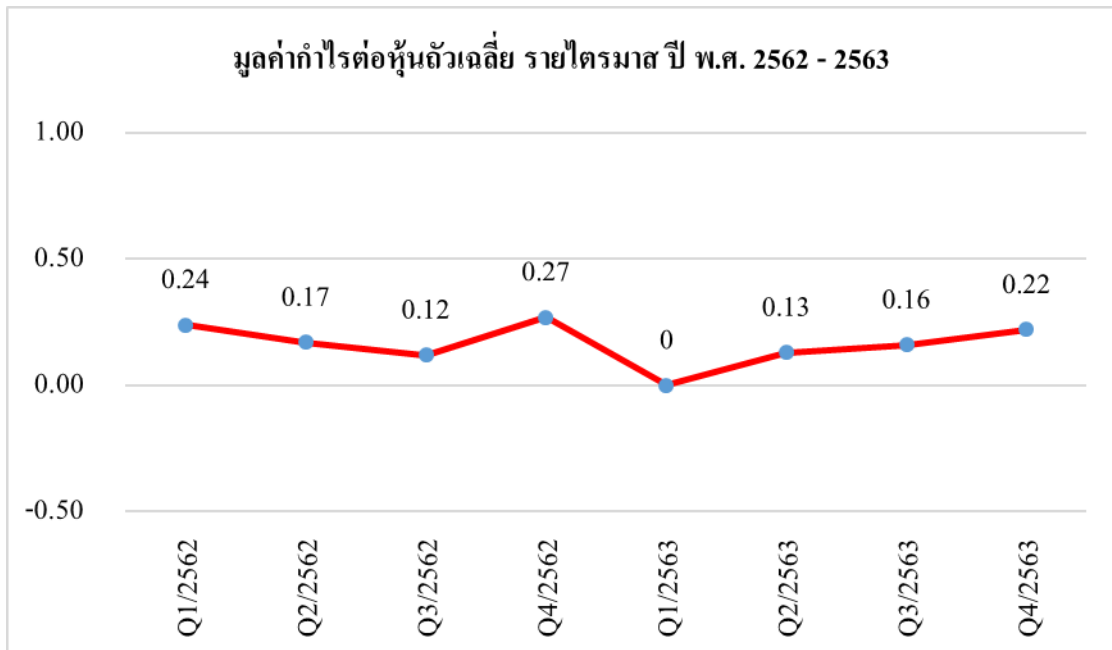
ภาพที่ 4.10 แสดงกำไรต่อหุ้นถัวเฉลี่ยของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รายไตรมาส ปี พ.ศ. 2560-2563

จากภาพที่ 4.10 แสดงความเคลื่อนไหวของกำไรต่อหุ้นถัวเฉลี่ยของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2560 – 2563 โดยกำไรต่อหุ้นถัวเฉลี่ย รายไตรมาส ระหว่าง ปี พ.ศ. 2560 – 2563 อยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 บาท โดยในช่วงปี พ.ศ. 2560 – 2562 กำไรต่อหุ้นถัวเฉลี่ยยังมีค่าเป็นบวก และกำไรต่อหุ้นถัวเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2561 จากนั้นผันผวนแต่ยังอยู่ในมูลค่าที่ไม่ติดลบ จนถึงไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2563 ที่กำไรต่อหุ้นถัวเฉลี่ยลดลงต่ำสุดเท่ากับ 0 บาท ซึ่งในช่วงปี พ.ศ. 2563 ได้เกิดการระบาดของโรค COVID-19 ที่มีผลกระทบกับเศรษฐกิจทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย ทำให้ประกอบการของธุรกิจส่วนใหญ่ในช่วงเวลาดังกล่าวลดลง ส่งผลต่อรายการกำไรต่อหุ้นถัวเฉลี่ยด้วยเช่นกัน

ภาพที่ 4.11 แสดงมูลค่ากำไรต่อหุ้นเฉลี่ยของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รายไตรมาส ปี 2560-2561 ก่อนมีการใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15

จากภาพที่ 4.11 แสดงความเคลื่อนไหวของกำไรต่อหุ้นเฉลี่ยของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2560 – 2561 ซึ่งเป็นช่วงก่อนนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติ พบว่ากำไรต่อหุ้นเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2561 เท่ากับ 0.64 บาท จากนั้นลดลงในไตรมาสที่ 2 และลดลงต่ำที่สุดในไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ. 2561 เท่ากับ 0.08 บาท

ภาพที่ 4.12 แสดงมูลค่ากำไรต่อหุ้นเฉลี่ยของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รายไตรมาส ปี 2562-2563 หลังมีการใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15

จากภาพที่ 4.12 แสดงความเคลื่อนไหวของกำไรต่อหุ้นเฉลี่ยของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2562 – 2563 หลังนำมาตราฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาใช้ พบว่ากำไรต่อหุ้นเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ. 2562 เท่ากับ 0.27 บาท จากนั้นลดลงในไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2563 ที่ 0 บาท แต่ยังไม่ติดลบเนื่องจากผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 โดยกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีรายได้ลดลงคือ กลุ่มทรัพยากร หมวดธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภค และกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ หมวดธุรกิจขนส่งและโลจิสติกส์กำไรสุทธิลดลงสูงสุดเมื่อเทียบกับกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น จากนั้นปรับตัวเพิ่มขึ้นในช่วงไตรมาสที่ 2 และ 3 ของปี พ.ศ. 2563 และกำไรต่อหุ้นเฉลี่ยต่ำที่สุดในไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ. 2563 คือ 0.22 บาท

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

การอธิบายข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยใช้สถิติดังต่อไปนี้ คือ ค่าต่ำสุด (Minimum), ค่าสูงสุด (Maximum), ค่าเฉลี่ย (Mean), ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.3.1 การอธิบายข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาสำหรับตัวแบบก่อนใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15

โดยชุดข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ในตัวแบบที่ 1 ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 856 ข้อมูลที่ใช้สำหรับการทดสอบสมมติฐานการศึกษา โดยเป็นข้อมูลไตรมาสที่ 1-4 ปี 2560-2561 ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาแสดงในตารางที่ 4.3.1 ดังนี้

ตัวแปร	ค่าต่ำสุด (Minimum)	ค่าสูงสุด (Maximum)	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation)
MVPS_Before	0.20	264.00	19.55	40.80
BVPS_Before	0.03	33.22	6.13	6.28
EPS_Before	-4.49	38.31	0.30	1.57

ตัวแปรที่ใช้คำนวณค่าสถิติ

สัญลักษณ์	ความหมาย
MVPS_Before	ราคาหลักทรัพย์ต่อหุ้น ณ วันประกาศงบการเงิน+1 ก่อนนำมามาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาใช้
BVPS_Before	มูลค่าตามบัญชีของผู้ถือหุ้นต่อหุ้นก่อนนำมามาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาใช้
EPS_Before	กำไรสุทธิต่อหุ้นก่อนนำมามาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาใช้

จากตารางที่ 4.3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนาของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดระหว่างปี พ.ศ. 2560– 2561 ก่อนนำมามาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติ เป็นดังนี้

ราคาหลักทรัพย์ต่อหุ้น(MVPS) ณ วันประกาศงบการเงิน มีราคาหลักทรัพย์เฉลี่ย 19.55 บาทต่อหุ้น โดยมีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.20 บาทต่อหุ้น ค่าสูงสุดเท่ากับ 264 บาทต่อหุ้น และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 40.80 บาทต่อหุ้น

มูลค่าตามบัญชีของผู้ถือหุ้นต่อหุ้น (BVPS) พบว่ามูลค่าตามบัญชีของผู้ถือหุ้นต่อหุ้นโดยเฉลี่ยเท่ากับ 6.13 บาทต่อหุ้น มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.03 บาทต่อหุ้น ค่าสูงสุดเท่ากับ 33.22 บาทต่อหุ้น และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.28 บาทต่อหุ้น

กำไรสุทธิต่อหุ้น (EPS) พบว่ากำไรสุทธิต่อหุ้น โดยเฉลี่ยเท่ากับ 0.30 บาทต่อหุ้น มีค่าต่ำสุดเท่ากับ -4.49 บาทต่อหุ้น ค่าสูงสุดเท่ากับ 38.31 บาทต่อหุ้น และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.57 บาทต่อหุ้น

4.3.2 การอธิบายข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาตัวแบบหลังใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15

โดยชุดข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ในตัวแบบที่ 2 ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 856 ข้อมูลที่ใช้สำหรับการทดสอบสมมติฐานการศึกษา โดยเป็นข้อมูลไตรมาสที่ 1-4 ปี 2562-2563 ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาแสดงในตารางที่ 4.3.2 ดังนี้

ตัวแปร	ค่าต่ำสุด (Minimum)	ค่าสูงสุด (Maximum)	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation)
MVPS_After	0.05	353.00	17.11	40.18
BVPS_After	-5.89	37.92	6.34	6.77
EPS_After	11.13	12.00	0.17	1.20

ตัวแปรที่ใช้คำนวณค่าสถิติ

สัญลักษณ์	ความหมาย
MVPS_After	ราคาหลักทรัพย์ต่อหุ้น ณ วันประกาศงบการเงิน+1 หลังนำมามาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาใช้
BVPS_After	มูลค่าตามบัญชีของผู้ถือหุ้นต่อหุ้นหลังนำมามาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาใช้
EPS_After	กำไรสุทธิต่อหุ้นหลังนำมามาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาใช้

จากตารางที่ 4.3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนาของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดหลังจากนำมามาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติ เป็นดังนี้

ราคาหลักทรัพย์ต่อหุ้น(MVPS) ณ วันประกาศงบการเงิน มีราคาหลักทรัพย์เฉลี่ย 17.11 บาทต่อหุ้น โดยมีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.05 บาทต่อหุ้น ค่าสูงสุดเท่ากับ 353 บาทต่อหุ้น และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 40.18 บาทต่อหุ้น

มูลค่าตามบัญชีของผู้ถือหุ้นต่อหุ้น (BVPS) พบว่ามูลค่าตามบัญชีของผู้ถือหุ้นต่อหุ้น โดยเฉลี่ยเท่ากับ 6.34 บาทต่อหุ้น มีค่าต่ำสุดเท่ากับ -5.89 บาทต่อหุ้น ค่าสูงสุดเท่ากับ 37.92 บาทต่อหุ้น และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.77 บาทต่อหุ้น

กำไรสุทธิต่อหุ้น (EPS) พบว่ากำไรสุทธิต่อหุ้น โดยเฉลี่ยเท่ากับ 0.17 บาทต่อหุ้น มีค่าต่ำสุดเท่ากับ -11.13 บาทต่อหุ้น ค่าสูงสุดเท่ากับ 12.00 บาทต่อหุ้น และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.20 บาทต่อหุ้น

4.4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวอย่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้จะแบ่งเป็น 4 ส่วนย่อยคือ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายการมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้น กำไรต่อหุ้น กับมูลค่าของกิจการตามราคาตลาด ก่อน และหลังปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15

การทดสอบความสัมพันธ์ของมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้น กำไรต่อหุ้น กับมูลค่ากิจการตามราคาตลาด ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficients) โดยเกณฑ์การแปลผลความหมายค่าสัมประสิทธิ์ 5 ระดับ ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540, น. 144)

ค่าระดับความสัมพันธ์	ระดับความสัมพันธ์
0.81 – 1.00	สูง
0.61 – 0.80	ค่อนข้างสูง
0.41 – 0.60	ปานกลาง
0.21 – 0.40	ค่อนข้างต่ำ
0.01 – 0.20	ต่ำ

4.4.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายการมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้น กำไรต่อหุ้น กับมูลค่าของกิจการตามราคาตลาด ก่อนใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 โดยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสหสัมพันธ์ (Correlation Analysis)

ตัวแปร		MVPS_Before	BVPS_Before	EPS_Before
MVPS_Before	Pearson	1	0.489**	0.513**
	Correlation		.000	.000
	Sig. (2-tailed)			
BVPS_Before	Pearson		1	0.232**
	Correlation			.000
	Sig. (2-tailed)			
EPS_Before	Pearson			1
	Correlation			
	Sig. (2-tailed)			

หมายเหตุ.* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ *0.05 และ **0.01 ตามลำดับ

จากตารางที่ 4.4.1 เป็นการวิเคราะห์ทิศทางความสัมพันธ์ของราคาหลักทรัพย์ กับตัวแปรอิสระ ซึ่งได้แก่ มูลค่าตามบัญชีของผู้ถือหุ้นต่อหุ้น กำไรสุทธิต่อหุ้น ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ก่อนนำมาตราฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาใช้ในกิจการ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละคู่พบว่า

ราคาหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์กับมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 โดยเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.489 แสดงว่าราคาหลักทรัพย์และมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้นมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ซึ่งกล่าวได้ว่าเมื่อมูลค่าตามบัญชีของผู้ถือหุ้นต่อหุ้นเพิ่มขึ้นจะส่งผลต่อให้ราคาของหลักทรัพย์เพิ่มขึ้น

ความสัมพันธ์ระหว่างราคาหลักทรัพย์และกำไรสุทธิต่อหุ้น (EPS) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 โดยเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.513 ซึ่งกล่าวได้ว่าราคาหลักทรัพย์และกำไรสุทธิต่อหุ้นมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง เมื่อกำไรสุทธิต่อหุ้นเพิ่มขึ้นจะส่งผลต่อให้ราคาของหลักทรัพย์เพิ่มขึ้น

สรุปทิศทางความสัมพันธ์จากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) ระหว่างตัวแปรอิสระ และ ราคาตลาดของหลักทรัพย์ก่อนนำมาตราฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาใช้

ลำดับที่	ตัวแปร	ทิศทางความสัมพันธ์
1.	มูลค่าตามบัญชีของผู้ถือหุ้นต่อหุ้น MVPS	ทิศทางเดียวกัน (+)
2.	กำไรสุทธิต่อหุ้น EPS	ทิศทางเดียวกัน (+)

4.4.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายการมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้น กำไรต่อหุ้น กับมูลค่าของกิจการตามราคาตลาด หลังนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาปรับใช้

ตัวแปร		After_MVPS	After_BVPS	After_EPS
After_MVPS	PearsonCorrelation	1	0.477**	0.463**
	Sig. (2-tailed)		.000	.000
After_BVPS	PearsonCorrelation		1	0.229**
	Sig. (2-tailed)			.000
After_EPS	PearsonCorrelation			1
	Sig. (2-tailed)			

หมายเหตุ.* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ *0.05 และ **0.01 ตามลำดับ

จากตารางที่ 4.4.2 เป็นการวิเคราะห์ทิศทางความสัมพันธ์ของราคาหลักทรัพย์ กับตัวแปรอิสระ ซึ่งได้แก่ มูลค่าตามบัญชีของผู้ถือหุ้นต่อหุ้น กำไรสุทธิต่อหุ้น ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หลังนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาใช้ในกิจการ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละคู่พบว่า

ความสัมพันธ์ระหว่างราคาหลักทรัพย์และมูลค่าตามบัญชีของผู้ถือหุ้นต่อหุ้น (BVPS) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.477 แสดงว่าราคาหลักทรัพย์และมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้นมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง กล่าวได้ว่าเมื่อมูลค่าตามบัญชีของผู้ถือหุ้นต่อหุ้นเพิ่มขึ้นจะส่งผลต่อให้ราคาของหลักทรัพย์เพิ่มขึ้น

ความสัมพันธ์ระหว่างราคาหลักทรัพย์และกำไรสุทธิต่อหุ้น (EPS) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.463 แสดงว่าราคาหลักทรัพย์และมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้นมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง

สรุปทิศทางความสัมพันธ์จากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) ระหว่างตัวแปรอิสระ และ ราคาตลาดของหลักทรัพย์หลังนำมาตราฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาปรับใช้

ลำดับที่	ตัวแปร	ทิศทางความสัมพันธ์
1.	มูลค่าตามบัญชีของผู้ถือหุ้นต่อหุ้น MVPS	ทิศทางเดียวกัน (+)
2.	กำไรสุทธิต่อหุ้น EPS	ทิศทางเดียวกัน (+)

4.5 ผลการวิเคราะห์สมมติฐาน โดยวิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาคุณค่าของข้อมูลบัญชีที่มีต่อราคาหลักทรัพย์เพื่อพิจารณาว่าข้อมูลทางบัญชีมีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์หรือไม่ โดยเปรียบเทียบระหว่างช่วงปี พ.ศ. 2560 – 2561 ก่อนการนำมาตราฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า และช่วงปี พ.ศ. 2562 – 2563 หลังจากการนำมาตราฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติในการดำเนินงาน ว่าหลังนำมาตราฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาใช้ มูลค่ากิจการตามบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับมูลค่ากิจการตามราคาตลาดมากกว่าก่อนนำมาตราฐานมาใช้หรือไม่ซึ่ง ผลการวิเคราะห์ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

4.5.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้น และกำไรต่อหุ้นที่มีต่อราคาหลักทรัพย์ ก่อนปรับใช้มาตราฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 (ปี พ.ศ. 2560 - 2561)

ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ(Multiple Regression Analysis) ระหว่าง มูลค่าตามบัญชีของผู้ถือหุ้นต่อหุ้น และกำไรสุทธิต่อหุ้น กับราคาหลักทรัพย์ ก่อนใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 โดยประยุกต์ใช้ตัวแบบทางการเงินของ Feltham and Ohlson(1995)

$$(1) \text{ ก่อนใช้ TFRS15 } MVPS\_Before_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 BVPS\_Before_{i,t} + \beta_2 EPS\_Before_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		P-Value	Model Summary	
	B	Std. Error	β	t		Adjust R ²	Std. Error
1 (Constant)	.638	.502		.428	.671		
Before_BVPS	.537	.176	.391	4.419	.000**	.406	31.4423
Before_EPS	1.044	.708	.422	5.591	.000**		
Durbin-Watson	= 2.120						
F	293.476						
Sig. F	.000**						

หมายเหตุ.* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ *0.05 และ **0.01 ตามลำดับ

จากตารางที่ 4.4 ได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ตามตัวแบบที่ 1 โดยมีกลุ่มตัวอย่าง 856 ตัวอย่าง พบว่าก่อนนำมาตราฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาใช้ มูลค่าทางบัญชีต่อหุ้น (BVPS) และกำไรต่อหุ้น (EPS) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับราคาหลักทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ข้อมูลทางบัญชี (BVPS, EPS) สามารถอธิบายหรือพยากรณ์ถึงการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ร่วมกันได้ร้อยละ 40.6 กล่าวได้ว่า เมื่อมูลค่าทางบัญชีต่อหุ้น (BVPS) และกำไรต่อหุ้น (EPS) เพิ่มขึ้น จะส่งผลให้ราคาหลักทรัพย์เพิ่มขึ้นในทิศทางเดียวกัน หากมูลค่าทางบัญชีต่อหุ้น (BVPS) และกำไรต่อหุ้น (EPS) ลดลง จะส่งผลให้ราคาหลักทรัพย์ลดลงเช่นกัน เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลทางบัญชีว่าอะไรมี

ความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์มากกว่ากัน พบว่ากำไรต่อหุ้น (EPS) ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ ร้อยละ 42.2 ในขณะที่มูลค่าทางบัญชีต่อหุ้น (BVPS) ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ ร้อยละ 39.1 ตามลำดับ

4.5.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้น และกำไรต่อหุ้นที่มีต่อราคาหลักทรัพย์ หลังปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 (ปี พ.ศ. 256 -2563)

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ระหว่าง มูลค่าตามบัญชีของผู้ถือหุ้นต่อหุ้น และกำไรสุทธิต่อหุ้น กับราคาหลักทรัพย์หลังการปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15

$$(2) \text{ หลังใช้ TFRS15 } MVPS\_After_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 BVPS\_After_{i,t} + \beta_2 EPS\_After_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		Model Summary		
	td.	Error	β		djust R ²	td.Error	S
2 (Constant)	.278	1.510	0.190		.849		
After_BVPS	2.326	.167	.392	13.926	.000**	.358	32.18831
After_EPS	12.456	.940	.373	13.258	.000**		
Durbin-Watson	= 1.967						
F	239.692						
Sig. F	.000**						

หมายเหตุ.* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ *0.05 และ **0.01 ตามลำดับ

จากตารางที่ 4.5 ได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ตามตัวแบบที่ 2 โดยมีกลุ่มตัวอย่าง 856 ตัวอย่าง เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูลบัญชีที่มีต่อ

ราคาหลักทรัพย์ หลังนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาใช้ ข้อมูลทางบัญชี ซึ่งประกอบด้วย มูลค่าตามบัญชีของผู้ถือหุ้นต่อหุ้น (BVPS) และกำไรต่อหุ้น (EPS) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อราคาหลักทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 มีความสามารถร่วมกันในการอธิบายราคาหลักทรัพย์ที่ร้อยละ 35.8 โดยเมื่อมีการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 พบว่ามูลค่าทางบัญชีต่อหุ้น (BVPS) ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ ร้อยละ 39.2 และ กำไรต่อหุ้น (EPS) ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ ร้อยละ 37.3 ตามลำดับ ทั้งนี้ในการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุเงื่อนไขข้อหนึ่งกำหนดว่าค่าความคลาดเคลื่อนของตัวแปรแต่ละค่าต้องเป็นอิสระกัน ซึ่งวิธีการตรวจสอบผู้วิจัยจะพิจารณาจากค่าสถิติ Durbin-Watson โดยถ้าค่า Durbin-Watson มีค่าเข้าใกล้ 2 กล่าวคือ มีค่าอยู่ในช่วง 1.5-2.5 จะสามารถสรุปได้ว่าค่าความคลาดเคลื่อนมีความเป็นอิสระกัน โดยจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าค่า Durbin-Watson ในตารางที่ 4.5 มีค่าเท่ากับ 2.120 และตารางที่ 4.2 มีค่าเท่ากับ 19.67 ซึ่งอยู่ระหว่าง 1.5 – 2.5 จึงสรุปได้ว่าตัวแปรอิสระที่นำมาใช้ในการทดสอบไม่มีความสัมพันธ์ภายในตัวเอง

4.5.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เปรียบเทียบรายไตรมาส ของมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้น และกำไรต่อหุ้นที่มีต่อราคาหลักทรัพย์ ระหว่างก่อนใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 (พ.ศ.2560-2561) และ หลังการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาปรับใช้ (พ.ศ. 2562-2563)

Quarter/ Variables	Standardized Coefficients (β)	t	P- Value	Adjust R ²	Sig. F	Durbin- Watson	Tolerance	VIF
ส่วนที่ 1 : ก่อนนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาใช้ (พ.ศ. 2560-2561)								
BVPS	0.488	0.718	.000**	.600	.000**	2.235	0.901	1.110
EPS	0.471	0.338	.000**					
BVPS	0.444	9.274	0.000**	0.569	0.000**	2.106	0.877	1.140
EPS	0.476	9.941	0.000**					
BVPS	0.375	7.954	0.000**	.621	0.000**	2.252	0.797	1.255
EPS	0.546	11.586	0.000**					
BVPS	0.448	8.799	0.000**	0.517	0.000**	2.002	0.871	1.148
EPS	0.428	8.402	0.000**					

ส่วนที่ 2 : หลังนำมามาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาใช้ (พ.ศ. 2562-2563)								
BVPS	0.533	9.806	0.000**					
EPS	0.250	4.612	0.000**	0.394	0.000**	1.921	0.960	1.042
BVPS	0.462	9.646	0.000**					
EPS	0.468	9.765	0.000**	0.542	0.000**	2.017	0.931	1.074
BVPS	0.511	9.216	0.000**					
EPS	0.257	4.638	0.000**	0.398	0.000**	2.005	0.916	1.092
BVPS	0.487	9.676	0.000**					
EPS	0.399	7.925	0.000**	0.503	0.000**	1.934	0.917	1.091

หมายเหตุ* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ *0.05 และ **0.01 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 เป็นการแสดงผลให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของข้อมูลบัญชีต่อราคาหลักทรัพย์ แสดงข้อมูลเปรียบเทียบรายไตรมาส เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลพิจารณาค่า Adjust R² พบว่า ข้อมูลทางบัญชีรายไตรมาสก่อนนำมามาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาใช้ (ปีพ.ศ. 2560-2561) สามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้ดีกว่าหลังนำมามาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาใช้ (ปีพ.ศ. 2562-2563) ในทุกรายไตรมาส รายละเอียด แสดงผลในตารางที่ 4.5.3 ส่วนที่ 1 ดังนี้ ก่อนนำมามาตรฐานการรายงานทางการเงินมาใช้ ข้อมูลบัญชีไตรมาสที่ 1 สามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้ร้อยละ 60 ไตรมาสที่ 2 ข้อมูลทางบัญชีสามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้ ร้อยละ 56.9 ไตรมาสที่ 3 ข้อมูลทางบัญชีสามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้ ร้อยละ 62.1 และ ในไตรมาสที่ 4 ก่อนใช้ TFRS 15 ข้อมูลทางบัญชีสามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้ร้อยละ 51.7 และเมื่อเปรียบเทียบว่าข้อมูลทางบัญชีรายการใดที่ส่งผลกับราคาหลักทรัพย์ในแต่ละรายไตรมาส โดยพิจารณาจากค่า Standardized Coefficients(β) พบว่าในช่วงที่ยังมิได้นำ TFRS 15 มาปฏิบัติ มูลค่าทางบัญชีต่อหุ้น (BVPS) และ กำไรต่อหุ้น (EPS) มีความสามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้ใกล้เคียงกัน

หลังจากที่นำมามาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาใช้ (ปีพ.ศ. 2562-2563) ข้อมูลทางบัญชีรายไตรมาสสามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้ลดลงทุกรายไตรมาส ซึ่งแสดงในตารางที่ 4.5.3 ส่วนที่ 2 คือ หลังจากนำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติทำให้ข้อมูลบัญชีไตรมาสที่ 1 สามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้ร้อยละ 39.4 ไตรมาสที่ 2 ข้อมูลทางบัญชีสามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้ ร้อยละ 54.2 ไตรมาสที่ 3 ข้อมูลทางบัญชีสามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้ ร้อยละ 39.8 และ ในไตรมาสที่ 4 หลังใช้ TFRS 15 ข้อมูลทางบัญชีสามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้ร้อยละ

ละ 50.3 เมื่อพิจารณาแยกองค์ประกอบของข้อมูลบัญชีหลังนำ TFRS 15 มาใช้ พบว่า มูลค่าทางบัญชีต่อหุ้น (BVPS) ในไตรมาสที่ 1 ไตรมาสที่ 3 และไตรมาสที่ 4 สามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้ดีกว่า กำไรต่อหุ้น (EPS) ส่วนในไตรมาสที่ 2 ข้อมูลบัญชีทั้งสองรายการสามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้ใกล้เคียงกัน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางที่ 4.5 ทั้งส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 สรุปได้ว่า ข้อมูลทางบัญชีซึ่งประกอบไปด้วย มูลค่าทางบัญชีต่อหุ้น (BVPS) และกำไรต่อหุ้น (EPS) มีความสัมพันธ์สามารถอธิบาย หรือพยากรณ์ราคาหลักทรัพย์ได้ แต่การรับรู้รายได้ตามมาตรฐานการบัญชีเดิม ข้อมูลทางบัญชีอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้ดีกว่าการรับรู้รายได้ตาม TFRS 15

4.5.5 สรุปผลการศึกษาตามสมมติฐานงานวิจัย

จากผลการศึกษาทั้งหมดข้างต้น ปฏิเสธสมมติฐานงานวิจัย เนื่องจากหลังนำมามาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาใช้ มูลค่ากิจการในราคาตามบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับมูลค่ากิจการตามราคาตลาดน้อยกว่าก่อนนำมามาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาใช้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.6 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน ของความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่ากิจการตามราคาตลาดกับมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้นและกำไรสุทธิต่อหุ้น เปรียบเทียบก่อนและหลังการนำมามาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15

- (1) ก่อนใช้ TFRS15 $MVPS\_Before_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 BVPS\_Before_{i,t} + \beta_2 EPS\_Before_{i,t} + \epsilon_{i,t}$
- (2) หลังใช้ TFRS15 $MVPS\_After_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 BVPS\_After_{i,t} + \beta_2 EPS\_After_{i,t} + \epsilon_{i,t}$

ความสามารถในการอธิบายราคาหลักทรัพย์		
Adjust R ² ก่อนใช้ TFRS15		Adjust R ² หลังใช้ TFRS15
0.406	>	0.358

จากตารางที่ 4.6 แสดงให้เห็นถึงความสามารถของข้อมูลบัญชี ซึ่งได้แก่ มูลค่าตามบัญชีต่อหุ้น (BVPS) และกำไรสุทธิต่อหุ้น (EPS) ทั้งก่อนและหลังนำมามาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาใช้ มีความสามารถใช้อธิบายถึงราคาหลักทรัพย์ได้ เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลโดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ตัวกำหนด (Coefficient of determinant) หรือค่า Adjust R² ระหว่างก่อนนำ

มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาใช้ (ปีพ.ศ. 2560-2561) กับหลังนำมาตราฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาใช้ (ปีพ.ศ. 2562-2563) พบว่า หลังจากที้นำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาใช้ข้อมูลทางบัญชีสามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้ลดลงจาก 40.60% เป็น 35.80% ลดลง 4.80%

4.6 ผลกระทบของมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 ที่มีต่อรายได้

มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 เรื่อง รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า ได้ถูกนำมาใช้แทนมาตรฐานการบัญชี 2 ฉบับคือ มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 11 (ปรับปรุง 2560) เรื่อง สัญญาก่อสร้าง มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 18 (ปรับปรุง 2560) เรื่องรายได้ และการตีความมาตรฐานการบัญชี 4 ฉบับ คือ การตีความมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 31 (ปรับปรุง 560) เรื่อง รายได้รายการแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับบริการโฆษณา การตีความมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 31 (ปรับปรุง 2560) เรื่อง รายได้ รายการแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับบริการโฆษณา การตีความมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2560) เรื่อง โปรแกรมสิทธิพิเศษแก่ลูกค้า การตีความมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 (ปรับปรุง 2560) เรื่องสัญญาสำหรับการก่อสร้างอสังหาริมทรัพย์ และ การตีความมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 18 (ปรับปรุง 2560) เรื่อง การโอนสินทรัพย์จากลูกค้า มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 กำหนดให้กิจการที่มีส่วนได้เสียกับสาธารณะนำมาถือปฏิบัติตั้งแต่ 1 มกราคม 2562 จากการศึกษาข้อมูลจากรายงานทางการเงินในปี พ.ศ. 2562 มีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบจากการนำมาตราฐานดังกล่าวมาถือปฏิบัติ ตามที่แสดงไว้ในตารางที่ 4.2 ข้างต้น จำนวน 114 บริษัท และจากหลักสำคัญของมาตรฐานฯ ฉบับนี้ เพื่อสร้างความชัดเจนในการรับรู้รายได้ กำหนดกรอบในการรับรู้รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า เพื่อให้ข้อมูลรายได้ชัดเจนยิ่งขึ้น สะท้อนการดำเนินงานได้ดียิ่งขึ้น รวมถึงปรับปรุงความสามารถเปรียบเทียบได้ลดข้อจำกัดของแนวปฏิบัติระหว่างกิจการ ประเภทอุตสาหกรรม และตลาดทุน ซึ่งจากการกำหนดค่านิยามศัพท์ของ รายได้ (Income) ตามความหมายของ TFRS 15 หมายถึงการเพิ่มขึ้นของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในรอบระยะเวลาบัญชีในรูปแบบกระแสรับเข้าของสินทรัพย์ หรือการเพิ่มขึ้นของสินทรัพย์ หรือการลดลงของหนี้สิน ซึ่งส่งผลให้ส่วนของผู้ถือหุ้นเพิ่มขึ้น รายได้หลักที่เกิดจากสัญญาที่ทำกับลูกค้า (Revenue) จะหมายถึง รายได้ซึ่งเกิดตามกิจกรรมปกติของกิจการ และ สัญญา (Contract) หมายถึงข้อตกลงตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป ซึ่งทำให้เกิดสิทธิและภาระผูกพันที่ใช้บังคับได้ (มณฑา เอมสวัสดิ์, 2563)

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเพิ่มเติมจากข้อมูลเชิงประจักษ์จากหมายเหตุประกอบงบการเงิน ปี พ.ศ. 2562 เพื่อทราบถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการนำหลักการรับรู้รายได้ตามกรอบมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม โดยเบื้องต้นได้พิจารณาผลกระทบที่มีต่อรายการรายได้ ซึ่งแสดงในตารางที่ 4.6.1 ดังนี้

ตารางที่ 4.7 จำนวนบริษัทที่ได้รับผลกระทบจากการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติแยกตามกลุ่มอุตสาหกรรม

กลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวนบริษัทที่ได้รับผลกระทบจากการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติ	จำนวนบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลผลกระทบที่มีต่อรายได้
กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	16	16
กลุ่มทรัพยากร	10	2
กลุ่มเทคโนโลยี	13	10
กลุ่มบริการ	26	23
กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม	8	6
กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค	5	3
กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	36	24
จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	114	84

4.6.1 การทดสอบผลกระทบของรายได้ เมื่อนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติ

เพื่อทดสอบหาผลกระทบที่มีต่อการรับรู้รายได้ พิจารณาจากบริษัทที่เปิดเผยข้อมูลผลกระทบที่เกิดขึ้นจากจำนวนบริษัทที่ได้รับผลกระทบทั้งหมด 114 บริษัท พบว่ามี 84 บริษัท (แสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.4) เปิดเผยข้อมูลผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับรายการรายได้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน โดยแสดงรายละเอียดข้อมูลรายได้ตามการรับรู้เดิม และรายได้ตาม TFRS 15 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจำนวนรายได้ที่ได้มีการรับรู้ตามมาตรฐานบัญชีเดิม และรายได้ที่เปลี่ยนไป

จากการรับรู้รายได้ตามมาตรฐานฯ ฉบับที่ 15 มาศึกษาเปรียบเทียบว่าก่อนใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 กับหลังใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 รายได้มีความแตกต่างกันหรือไม่

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของรายการรายได้

ตัวแปร	N	ค่าต่ำสุด (Minimum)	ค่าสูงสุด (Maximum)	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Std. deviation)
Pair1 REV_Before	84	11,470,071	557,817,000,000	20,075,065,149	65,869,193,353
REV_After	84	10,073,130	532,573,465,000	17,766,390,763	61,338,025,834
Δ REV		-1,396,941	-25,243,535,000	-2,308,674,386	

ตัวแปรที่ใช้คำนวณค่าสถิติ

สัญลักษณ์	ความหมาย
REV_Before	รายการรายได้ ก่อน ปรับปรุงผลกระทบที่เกิดจากนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาใช้ (บาท)
REV_After	รายการรายได้ หลัง ปรับปรุงผลกระทบที่เกิดจากการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาใช้ (บาท)

จากตารางที่ 4.8 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร พบว่ารายได้ของกลุ่มบริษัทที่ได้รับผลกระทบจากมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 ก่อนมีการปรับใช้มาตรฐาน รายได้เฉลี่ยเท่ากับ 20,075,065,149 บาท เมื่อนำมาตรฐานฯ ฉบับที่ 15 มาใช้ รายได้เฉลี่ยเท่ากับ 17,766,390,763 บาท จากการเปรียบเทียบแสดงให้เห็นว่า เมื่อปรับปรุงรายการรายได้ให้เป็นไปตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 ทำให้รายได้เฉลี่ยลดลง 2,308,674,386 บาท คิดเป็นร้อยละ 11.50

เพื่อทดสอบหาความแตกต่างของรายการรายได้ก่อนและหลังนำมามาตรฐานฯ มาใช้ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลหาความแตกต่างโดยใช้คำสั่ง Paired Samples T-Test กำหนดสมมติฐานในการทดสอบ ดังนี้

H0 : $\mu_{REV\_Before} - \mu_{REV\_After} = 0$ รายได้ก่อนนำมามาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 กับหลังนำมามาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาใช้ไม่มีแตกต่างกัน

H1 : $\mu_{REV\_Before} - \mu_{REV\_After} \neq 0$ รายได้ก่อนนำมามาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 กับหลังนำมามาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาใช้มีความแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.9 ทดสอบความสัมพันธ์ของรายได้ก่อนและหลังใช้มาตรฐานฯ

	N	Correlation	Sig.
Pair 1 REV_BeforeTFRS15 & REV_AfterTFRS15	84	.964	.000**

หมายเหตุ. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ *0.05 และ **0.01 ตามลำดับ

จากตารางที่ 4.9 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ก่อนและหลังใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 พบว่า รายได้ก่อนใช้และหลังนำมามาตรฐานฯ มาใช้มีความสัมพันธ์กัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ .964

ตารางที่ 4.10 ตารางแสดงค่าสถิติที่ใช้ทดสอบความแตกต่างของรายได้ก่อนและหลังปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15

	Paired Differences							
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference		t	df	Sig.(2-tailed)
				Lower	Upper			
REV_Before REV_After	2308674386	17563169101	1916298853	-1502766959	6120115733	1.205	83	.232

หมายเหตุ.* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ *0.05 และ **0.01 ตามลำดับ

จากตารางที่ 4.10 เมื่อทดสอบเพื่อหาความแตกต่างว่าจำนวนรายได้ก่อนที่จะนำมามาตรฐานฯ มาใช้เปรียบเทียบกับจำนวนรายได้หลังจากนำมามาตรฐานฯ มาใช้มีความแตกต่างกันหรือไม่ พบว่าค่า Sig. (2-tailed) = .232 มีค่ามากกว่า $\alpha = 0.05$ ทำให้ยอมรับ H_0 ค่าเฉลี่ยของรายได้ก่อนนำมามาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 กับหลังนำมามาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาใช้ไม่มีความแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

เพื่อศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการปรับปรุงรายการรายได้ของกิจการ ว่าส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์หรือไม่ จึงได้ทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างราคาหลักทรัพย์และรายได้ก่อนการนำมามาตรฐานฯ ฉบับที่ 15 และ ความสัมพันธ์ของราคาหลักทรัพย์และรายได้หลังปรับปรุงรายการรายได้มาตรฐานฯ ฉบับที่ 15 โดยใช้การทดสอบความสัมพันธ์ของ Pearson correlation แสดงได้ดังนี้

ตารางที่ 4.11 ตารางแสดงความสัมพันธ์ของราคาหลักทรัพย์และรายได้ก่อนปรับปรุง

ตัวแปร		P_Before	REV_Before
P_Before	PearsonCorrelation	1	.022
	Sig. (2-tailed)		.843
	N	84	84
REV_Before	PearsonCorrelation	.022	1
	Sig. (2-tailed)	.843	
	N	84	84

หมายเหตุ.* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ *0.05 และ **0.01 ตามลำดับ

จากตารางที่ 4.11 แสดงให้เห็นว่า ก่อนการปรับปรุงการรับรู้รายได้ตามมาตรฐานฯ ฉบับที่ 15 พบว่าค่า Sig. (2-tailed) = .843 มีค่ามากกว่า $\alpha = 0.05$ รายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์

ตารางที่ 4.12 ตารางแสดงความสัมพันธ์ของราคาหลักทรัพย์และรายได้หลังปรับปรุงการรับรู้รายได้ตามมาตรฐานฯ ฉบับที่ 15

ตัวแปร		P_After	REV_After
P_After	Pearson Correlation	1	.047
	Sig. (2-tailed)		.674
	N	84	84
REV_After	Pearson Correlation	.047	1
	Sig. (2-tailed)	.674	
	N	84	84

หมายเหตุ.* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ *0.05 และ **0.01 ตามลำดับ

จากตารางที่ 4.12 แสดงให้เห็นว่า หลังจากกิจการได้ทำการปรับปรุงการรับรู้รายได้ตามมาตรฐานฯ ฉบับที่ 15 ค่า Sig. (2-tailed) = .674 มีค่ามากกว่า $\alpha = 0.05$ รายการรายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์

ดังนั้น จากผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของตัวแปรราคาหลักทรัพย์และรายได้ ตามตารางที่ 4.6 และ 4.7 สามารถสรุปได้ว่าทั้งก่อนการปรับปรุงการรับรู้รายได้ตามมาตรฐานฯ ฉบับที่ 15 และหลังจากที่กิจการได้ปรับปรุงตัวเลขรายได้ให้เป็นไปตามมาตรฐานฯ ฉบับที่ 15 ราคาหลักทรัพย์และรายการรายได้ไม่มีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ การปรับปรุงการรับรู้รายได้ให้เป็นไปตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 ไม่ส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์

4.7 ผลกระทบของมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 ที่มีต่อรายงานทางการเงิน

ในขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์รายงานทางบัญชีที่ได้รับการปรับปรุงจากการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาใช้ โดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์จากบริษัทที่เปิดเผยผลกระทบในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ปี 2562 จากตารางที่ 4.6.1 บริษัทที่ได้เปิดเผยข้อมูลผลกระทบต่อรายการทางบัญชีในหมายเหตุประกอบงบการเงิน จำนวน 114 บริษัท สามารถแบ่งผลกระทบได้ดังนี้

4.7.1 จำนวนผลกระทบต่อกำไรสะสมต้นงวด

มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 ได้รับการปรับปรุงหรือจัดให้มีขึ้นเพื่อให้มีเนื้อหาเท่าเทียมกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ โดยส่วนใหญ่เป็นการอธิบายให้ชัดเจนเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติทางการบัญชีและการให้แนวปฏิบัติทางการบัญชีกับผู้ใช้มาตรฐาน การนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินดังกล่าวมาถือปฏิบัติในปีแรก บริษัทสามารถเลือกวิธีการรับรู้ผลสะสมของการปรับใช้มาตรฐานรายงานทางการเงินฉบับนี้ ได้ 2 วิธี คือ (1) ปรับย้อนหลังงบการเงินที่นำมาเปรียบเทียบ (Fully Retrospective Approach) มาตรฐานฉบับนี้มีข้ออนุโลมให้กิจการเลือกยกเว้นการปรับย้อนหลังดังกล่าวตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 8 เรื่องนโยบายการบัญชี การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชีและข้อผิดพลาด (2) ปรับย้อนหลังแบบผลกระทบในอดีตให้ปรับกับกำไรสะสมต้นงวดด้วยจำนวนผลกระทบเสมือนว่าใช้มาตรฐานฉบับนี้มาตลอด โดยไม่ปรับปรุงงบการเงินของงวดที่ผ่านมา (Modified Retrospective Approach) มาตรฐานฉบับนี้ได้กำหนดแนวทางที่ผ่อนคลายนมากขึ้นในกรณีที่เกิดการเลือกแนวทางนี้ โดยผลกระทบในอดีตให้ปรับกับกำไรสะสมต้นงวด โดยไม่ต้องปรับปรุงงบการเงินที่นำมาเปรียบเทียบ

ในการศึกษาครั้งนี้ พบว่าจากจำนวนบริษัทที่ได้รับผลกระทบ 114 บริษัท เลือกวิธี Fully Retrospective Approach จำนวน 27 บริษัท และเลือกวิธี Modified Retrospective Approach จำนวน 87 บริษัท (ภาพที่ 4.3) จากจำนวน 87 บริษัทที่เลือกวิธี Modified Retrospective Approach มีการปรับปรุงผลกระทบในอดีตที่เกิดขึ้นจากการรับรู้รายได้ ตามมาตรฐานฉบับที่ 15 โดยปรับปรุงกับรายการกำไรสะสมต้นงวด พบว่ามีจำนวนบริษัทที่ปรับปรุงกำไรสะสมต้นงวด ณ วันที่ 1 มกราคม 2562 จำนวน 47 บริษัท แสดงในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.13 บริษัทที่มีการปรับปรุงกำไรสะสมต้นงวด

กลุ่มอุตสาหกรรม / หมวดธุรกิจ	จำนวนบริษัทที่ได้รับผลกระทบจากการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติ	จำนวนบริษัทที่มีการปรับปรุงกำไรสะสมต้นงวด ปี 2562
กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	16	3
กลุ่มทรัพยากร	10	8
กลุ่มเทคโนโลยี	13	9
กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ	26	10
กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม	8	3
กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค	5	2
กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	36	12
รวมบริษัทที่มีการปรับปรุงรายการกำไรสะสม	114	47

จากตารางที่ 4.13 บริษัทที่มีการปรับปรุงกำไรสะสมต้นงวด จำนวน 47 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 41.23 ของบริษัทที่เปิดเผยรายการผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการนำมาตรฐานฯ ฉบับที่ 15 มาใช้ โดยบริษัทได้แสดงจำนวนผลกระทบที่มีต่อกำไรสะสมต้นงวดไว้ในงบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้ถือหุ้น และเปิดเผยรายละเอียดในหมายเหตุประกอบงบการเงิน สามารถแสดงรายละเอียดจำนวนเงินผลกระทบที่เกิดขึ้น แยกตามกลุ่มอุตสาหกรรมได้ดังนี้

ตารางที่ 4.14 การปรับปรุงผลกระทบเข้ารายการกำไรสะสมต้นงวดหลังนำมาตราฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาใช้

กลุ่มอุตสาหกรรม	N	ค่าต่ำสุด (Minimum)	ค่าสูงสุด (Maximum)	ค่าเฉลี่ย (Mean)
กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร	3	26,364,000,000	9,426,000	-87,962,423,333.33
กลุ่มทรัพยากร	8	-1,431,260,052	-42,88,888	-273,643,985.1
กลุ่มเทคโนโลยี	9	-9,720,480,000	1,355,951,000	-801,734,240.8
กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ	10	-73,445,493	2,159,465,173	209,800,790.3
กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม	3	-1,015,000	17,408,255	7,348,086.47
กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค	2	-2,913,000	8,334,000	2,710,500
กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	12	-1,708,593,544	406,449,000	-63,221,329.33
รวม	47	-26,364,000,000	2,159,465,173	-5,785,642,826.33

จากตารางที่ 4.14 พบว่าจาก 47 บริษัทที่เลือกวิธีการรับรู้ผลสะสมของการปรับใช้มาตรฐานรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 โดยปรับปรุงกับกำไรสะสม ณ วันเริ่มงวดบัญชี และไม่ปรับย้อนหลังงบการเงินงวดก่อนที่แสดงเปรียบเทียบ มีค่าเฉลี่ยจากการปรับปรุงกำไรสะสมต้นงวด -5,785,642,826.33 บาท โดยจะแสดงรายการผลกระทบที่เกิดขึ้นไว้ในงบแสดงการเปลี่ยนแปลงของผู้ถือหุ้น รายการกำไรสะสมที่ยังไม่ได้จัดสรร

4.7.2 ผลกระทบต่อรายการตามประเภทของรายงานทางการเงิน

การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีเนื่องจากการนำมาตราฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 ทำให้บริษัทมีการปรับปรุงรายการต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องตามที่มาตรฐานกำหนด และได้มีการเปิดเผยรายการผลกระทบที่เกิดขึ้นในหมายเหตุประกอบงบการเงิน นอกเหนือจากผลกระทบที่มีต่อรายได้ซึ่งแสดงในตารางที่ 4.13 และ 4.14 ผลกระทบต่อกำไรสะสมต้นงวดที่แสดงในตารางที่ 4.8 และ 4.9 แล้วนั้น ยังมีรายการที่ได้รับผลกระทบและปรับปรุงข้อมูลจำนวนเงินของผลกระทบ แยกตามประเภทของงบการเงิน ดังนี้

ตารางที่ 4.15 ประเภทของรายงานทางการเงินที่มีการปรับปรุงรายการที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มอุตสาหกรรม / หมวดธุรกิจ	งบแสดงฐานะทางการเงิน	งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ
กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร		
- ธุรกิจการเกษตร	-	1
- อาหารและเครื่องดื่ม	4	15
กลุ่มทรัพยากร		
- พลังงานและสาธารณูปโภค	8	6
กลุ่มเทคโนโลยี		
- เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	12	13
กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ		
- พาณิชยกรรม	8	12
- การแพทย์	1	1
- สื่อและสิ่งพิมพ์	2	5
- การท่องเที่ยวและสันทนาการ	3	3
- ขนส่งและโลจิสติกส์ และบริการเฉพาะกิจ	3	4
กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม		
- ยานยนต์	2	3
- วัสดุอุตสาหกรรมและเครื่องจักร	1	1
- บรรจุก๊าซ	1	2
- เหล็ก	1	2
กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค		
- แฟชั่น	1	2
- ของใช้ในครัวเรือนและสำนักงาน	2	1
- ของใช้ส่วนตัวและเวชภัณฑ์	-	1
กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง		
- วัสดุก่อสร้าง	-	2
- พัฒนาอสังหาริมทรัพย์	20	29
- บริการรับเหมาก่อสร้าง	3	2
รวมผลกระทบต่อรายการในรายงานทางการเงิน	72 บริษัท	105 บริษัท

การนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติ กิจการจะต้องรับรู้รายได้ ด้วยจำนวนเงินที่สะท้อนถึงสิ่งตอบแทนที่กิจการคาดว่าจะมีสิทธิได้รับ และมีการใช้พิจารณาในการพิจารณาจังหวะเวลาในการส่งมอบการควบคุม เพื่อประเมินว่าจะรับรู้รายได้ ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง หรือ รับรู้ตลอดช่วงเวลาหนึ่ง ในขณะที่ มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 18 กิจการรับรู้รายได้จากการขายสินค้าเมื่อได้โอนความเสี่ยงและผลตอบแทนของความเป็นเจ้าของสินค้าที่มีนัยสำคัญไปให้กับผู้ซื้อแล้ว และรับรู้รายได้จากการให้บริการตามขึ้นความสำเร็จของรายการ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน กิจการจะไม่รับรู้รายได้ถ้าฝ่ายบริหารยังมีการควบคุมหรือบริหารสินค้าที่ขายไปแล้วนั้นหรือมีความไม่แน่นอนที่มีนัยสำคัญในการได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจจากการขายสินค้าหรือให้บริการนั้น เนื่องจากเนื้อหาสำคัญของมาตรฐานฉบับนี้เป็นเรื่องของรายได้ ทำให้กระทบกับรายการที่เกี่ยวข้องกับงบกำไรเบ็ดเสร็จ มากกว่ารายการในงบแสดงฐานะทางการเงิน

4.7.3 ผลกระทบที่มีต่อแนวปฏิบัติทางการบัญชีที่เปลี่ยนไป

มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 กำหนดให้ทุกกิจการนำมาถือปฏิบัติตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2562 เป็นต้นไป จากผลกระทบที่ได้รายงานในตารางที่ 4.8.1 และ 4.8.2 แล้วนั้น สามารถแสดงประเด็นของแนวปฏิบัติทางบัญชีที่เปลี่ยนไป แยกตามหมวดอุตสาหกรรมได้ดังนี้

ตารางที่ 4.16 เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงวิธีการบันทึกรายการที่เกี่ยวข้องกับรับรู้รายได้ตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15

ประเด็นการเปลี่ยนแปลง	การบันทึกรายการตามมาตรฐานการบัญชีฉบับเดิม	การบันทึกรายการตาม IFRS 15
กลุ่มสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร 1. รายได้จากการขายที่กิจการเป็นตัวแทน	รับรู้เป็นรายได้ด้วยจำนวนเงินขั้นต้น	เมื่อปฏิบัติตามสัญญาแล้วเสร็จจะต้องรับรู้รายได้ด้วยจำนวนเงินสุทธิหลังจากจ่ายสิ่งตอบแทนที่ได้รับเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนกับสินค้าและบริการที่โอน

ประเด็นการเปลี่ยนแปลง	การบันทึกรายการตามมาตรฐานการบัญชีฉบับเดิม	การบันทึกรายการตาม IFRS 15
2. รายได้ค่าขนส่ง	รับรู้เป็นรายได้ทั้งจำนวนตามเงื่อนไขการขายสินค้า	รับรู้เป็นรายได้ตลอดระยะเวลาการให้บริการ
3. ต้นทุนที่เกี่ยวข้อง	รับรู้เป็นค่าใช้จ่ายในการขายและจัดจำหน่ายทั้งจำนวนตามเงื่อนไขการรับบริการ	ค่าใช้จ่ายค่าขนส่งจะต้องรับรู้เป็นต้นทุนอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับรูปแบบการรับรู้รายได้ตามสัญญา
4. ส่วนลดพิเศษ, ค่าใช้จ่ายส่งเสริมการขาย	ค่าใช้จ่ายในการขาย	ต้องนำจำนวนเงินดังกล่าวมาแสดงสุทธิกับยอดขายในปี
5. โปรแกรมสิทธิพิเศษ	รายได้จะปันส่วนระหว่างโปรแกรมสิทธิพิเศษกับสินค้า โดยใช้วิธีมูลค่าคงเหลือส่วนสิ่งตอบแทนที่ได้รับไปยังโปรแกรมสิทธิพิเศษด้วยมูลค่ายุติธรรมของคะแนนและปันส่วนมูลค่าคงเหลือให้กับสินค้า	สิ่งตอบแทนที่ได้รับจะปันส่วนตามสัดส่วนของราคาขายที่เป็นเอกเทศของสินค้าและคะแนน
กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค		
1. ค่าสนับสนุนการตลาดที่บริษัทฯถูกเรียกเก็บจากห้างสรรพสินค้าในกรณีฝากขาย	ส่วนลดและหักออกจากรายได้จากการขาย	ค่าใช้จ่ายในการขาย
2. ค่านายหน้าที่จ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งสัญญาที่ทำกับลูกค้า	บันทึกรายการเป็นต้นทุน	บันทึกเป็นสินทรัพย์และตัดเป็นค่าใช้จ่ายอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับรูปแบบการรับรู้รายได้ตามสัญญา

ประเด็นการเปลี่ยนแปลง	การบันทึกรายการตาม มาตรฐานการบัญชีฉบับเดิม	การบันทึกรายการตาม IFRS 15
3. สินค้าหรือ บริการที่แตกต่างกันแต่ นำมาขายรวมกัน	บันทึกเป็นต้นทุนรวม ค่าใช้จ่าย รวมของการขาย	จะต้องถูกบันทึกส่วนไปยังแต่ละ องค์ประกอบของแต่ละสินค้า โดยใช้เกณฑ์ของราคาขายแบบ เอกเทศ
กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม 1. ต้นทุนในการทำให้ เสร็จสิ้นตามสัญญาที่ ทำกับลูกค้า	สินทรัพย์ไม่มีตัวตนอื่น	สินทรัพย์ที่รับรู้จากต้นทุนใน การทำให้เสร็จสิ้นตามสัญญา โดยแยกเป็นรายการต่างหากใน งบแสดงฐานะการเงิน และตัด จำหน่ายเป็นค่าใช้จ่ายอย่างเป็น ระบบและสอดคล้องกับรูปแบบ การรับรู้รายได้
2. ค่าส่งเสริมการขาย (สินค้าแถม, ส่วนลด)	ประมาณการสิ่งตอบแทนจาก ประสบการณ์ของกิจการ	ต้องวัดมูลค่าสิ่งตอบแทนอ้างอิง กับราคาขายแบบเอกเทศสำหรับ สินค้าหรือบริการที่ต่างกัน
3. ค่าส่งเสริมการขาย (ค่า นายหน้า ค่าใช้จ่าย ส่งเสริมการขาย)	ค่าใช้จ่ายในการขายและจัด จำหน่าย	บันทึกเป็นต้นทุนหักจากรายได้ จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า
4. การรับประกันประเภท การให้บริการ	รับรู้เป็นรายได้ทั้งจำนวนเมื่อ ส่งมอบสินค้า	การรับประกัน ที่ เป็น การ ให้บริการแก่ลูกค้าเพิ่มเติม จะต้องรับรู้เป็นรายได้เมื่อได้ ให้บริการแล้ว
5. รายได้ค่าขนส่ง	รับรู้เมื่อกรรมสิทธิ์ตาม กฎหมายถูกโอน ณ ท่าเรือต้น ทาง	รับรู้รายได้ค่าขนส่งตลอด ระยะเวลาสัญญา

ประเด็นการเปลี่ยนแปลง	การบันทึกรายการตาม มาตรฐานการบัญชีฉบับเดิม	การบันทึกรายการตาม IFRS 15
6. ค่าสิทธิ	ค่าใช้จ่ายในการขายและจัด จำหน่าย	ต้นทุนขาย
7. รายได้และค่าใช้จ่ายที่ เกี่ยวข้องกับสินค้ารับจ้าง ผลิต, คำสั่งซื้อพิเศษ	รับรู้รายการรายได้และ ค่าใช้จ่ายเมื่อส่งมอบสินค้า	รับรู้รายการรายได้และค่าใช้จ่าย โดยพิจารณาขึ้นความสำเร็จของ งาน
กลุ่มอุตสาหกรรม อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง		
1. รายได้จากการขายหรือ ให้บริการ	รับรู้เมื่อขายสินค้าและโอน ความเสี่ยงให้ลูกค้า	รับรู้ตามขึ้นความสำเร็จของ รายการ
2. สัญญาก่อสร้างโดยส่วน ใหญ่มีภาระที่ต้องปฏิบัติ ภาระเดียว	บันทึกเมื่อเกิดรายการ	รับรู้รายได้จากการก่อสร้างตลอด ช่วงเวลาที่ก่อสร้างโดยใช้วิธี ปัจจุบันนำเข้าในการวัดขึ้น ความสำเร็จของงาน
3. ค่านายหน้าที่ย้ายไปเพื่อให้ ได้มาซึ่งสัญญาที่ทำกับ ลูกค้า	บันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในการ ขายและการจัดจำหน่าย	รับรู้เป็นต้นทุนส่วนเพิ่ม และทยอยตัดเป็นค่าค่าใช้จ่าย ตลอดอายุสัญญาให้สอดคล้องกับ รายได้
4. รายการส่งเสริมการขายที่ ระบุในสัญญา เช่น การ ชำระค่าธรรมเนียมหรือ ค่าใช้จ่ายแทนลูกค้า	บันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในการ ขายและการจัดจำหน่าย	บันทึกหักจากรายได้ในสัญญาที่ ทำกับลูกค้า
5. รายการส่งเสริมการขายที่มี ลักษณะเป็นการให้สินค้า โดยไม่คิดมูลค่า เช่น ของ แถม เฟอร์นิเจอร์ เครื่อง ตกแต่ง	บันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในการ ขาย	บันทึกเป็นต้นทุนขาย

ประเด็นการเปลี่ยนแปลง	การบันทึกรายการตาม มาตรฐานการบัญชีฉบับเดิม	การบันทึกรายการตาม IFRS 15
<p>กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร</p> <p>1. รายได้สำหรับการให้บริการความพร้อมจ่ายไฟฟ้าของโรงไฟฟ้า</p>	<p>พิจารณาตามลักษณะของสัญญา</p>	<p>รับรู้ตลอดช่วงเวลาที่ปฏิบัติตามภาระที่ต้องปฏิบัติ (over time)</p>
<p>2. การขายไอน้ำตามสัญญา Minimum take or pay, ขายไฟฟ้า</p>	<p>พิจารณาตามลักษณะของสัญญา หรือบันทึกรายการเมื่อให้บริการ</p>	<p>รับรู้รายได้จากการขายเมื่อกิจการปฏิบัติตามภาระที่ต้องปฏิบัติเสร็จสิ้น (point in time) กล่าวคือ จะรับรู้รายได้เมื่อการควบคุมในสินค้าได้โอนไปยังลูกค้าแล้ว</p>
<p>3. ในกรณีที่มีการขายสินค้าพร้อมการให้บริการ</p>	<p>บันทึกรายได้ ค่าใช้จ่ายเมื่อเกิดรายการค้า</p>	<p>องค์ประกอบของรายได้จะบันทึกส่วนตามสัดส่วนให้กับสินค้าที่ส่งมอบและภาระที่ต้องปฏิบัติในการให้บริการที่รวมอยู่ในสัญญา โดยให้มีความสัมพันธ์กับราคาขายแบบเอกเทศของสินค้าหรือบริการที่แตกต่างกันตามข้อผูกพันตามสัญญา</p>

ประเด็นการเปลี่ยนแปลง	การบันทึกรายการตามมาตรฐานการบัญชีฉบับเดิม	การบันทึกรายการตาม IFRS 15
<p>กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ</p> <p>1. รายการขายที่มีการส่งมอบสินค้าที่แถม หลังจากวันที่มีการขายสินค้า, การให้คูปองส่วนลด</p>	<p>บันทึกเป็นรายได้ทั้งจำนวนเมื่อมีการขายเกิดขึ้น</p>	<p>บันทึกราคาเอกเทศของแต่ละรายการเป็นส่วนราคาให้แก่แต่ละภาระที่กิจการต้องส่งมอบสินค้าที่แถมในภายหลัง บริษัทฯ จะบันทึกเป็นหนี้สินตามสัญญาและตัดเป็นรายได้เมื่อมีการส่งมอบสินค้าที่แถมนั้นแล้ว</p>
<p>2. รายได้ที่มีลักษณะเป็นตัวแทนจำหน่าย</p>	<p>บันทึกการขายรายได้จากการขาย</p>	<p>รับรู้รายได้ประเภทดังกล่าวด้วยยอดสุทธิจากต้นทุนขาย</p>
<p>3. รายได้ที่เกิดจากการจัดโปรแกรมส่งเสริมการขาย</p>	<p>รายการส่งเสริมการขายบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในการขาย</p>	<p>บันทึกรายได้จากการขายด้วยยอดสุทธิหลังหักค่าใช้จ่ายจากโปรแกรมส่งเสริมการขาย</p>
<p>4. ภาระที่ต้องปฏิบัติตามสัญญาที่ทำเสร็จ</p>	<p>ค่าใช้จ่ายในการขาย</p>	<p>ต้นทุนค่าบริการติดตั้งเมื่อเกิดรายการ</p>
<p>5. ต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับภาระที่ต้องปฏิบัติตามสัญญา</p>	<p>บันทึกการขายต้นทุนตามอัตราส่วนร้อยละของงานที่ทำเสร็จของต้นทุนโดยประมาณ</p>	<p>บันทึกการขายเป็นต้นทุนค่าบริการติดตั้งเมื่อเกิดรายการ</p>
<p>6. คะแนนสะสมที่เกิดจากการซื้อสินค้าของกิจการที่สามารถนำมาใช้เป็นส่วนลดในการซื้อสินค้า</p>	<p>บันทึกการขายเป็นค่าใช้จ่ายในการขาย</p>	<p>จะบันทึกส่วนมูลค่าจากรายการขายให้กับคะแนนสะสมด้วยมูลค่ายุติธรรมของคะแนนสะสม</p>

		ดังกล่าว และทยอยรับรู้เป็นรายได้เมื่อลูกค้ามาใช้สิทธิ
7. การรับคืนสินค้า กรณีพิจารณาว่ามีภาระการรับคืนสินค้าภายหลังจากการขายให้กับลูกค้า	รับรู้เมื่อเกิดรายการรับคืนสินค้า	ตั้งประมาณผลกระทบจากการรับคืนและรับรู้เมื่อมีการขายในแต่ละงวดบัญชี
กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ		
8. ค่าส่วนแบ่งจากการฝากขาย	บันทึกหักจากรายได้จากการขาย	บันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในการขายและจัดจำหน่าย
9. ค่านายหน้า	บันทึกเป็นค่าใช้จ่ายจากการขายเมื่อเกิดรายการ	บันทึกสุทธิจากรายได้จากการขายหรือให้บริการ
10. ค่านายหน้าจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งสัญญาที่ทำกับลูกค้า	บันทึกเป็นค่าใช้จ่ายจากการขายเมื่อเกิดรายการ	บันทึกเป็นสินทรัพย์และตัดเป็นค่าใช้จ่ายอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับรูปแบบการรับรู้รายได้ตามสัญญา
11. ค่าธรรมเนียมเรียกเก็บจากการซื้อและเปลี่ยนตัวเครื่องบิน	รับรู้รายได้ดังกล่าวเมื่อผู้โดยสารทำรายการซื้อหรือเปลี่ยนตัวเครื่องบิน	ค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บดังกล่าวถือเป็นส่วนหนึ่งของค่าบริการการบิน ซึ่งเป็นภาระที่ต้องปฏิบัติในสัญญา จึงต้องรับรู้รายได้ค่าธรรมเนียมต่างๆ ดังกล่าวตลอดระยะเวลาของการให้บริการการบิน
12. รายได้จากค่าบริการเปลี่ยนบัตรโดยสาร	รับรู้เป็นรายได้เมื่อได้ให้บริการเปลี่ยนบัตรโดยสารแล้ว	รับรู้เป็นรายได้เมื่อผู้โดยสารนำบัตรโดยสารมาใช้บริการกับสายการบิน

<p>13. การรับรู้รายได้สิทธิบัตร โดยสารและสิทธิไมล์สะสม</p>	<p>มิได้มีการประมาณการราคาขายแบบเอกเทศ</p>	<p>ต้องคำนวณมูลค่าสิทธิของไมล์สะสมโดยประมาณการราคาขายแบบเอกเทศแสดงเป็นหนี้สินหมุนเวียนไว้ในรายการรายรับด้านขนส่งที่ยังไม่ถือเป็นรายได้</p>
--	--	--

เนื่องจากเมื่อนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติ ส่งผลกระทบกับรายการทางบัญชีที่เกี่ยวข้องกับรายได้ ธุรกิจแต่ละประเภทต้องปันส่วนรายได้ไปยังรายการที่ระบุเป็นภาระผูกพันตามสัญญา ในปีแรกที่มีการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาใช้ บริษัทที่ได้รับผลกระทบส่วนใหญ่เลือกใช้วิธีปรับปรุงโดยรับรู้ผลกระทบสะสมย้อนหลังที่เกิดขึ้นนำมาปรับปรุงกับกำไรสะสม ณ วันที่ 1 มกราคม 2562 และไม่ปรับย้อนหลังงบการเงินปีก่อนที่แสดงเปรียบเทียบ การปรับปรุงรายการผลกระทบส่วนใหญ่จะเป็นการปรับปรุงข้อมูลในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ กลุ่มกิจการที่มีลักษณะสัญญาที่มีเงื่อนไขการดำเนินงานมากกว่าหนึ่งรายการ จะได้รับผลกระทบมากกว่ากิจการประเภทอื่น อาทิเช่น กลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศ กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ทั้งนี้การรับรู้รายได้ตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 ไม่ได้มีผลต่อราคาหลักทรัพย์ เนื่องจากเป็นการปรับปรุงผลกระทบในรายการที่เกี่ยวข้องกัน และรับรู้รายได้โดยวัดความก้าวหน้าของภาระงานหรือสิทธิที่จะได้รับให้ชัดเจนมากขึ้น

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง คุณค่าของข้อมูลบัญชีหลังการปรับใช้ TFRS 15 รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า มีวัตถุประสงค์สองข้อคือ (1) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าทางบัญชีต่อหุ้น กำไรต่อหุ้น กับมูลค่ากิจการตามราคาตลาดในช่วงก่อนและหลังปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 เพื่อนำมาเปรียบเทียบว่าหลังจากที่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย นำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาใช้กำไรทางบัญชีและมูลค่าตามบัญชีมีความสามารถในการอธิบายราคาหลักทรัพย์เพิ่มขึ้นหรือไม่ และ (2) เพื่อให้ทราบถึงผลกระทบของมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 ที่มีต่อรายได้ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่ได้เปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงินถึงผลกระทบจากการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาปรับใช้

ในงานวิจัยนี้ ใช้ตัวแบบทางการเงินตามแนวทางของ Ohlson (1995) เพื่อเปรียบเทียบคุณค่าของข้อมูลทางการเงินบัญชีช่วงก่อนและหลังนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาใช้ และศึกษาข้อมูลผลกระทบที่เกิดจากการปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 ที่มีต่อรายการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งกิจการได้เปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงิน เพื่อให้เข้าใจถึงนโยบาย และวิธีการรับรู้รายได้แบบใหม่ ว่าส่งผลกระทบอย่างไร โดยส่วนถัดไปเป็นการนำเสนอสรุปผลการศึกษามูลค่าทางบัญชี และการอภิปรายผลการศึกษา ใช้ข้อมูลการทบทวนวรรณกรรมเพื่อสนับสนุนผลการวิเคราะห์ สำหรับเนื้อหาในบทที่ 5 ผู้วิจัยแบ่งหัวข้อการนำเสนอผลการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- 5.1 สรุปผลการศึกษา
- 5.2 อภิปรายผลการศึกษา
- 5.3 ข้อจำกัดของงานวิจัย
- 5.4 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

จากวัตถุประสงค์หลักของการศึกษาที่ต้องการแสดงถึงคุณค่าของข้อมูลทางบัญชีที่มีผลต่อราคาหลักทรัพย์ เปรียบเทียบก่อนและหลังการนำมาตราฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาปรับใช้ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 -2563 ผลการศึกษาในแต่ละประเด็นสรุปได้ดังนี้

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

ผู้วิจัยได้ศึกษาโดยใช้กลุ่มตัวอย่างบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 – 2563 โดยศึกษาข้อมูลรายไตรมาส พิจารณาเลือกกลุ่มตัวอย่างจากบริษัทที่เปิดเผยข้อมูลผลกระทบจากการนำมาตราฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาปรับใช้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีข้อมูลครบถ้วนสำหรับการวิจัยทั้งสิ้น 107 บริษัท เก็บข้อมูลรายไตรมาส ระหว่างปี พ.ศ. 2560 – 2563 รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 1,712 บริษัท

บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่ได้เปิดเผยผลกระทบหลังจากนำมาตราฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติ แบ่งตามกลุ่มอุตสาหกรรมได้ตามลำดับดังนี้ กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง 34 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 31.78 กลุ่มบริการ 21 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 19.63 กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร 16 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 14.95 กลุ่มเทคโนโลยี 13 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 12.15 กลุ่มทรัพยากร 10 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 9.35 กลุ่มอุตสาหกรรม 8 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 7.48 และกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค 5 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 4.67 ตามลำดับ

5.1.2 สรุปผลการศึกษาความสัมพันธ์ของข้อมูลบัญชีกับมูลค่าของกิจการตามราคาตลาดก่อนนำมาตราฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติ (ปี พ.ศ. 2560-2561)

เมื่อพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) ระหว่างข้อมูลทางบัญชีซึ่งได้แก่ มูลค่าทางบัญชีต่อหุ้น (BVPS) กำไรต่อหุ้น (EPS) กับราคาหลักทรัพย์ พบว่าข้อมูลทางบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับราคาหลักทรัพย์ เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์เชิงเปรียบเทียบพบว่าข้อมูลกำไรต่อหุ้น (EPS) มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์มากกว่ามูลค่าทางบัญชีต่อหุ้น(BVPS)

5.1.3 สรุปผลการศึกษาความสัมพันธ์ของข้อมูลบัญชีกับมูลค่าของกิจการตามราคาตลาดหลังนำมาตราฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติ (ปี พ.ศ. 2562-2563)

เมื่อนำมาตราฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติ ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทางบัญชี กับราคาหลักทรัพย์ เมื่อพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) ระหว่างข้อมูลทางบัญชีซึ่งได้แก่ มูลค่าทางบัญชีต่อหุ้น (BVPS) กำไรต่อหุ้น (EPS) กับราคาหลักทรัพย์ พบว่ามีทั้งสองรายการความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับราคาหลักทรัพย์ และหาก

พิจารณาเปรียบเทียบพบว่า มูลค่าทางบัญชีต่อหุ้น (BVPS) มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์มากกว่ากำไรต่อหุ้น (EPS)

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูลบัญชี ซึ่งได้แก่ มูลค่าทางบัญชีต่อหุ้น (BVPS) กำไรต่อหุ้น (EPS) กับ ราคาหลักทรัพย์ พบว่าในช่วงปี พ.ศ. 2560-2561 ซึ่งเป็นช่วงก่อนนำมาตรฐานฯ ฉบับที่ 15 มาใช้ และช่วงปี พ.ศ. 2562 -2563 ซึ่งเป็นปีที่น่ามาตรฐานฯ ฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติ ข้อมูลทางบัญชีในทั้งสองช่วง มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับราคาหลักทรัพย์ เมื่อพิจารณาเชิงเปรียบเทียบในช่วงก่อนใช้มาตรฐานฯ ฉบับที่ 15 กำไรต่อหุ้น (EPS) มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์มากกว่ามูลค่าทางบัญชีต่อหุ้น (BVPS) แต่หลังจากที่นำมาตรฐานฯ ฉบับที่ 15 มาใช้ มูลค่าทางบัญชีต่อหุ้น (BVPS) กำไรต่อหุ้น (EPS) มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ใกล้เคียงกัน

5.1.4 ผลการศึกษาคุณค่าของข้อมูลบัญชีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ โดยพิจารณาความสามารถของข้อมูลทางบัญชีในการใช้อธิบายราคาหลักทรัพย์ ตามแนวทางของ Ohlson (1995) ก่อนนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติ (ปี พ.ศ. 2560-2561)

การศึกษาคุณค่าของข้อมูลบัญชีที่ใช้ในการใช้อธิบายราคาหลักทรัพย์ เป็นการศึกษาโดยใช้ข้อมูลทางบัญชี ซึ่งได้แก่ มูลค่าทางบัญชีต่อหุ้น (BVPS) กำไรต่อหุ้น (EPS) โดยใช้ตัวแบบทางการเงินของ Ohlson (1995) เมื่อพิจารณาข้อมูลทางบัญชีก่อนนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติ สามารถแสดงรายละเอียดได้ดังนี้

ก่อนนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติ มูลค่าทางบัญชีต่อหุ้น (BVPS) และกำไรต่อหุ้น (EPS) มีอิทธิพลเชิงบวกกับราคาหลักทรัพย์ และมีความสามารถร่วมกันในการอธิบายราคาหลักทรัพย์ 40.6% อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 แสดงให้เห็นว่าก่อนนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติ ข้อมูลทางบัญชี ซึ่งได้แก่มูลค่าทางบัญชีต่อหุ้น (BVPS) และกำไรต่อหุ้น (EPS) มีประโยชน์ต่อผู้ใช้ข้อมูลในการประกอบการพิจารณาลงทุน เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบข้อมูลทางบัญชีแต่ละรายการ พบว่ากำไรต่อหุ้น (EPS) สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ได้ ร้อยละ 42.2 ส่วนมูลค่าทางบัญชีต่อหุ้น (BVPS) สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ได้ ร้อยละ 39.1

5.1.5 ผลการศึกษาคุณค่าของข้อมูลบัญชีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ โดยพิจารณาความสามารถของข้อมูลทางบัญชีในการใช้อธิบายราคาหลักทรัพย์ ตามแนวทางของ Ohlson (1995) หลังนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติ (ปี พ.ศ. 2562-2563)

หลังนำมาตราฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติข้อมูลทางบัญชีมีความสามารถร่วมกันในการอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้ร้อยละ 35.8 ผลการพิจารณาเปรียบเทียบพบว่ามูลค่าทางบัญชีต่อหุ้น (BVPS) มีความสามารถในการอธิบายราคาหลักทรัพย์ ร้อยละ 39.2 ในขณะที่รายการกำไรต่อหุ้น (EPS) มีความสามารถในการอธิบายราคาหลักทรัพย์ ร้อยละ 37.3

จึงสรุปได้ว่าหลังนำมาตราฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติ ข้อมูลทางบัญชี ซึ่งประกอบด้วยรายการ มูลค่าทางบัญชีต่อหุ้น (BVPS) กำไรต่อหุ้น (EPS) สามารถอธิบายหรือสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าของกิจการตามราคาตลาด (MVPS) หรือราคาหลักทรัพย์ได้ แต่ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบกับในช่วงที่ยังปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีฉบับเดิม (ปี พ.ศ. 2560-2561) พบว่าข้อมูลทางบัญชีซึ่งได้แก่ มูลค่าทางบัญชีต่อหุ้น (BVPS) และกำไรต่อหุ้น (EPS) มีความสามารถอธิบายหรือสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ได้น้อยลง

ตารางที่ 5.1 สรุปผลการวิจัย คุณค่าข้อมูลบัญชีหลังปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สมมติฐานงานวิจัย	ผลการวิจัย	คำอธิบาย
หลังนำมาตราฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติ มูลค่ากิจการในราคาตามบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับมูลค่ากิจการตามราคาตลาดมากกว่าก่อนนำมาตราฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาใช้	ปฏิเสธสมมติฐาน	หลังจากที่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้นำมาตราฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาใช้ ข้อมูลทางบัญชีสามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้น้อยลงเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 (ก่อนใช้ TFRS 15 ข้อมูลทางบัญชีสามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้ 40.6% หลังรับรู้รายได้ตาม TFRS 15 ข้อมูลทางบัญชีสามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้ 35.8%)

5.1.6 ผลกระทบของมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 ที่มีต่อการรับรู้รายได้

มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 เรื่อง รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า ได้ถือปฏิบัติตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2562 ซึ่งจากการรวบรวมข้อมูลจากหมายเหตุประกอบงบ

การเงินในปีแรกที่มีการนำมาตราฐานดังกล่าวมาใช้ พบว่าจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ปี พ.ศ. 2562 จำนวน 610 บริษัท มีบริษัทที่เปิดเผยข้อมูลผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการนำมาตราฐานฯ ฉบับที่ 15 มาใช้ จำนวน 114 บริษัท ซึ่งในจำนวนดังกล่าวได้มีการปรับปรุงรายการ รายได้ ให้เป็นไปตามมาตรฐานฯ ฉบับที่ 15 จำนวน 84 บริษัท โดยเมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่มอุตสาหกรรม จาก 7 กลุ่มอุตสาหกรรม พบว่า กลุ่มที่เปิดเผยข้อมูลผลกระทบมากที่สุดคือ กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง รองลงมาคือกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร กลุ่มเทคโนโลยี กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค และกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ ตามลำดับ จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายได้โดยการรับรู้ตามมาตรฐานการบัญชีเดิม กับการรับรู้รายได้ตามมาตรฐานฯ ฉบับที่ 15 ของกลุ่มกิจการที่มีการปรับปรุงผลกระทบในรายการรายได้ พบว่าหลังปรับปรุงการรับรู้รายได้ใหม่ ทำให้รายได้เฉลี่ยลดลง ผู้วิจัยจึงได้ทดสอบหาความแตกต่างของรายการรายได้ พบว่า การรับรู้รายได้ตามมาตรฐานการบัญชีเดิม กับการรับรู้รายได้ตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเนื่องจากรายได้ ถือเป็นรายการหลักของการดำเนินธุรกิจ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของกิจการ และอาจส่งผลไปยังราคาหลักทรัพย์ของกิจการได้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเพิ่มเติมว่าเมื่อกิจการได้ปรับปรุงรายการ รายได้ ส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์หรือไม่ และหากส่งผลกระทบต่อหลักทรัพย์จะส่งผลอย่างไร พบว่า จากการหาความสัมพันธ์ของรายการ รายได้ กับ ราคาหลักทรัพย์ ทั้งก่อนและหลังใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 รายการ รายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า แม้กิจการจะมีการปรับปรุงการรับรู้รายได้ให้เป็นไปตามมาตรฐานฯ ฉบับที่ 15 ก็ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์

ในการนำมาตราฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาใช้นั้น สภาวิชาชีพบัญชีฯ ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติช่วงการเปลี่ยนแปลงไว้ 2 วิธีคือ (1) ปรับปรุงโดยการแสดงรายการย้อนหลังตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 8 และ (2) ปรับปรุงโดยการรับรู้ผลกระทบสะสมย้อนหลังจากการปรับใช้มาตรฐานฯ ณ วันที่เริ่มใช้ จากการรวบรวมข้อมูลพบว่าจากจำนวน 114 บริษัทที่เปิดเผยผลกระทบ มี 47 บริษัทที่เลือกวิธีการปรับปรุงกำไรสะสมต้นงวด ณ ปี พ.ศ. 2562 และนอกจากการปรับปรุงรายการกำไรสะสมต้นงวด รายการรายได้ การนำมาตราฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 ยังส่งผลให้บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ต้องปรับปรุงรายการทางบัญชีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า รายการทางบัญชีที่มีการปรับปรุงแบ่งตามประเภทของรายงานทางการเงินได้คือ ปรับปรุงรายการในงบแสดงฐานะทางการเงินจำนวน 72 บริษัท ปรับปรุงรายการที่แสดงในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ 105 บริษัท ซึ่งใน

การปรับปรุงรายการต่างๆ เป็นการเปลี่ยนแปลงวิธีการบันทึกรายการที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้รายได้ ซึ่งในบางกรณีจะส่งผลกระทบต่อต้นทุน ค่าใช้จ่าย การตั้งประมาณการต่างๆ เพื่อให้เป็นไปตามที่มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 กำหนด และไม่ส่งผลต่อการดำเนินงานหลักของกิจการ

5.2 การอภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาคุณค่าของข้อมูลบัญชีโดยเปรียบเทียบก่อนและหลังการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้ามาใช้ สามารถอภิปรายผลการศึกษาจากการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 2 ประเด็นดังนี้ (1) คุณค่าข้อมูลบัญชีหลังนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติ (2) ผลกระทบของการปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 ที่มีต่อรายได้

5.2.1 คุณค่าของข้อมูลหลังใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 เรื่อง รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า (ก่อนใช้พ.ศ. 2560-2561 และ หลังใช้ พ.ศ. 2562-2563)

การศึกษาคุณค่าของข้อมูลบัญชี โดยใช้ตัวแบบจำลองทางการเงินของ Feltham and Ohlson (1995) ในภาพรวมของระยะเวลาที่ศึกษา คือ ระหว่างปี พ.ศ. 2560 – 2563 มูลค่าทางบัญชีต่อหุ้น (BVPS) กำไรต่อหุ้น (EPS) มีความสามารถในการอธิบายราคาหลักทรัพย์ร่วมกัน เนื่องจากการลงทุนในหลักทรัพย์ นักลงทุนมักคาดหวังผลตอบแทนที่จะได้รับในอนาคต ดังนั้นการคาดการณ์ผลตอบแทนที่จะได้รับในอนาคตจึงต้องอาศัยข้อมูลในอดีตเป็นพื้นฐานในการพิจารณาตัดสินใจ ซึ่งหากบริษัทใดมีผลประกอบการที่ดี มีความสามารถในการทำกำไรที่ดี ก็จะส่งผลให้นักลงทุนได้รับผลตอบแทนที่เป็นไปตามความคาดหวัง มูลค่าทางบัญชีต่อหุ้น (BVPS) และกำไรต่อหุ้น (EPS) เป็นข้อมูลที่แสดงถึงผลการดำเนินงานที่มีการเผยแพร่อย่างเหมาะสม จึงทำให้ข้อมูลบัญชีดังกล่าว นั้น เป็นประโยชน์ต่อผู้ลงทุนในการใช้พิจารณาตัดสินใจจึงมีความสามารถในการอธิบายหรือพยากรณ์ราคาหลักทรัพย์ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตของ Ball and Brown (1968); Beaver (1968); Ohlson (1995); Kothari and Zimmerman (1995); King and Langli (1998); Frank (2002); Mostafa and Metwally (2005); Watson and Wells (2005); Pervan and Bartulovic (2014); Bepari (2015) ยุทธนา จันทร์ปิติ (2559); วิฑิตาภรณ์ สินจรรยาศักดิ์ (2560); ศิลพร ศรีจันทเพชร และ อนุวัตร ภัคดี (2563) เมื่อเปรียบเทียบโดยคุณค่าของข้อมูลบัญชีที่มีผลต่อการตัดสินใจหลังจากนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติในช่วงปี พ.ศ.2562-2563 พบว่าความสามารถของข้อมูลบัญชีทั้งสองรายการดังกล่าวร่วมกันอธิบายหรือพยากรณ์ราคาหลักทรัพย์ได้ลดลง ซึ่งเป็นผลมาจากเมื่อการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาปฏิบัติในช่วงปีแรกๆ นั้น นักลงทุน หรือผู้ใช้ประโยชน์จากงบการเงินยังคงต้องปรับความเข้าใจใน

หลักการรวมถึงทำความเข้าใจในข้อมูลที่จัดทำขึ้นตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับใหม่ ส่งผลให้ความสามารถของข้อมูลทางบัญชีในการอธิบายหลักทรัพย์ลดลงกว่าปีก่อนหน้าที่รับรู้รายได้ตามมาตรฐานการบัญชีฉบับเดิมที่นักลงทุนคุ้นเคยอยู่แล้ว

เมื่อพิจารณาเพื่อเปรียบเทียบความสามารถของข้อมูลทางบัญชีระหว่างการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีฉบับเดิมกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 จากการศึกษาพบว่าขณะที่กิจการรับรู้รายได้ตามมาตรฐานการบัญชีฉบับเดิม (ปี พ.ศ. 2560-2561) มูลค่าทางบัญชีต่อหุ้น (BVPS) กำไรต่อหุ้น (EPS) มีความสัมพันธ์กันในการอธิบายหรือพยากรณ์ถึงการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ เมื่อแยกพิจารณาพบว่ากำไรสุทธิต่อหุ้น (EPS) สามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้ดีกว่ามูลค่าตามบัญชีต่อหุ้น (BVPS) สอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตของ Graham and King (2000); Erick (2017) ที่พบว่านักลงทุนให้ความสำคัญกับตัวเลขจากกำไรสุทธิมากกว่าข้อมูลทางบัญชีอื่น รวมถึงงานวิจัยในอดีตของประเทศไทยของปัญญา สัมฤทธิ์ประดิษฐ์ (2545); กิตติมา อัครนุพงศ์ (2560); รัชดาภรณ์ สมาพันธ์ (2561) และ วัลลภ บัวชุม และสุรศักดิ์ ดอนปัด (2561) ที่พบว่าในประเทศไทยนักลงทุนมักให้ความสำคัญกับ ข้อมูลกำไรต่อหุ้น (EPS) เนื่องจากเป็นข้อมูลที่สะท้อนผลการดำเนินงานของกิจการและสามารถพยากรณ์ผลตอบแทนที่นักลงทุนจะได้รับในอนาคตได้ง่ายกว่ารายการมูลค่าทางบัญชีต่อหุ้น (BVPS)

หลังจากนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติในปี พ.ศ. 2562 และ 2563 ข้อมูลทางบัญชีซึ่งประกอบด้วย มูลค่าทางบัญชีต่อหุ้น (BVPS) และกำไรสุทธิต่อหุ้น (EPS) ยังคงสามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้ร่วมกัน กล่าวคือเมื่อข้อมูลทางบัญชีทั้งสองรายการข้างต้นปรับตัวเพิ่มขึ้น จะส่งผลให้ราคาหลักทรัพย์เพิ่มขึ้นตามไปด้วย เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบว่าข้อมูลทางบัญชีรายการใดที่ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ พบว่า มูลค่าทางบัญชีต่อหุ้น (BVPS) มีความสามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้ดีกว่า กำไรต่อหุ้น (EPS) ทั้งนี้ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Oskar Belsom & Yohannes Tesfay Berhe (2021) ที่พบว่าหลังจากนำ IFRS 15 มาใช้ใน ประเทศเคนมาร์ก ฝรั่งเศส อิตาลี และสวีเดน มูลค่าทางบัญชีต่อหุ้น (BVPS) มีผลเชิงบวกกับมูลค่าตามราคาหลักทรัพย์ อย่างมีนัยสำคัญ และงานวิจัยในอดีตของ Chua et al (2012) ที่ศึกษาการนำ IFRSs มาใช้ใน ประเทศออสเตรเลีย Jing and Sang Kyu (2011) ศึกษาข้อมูลมีการนำ IFRSs มาบังคับใช้ประเทศจีน พบว่าเมื่อทำให้ความสามารถในการอธิบายราคาหลักทรัพย์ของข้อมูลทางบัญชีเพิ่มมากขึ้น ในประเทศมาเลเซีย Mohd Halim and Mohamed (2008) พบว่าหลังจากนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศมาใช้ มูลค่าทางบัญชีมีความสัมพันธ์กับมูลค่าตลาดมากขึ้นกว่าการใช้มาตรฐานการบัญชีของมาเลเซีย และในประเทศสาธารณรัฐเกาหลีใต้ Do Hoon Ki , Wook Bin Leem and Jee Hoon Yuk (2019), Gee-Jung and Kwon (2009) พบว่าเมื่อ

นำ IFRS มาใช้ทำให้ข้อมูลทางบัญชีในตลาดหลักทรัพย์ KOSDAQ ของประเทศเกาหลีใต้ดีขึ้น มูลค่าตามบัญชีเป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับราคาหลักทรัพย์มากที่สุด เช่นเดียวกับงานวิจัยในอดีตของ Ahmadi and Bouri (2018); Bepari (2015); Pervan and Bartulovic (2014); Ayzer and Cema (2013); Paglietti (2009); Barth (2000) และสอดคล้องกับ Beisland, L. A., & Knivsfla, K. H. (2015) ที่พบว่ามาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศเน้นมูลค่ายุติธรรม เมื่อนำมาปรับใช้แทนมาตรฐานการบัญชีที่ใช้อยู่เดิมส่งผลให้มูลค่าทางบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับราคาหลักทรัพย์มากขึ้น และยังมีงานวิจัยอื่นที่เป็นการศึกษาคุณค่าของข้อมูลทางบัญชี (Value Relevance) โดยเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างการใช้มาตรฐานการบัญชีของแต่ละประเทศ กับการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศมาใช้ มูลค่าทางบัญชีต่อหุ้น (BVPS) มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ มากกว่า กำไรต่อหุ้น (EPS) (Ohonba 2019; Jalal, Z 2019; Daniel W Collins, Edward L. Maydew and Ira S. Weiss 1997) โดย Mostafa (2017) ให้เหตุผลว่ากิจการที่มีผลการดำเนินงานไม่ดีอาจมีการตกแต่งบัญชีทำให้กำไรทางบัญชีไม่น่าเชื่อถือ และ Sloan (1996) กล่าวว่าถึงแม้ว่าบริษัทมีกำไรแต่อาจเป็นผลมาจากการมีรายการคงค้างจำนวนมากก็เป็นได้ จึงทำให้นักลงทุนให้ความสำคัญกับรายการมูลค่าทางบัญชีต่อหุ้น (BVPS) มากกว่ากำไรต่อหุ้น (EPS) นั่นเอง

โดยเหตุผลหนึ่งที่เป็นสาเหตุทำให้มูลค่าทางบัญชีต่อหุ้น (BVPS) สามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้ดีกว่ากำไรสุทธิต่อหุ้น (EPS) เนื่องจากวิธีการรับรู้รายได้ 5 ขั้นตอนตามที่มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 กำหนด ส่งผลให้บางกิจการการรับรู้รายได้ช้าลง รายได้ที่เคยรับรู้รายการทั้งจำนวนต้องปันส่วนไปยังรายการต่างๆ ที่ผูกพันตามสัญญา รวมถึงต้องพิจารณาลักษณะสัญญา และข้อตกลงในการส่งมอบสินค้า ทำให้นักลงทุนใช้ข้อมูลทางบัญชีอื่นในการพิจารณาประกอบการตัดสินใจลงทุน สอดคล้องกับการศึกษาของ Trabelsi, 2018 รวมถึงการใช้ข้อมูลทางบัญชีเพื่อประเมินผลการดำเนินงานและฐานะการเงินการรับรู้รายได้ตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 ส่งผลให้เกิดความผันผวนของจำนวนรายได้และเงินสดระหว่างรอบระยะเวลาบัญชี (Ernst & Young, 2012 อ้างถึงใน กุลยา จันทะเดช, 2557) และ Mohammad Aladwan (2019) ที่พบว่าหลังจากการนำร่าง IFRS 15 มาใช้ในกลุ่มธุรกิจเหมืองแร่ และธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ทำให้รายได้เฉลี่ยและราคาหุ้นปรับลดลง เช่นเดียวกับงานวิจัยในประเทศไทยของปัญญา อิศระวรวิณิช และ สุณีย์รัตน์ วุฒิจินดานนท์ (2564) ที่ได้ศึกษาผลกระทบ TFRS 15 ต่อรายงานทางการเงินในอุตสาหกรรมก่อสร้างหิรมทรัพย์และก่อสร้าง ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่าในหมวดพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ใช้วิธีการรับรู้รายได้ ณ จุดของเวลา (Point in Time) ส่วนธุรกิจรับเหมาก่อสร้างรับรู้รายได้ด้วยวิธี ภายในช่วงเวลาหนึ่ง (Overtime) การรับรู้

รายได้แบบใหม่ทำให้รายได้ประจำปี 2562 ของกิจการ โดยเฉลี่ยลดลง อัตรากำไรสุทธิลดลง การเงิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ตูลยา ตูลาคิลก และเดซอนันต์ บังกิโล (2564) ที่พบว่าการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาใช้ส่งผลกระทบต่อทำให้กำไรมีความเกี่ยวข้องกับมูลค่าหลักทรัพย์ลดลง

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาประเด็นทางด้านสภาพเศรษฐกิจจะพบว่าในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2562 – 2563 ซึ่งเป็นปีที่กำหนดให้กิจการต้องนำมาตรฐานฯ ฉบับ 15 มาถือปฏิบัติได้เกิดเหตุการณ์โรคระบาด COVID-19 ถือเป็นวิกฤตเศรษฐกิจของโลกและของประเทศไทย ข้อมูลจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (บทความออนไลน์ SET Note กรกฎาคม, 2564) ได้วิเคราะห์ว่า ตั้งแต่เกิด COVID-19 ช่วงปลายปี 2562 ส่งผลให้กระทบต่อทั้งผลประกอบการของบริษัทจดทะเบียนและตลาดหุ้นไทยในปี 2563 ซึ่งพบว่า รายได้รวมกับกำไรสุทธิรวมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหุ้นไทยในปี 2563 ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ โดยรายได้รวมในปี 2563 ลดลง 11.7% ขณะที่กำไรสุทธิลดลงถึง 52.7% จากปี 2562 ซึ่งนับว่าการแพร่ระบาดของ COVID-19 ส่งผลกระทบต่อผลประกอบการบริษัทจดทะเบียนไทยแรงกว่าเหตุการณ์อื่นๆ ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา จากเหตุผลดังกล่าวอาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นักลงทุนพิจารณาข้อมูลทางบัญชีอื่นมากกว่ากำไรต่อหุ้น (EPS) สอดคล้องกับศึกษาผลกระทบของตลาดทุนที่มีต่อการใช้ IAS/IFRS ของ Anastasia Maggina (2011) ที่พบว่าในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1998 – 2007 ซึ่งเป็นปีที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนใช้ระบบเงินยูโร ทำให้รายการกำไรสุทธิต่อหุ้น (EPS) ไม่มีผลต่อราคาหลักทรัพย์ เช่นเดียวกับ King and Bailes (2000); Ho, Liu and Sohn (2001) ที่กล่าวว่าเมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ความสามารถในการอธิบายราคาหลักทรัพย์ของกำไรต่อหุ้น (EPS) จะลดลงหรือไม่มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์เลย และ Collins, Maydew and Weiss (1997) ยังพบว่าในบริษัทที่มีผลประกอบการขาดทุน ข้อมูลกำไรต่อหุ้น (EPS) จะส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ลดลงเช่นกัน

5.2.2 ผลกระทบของมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 ที่มีต่อรายได้

หลักการสำคัญของการรับรู้รายได้ สำหรับมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 กำหนดให้กิจการรับรู้รายได้เพื่อแสดงการส่งมอบสินค้าหรือบริการที่สัญญาให้ลูกค้าในจำนวนเงินที่สะท้อนถึงสิ่งตอบแทนที่กิจการคาดว่าจะมีสิทธิจะได้รับ ต้องระบุภาระในสัญญาให้ชัดเจน กำหนดราคาสะท้อนค่าเงินตามเวลาในสัญญา เป็นส่วนราคาขายให้เป็นเอกเทศ รวมถึงกำหนดวิธีการวัดความก้าวหน้าของภาระงานให้ชัดเจนต้น ดังนั้นเมื่อนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติ ผลกระทบทางตรงต่อทุกกิจการ คือ ผู้บริหารรวมถึงฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ต้องทบทวนนโยบายที่มีสัญญาผูกพันที่เกี่ยวข้องกับรายได้ โดยกิจการต้องปรับส่วนรายได้ไปยังรายการอื่นๆ ในภาระผูกพันตามสัญญา ดังนั้นหากธุรกิจประเภทใดที่สัญญามีเงื่อนไขในการขาย

การบริการ หรือการส่งมอบสินค้ามากกว่าหนึ่งรายการ จะเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบ จากการสังเคราะห์ข้อมูลพบว่า ในปีพ.ศ. 2562 ที่ถือเป็นปีแรกนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 มาบังคับใช้ เปรียบเทียบข้อมูลบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ใน 7 กลุ่มอุตสาหกรรม พบว่า กลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้รับผลกระทบมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มอุตสาหกรรมก่อสร้างหิรมทรัพย์และก่อสร้าง เมื่อพิจารณาผลการเปลี่ยนแปลงรายการหรือแนวปฏิบัติทางบัญชีพบว่าการเปลี่ยนแปลงรายการในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ โดยรายการที่ได้รับกระทบมากที่สุดคือ รายได้ ค่าใช้จ่ายในการขาย ต้นทุน สอดคล้องกับปัญญา อิศระวรวานิช และสุนีย์รัตน์ วุฒิจินดานนท์ (2564) การปฏิบัติเมื่อนำมาตรฐานมาใช้ครั้งแรก บริษัทที่ได้รับกระทบเลือกใช้วิธีปรับปรุงโดยการรับรู้ผลกระทบสะสมย้อนหลังจากการปรับใช้มาตรฐานฯ ณ วันที่เริ่มใช้ ถึงแม้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 จะส่งผลให้เกิดผลกระทบกับรายการหลักคือการรับรู้รายได้ที่เปลี่ยนไป บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยส่วนใหญ่ได้เปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ประจำปี 2562 ว่า การนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 มาถือปฏิบัติ ไม่มีผลกระทบอย่างเป็นสาระสำคัญต่องบการเงินของบริษัทฯ เนื่องจากรายการที่ปรับปรุงส่วนใหญ่ผลกระทบที่เกิดขึ้นมีความสัมพันธ์กัน เช่น รายได้ลดลง ต้นทุนขายลดลง ค่าใช้จ่ายลดลง เป็นต้น

จากการศึกษาคุณค่าของข้อมูลบัญชีหลังปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 สามารถสรุปได้ว่า เมื่อมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 เรื่องรายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า มาถือปฏิบัติ ในภาพรวมข้อมูลทางบัญชีซึ่งได้แก่ มูลค่าทางบัญชีต่อหุ้น (BVPS) และกำไรสุทธิต่อหุ้น (EPS) มีคุณค่าในการใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ (Value Relevance) กล่าวคือข้อมูลทางบัญชีทั้งสองรายการมีความสามารถร่วมกันในการพยากรณ์ หรือสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ได้ในทิศทางเดียวกัน แต่เมื่อพิจารณาเชิงเปรียบเทียบ กับการรับรู้รายได้ตามมาตรฐานการบัญชีเดิม พบว่า มูลค่าทางบัญชีต่อหุ้น (BVPS) และ กำไรสุทธิต่อหุ้น (EPS) สามารถสะท้อนราคาหลักทรัพย์ได้ลดลง ซึ่งอาจเนื่องมาจากวิธีการรับรู้รายได้ตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 ทั้ง 5 ขั้นตอน ส่งผลให้เกิดการรับรู้รายได้ช้าลง รวมถึงปัจจัยภายนอกอื่นๆ อาทิ ผลกระทบจากโรคระบาด COVID-19 ผลกระทบทางเศรษฐกิจ ที่ส่งผลให้ตัวเลขกำไรสุทธิของกิจการลดลง และนักลงทุนชะลอการลงทุน เน้นการถือครองเงินสดมากขึ้น

5.3 ข้อจำกัดของงานวิจัย

ข้อจำกัดที่พบในการศึกษา คุณค่าของข้อมูลบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจก่อนและหลังการปรับใช้ TFRS 15 รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า มีประเด็นดังต่อไปนี้

5.3.1 งานวิจัยนี้ไม่สามารถจัดผลกระทบจากปัจจัยอื่นนอกเหนือจากข้อมูลในงบการเงิน เนื่องจากในช่วงปี 2562 และ 2563 ซึ่งเป็นปีที่มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 ได้บังคับใช้ ในช่วงปีดังกล่าวได้เกิดเหตุโรคระบาด COVID-19 เกิดขึ้น ทำให้กระทบกับเศรษฐกิจทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย แต่ก็ยังได้รับผลกระทบจากอัตราแลกเปลี่ยน ราคาน้ำมัน ราคาเหล็กที่ปรับสูงขึ้น ฯลฯ ปัจจัยเหล่านี้ อาจมีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ในช่วงระยะเวลาที่ทำการศึกษา

5.3.2 การศึกษาคุณค่าของข้อมูลบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจก่อนและหลังการปรับใช้ TFRS 15 เป็นการเก็บข้อมูลรายไตรมาส ซึ่งมีได้พิจารณาถึงข้อมูลรายปี ทั้งนี้ข้อมูลเงินปันผลซึ่งเป็นข้อมูลรายปีถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกับราคาหลักทรัพย์ได้เช่นกัน (El-Mahdy and Abdou, 2006)

5.4 ข้อเสนอแนะ

5.4.1 งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลรายไตรมาส เฉพาะกิจการที่มีการเปิดเผยผลกระทบในหมายเหตุประกอบงบการเงิน จึงมิได้พิจารณาข้อมูลทางการเงินของบริษัทที่ไม่มีการเปิดเผยผลกระทบที่เกิดขึ้น รวมถึงมิได้พิจารณาข้อมูลตัวแปรอื่นที่อาจส่งผลถึงราคาหลักทรัพย์ อีกทั้งในช่วงปีที่น่ามาศึกษาได้เกิดสถานการณ์โรคระบาดที่ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจ และกระทบกับราคาหลักทรัพย์ทั่วโลก ในการศึกษาครั้งต่อไปอาจศึกษาตัวแปรอื่น อาทิ ข้อมูลเงินปันผล สภาพแวดล้อมภายนอกของกิจการ มาพิจารณาเพื่อเปรียบเทียบความสามารถของข้อมูลทางบัญชีในการอธิบายราคาหลักทรัพย์ เพื่อให้หลักฐานเกี่ยวกับความมีคุณค่าหรือมีประโยชน์ของข้อมูลบัญชีเพิ่มเติมในบริบทของประเทศไทยต่อไป

5.4.2 ทั้งนี้เนื่องจากมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 เรืองรายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า มีผลกับรายการรายได้ เงินสระหว่างงวดระยะเวลาการรับรู้รายได้ตามที่มาตรฐานกำหนด รวมถึงข้อมูลบัญชีอื่น ดังนั้นกิจการควรเปิดเผยข้อมูลที่สร้างความเข้าใจแก่ผู้ใช้งบการเงิน ผู้ถือหุ้น และนักลงทุนเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในรายการดังกล่าว รวมถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับผลการดำเนินงาน หรือฐานะทางการเงินของกิจการทั้งในปัจจุบันและในอนาคต เพื่อให้ข้อมูลทางบัญชีมีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ตัดสินใจได้มากขึ้น สาขาวิชาชีพบัญชีฯ กำหนดแนวทางในการพิจารณารับรู้รายได้ตามสัญญา กิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้ รวมถึงรายการอื่นที่ได้รับผลกระทบในทุกกลุ่มอุตสาหกรรมให้ชัดเจน เพื่อให้ข้อมูลรายได้อาจนำมาเปรียบเทียบกันได้จริง และผู้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลทางการเงินควรพิจารณาวิธีการรับรู้รายได้ของแต่ละกิจการก่อนนำข้อมูลมาเปรียบเทียบ หรือใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กิตติมา อัครนุพงศ์. (2546). ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชีไทยในปี 2542 ต่อความเกี่ยวข้องในการกำหนดมูลค่าหลักทรัพย์ของข้อมูลทางการบัญชี [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณศึกษิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย], จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กุลยา จันทะเดช. (2557). การรับรู้รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า โมเดลใหม่ในการรับรู้รายได้. *วารสารสภาวิชาชีพบัญชี*. 10(27), 45-63.
- ชนากานต์ มงคลพร และ พัทธนันท์ เพชรเชิดชู. (2558). คุณค่าของข้อมูลทางบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ : ก่อนและหลังปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ. [วิทยานิพนธ์บัญชีปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต], มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- จิตาภรณ์ สินจรูญศักดิ์. (2560). การศึกษามูลค่าทางบัญชีและกำไรทางบัญชีในการอธิบายราคาหลักทรัพย์ของกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ ซึ่งจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยราชวมงคลธัญบุรี*, 70-78.
- ณัฐวุฒิ ตันติเศรษฐ. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของงบการเงินและประสิทธิผลในการตัดสินใจของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารบริหารธุรกิจศรีนครินทรวิโรฒ*, 6(2), 20-35.
- ตุลยา ตูลาติลก และ เดชอนันต์ บังกิโล. (2564). ผลกระทบของความเกี่ยวข้องกับมูลค่าหลักทรัพย์ของข้อมูลทางบัญชีจากการบังคับใช้ TFRS15 หลักฐานเพิ่มเติมจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารวิชาชีพบัญชี*, 17(54), 30-51.
- นฤนาถ สราภยานิช และ อมรา โกไสยกานนท์. (2552). ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับข้อมูลทางการบัญชีและการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ (รายงานผลการวิจัย). เชียงใหม่: คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นัมนาวล วิเศษสรรพ และ Li Yutian. (2557). ความเกี่ยวข้องในมูลค่าของกำไรต่อหุ้นและมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้นสามัญที่มีกับราคาตลาดของหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เงินประเทศจีน. *วารสารวิชาชีพบัญชี*. 10(27), 5-13.

- ปัญญา สัมฤทธิ์ประดิษฐ์. (2545). การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสามารถของกำไรทางบัญชีและมูลค่าตามบัญชีในการใช้อธิบายราคาหลักทรัพย์หุ้นสามัญในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุยฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย], จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สืบค้น 17 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/575>
- ปัญญา อิศระวรวานิช และ สุนีย์รัตน์ วุฒิจินดานนท์. (2564). ผลกระทบของ TFRS15 ต่อรายงานทางการเงินในอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง. *วารสารบริหารธุรกิจ*, 44(169), 25-53.
- พรทิพย์ ตันติฤทธิ์ศักดิ์. (2562). TFRS 15 รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้าและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงมาตรฐาน. *วารสารออนไลน์สภาวิชาชีพบัญชี*. สืบค้น 17 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <http://fap.sogoodweb.com/upload/9414/CNSjapjZtk.pdf>
- พรรณนิภา รอดวรรณะ. (2539). ผลกระทบต่อการตอบสนองในตลาดของมาตรการการเปลี่ยนแปลงการบัญชีเงินลงทุนในหุ้นทุนจากวิธีราคาทุนเป็นวิธีส่วนได้ส่วนเสีย : การศึกษาเชิงประจักษ์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุยฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย], จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สืบค้น 17 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/33006>
- ยุทธนา จันทร์ปีตุ. (2559). ความสามารถในการอธิบายราคาหลักทรัพย์ของกำไรทางบัญชีและมูลค่าตามบัญชีก่อนและหลังการบังคับใช้ IFRSs ของบริษัทในกลุ่ม SET 100 ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิต], มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ศศิวิมล มีอำพัน. (2556). การบัญชีเพื่อการจัดการ (พิมพ์ครั้งที่ 22), ม.ป.ท..
- ศิลป์พร ศรีจันเพชร และ อนุวัฒน์ ภัคดี. (2562). การนำ TFRS15 มาถือปฏิบัติในปีแรกส่งผลกระทบต่องบการเงินอย่างไร. *วารสารวิชาชีพบัญชี*, 16(50), 23-42.
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. คู่มืออธิบายมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า. สืบค้น 17 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <http://www.tfac.or.th/upload/9414/jy4JCevINT.pdf>
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า. สืบค้น 17 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <http://www.fap.or.th/Article/Detail/67220>.

- สยามพร จิตตั้งสมบูรณ์ และ วรณรพี บานชื่นวิจิตร. (2557). ความมีประสิทธิภาพของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กรณีศึกษา: ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน). *สยามวิชาการ*, 15(1), 49-59.
- สหชาติ จรุงจิตรประชาภรณ์ และ ดร.ประสิทธิ์ มะหะหมัด. (2561). การศึกษา ความมีประสิทธิภาพของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: กรณีศึกษาบริษัทที่จดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์. *การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาครั้งที่ 13*.
- รัชดาภรณ์ เสมาชันธุ์, พัทธนันท์ เพชรเชิดชู, ศิริเดช คำสุพรหม, และปรีเปรม นนทสิทธิ์. (2563). ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้นและกำไรสุทธิต่อหุ้นวิธีมูลค่ายุติธรรมของอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน:บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 34(111), 94-109.
- วีระชาติ ชูตินันท์วโรดม. (2556). เทคนิคการประเมินมูลค่าหุ้น (1-4) ห้องเรียนนักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. สืบค้น 17 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <https://member.set.or.th/set/article.do>.
- วัลลภ บัวชุม และสุรศักดิ์ ดอนปัด . (2561). ความสัมพันธ์ของกำไรทางบัญชีและมูลค่าตามบัญชีต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนกลุ่มธุรกิจการเงินในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารวิชาชีพบัญชี*, 14(44), 55-67.

ภาษาต่างประเทศ

- Abubakar, S. (2015). Intangible assets and value relevance of accounting information of listed High-Tech firms in Nigeria. *Research Journal of Finance and Accounting*, 6(11), 60-79.
- Adaramola, A. O., & Oyerinde, A. A. (2014). Value relevance of financial accounting information of quoted companies in Nigeria: A trend analysis. *Research Journal of Finance and Accounting*, 5 (8), 86-94.
- Ahmadi, A., & Bouri, A. (2018). The accounting value relevance of earnings and book value: Tunisian banks and financial institutions. *International Journal of Law and Management*, 60(2), 342-354.

- Al Horani, A. M. (2010). Testing the Relationship between Abnormal Returns and Non-Interest Earnings: The Case of Jordanian Commercial Banks. *International Research Journal of Finance and Economics*, 55, 108-117.
- Alali, Fatima A. & Foote, Paul Sheldon. (2012). The Value Relevance of International Financial Reporting Standards: Empirical Evidence in an Emerging Market, *The International Journal of Accounting, Elsevier*, 47(1), 85-108.
- Altaji, F.S., & Alokdeh, S.K. (2019). The impact of the implementation of international financial reporting standards no.15 on improving the quality of accounting information. *Management Science Letters*. 9(13), 2369-2389.
- Ayzer, B. F., & Cema, I. (2013). Effects of New Financial Report Standards on Value Relevance. A Study of Turkish Stock Markets. *International Journal of Economics and Finance*, 5(10), 10-13.
- Bao, B. H., & Chow, L. (1999). The usefulness of earnings and book value for equity valuation in emerging capital markets: Evidence from listed companies in the People's Republic of China. *Journal of International Financial Management and Accounting* 10, 85-104.
- Bartov, E. Goldberg. S. R., & Kim, M. (2005). Comparative value relevance among German, US, and international accounting standards: A German stock marker perspective. *Journal of Accounting, Auditing and Finance*, 20(2), 95-119.
- Barth, M. E. (2000). Valuation-based accounting research: Implications for financial reporting and opportunities for future research. *Accounting & Finance*, 40(1), 7-32.
- Barth, M. E., Landsman, W. R. & Lang. M. H. (2008). International accounting standards and accounting quality. *Journal of Accounting Research*, 41(3), 467-498.
- Bauer, K., & Centorrino, G. (2017). Financial Statements of Banks as a Source of Information about Implementation of IFRS 15: The Evidence from Poland. *Journal of Modern Accounting and Auditing*, 13(6), 235-248.
- Ball, R., & Brown, P. (1968). An Empirical Evaluation of Accounting Income Numbers. *Journal of Accounting Research*, 6(2), 159-178.
- Beaver, W. H. (1968). The information content of annual earnings announcements. *Journal of accounting research*, 67-92.

- Beisland, L. A., & Knivsfla, K. H. (2015). Have IFRS changed how stock prices are associated with earnings and book values? Evidence from Norway. *Review of Accounting and Finance*, 4 (1), 41-63.
- Belsom, O., & Berhe, Y. T. (2021). The Implementation of IFRS 15 Across Europe A study on the effect of implementing IFRS 15 on value relevance in 10 European Countries.
- Bepari, M. K. (2015). Relative and incremental value relevance of book value and earnings during the global financial crisis. *International Journal of Commerce and Management*.
- Callao, S. Jarne, & La Inez, A. (2007). Adoption of IFRS in Spain: Effect on the comparability and relevance of financial reporting, *Journal of international Accounting Auditing and Taxation*, 16, 148-178.
- Cheng, C. S. A., Ferris, K. S., Hsieh, S., & Su, Y. (2005). The value relevance of earnings and book value under pooling and purchase accounting. *Advance in Accounting*, 21, 25-59.
- Chua, Y. L., Cheong, C. S., & Gould, G. (2012). The impact of mandatory IFRS adoption on accounting quality: Evidence from Australia. *Journal of International accounting research*, 11(1), 119-146.
- Collins, D., Maydew, E., & Weiss, I. (1997). Changes in the value-relevance of earnings and book values over the past forty years. *Journal of Accounting and Economics*, 24, 39-67.
- Cooke, T., Omura, T., & Willett, R. (2009). *Consistency, Value Relevance and Sufficiency of Book for Market Values in Five Japanese Conglomerates over the Period 1950-2004*. *Abacus*, 45(1), 88-123. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1467-6281.2009.00279.x> 10, 1-22.
- Ding, Y. Hope, O.-K. Jeanjean, T. & Stolowy, H. (2007). Differences between domestic accounting standards and IAS: Measurement, determinants and implications. *Journal of Accounting and Public Policy*, 26(1), 1-38.
- Do, H. K., Leem, W. B., & Yuk, J. H. (2019). The effect of IFRS adoption on the value relevance of accounting information: Evidence from South Korea. *Investment Management & Financial Innovations*, 16(2), 78.

- Elshandidy, T. (2014). Value relevance of accounting information: Evidence from an emerging market. *Advances in Accounting* 30(1) 176-186
- Fama, E. F. (1970). Efficient capital markets: A review of theory and empirical work. *The Journal of Finance*, 25(2), 383-417.
- Ernest, O., & Oscar, M. C. (2014). The comparative study of value relevance of financial information in the Nigeria banking and petroleum sectors. Oshodin Ernest and Mgbame Chijoke Oscar accounting department, faculty of management sciences, University of Benin, Nigeria. *Journal of Business Studies Quarterly*, 6 (1).
- Feltham, G. A., & Ohlson, J. A. (1995). Valuation and clean surplus accounting for operating and financial activities. *Contemporary accounting research*, 11(2), 689-731.
- Gee-Jung, K., & Kwon, E. (2009). The value relevance of book values, earnings and cash flows: evidence from Korea. *International journal of business and management*, 4(10), 28-42.
- Graham, R., King, R., & Bailes, J. (2000). The Value Relevance of Accounting Information During a Financial Crisis: Thailand and the 1997 Decline in the Value of the Baht. *Journal of International Financial Management & Accounting*, 11(2), 84-107
- Harris, T., Lang, M. H., & Moller, H. (1994). The Value relevance of German accounting measures: An empirical analysis. *Journal of Accounting Research*, 32, 187-209
- Ho, L. C. J., Liu, C. S., & Sohn, P. S. (2001). The value relevance of accounting information around the 1997 Asian financial crisis the case of South Korea. *Asia-Pacific Journal of Accounting & Economics*, 8(2), 83-107.
- Hung, M., & Subramanyam, K. R. (2007). Financial statement effects of adopting international accounting standards: The case of Germany. *Review of Accounting Studies*. 12(4), 623-657.
- Hung Y. Lu, & Sophia Wang. (2018). Does lifting the objective-price constraint in revenue recognition increase the value relevance of earnings and revenue?. *Asian Review of Accounting*. 26(4), 545-570.
- Irina D. Pascan. (2015). Measuring the effects of IFRS adoption on accounting quality: a review. *Procedia Economic and Finance*. 32, 580-587.

- Ismail, W. A. W., Kamarudin, K. A., van Zijl, T., & Dunstan, K. (2013). Earnings quality and the adoption of IFRS-based accounting standards: Evidence from an emerging market. *Asian review of accounting*, 21(1), 53-73.
- Jing, L., & Park, S. K. (2011). The value relevance effects of IFRS adoption: the case of the People's Republic of China. *Korea International Accounting Review*, 38, 215-218.
- Jalal, Z. (2019). Evaluation of the Impact of International Financial Reporting Standards on Value Relevance [Doctoral dissertation Northcentral University], Northcentral University.
- Kwong, L. C. (2010). The Value Relevance of Financial Reporting in Malaysia: Evidence from Three Different Financial Reporting Periods. *International Journal of Business and Accountancy*, 1(1), 1-19.
- Khaled J. J., & Bara'ah S. Al-Khraisat. (2018). The impact of Transition to the Application of IFRS 15 : Recognition of Revenue from Contracts with Customers a Case Study Jordan Telecommunication's Company – Orange. *American Based Research Journal*. 7(2), 11-23.
- Kim, J.H. and Shamsuddin, A. (2008). Are Asian Stock Markets Efficient? Evidence from New Multiple Variance Ratio Tests. *Journal of Empirical Finance*, 15(3), 518-532.
- King, R. D., & Langli, J. C. (1998). Accounting diversity and firm valuation. *The International Journal of Accounting*, 33(5), 529-567.
- Kothari, S. P., & Zimmerman, J. L. (1995). Price and return models. *Journal of Accounting and economics*, 20(2), 155-192.
- Lantto, A. (2007). *Does IFRS improve the usefulness of accounting information in a code law country?* Available at SSRN:, <http://ssrn.com/abstract=905218>
- Levanti, D. A. (2020). Applicability of IFRS 15 principles for the banking industry: *an analysis with reference to the credit institutions in Romania*. *Ecoforum Journal*, 9(2).
- Maggina, A. (2011). Public sector accounting and accountability in Greece: a discussion. *Journal of Public Administration and Governance*, 1(1), 1-15.
- Marco T., Carlo R., Giorgia M., Niccolo P., & Marco P. (2019). Does the IFRS 15 impact earnings management? Initial evidence from Italian listed companies. *African Journal of Business Management*. 13(7), 226-234.

- Mardo Bernouilly, & Ludovicus S. Wondabio. (2018). Impact of Implementation of IFRS 15 on the Financial Statement of Telecommunication Company (Case Study of PT XYZ). *Advances in Economic, Business and Management Research*. 89, 141-148.
- Mohammad Aladwan. (2019). Fluctuations of Stock Price and Revenue after the Early Adoption of IFRS 15, Revenue from Contracts with Customers. *Italian Journal of Pure and Applied Mathematica*. 41, 724-735.
- Mohammed, Y. A., & Lode, N. A. (2015). The Value relevance of accounting disclosures among Nigerian financial institutions after the IFRS Adoption. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 6 (1), 409-418. <http://doi.org/10.5901/mjss.2015.vonlp409>.
- Mostafa, W. (2017). The impact of earnings management on the value relevance of earnings: Empirical evidence from Egypt. *Managerial Auditing Journal*. 32(1), 50-74.
- Nadia, S. T. & Mohamed T. (2014). The Value Relevance of IFRS in the UAE Banking Industry: Empirical Evidence from Dubai Financial Market, 2008-2013. *International Journal of Academic Research in Accounting Finance and Management Sciences*. 4(4).
- Ohlson, J. A. (1995). Earnings, book values, and dividends in equity valuation. *Contemporary Accounting Research*, 11(2), 661-687.
- Ohonba, Osamwonyi, Effects of International Financial Reporting Standard (IFRS) on Value Relevance of Accounting Information. <https://ssrn.com/abstract=3418221>
- Okan Duru, Joan P. Mileski & Ergun Gunes. (2017). Performance obligations for “revenue from contracts with customers” principle in the shipping industry. *Maritime Business Review*. 2(3), 211-223.
- Omokhudu, o. o., & Ibadin, P. O. (2015). *Incremental value relevance of disaggregated book values and disaggregated earnings Evidence from Nigeria Accounting and Finance Research*, 4 (3), 20-30 <http://doi.org/10.5430/afr.v4n3p20>.
- Onalo, U., Lizam, M., Kaseri, A., & Ugbede, O. (2014). The quality of banks financial statement information: *European Journal of Business and Social Sciences*, 3 (8), 243-255.
- Oskar B. & Yohannes T. (2021). The Implementation of IFRS 15 Across Europe A study on the effect of implementing IFRS 15 on value relevance in 10 European Countries. [Master’s thesis]. Oslo Metropolitan University, Norway.

- Outa, E. (2011). The impact of IFRS adoption on the accounting quality of companies listed in Kenya. *The International Journal of Accounting and Financial Reporting*, 1(1), 212-241.
- Outa, E. R., Ozili, P., & Eisenberg, P. (2017). IFRS convergence and revisions: value relevance of accounting information from East Africa. *Journal of Accounting in Emerging Economies*, 7(3), 352-368.
- Paananen, M. & Lin, L. (2009). The development of accounting quality of IAS and IFRS over time : the case of Germany. *Journal of International Accounting Research*, 8(1), 31-55.
- Paglietti, P. (2009). Investigating the effects of the EU mandatory adoption of IFRS on accounting quality: Evidence from Italy. *International Journal of Business and Management*, 4(12), 3-18.
- Pervan, I., & Bartulovic, M. (2014). Value relevance of accounting information: evidence from South Eastern European countries. *Economic research Ekonomska istrazivanja*, 27(1), 181-190.
- Sarapaivanich, N. (2002). *The use of accounting and other economic information in financing decision of the small and medium enterprises in the plastic manufacturing sector in Bangkok, Thailand*. In Special topics in finance and banking: University of New England. Australia.
- Sloan, R. G. (1996). Do stock prices fully reflect information in accruals and cash flows about future earnings?. *Accounting review*, 71(3), 289-315.
- Tanko, M. (2012). The effect of international financial reporting standards (IFRS) adoption on the performance of firms in Nigeria. *Journal of Administrative and Economic Sciences*, 5 (2), 133-157.
- Trabelsi, N.S. (2018). Ifrs 15 Early Adoption and Accounting Information: Case of Real Estate Companies in Dubai. *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*, 22, 1.
- Tutino, M., Regoliosi, C., Mattei, G., Paoloni, N. & Pompili, M. (2019). Does the IFRS 15 impact earnings management? Initial evidence from Italian listed companies. *African Journal of Business Management*, 13(7), 226-238.

- Tutino, M., Regoliosi, C., Mattei, G., Paoloni, N. & Pompili, M. (2018). Dealing with IFRS 15: any impact on earnings management? First evidence from Italian listed companies, Number 3, Working Paper.
- Umoren, A. O., & Enang, E. R. (2015). IFRS adoption and value relevance of financial statements of Nigerian listed banks. *International Journal of Finance and Accounting*, 4 (1), 1-7 <http://doi.org/10.5923/j.ijfa.20150401.01>.
- Uthman, A. B., & Abdul-baki, Z. (2014). The value-relevance of accounting information in Nigeria analysts' perception in the IFRS regime. *Journal of Accounting and Managements*, 4 (1), 43–60.
- Wells, K., & Watson, S. (2005). A politics of resentment: Shopkeepers in a London neighbourhood. *Ethnic and Racial Studies*, 28(2), 261-277.
- Yahaya, O. A., Yusuf, M. J., & Dania, I S. (2015). International financial reporting standards' adoption and financial statement effects: Evidence from listed deposit money banks in Nigeria. *Research Journal of Finance and Accounting*, 6 (12), 107-123.
- Zulkifli, M., & Kadri, M. H. (2008). *Relationship between market value and book value of Malaysian firms under pre and post FRS*.
https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1440771

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ – นามสกุล

สุพรรณรัตน์ มาศรีตัน

ประวัติการศึกษา

ปีการศึกษา 2545 ปริญญาตรี บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขา
การจัดการ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ภาควิชา
ปีการศึกษา 2552 ปริญญาโท บัญชีมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน

ผู้ช่วยอธิการบดี วิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง